

Biblioteka
Główna
UMK Toruń

09086/3

09086

BIBLIOTEKA LUDU SŁOWIAŃSKIEGO

DZIAŁ A, Nr 3

MIECZYŚLAW MAŁECKI

DWIE GWARY MACEDOŃSKIE

(SUCHE I WYSOKA W SOLUŃSKIM)

CZĘŚĆ II: SŁOWNIK

Z ZASIĘKU FUNDUSZU KULTURY NARODOWEJ

KRAKÓW 1936

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — KRAKÓW — LUBLIN — ŁÓDŹ — POZNAŃ — WILNO — ZAKOPANE

»Lud Słowiański« daje rozprawy, materiały, poszukiwania przeglądy i recenzje. Na końcu każdego tomu pomieszczone są stale w językach światowych streszczenia, obejmujące też objaśnienia map i rysunków.

Prosi się o współudział wszystkich pracujących na polu dialektologii i etnografji słowiańskiej.

Adres Redakcji:

Kraków, Uniwersytet, Studjum Słowiańskie (ul. Gołębia 20, I).

Le »Lud Słowiański« (»Le Peuple Slave«) contient des mémoires, des matériaux, des recherches, des comptes-rendus et des critiques. On trouvera régulièrement, à la fin de chaque volume, des résumés allemands, anglais, français, ainsi que la traduction des explications concernant les cartes et les dessins.

Les personnes se livrant à des recherches sur la dialectologie et l'ethnographie slaves sont priées de collaborer à cette revue.

Adresse de la Direction:

Cracovie, Université, »Studjum Słowiańskie« (20, rue Gołębia).

BIBLIOTEKA LUDU SŁOWIAŃSKIEGO

DZIAŁ A, Nr 3

MIECZYŚLAW MAŁECKI

DWIE GWARY MACEDOŃSKIE

(SUCHE I WYSOKA W SOLUŃSKIEM)

CZĘŚĆ II: SŁOWNIK

Z ZASIĘKU FUNDUSZU KULTURY NARODOWEJ

KRAKÓW 1936

SKŁAD GŁÓWNY W KSIĘGARNI GEBETHNERA I WOLFFA
WARSZAWA — KRAKÓW — LUBLIN — ŁÓDŹ — POZNAŃ — WILNO — ZAKOPANE

BIBLIOTEKA ŁÓDŹSKA

DNIA 8

MIECZYŃSKI M. LEON

TRWAŁE GWARY MACEDONSKIE

(SUCHY I WYSOKA W SÓLUSKIM)

CZĘŚĆ II: SŁOWNIK

V.2586/44

09086

II

WSTĘP

Druga część monografii »Dwóch gwar macedońskich« przedstawia właściwości słownikowe przede wszystkim Suchego, gdyż dopiero po zapisaniu materiału gwarowego z tej wsi odpytałem go dodatkowo też w Wysokiej, gdzie nie na wszystkie moje pytania uzyskałem odpowiednie i wyczerpujące odpowiedzi; stąd też zbiór ze Suchego jest znacznie obfitszy i pełniejszy. Głównymi obiektami byli ci sami ludzie, co i autorzy tekstów w I części pracy, do której odsyłam również i po inne wiadomości wstępne, dotyczące tych dwóch wsi, charakterystyki obiektów, sposobu moich badań oraz transkrypcji fonetycznej.

Po rozkartkowaniu zebranego materiału słownikowego wciągnąłem też przykłady z tekstów I części, których jednak w pełni nie wyczerpałem. Te słowa lub zwroty, które są mi znane tylko z tekstów, albo które w tekstach występują w nieco innym znaczeniu, aniżeli je zapisałem przy badaniach słownikowych, podaję zawsze z zaznaczeniem strony I części pracy oraz, czy są wzięte ze Suchego, czy też z Wysokiej (np. S 5 oznacza: tekst ze Suchego, 5. strona I części pracy).

Formy gramatyczne (w następującej kolejności: a) przy rzeczownikach: 1) singularis bez rodzajnika, 2) singularis z rodzajnikiem, 3) pluralis bez rodzajnika, 4) pluralis z rodzajnikiem; b) przy czasownikach 1. p. praes., 2. p. praes., ewent. też aoryst) uzyskiwałem jużto przez odpowiednie wypytywanie, jużto w swobodnej rozmowie. Często kontrola odpowiedzi zdobytych drogą odpytywania czyto z innymi obiektami, czyto z formami zapisanymi w swobodnej rozmowie, wykazała, że na tych informacjach można z całym zaufaniem polegać.

O zupełnie wyczerpującym przedstawieniu właściwości słownikowych nie można przy 3-miesięcznych badaniach dwóch wsi

poważnie mówić. Przy układaniu zapisanego materiału wychodziły różne braki i wątpliwości, których, przebywając zdala od Macedonji, nie mogłem już ani uzupełnić ani sprawdzić. Nieraz więc trzeba było z tego powodu ciekawą pozycję zupełnie opuścić, albo podać ją w bardzo niekompletnej postaci¹, zaopatrując nawet nieraz znakiem pytania, wskazującym, iż podanego znaczenia nie jestem zbyt pewny. Biorąc to wszystko pod uwagę, nie trzeba porównywać mego zbioru ze słownikami tych autorów, którzy jużto pochodząc z opracowywanego obszaru, jużto w pobliżu niego mieszkając, mogą przedstawić właściwości słownikowe badanych przez siebie gwar w sposób istotnie wyczerpujący.

Zgóry zarzuciłem myśl podawania pochodzenia wyrazów, gdyż — jak wiadomo — nieraz etymologia jednego słowa wymagałaby osobnego studjum. Odstraszającym przykładem pod tym względem może tu być — jak to pokazał ostatnio H. Barić w Prilozi 15 (1935) 270—90 — niedawno wydany słownik kosowsko-metohijski Elezowicia.

Terminologję z zakresu kultury materialnej porównywałem w czasie badań z rysunkami pracy D. Marinova: Gradivo za veštvenata kultura na zapadna Bëlgarija (Sbornikъ za nar. umotvor... 18 (1901) cz. II Materiali, i dlatego do niej przy niektórych pozycjach odsyłam, nie podając już bliższych wyjaśnień od siebie.

Tłumaczenie greckie dają tylko wtedy, jeżeli zaczerpnąłem dany wyraz czy zwrot z mego zbioru tłumaczeń z dialektu na grecki język mówiony (*ή γλωσσα óμιλουμένη ή δημοτική*). Objasnienia obiektów podane w dialekcie zaopatruję znakiem równości =.

Poniżej podaję rozwiązanie innych znaków i skrótów:

+ forma znana i używana tylko przez starszych,

* forma rekonstruowana, przyczem obok podaję ją w istotnie zapisanej postaci.

() oznacza, iż znajdujący się w nim wyraz jest mało znany, nie przez wszystkich używany.

zn., *niezn.*, *uż.*, *nieuż.* = wyraz znany, nieznan, używany, nieużywany.

¹ Spowodu tych luk nie warto było nieraz podawać pod osobnemi hasłami czasownikowych form dokonanych i niedokonanych, lecz trzeba było nieraz pod hasłem formy dokonanej podać też jakiś jeden czy drugi przykład czasownika niedokonanego i naodwrot, zależnie od tego, jakich form było więcej zanotowanych.

Porządek alfabetyczny:

a, b, c, ě, d, z, ž, e, f, g, χ, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, š, t, u, v || w, z, ž.

Występujące w środku wyrazów z następuje po o, a *ř* i *rš* po *r* + o, przyczem traktuję je razem bez względu na ich pochodzenie.

P. L. Andrejczinowi, który w dalszym ciągu wytrwale pomagał mi w trudnej korekcie, składam serdeczne podziękowanie.

powinno mieć. Przy układaniu...
Wynikami z badań...
W tym celu...

W tym celu...
Wynikami z badań...
W tym celu...

W tym celu...
Wynikami z badań...
W tym celu...

W tym celu...
Wynikami z badań...
W tym celu...

W tym celu...
Wynikami z badań...
W tym celu...

W tym celu...
Wynikami z badań...
W tym celu...

W tym celu...
Wynikami z badań...
W tym celu...

A

- abażija *m.*, -iji *pl.* 'handlarz sukna' S, W; abażiji *prudāvaya* grizuvi '... sprzedawali sukno' S.
- abanżija *m.*, abanżijka *f.* 'cudzoziemiec, -ka' S, W.
- ačik *m*'astu 'miejsce otwarte, niezabudowane' W.
- adà *f.*, adi *pl.* 'wyspa na morzu' S, W; *cf.* niši.
- ad'axà! 'dobrze!, zgoda!' S.
- ad'asuvam 'żegnam się'; gu zarixa i ad'asaɣa 'pogrzebali go i pożegnali, rozstali się z nim' S; jas ad'asaɣ = ustanaɣ bis rãbuta 'straciłem pracę' S.
- adi 'dowidzenia' S; adi mǎli! tǎti! 'pa! pa! mamusiu i tatusiu!'.
- ádika *adv.* 'niesłusznie, niesprawiedliwie'; ádika gu góniš S, ádika gu spǎždaš W 'niesłusznie go wypędzasz (*sc.* z domu)'.
- ádja *f.* 'pozwolenie' S, W; bis n'éguva ádja 'bez jego pozwolenia' W
- ážba? 'czy, czyż?' S.
- ažilè *n.* 'gwałtowna potrzeba, konieczność, sprawa niecierpiąca zwłoki' S.
- áfanu *m.* 'niewidoczny' tylko w zwrocie: áfanu stǎna 'zniknął' W.
- afindikò, afindikòtu, afindikònta *pl.*, 'pan', ale *voc.*: afèndi! 'panie!' S, *cf.* kirjos.
- afjòn' || af'on', afjòn'u, afjòn'a *pl.* 'opjum' S, W.
- aftokinitu *n.*, *pl.*: aftokinunta S, aftokinita W 'samochód'.
- afù 1) 'ponieważ' S, W; afùti gi vinčà 'ponieważ ty im dałeś ślub' S, 2) 'gdy, skoro' W; afù pučina mu wili na d'át'antu 'odpocząwszy, powiada do chłopca' W.
- ágalma, ágalmàta *f.* || *n.*: cǎrskutu ágalma 'posąg króla' W.
- agàpi *f.* 'miłość' S, W.
- ag'azmò || ag'azmò *n.*, ag'azmònta *pl.* 1) 'woda święcona', 2) 'mo-dlitwa' S, W.
- águst *m.* 'sierpień' S, W; águstka tr'éska 'malarza sierpniowa' W.

àχ! 'ach!' S, W.

aχčijnica, aχčínica *cf.* aksin'ca.

aχūr' *m.*, aχūr'q̄ *pl.* 'stajnia' W, *cf.* χaχūr'.

ájda || ájdi || χájda! 'no!, nuże!' S; ájda pójmi dčštiru! 'nuże córko, chodźmy!' S.

ajlák 1) 'pozbawiony pracy', 2) 'mający czas wolny' S, W; jášă

ajlák 'jestem bezrobotny' lub 'mam wolne (*sc.* od szkoły)' S, W.

ajlčk, ajlčku, ajlčci *pl.* 'zapłata miesięczna' S, W.

Ajnórus *nom. propr.* 'Atos'.

akóla *f.*, akóli *pl.* 'arkusz papieru', diplósana akóla 'arkusz zgięty w pól' S, W.

akčl, akčlut = ūm 'rozum' W: wili sās akčlut 'mówi sam do siebie', *cf. gr.*: λέει μὲ τὸ νοῦ του.

akšimatikò *m.*, akšimatiki *pl.* 'oficer' S, W.

akšin'ca || aχčijnica *f.* S, aχčínica *f.* W 'kuchnia'.

ákšius 'zdolny, zręczny' S, W; áku si ti ákšius, jáχni gu (*sc.* kón'u) 'jeśli potrafisz, wsiadaj nań (*sc.* na konia)' S, Gòspuť tč akšiosal 'P. Bóg uznał cię godnym' S.

áku 'jeżeli' S, W; áku ištiš 'jeżeli chcesz' S, ... da ja ni razbudimi, áku spi kirijata 'jeżeli pani śpi, żebyśmy jej nie rozbudzili' S, áku ni dójda..., da sā užėniš 'jeżeli nie wróczę, wyjdź zamaż' S, áku znàjat da dòat da v'ėnat 'gdyby wiedzieli, toby przyszli i wzięli' S.

alà 'lecz, ale' S, W.

ála 'według' S, W; ala frānga, ala tūrka 'według (zegaru) francuskiego (europejskiego), tureckiego', *np.* sāt'u na tri ala tūrka 'o godz. trzeciej, według liczenia tureckiego' S.

alamėt kajmėt 'bardzo dużo czegoś' S.

alat'ėra *f.* 'solniczka' S, W.

albāntin *cf.* nalbāntin.

alis 'jak, jakgdyby' S; učėrn'anta alis vrakulák 'osmolona, jak wilkodłak', stāna alis pālaf 'jakgdyby oszalał', n'áj v'ėjki mōma, alis na žėna umg'āsa 'to już nie dziewica, ale jakby na kobietę zakrawa'.

ališida 1) 'łańcuch, łańcuszek', 2) 'łańcuszek z medalikiem' S, W.

almažik *m.*, -ici *pl.* 'biodro' S, W.

ałččkakan *m.* 'dzieciol' S.

altčn' *m.*, -čni *pl.* 'ozdobna moneta, noszona na szyi' W, *cf.* flur'ā.

amā, amān 1) 'ale, lecz' 2) 'oj! ach!' S, W.

- amanèt *m.* 'dar, podarunek' S.
- ambàr', ambàr'ut 'sąsiek, skrzynia na ziarno' W.
- amèn 'zaledwie, skoro tylko' W: amèn jàχnuwa d'ādutu... pàžda i drùgajut kòn'.
- Ameriki *f.* 'Ameryka'.
- amòt'? 'dlaczego?' S: mi ni kàzuvaš ti na m'èn'ą tuzi d'āt'ą amòt' takà gu vikat? 'powiesz mi, dlaczego tego chłopca tak nazywają?' S.
- analògus na 'stosownie do, zależnie od' S: analògus na nivata 'zależnie od (jakości) roli'.
- anàngi *f.* 'konieczność, przymus' S, W; štò anàngi 'naco, poco, w jakim celu' S: štò anàngi da pòda jàs sklāvus d'rasapàk? 'poco mam iść, aby być znowu niewolnikiem?'
- anàva 'podgórze' S, W; anàva katàva 'zgóry nadół, tu i tam, w różnych kierunkach' S.
- andis 'zamiast' S: andis da pòj na teàtrutu sà pukašta gòr'ą na br'ąstò 'zamiast pójść do teatru, on wspina się na brzost'.
- andragatisuvam, -isuvaš 'awansuję' W.
- angarija *f.* = da sà tiranisat = t'ą z'èva na čúzda ràbuta 'praca przymusowa, niepłatna' S, W.
- àng'elus tu kiriju 'Anioł Pański' S, W.
- angistra *f.* 'haczyk u wędki' S, W.
- angul'ásuvam, -ásuvaš 'ściskam, obejmuję' S: kaja vid'ą tój tračà i angul'ása 'zobaczywszy ją, podbiegł i uściskał ją'.
- aniši *n.* 'wiosna' w W *zn. niuż. cf. il'as* S.
- anžs *m., anžzi pl.* 'ściernisko' W, *cf. k'elemè* S.
- (za) apudiksam, -iksaš 'przekonam, udowodnię' W: kàk mòžiš da m'ą apudiksaš, òti... 'jak mię przekonasz, że...'
- apò òla tačišitk'ą = apò òla ta idi 'z wszystkich gatunków, coś z każdego rodzaju' S.
- april *m.* 'kwiecień' S, W.
- (u) apsanàta 'we więzieniu' S.
- apufašisuvam, -isuvaš 'postanawiam, decyduję się' S, W; apufašisaχ da si dòjda 'postanowiłem wrócić' S.
- sà apuχiritisuvam, -isuvaš 'żegnam się' S, W.
- sà apuklisuvam 'zamykam się gdzieś' W, sà apuklisa nuzi m'ā-stu = sà zaturi 'zamknięto...' S, W.
- apulitir'ju, apulitir'òtu 'zwolnienie, karta zwolnienia zwł. z wojska' S: mi dàduχa apulitir'ju 'zwolniono mię'.

- apurija *f.* 'zdumienie' rzadziej 'zwątpienie' S: càr'u apurija gu z'è 'król zdumiał się'.
- arabà, arabàta, *pl.*: arabi S, arab'è W 'wóz'.
- arabažija 'woźnica' S, W.
- arabùbliku *n.*, arabùblika *pl.* 'kapelusz' S, W.
- arabùška *f.* 'wózek, *np.* dziecięcy' S, W.
- aral'ik, aral'iku 'balkon' S.
- aràp 'murzyn', aràp'èa, aràp'èatu 'murzynek' S, W.
- aràpska kitka 'irys (kwiat)' S; w W *niezn.*
- aràpski pari *pl. t.* 'mika' S, *cf.* mika W.
- araslàn, araslànut 'lew' W.
- aratlik, aratliku, aratlici *pl.* 1) 'rówieśnik', 2) 'przyjaciel, towarzysz' S, W.
- aravòna, aravònata 'zaręczyny' S.
- arèsam 1) 'podoba mi się ktoś, coś', 2) 'podobam się komuś' S, W; àku t'ą arèsam 'jeżeli będziesz mi się podobał, ti arèsa 'podoba ci się, czy lubisz?' S, W; ti arèsa kajvè? 'lubisz kawę' S, t'à gu arèsa 'ona mu się podoba' S, šički gi arèsa 'wszystkim się spodobał' S 20, dispòt 'ut ja arèsa 'spodobała się, wpadła w oko biskupowi' W, gu ni arèsa takà 'nie przypadło mu do gustu takie postępowanie' S.
- argàtin, argàtinu, argàti *pl.* 'robotnik' S, W.
- argisuvam, za argisam 'opóźniam, powoduję zwłokę' S, W; za m'ą argisaš mlògu 'przez ciebie bardzo się spóźnię' S, što argisa da fàtiš 'dlaczego późno zacząłeś' S.
- arçang'elòsçju 'listopad' S.
- àrk, àrgu, àrguvi *pl.* 'młynówka, odnoga rzeki, potoku' S, W.
- arkadaš *m.*, arkadašà *pl.* 'towarzysz podróży' S, W.
- arkal'ik *m.*, arkal'ici *pl.* = ut kužuf paltò = ut kòža ut kòža (*sc.* zrobione) 'futro' S, *cf.* kužuf.
- Arkudùt' *nom. propr.* 'Niedźwiadek' S 17.
- as *cf.* sàs.
- asfàl'a *f.* 'agrafka' W, w S *niezn.*
- ask'èr' || ask'èr' || (ašk'èr), ask'èr'u 'wojsko' S, W.
- astàr', astàr'u 'płachta, duży kawał materji'; sà zavi ut gòra dur dól sàs astàr'u 'zawinął się w materję od stóp do głów' S 52.
- aškitija *cf.* iškitiija.
- ašlamà, ašlamàta 'rozsada, sadzonki' S, W.

aštinumija 'policja', aštinòmitu 'policjanci' S, W; trači na aštinumijata 'biegnie na posterunek policyjny' S.

àt 'a' W.

awduwèc, -èci *pl.* 'wdowiec', awduwica 'wdowa' W, *cf.* ivduvèc S. avžija, avžiji *pl.* 'myśliwy' S, W.

avjār, avjāru || avjār'u 'ikra rybia', sulèn avjār 'kawior' S, *cf.* χav'ār'.

azl'èk *cf.* jasl'èk.

B

bàba, bàbata, *dem.*: bàbička 1) 'kobieta', 2) 'położna' S, W, 3) 'balka' W; viknaça bàbata i sà rudi málkutu 'wezwali położną i dziecko urodziło się' S.

bažanàk, bažanàku, bažanàci *pl.* 'mąż siostry żony' S, W.

b'āgam 'uciekam, odchodzę' S, W; b'āgaj utùk 'wynosi się stąd' S.

baχčā, baχčāta, *pl.*: baχčēi S, baχčēb W 'ogród duży, w którym rosną zwykle też drzewa owocowe'.

baχčēivanžija, baχčēivanžijata 1) 'właściciel ogrodu', 2) 'ogrodnik' S, W. bajā 'pewnie, niezawodnie', tuzi zaj bajā 'niezawodnie to tak będzie' S.

bajaldisuvam 'omdlewam, mdleję', bajaldisaχ 'zemdlałem' S, W. bajam S, W, 2. *p.*: baš S, baiš W, 3. *p.*: bāj S, W 'czaruję'; bàbata mi pubā na m'èn'ā vudāta 'zaczarowała...' S.

bajir, bajirut, bajir'ā *pl.* 'ugór zarośnięty krzakami, na którym zwykle się pasie' S, W.

bajirka, bajirkata *dem.* od bajir S.

bajldardisuvam 'bardzo się podobam, chwytam za serca' S.

bakālin, bakālinu, bakāli *pl.* 'kupiec towarów korzennych' S, W; bakālsku imāni 'towary korzenne' S, utidi na bakal'ètu 'poszedł do sklepu z towarami korzennymi' W.

bakał'èk 'sklep z towarami korzennymi' S, *cf.* bakālin.

bakarl'èk *m.* 'naczynie (w znaczeniu zbiorowem)' S, W.

bak'èta *f.* 'pakiet, zawiniątko'; bak'èta t'ut'un' 'zwój tytoniu', bak'èta pr'èlu 'motek przędzy' S, W.

bāknuvam, bāknuvaš 'całuję' S, W; mi bākna rānkāta, buzāta... 'pocałował mię w rękę, twarz...' S, sā bāknaça èšti idnòš 'jeszcze raz się pocałowali' W.

bak'èr *m.*, bak'èr'ā *pl.* 'miedź' S, W.

bakšiš *m.* 'napiwek, dar, podarunek' S, W; bakšiš m'ātat S, bakšiš

- davat W 'rozdają podarunki', mu gu pùsna (sc. kòn'u) bak-
 šiš 'posłał mu w darze (sc. konia)' S.
- b'āl, b'āla, b'ālu 1) 'biały, -a, -e' S, W, 2) 'był, -a, -o' S, cf. bɛl W.
 b'āl dr'èp cf. dr'èp, žijèr.
- b'āl'ā (lùšpa), b'āliš 'obieram z łup', np.: b. patāta 'obieram ziem-
 niaki' W, cf. lùštam S.
- balakšija m. 'rybak' S, W.
- bałdër m., bałdër'g pl. 'łydka' S, W.
- b'ālilu n., b'ālilunta pl. 'bielidło na twarz' S, W.
- b'ālišti n. 'białko jaja' W, cf. b'ālka.
- b'ālka, b'ālkata, b'ālki pl. 'białko jaja' S.
- bałkòn 'balkon' S.
- bałtāk, -āci pl. 'siekiera' S, cf. brādwa W.
- bambak'èrna m., f., bambak'èrnu n. 'bawełniany, -a, -e' S.
- bāmbaška im'ā 'imię dziwne, cudaczne' S 49.
- bān'a, bān'ata, bāni pl. 1) 'kąpiel', 2) 'kąpielisko' S, W.
- bānda f. 'hafty zawieszane na ścianie' S, W.
- bāra, barāta, bāri pl. 'potoczek' S, W.
- barabār 'razem' S, W.
- barāk 'o kręconych włosach' S, W; kùća barāk 'rasa psów o krę-
 tych kudłach' S, kùća katù barāk = sp'j'skanu sās uōda, kāl
 'pies powalany, spryskany wodą, błotem' W.
- bāram, bāraš 'macam rękoma, idąc poomacku' S, W; mi m'ā bā-
 raš! 'nie dotykaj się mnie!' S.
- bāran'ètu 'macanie rękami, kiedy się idzie poomacku' S, W.
- barānga f. 'barak, buda z desek' S, W.
- bardāk, -āci pl. 'małe, gliniane naczynie na wodę' S, W.
- bardavica, -icata, -ici pl. 'kurzawka' S, cf. bradawica W.
- bāri 'przynajmniej' S, W; bāri da sā pukrij! 'przynajmniej niech
 się przykryje!' S, e, žùbav'g! da ni bŕkam druk bāri 'dobrze!
 nie będę przynajmniej szukał kogo innego' S.
- barùt' || barùt, barùt'ut 'proch strzelniczy' S, W.
- basamāk, -āci pl. 'schód, stopień, szczebel w schodach, w drabinie' W.
- baskŕn 'bardzo ładny' S, W; uv'èzuj mlògu baskŕn 'owies jest
 bardzo ładny, rześisty' S, baskŕn s'ādbata S, baskŕn s'ādba W
 'bardzo ładny zasiew'.
- baskŕnnĭk m. 'rabunek, złodziejstwo' S.
- b'āsna m., f. S, b'āsin m., b'āsna f. W, b'āsnu n. S, W 'szalony, -a, -e';
 b'āsnu kùća 'wściekły pies' S, W.

- bastarík, -íci *pl.* 'łodyga kukurydzy' W, *cf.* kazálka S.
 bastùn' *m.*, bastùn'á *pl.* 'laska' S, W.
 baš = prǎvna 'pierwszorzędny' S, W; tòsi baš pelivànin 'to jest
 pierwszorzędny zapaśnik' S, tòsi najbašu kabadajija u s'elutu
 'to jest najodważniejszy we wsi człowiek' S.
 bašák, -áku, -áci *pl.* 'kłos' S, W, *cf.* klás.
 baškà 'osobno, oddzielnie' S, W.
 bašladisuvam, -isuvaš 'darowuję, przebaczam' S, W; bašladisaj mu
 gu kabát'u! 'przebacz mu winę!' S, *cf.* çarisuvam.
 bašlĕk *m.*, -ĕci *pl.* 'kręzel' S, bašlĕk u urálu 'część składowa pługa' W.
 batál *m.*, batál'á *pl.* 'dzwonek dla capa' S, batál kòn', batál kĕšta
 'b. duży koń, dom' W.
 batardisuva: m'én'a m'á b. vudata = m'á žásnuva n'ètr'á u vu-
 data 'ciągnie mię w toń wody' S.
 batica *m.*, -icufci, -icufcètu *pl.* 'mąż ciotki' S, W.
 batusuvam, -isuvaš 'pograżam się', *np.* u kalò 'w błoto' S, W.
 sã báv'am, sã báv'iš 'ociągam się, robię powoli' S, *cf.* zabájam.
 bávna rábuta 'praca powolna' S, *cf.* zabávna W.
 bazi bazi 'od czasu do czasu': çripkat bazi, bazi za da ni fl'áwat
 u udĕt'á 'πηδοῦν πότε πότε γιά να μή χωδοῦν στα νερά' W.
 bėj, bėju, bėjuhci *pl.* 1) 'truteń u pszczól' S, 2) = túrci štu im'áça
 ĕiflici 'turcy, co mieli folwarki' czyli 'bej' S, W, 3) też w po-
 wiedzeniu: nòs ži'òwa katù bėj 'ten żyje, jak bej' W.
 bekrija *m.* 'opilec' S, W.
 belĕk, -ėci *pl.* 'pęto na konia podczas pasienia' S, W.
 bĕlki 'może, możliwe', bĕlki dòjdi 'może przyjdzie' S, W.
 benĕk' 'jadący na wozie, koniu, osle...' (przeciwieństwo do pieszo) S, W.
 b'èra, bir'ėš 'biorę, zbieram' W, *cf.* bir'əm S.
 berbĕrin *m.*, -ėri *pl.* 'fryzjer' W, *cf.* kurėa S.
 berikjät *cf.* birik'ät.
 b'èt *indecl.* 'zły, brzydki, niedobry', b'èt vòda 'niedobra woda', mu-
 mąta biši mlògu b'èt 'córka była b. brzydka' S, w W *niezn.*
 betlik = mlògu bèt 'b. zły, b. brzydki' S, w W *niezn.*
 bijam S, bija W, 2. *p.*: biš, 3. *p.*: bij S, W 'biję, uderzam'; za
 bim 'uderzę' S, siga sã bijat, murabè stànuva 'teraz się biją
 (walczą), nastala wojna' S.
 bijanica *f.* 'maślanka' S, w W *niezn.*, *cf.* ĕúkanu ml'áku, matàn.
 bij'ni *n.* 'bicie' S, W.

- bik S, W, bikò S, bikut W, *pl.*: bicè S, bikuwi W 'byk (młody, niekastrowany, 3—4 lat)'.
 bilàk *m.*, -àci *pl.* 'blizna' S, W.
 bilžŋga *f.* W, bilžŋk, bilžŋci *pl.* S 'bransoletka', *cf.* bŋžŋk.
 bilè 'nawet' S: nitu pilà bilè 'ani nawet ptak'.
 bili *n.*, bilinta *pl.* 'trawa rozmaita' S, *cf.* bŋli W.
 bil'ŋk 'gromada, kupa' S, W; bil'ŋk kòkoški 'stado kur' S, idin bil'ŋk kòza 'trzoda kóz' W.
 bimbil 'odra (choroba)' S, W.
 binà *f.* 'dach, poddasze' S, W; gu zakàc'ax (*sc.* t'ut'un'u) na binàta 'zawiesiłem tytoń na poddaszu' S.
 binivrèk *m.*, -èci *pl.* 'staroświeckie spodnie, zwł. w tyle bardzo szerokie' W.
 bira *f.* 'piwo' S, W.
 birbàt S, W = skŋrnaf S = gnŋsin W 'brudny, niechlujny'.
 birden = utinòš 'odrazu, natychmiast' S.
 bir'em, bir'eš 'biorę, zbieram' S: bir'em t'ut'un', ršš, snòp'a, smòk-fit'a 'zbieram (sprzątam z pola) tytoń, żyto, snopy, figi', tužarin, živini štu bir'è 'handlarz, co kupuje bydło', bir'eš gajlè? 'trapisz się?', *cf.* b'èra W.
 birik'at || berikjât 'szczęśliwie, na szczęście' S, W.
 bis 'bez' S, W.
 biska, biskata S, W, *pl.*: biski S, biskat'a W 1) 'piers u kobiety', 2) 'dojka krowy' S, W.
 bišik', -ik'u, -ici *pl.* 'kołyska' S.
 bitisuvam, -isuvaš 'kończę' S, W; bitisax skul'òtu 'ukończyłem szkołę' S; bitisuva || (bitisnuva) 'coś się kończy' S, W; bitisanu! 'skończone!' S, bitisa prikastà 'koniec bajki' S.
 bivul, bivulu S, biŋul W, *pl.*: bivul'a S, biŋli W 'bawół'.
 bivulica S, biŋlica W 'bawolica'.
 bizèr', bizèr'a *pl.* 'groszek cukrowy'.
 blàk, blàga, blàgu, 'słodki, -a, -e', *np.* blàgu ml'aku 'słodkie mleko' S, W; blàgu *subst.* 'konfitura' S, W.
 blànd'aja, blànd'aš, blànd'aj 'błądzą, błąkam się' S, W.
 blavanica *f.* 'wymioty, torsje' S, *cf.* bŋłwanica W.
 blaži, tylko w powiedzeniu: ni blaži žić 'to zupełnie nie słodkie' S, W.
 bliz'a 'blisko' S, W.
 blizna *m., f.*, bliznu *n.* 'bliski, -a, -e' S, W.
 blž'a *f.*, *pl.*: blž'i S, blž'a W 'pchła' S, W.

- bl'ĕtkaf, bl'ĕtkava, bl'ĕtkavu 1) 'niedosolony (o potrawach)', 2) 'nudnawy, głupawy (o ludziach)' S, W.
- bl'ĕvam, bl'ĕvaš 'wymiotuję, mam torsje' S, *cf.* b'ĕlwam W.
- bl'ĕvani, bl'ĕvan'ĕtu 'wymioty' S, *cf.* b'ĕlwani W.
- bl'ĕdu, bl'ĕdutu, bl'ĕdà *pl.* = štu klāvami mǎn'ž'a 'talerz porcelanowy lub blaszany' (ale nie miedziany, który się nazywa: liŋg'ĕr' S, karabǎrecku bl'ĕdu W) S, W.
- bl'ĕknuvam, bl'ĕknuvaš (*sc.* u vudàta) 'rzucam się (w wodę), zanurzam się (w wodzie)', tũrcitu bl'ĕknaŋa n'ĕtr'ǎ 'Turcy wpadli do środka' S, gu bl'ĕknuvaš 'zanurzasz go (*sc.* w wodzie)' W.
- b'oca *f.*, b'oci *pl.* 'wielka flaszka' S.
- b'ockam, b'ockaš 'wciskam, wpycham', b'ocka k'orin'ǎ 'wciska (*sc.* do ziemi, w ziemię) korzonki' S.
- b'odiš *m.* 'tętnica' S, W; b'odiš tapt'ĕ 'tętnica bije, pulsuje' S, b'odiš m'ǎ buli 'boli mię tętnica' W.
- bog-: pum'ōži b'oga 'szczęście Boże', odpowiedź: dǎj ti b'oga S, pum'ōži b'okti 'szczęście Boże', odpowiedź: dǎj ti p'od'obru W, B'ōži G'ospudi! 'P. Boże!' W, Bugurdica 'Matka Boska' S 23, zresztą poza temi wyrażeniami słowo bog- *niezn.*, *cf.* G'ospuť.
- b'oj, buj'ò 'wzrost' S, W; ti si ut gul'am b'oj 'jesteś wysokiego wzrostu', m'ōži da stǎni idin b'oj 'może urósć na wzrost człowieka' S.
- b'olin, b'olna, b'olnu 'chory, -a, -e' S, W.
- b'olka, b'olki *pl.* 'choroba' S, W, *cf.* bulika.
- b'op *m.* 'bób' S, W.
- sǎ b'or'a W, sǎ b'or'am S, sǎ b'oriš S, W 'walczę, biję się'.
- b'orba *f.* 'walka' S.
- b'orĕ, b'orž'u, b'orž'uvi *pl.* 'dług, kredyt' S, W; przysłowie: b'orž'u i ŋ'ubaf sǎt' ni ĕǎka *dost.*: 'dług nie czeka ani pięknej godziny'.
- b'os, b'osa, b'osu 'bosy, -a, -e' S, *cf.* g'olab'os W.
- b'ıl || b'ıl, b'ıla, b'ılu 'był, -a, -o', *np.* ti si b'ıl 'byłeś' W.
- b'ılž'ük, -üci *pl.* 'bransoletka' S, *cf.* bilž'ük, bilž'uga.
- b'ıli *n.*, ba'ǎnta *pl.* 'ziele' W, *cf.* bili S.
- b'ĕlwam, b'ĕlvaš 'wymiotuję' W, *cf.* bl'ĕvam S.
- b'ĕlwani *n.*, b'ĕlwaniĕca *f.* 'wymioty' W, *cf.* bl'ĕvani, blavanica S.
- b'ĕnc, bǎnz'ò, bǎnz'ĕ *pl.* 'bez lekarski' S, W.
- b'ĕnĕfa, b'ĕnĕfata 'duża beczka' S, W.
- b'ĕrkam S, b'ĕrkam W, b'ĕrkaš S 'szukam, żądam, domagam się'; št'ò b'ĕkaš 'czego szukasz' S.

bráda, bradáta S, W, *pl.*: brádi, bradit'á S, bradít'á W, 'broda (porośnięta włosami lub nie, *np.* ubričina brada 'ogolona broda')

bradawica, -icata 'kurzawka' W, *cf.* bardavica S.

brádba *f.* 'siekiera' W, *cf.* bałták S.

brák S, W, brakò S, brákut W, dva bráka, brakuvi *pl.* S 'wesele'.

br'ák S, W, br'ágò S, br'ákut W, br'águvi, br'águvètu *pl.* S, W 'miejsce niedostępne w górze, w wąwozie...'

brakòvam, -òvaš 'mam, odbywam wesele' S, W.

brán'am, brániš 'rozdzielam waśniących się' S, sá brán'am 'bronię się' S, jas gu udbrán'áχ 'obroniłem go' W.

branik, -iku, -ici *pl.* 'jakieś zboże': pòdr'èbnu ut prusòtu 'drobniejsze niż proso'; branik pròsu s'ájaja pujnò vr'am'á 'dawniej siali »branik«... ' S, w W *niezn.*

br'ás S, br'ás' W, br'ástò S, -òt W, *pl.*: br'ástè, br'ástètu S, br'ástuwi W 'brzost'.

brášnu, brášnòtu 'mąka' S, W; ržínu brášnu 'mąka żytnia', psinčinu albo čistu br. 'm. pszeniczna', misirnu br. 'm. kukurydziana' S.

brát S, W, *pl.*: brátk'á S, brát'á W 'brat'.

bratučènt *m.*, *pl.*: bratučèndi S, W || bratučènti S 'kuzyn', s'ètni bratučèndi 'kuzynostwo drugiego stopnia' S, W, bratučènka 'kuzynka' S, W.

brè! 'warjacie! szalenicze! do djabła!', 'popatrz, patrzno!': brè m'ènži 'meżu! ty warjacie!' S 11, brè ud'è mi dòjdi tòs χùbał l'ákàrin 'patrzcie, skądżeż to przybył ten dobry lekarz' S 25.

bríé S, W || b'í'è S, bríèuvi *pl.* S, W 'brzytwa'.

bríèini, bríèin'ètu 'golenie' W.

bròja *cf.* brujim.

b'ř'ša, b'ř'šiš 1) 'szoruję podłogę', 2) 'czyszczę szczotką ubranie' W. br'řšnal || br'řšnil S, br'řšnil W 'bluszc'.

brujim S, bròja W, bruiš S, W 'liczę'; bròjgi ròguvètu 'policz rogi' S.

brùs'am, brùsiš 'objam owoce przez rzucanie w nie kijem' S, w W *niezn.*

buás, buázu S, W, buáz'á *pl.* S 'wąwóz'.

bubòta *f.* 'chleb z mąki kukurydzianej' S, w W *niezn.*, *cf.* pita.

bùbr'ák, bùbr'áku, bùbr'áci *pl.* 'nerka' S, W.

bučawica 'szum, świst (wiatru, wody)' W.

- bucéi *3. p. sg.*, bučát *3. p. pl.* 'brzęczy, huczy, szumi... (o pszczołach, wietrze, wodzie...)' S.
- bučka, bučkata, bučki *pl.* 'mały buk' S, w W *niezn.*
- budalà *m., f., n.* 'głupiec' S, W.
- budát *3. p. pl.* 'kłują, bodą' W 76.
- bùdra *f.* 'puder' S, W.
- budrùm *m.* 'piwnica, loch' S, W, *cf.* izba.
- bùza, bùzata, bùzat'ą *pl.* 'policzek'; sàs bùzat'ą čarwèna 'με τὰ μάγουλα κόκκινα' W, *cf.* bùza 'ts' S.
- bùf, bùfu S, bùχ W, *pl.*: bùfufci S, bùχuwi W, 'puhacz'.
- bùχnuwam, bùχnuwaš 'popycham, szturkam' W.
- bujà *f. indecl.* 'kolor, farba', bujà ut papùca 'pasta do butów' S, W.
- bujažija *m.* 'malarz pokojowy' S, W.
- bùjrum 'proszę, s'il vous plaît' S, w W *zn. nieuż.*
- bujundrùk, bujundrùkut, bujundrùci *pl.* 'jarzmo wołowe' S, W.
- bùk S, W, bukò S, bùkut W, *pl.*: bùkuvi S, W || bucé S 'buk'.
- bùkla *f.*, bùkli *pl.* 'naczynie do noszenia wody w pole' S, W, *cf.* Marinovъ str. 33, rys. 30.
- bùklička *f. dem.* od bùkla 'rodzaj manierki' S, W, *cf.* Marinovъ str. 34, rys. 32.
- bukurèš *indecl.* 'zepsuty, wyuzdany', bukurèš ràbuta, bukurèš s'èlu S, w W *niezn.*
- Bulgarija 'Bułgarja', -àrin, -àri *pl.* 'Bułgar, Bułgarzy' S, W; Bulgarińka S, Bulgarka W 'Bułgarka', bulgàrski S, bulgàrcka W 'bułgarski, po bułgarsku'.
- bulgùr, bulgùr'ą *pl.* 'kutja (gotowana pszenica z miodem)' S, W.
- bulika, -iki 'ból' rzadziej: 'choroba': imam buliki na stomàχ'u 'mam bole żołądka', bulika gul'ama ja imàši 'miała wielkie bole, była b. ciężko chora' S, *cf.* bòlka.
- bulničaf, -ičawa, -ičawu W, bulničuf, -ičuwa, -ičuvu S 'chorobliwy, -a, -e'.
- bùmbar, bùmbar'ą *pl.* 'bąk (owad)' S, W.
- bùn, bùnuvi *pl.* 'wiązka' S, W; dva bùna tr'awa S, dva bùnuwi tr'awa W 'dwie wiązki siana (trawy)'.
- bunàr || bunàr', -àr'u, -àri *pl.* 1) 'strumyk', 2) 'studnia, *gr.* τὸ πηγᾶδι' S, W; s'ad'axa kumšijki òkul bunàr'u 'sąsiadki siedziały dookoła studni' S.
- bun'èla *f.* 'widelec' S, W.
- buništi, buništitu, buništa *pl.* 'gnojowisko, miejsce, gdzie się wyrzuca nawóz' S, W.

- bürda *f.* 1) 'worek (europejski)' S, W, 2) 'rodzaj fartucha z worka, którym się opasują robotnicy przy pracy z tytoniem' S.
 bursük, -üku(t), -üci *pl.* 'borsuk' S, W.
 buršlija *m.* 'dłużnik' S, W.
 burün, -ünü(t) *pl.*: burün'g S, burüni W 'pagórek'.
 burünka 'mały pagórek' S, W.
 büs, büzu, büzuvü 'lód' S, w W *zn.* jako *tur.*, *cf.* lét.
 busil'ak S, busil'uk, busil'ukut W, *pl.*: busilci S, busil'uci W 'ja-
 kiś kwiat (nie bławatek, *gr.* ó βασιλικός, *fr.* basilic).
 bustannik, bustanniku *collect.* 'melony' S.
 бүт, бүту(t), *pl.*: бүтүви, бүтүвөтү = kěč = ządnaťa nõga na krávata,
 jàgn'ätu... 'pośladek, tylna część nogi zwierzęcia, udo' S, W.
 butin' *m.*, butini *pl.* 'buciki' S, W.
 büza, buzata, *pl.*: бүзи, buzit'g 'policzek', *cf.* büza 'ts' W.
 buzdušana 'maczuga' S 38.
 bužik kráva 'konik polny' W, *cf.* žin'žur S.

C

- c'äd'a W, c'ädim S, c'ädiš S, W 'cedzę (mleko)'.
 c'ädilka S, cidilka W 'cedzidło do sera' S, W, *cf.* cižálnik W.
 c'äja W, c'äjäm S, c'äš S, W 'przesiewam'; c'äjmi brašnu 'pre-
 siewamy mąkę' S, W.
 c'äl, c'äla, c'älu || c'äla, c'älu 'cały, -a, -e' S, W; c'älu l'ätu 'cafe
 lato', c'äl v'éčer 'cały wieczór' S, W; inä niv'ästa c'äla t'ëb'g
 umg'äsa '...całkiem do ciebie podobna' S.
 cämbara *f.* 'pek, grono'; i^dnä cämbara grözdi 'winogrono' S, W.
 c'äp, c'äpuvi *pl.* 'preł służący do nawijania tkackiej osnowy na
 krosna', *cf.* Marinovъ str. 102, *sub* цениць W, *cf.* prñčka S.
 c'äp'a W, c'äp'am S, c'äpiš S, W 'rąbię drzewo na trzaski'.
 c'äp'ani *n.* 'rąbanie drzewa na trzaski' S, W.
 cär', cär'u 'król, cesarz, panujący' S, W; cärsk'ju kunäj'k' 'pałac
 królewski', na cärsk'ju dvör 'na dworze królewskim', cär'u-
 väta trapizarija 'jadalnia królewska' S.
 carcära *f.* 'flaszeczka', *np.* carcära na rakija 'flaszeczka na wódkę' S, W.
 cärčina *f.* 'państwo, królestwo' S, W.
 cärica, cäricata S, W, *pl.*: cärici, cäricit'g S, cäricit'g W 'królowa,
 żona panującego'.
 carvül || carvül', carvül'g *pl.* 'opanki' S, W.
 c'ästu, c'ästutu, c'ästä *pl.* 'ciasto' S, *cf.* čästu W.

cicina, notowane tylko w powiedzeniu: tās rāna stāna cicina =
čarv'enu m'āsu S, W.

cička || ciška 'mocz dziecka' S, cf. čiška W.

cižálnik *m.* 'cedzidło do mleka, sera' W, cf. c'adžilka S.

cikam, cikaš 'krzyczę'; mu cikam 'krzyczę na niego', fāšta da mu
cika na izmik'arkit'ā 'zaczyna krzyczeć na służące' S, w W
nieuž., cf. wikam.

cikani, cikan'etu 'łajanie, krzyki' S, w W *nieuž.*

cilāft *m.*, cilāfd'ā *pl.* 'pogrzebac' W.

cilōftin *m.* S, cilōftinu, cilōftinōtu W 'część warsztatu tkackiego:
tak zw. bardo', cf. Marinovъ str. 105, rys. 99.

cimka 'muszka przy strzelbie' S, W.

ciugla, ciugli *pl.* 'część warsztatu tkackiego: metalowa linijka przy-
trzymująca płótno', cf. Marinovъ str. 106, rys. 100.

cipur' *m.* S, cipura *f.* W, cipuri || cipur'ā *pl.* S, W 'wyciśnięte
(przez ugniatanie) winogrona, opadłe na dno kadzi, w której
się robi wino'.

cōya *f.* 'atłas (materja)' S, W.

c'ū'kam, c'ū'kaš 'doję' W, cf. dujim S.

c'ū'kani *n.* 'dojenie' W, cf. izdujōvani S.

curāj'k' *m.*, curāj'k'ā *pl.* 'kolczyki' S, W; curāj'k'ā malamōsani 'złote
kolczyki' S.

Č

čā 1) 'że, iż', 2) 'bo, ponieważ' S, W; mu kazuva, čā... 'mówi
mu, że...', mu villi na d'āt'ātu, čā... 'mówi chłopcu, że...', tu-
gās puznā, čā na kšēnudōxinu žinātaj 'wtedy zrozumiał, że
jest to żona hotelarza', čubānitu ut str'āšta gi gl'ēdaya pu-
krāj mēšl'antāta, čā ima i inō d'ātinci 'pasterze z naprzeciwka
obserwowali, że obok niedźwiadków znajduje się i dzieciątko',
n'ēmaš štōgudi ti da ričēš, čā za t'ā ub'āsami v'ējki 'czy nie
masz nic do powiedzenia, bo już cię powiesimy' S; da b'ā-
gami ut tūka, čā tāt'kumi idwāta za nā zakōli 'uciekajmy
stąd, ponieważ mój ojciec oboje nas zabije' W.

čabūk 'prędko' S 36.

čabūka *f.*, -ūki *pl.* 'fajka', cf. čubūk W.

čad'ir *m.*, *pl.*: čādār'ā S, čad'iri W 'namiot'.

čafūt cf. čifūt.

čaj S, čaj W, čāju || čajō S, čajut W 'herbata'.

- ćajir *m.*, -ir'ą *pl.* 'łaka' S.
 ćajrò S, W, *pl.*: ćajranta S, ćajrà W 'czajnik'.
 ćakam, ćakaš 'czekam' S, W.
 ćak'él *m.*, ćak'él'ą *pl.* 'okucie na końcu batoga na woły, tak zwa-
 nej kaćina' S, *cf.* ćik'él W.
 ćakmaklija kámin' 'krzemień' S, W.
 ćak'ě *n.*, ćak'ěnta *pl.*, ćak'ěnci *dem.* 1) 'zakrzywiony nóż w po-
 chewce', 2) 'scyzoryk' S, w W *niezn.*, *cf.* nòš'ěa.
 ćakr'ěk, ćakr'ěku, ćakr'ěci *pl.* 'przyrząd do sukania przędzy' S;
cf. Marinov' str. 98, rys. 84, w W *zn. nieuż.*
 ćamb'ěr *m.* 'fez turecki' S, *cf.* ćumb'ěr' W.
 ćanák, -áku, -áci *pl.* 'talerz gliniany' S, W.
 ćaukir *m.* 'kłoda, pień drzewa' W, *cf.* kúcur S.
 ćánta, ćántata 1) 'torebka damska', 2) 'walizka', 3) 'portfel' S,
 4) 'torba pasterska' W (wyłącznie w tem znaczeniu).
 ćápa *f.* 1) 'czekan, dzagan' W, 2) 'motyka' S.
 ćarakmàn *m.*, ćarakmàn'ą *pl.* 'kij z trzema odnogami, używany
 przy jakiejś zabawie' S, w W *niezn.*
 ćarćaf S, W || ćarsaf S, ćarćaf'ą *pl.* 'prześcieradło'.
 ćardák, -áku, -áci *pl.* 1) 'drewniane rusztowanie z żerdzi, po któ-
 rem pnie się winna latorośl', 2) 'żerdzie do suszenia tyto-
 niu' S, W.
 ćárna *m.*, *f.*, ćárnu *n.* 'czarny, -a, -e' W, *cf.* ćérna S.
 ćárnica || ćárnica, ćárnica S, W, ćárnićki *pl.* S 'morwa (jagoda
 i drzewo)'.
 ćárnilu W, *cf.* ćérnilò S.
 ćársija, ćársijata 'promenada, korso' W 83.
 ćarvén, -ěna, -ěnu 'czerwony, -a, -e' S, W.
 ćarvén pipér *m.* 'papryka' S, W.
 ćarvif *cf.* ćervif.
 ćarwinilu *n.* 'szminka czerwona' W, *cf.* ćervilu S.
 ćarvò, ćarvòtu, ćarvà *pl.* 'trzewo' S, W.
 ćástu 'ciasto' W, *cf.* c'ástu S.
 ćáša *f.* 'kielich' S, w W *zn. nieuż.* jako ćáša, *uz.* ćáška, *cf.* putir.
 ćášit' || (ćišit') *indecl.* = t'urlu 'różny, różnoraki, różnego rodzaju';
 ćášit' insán' na durg'ata ima 'na świecie są ludzie i ludziska'
 S, W, apò óla taćišitk'ą *gr.* 'ἀπό ὅλα τὰ εἶδη' S.
 ćáška 'kieliszek' W, *cf.* ćáša.
 ćátal *m.*, ćátal'ą *pl.*, ćátal'ě *dem.* 'gałąź' S.

- sā čatisuvam 'spotykam się' S.
 čatkija *f.* 'welon ślubny' S, W.
 čaukam, -lukaš 'piszcze, skomle': kuća čauka, čuv'ak vika S, W.
 čaušin 'sierżant' W.
 čéča, čičés 'biegnę' W, *cf.* čičé.
 čéklas, čéklasi *pl.* 'rzęsa kłosa' W, *cf.* kaléčk S.
 čélinga, čélingata 'baca' W 72.
 čélu, čélutu, *pl.:* čilá, čiláta 'czoło' S, W.
 čéndu, čéndutu, čindá *pl.* 'dziecko' S, W.
 čépkam tr'ávata 'plewie, wrywam trawę' S, *cf.* čópkam W.
 čépnuvam 'wrywam' S, *cf.* čópnuvam W; čépnuvam kabák 'zrywam kaczan kukurydzy', čépní mi inò kòsmi ut čumbázu 'wyrwij mi jeden włos z grzywy' S.
 čer'áša, čer'ášata, čer'ášá *pl.* 'czereśnia' S, W.
 čerčevè, čerčevètu, čerčev'anta *pl.* 'rama okienna' S, *cf.* čurčufè.
 čerkfa S, W || čerkuva S, čerkfata 'cerkiew'.
 čérna *m., f., čèrnu n.* 'czarny, -a, -e' S.
 čérna dr'èp *cf.* dr'èp, žijèr.
 čérna pipèr *m.* 'pieprz' S, w W: čárna pipèr.
 černilò *n.* S, čarnilu W 'żałoba'.
 čèrv'g *n.* S, W, *pl.:* čèrv'gata S, čèrv'g W 'robak'.
 čèrvif S || čàrvif, -iva, -ivu S, W 'robaczkowy'; čàrwiwu dr'áwu 'drzewo stoczone przez robaki' W.
 čèrvilu *n., čèrvilunta pl.* 'szminka czerwona' S, *cf.* čàrwinilu W.
 čèrvò || čàrvò S, W 'trzewo', *cf.* čàrvò.
 čésam, čésiš 'czeszę' S, *cf.* čésa W.
 čést *m.* W, čèsta *m.* S, čèsta *f., čèstu n.* S, W 'częsty, gęsty':
 čèsta s'ádba 'gęsty zasiew' W; čèsta uvès 'rzęsisty owies' S.
 čéstina *f.* 1) 'sito do przesiewania zboża' S: *np.* s'ájat pròsu 'przesiewają proso', 2) 'sito do przesiewania mąki na chleb' W.
 čésa, čésiš 'czeszę' W, *cf.* čésam S.
 čéšma 'studnia' W, *cf.* klàjanc S.
 čéta *f.* 'gromada ludzi, oddział żołnierzy' S, w W *niezn., cf.* pa-rèa l'údi.
 čétir S, čètri W '4', čètranàjsti W, čitirnàjsi S '14', čitirijsi S, čitrijsti W '40', čètirstutini S, čètristutina W '400'.
 čičé uòda || udàta čičé 'woda ciecz, płynię' W, *cf.* tičé S.
 čif *m.* S, čift *m.* W 'para'; čif krilá 'para skrzydeł' S.
 čiféjja, čiféjjata, čiféjji *pl.* 'rolnik' S, *cf.* čuféjja W.

ćiflik, -ik'ut, -ici *pl.* 'rodzaj folwarku wielkości \pm 400 »vr'ätini« pola' S, W.

ćifut *m.* 'zyd' pogardliwie: kugà ištiš da gu psòvaš S, w W *zn.* ćafut (pogardliwie)', *cf.* uwrejìn.

ćij, ćija, ćij 'czyj, -a, -e' S, W; ćiji tòs kòn', ćijaj tàs kràwa, ćij tùs d'at'ą 'do kogo należy ten koń, ta krowa, to dziecko' W.

ćijnè *n.*, ćijn'anta *pl.* 'szczeka'; ćijnè dòłnu, gòrnu 'szczeka dolna, górna' S, W.

ćijrèk *m.* 'kwadrans' S, W.

ćik'èl, ćik'èlut, ćik'èl'ą *pl.* 'bicz okuty na końcu' W, *cf.* ćak'èl S. ćilè *n.*, ćil'anta *pl.* = pasmà ut pr'èlu S, W.

ćilik *m.* 'stal' S, W.

ćing'èl' *m.* 1) 'kotwica, hak' S, W; da farlimi ćing'èl'u da t'ą žàs-nimi gòr'ą 'rzucimy hak i wyciągniemy cię na górę' S; 2) 'zasuwka lub haczyk przy oknie' W, *cf.* krak'èl.

ćing'elàjk' || ćing'elàk, ćing'elàjk'u, ćing'elàjk'ą *pl.* 'szydełko do plecienia z wełny' S, W.

ćinka *f.* = na tàtkumi bràtmu žinàta 'stryjenka' W, w S *niezn.*

ćir *m.* S, W, *pl.*: ćiruvi S, ćir'ą W 'rękojeśe noża, okładka scyzoryka'.

ćir *m.* S, ćirij, ćirijut W, *pl.*: ćirvi S, ćiri W 'czerak'.

ćisàlu, ćisàlutu, ćisàlā *pl.* 'zgrzebło' S, W.

ćista *m.* S, ćis' *m.* W, ćista *f.* ćistu *n.* S, W 1) 'czysty', 2) 'niezarażony'.

ćišit' *cf.* ćašit'.

ćiška *f.* 'mocz dziecka' W, *cf.* cička || ciška S; kàni ćiška = pikni sà || pik sà! 'oddaj mocz!'.

ćitert'āχ S, ćitrit'ā W 'czterej, cztery, we czterech'.

ćitir- *cf.* ćetir-.

ćitrštak *m.* 'czwartek' S, W.

ćivija *f.*, ćiviji *pl.* 'kij, pręt służący do poganiania osła', *cf.*, ćuwija W.

ćizija *f.* 'brózda' S, W.

ćizilidisuvam, -isuvaš 'robię przy pomocy kuki rowki w ziemi pod zasiew' S.

ćòk S, W, ćukò S, ćòkut W, ćòkuvi *pl.* S, W 'młotek'.

ćòkar *m.*, ćòkari *pl.* 'miara pola': vr'ätinu ima ćitiriji òsim ćòkari S, *cf.* žangàl W.

ćòp *m.* 'los', fìrl'at ćòp 'rzucają los' S.

ćòpirik, ćòpiriku, ćòpirici *pl.* 'miara długości = odległość między rozstawionym kciukiem a palcem wskazującym' S, W.

- ćópka *f.* 1) 'dziub' S, W, 2) 'ostrzejszy koniec jaja' S.
 ćópkam tr'ąwàta 'wrywam trawę, plewie' W, *cf.* ćépkam S.
 ćópnuwam 'zrywam', *np.* ć. kabàk 'zrywam kaczan kukurydzy',
 ć. l'áp 'skubię chleb', zà xa ćópna mustàjkit'ą 'zgołę wąsy' W,
cf. ćépnuwam S.
 ćórba *cf.* ćurbà.
 ćubànin, ćubàninu, *pl.:* ćubàni, ćubànitu 'pasterz owiec lub kóz' S, W.
 ćubùk *m.*, ćubùci *pl.* 'fajka' W, *cf.* ćabùka S.
 sà ćùd'a, sà ćùdiš 'myślę, zastanawiam się' S, W; sà ćùd'a što da
 stòr'a 'άπορώ τι να πράξω' S, gu vida na cār'u mąjkamu,
 štu sà ćùdi 'i widzi go matka króla, że się zamyslił' S.
 ćùdba, ćùdbata 'zastanawianie się, namyslanie się' S.
 ćùdu, ćùdutu, (ćùdanta *pl.*) S, ćùdu *indecl.* W 'cud'.
 ćufćija 'rolnik' W, *cf.* ćifćija S.
 ćùja *cf.* ćùm.
 ćukàlu, ćukàlutu, ćukalà *pl.* 1) 'żelazny młotek na długim trzonku,
 służący do ubijania w stępie', 2) 'tłok w maśnicy' S, W.
 ćùkam, ćùkaš 'tłukę, biję' S, W; ćùkam na pòrtata 'pukam do
 bramy', fàti... da sà ćùka ut zim'ata 'zaczął (z rozpaczy) bić,
 rzucać się na ziemię' S.
 ćùkanu ml'aku 'maślanka' W, *cf.* bijanica, matàn S.
 ćùl *m.*, ćùluvi *pl.* 'płachta z worka' S.
 ćùm, ćùš S, ćùja, ćùš W 'słyszę'.
 ćùmàk *m.*, -àci *pl.* 1) 'kij wogóle', 2) 'kij do nawijania nici' S, W.
 ćumbàs, -àzu 'grzywa'; ćépnì mi inò kòsmi ut ćumbàzu 'wyrwij
 mi jeden włos z grzywy' S.
 ćumb'ér' *m.* 'chustka na głowę' W, *cf.* ćamb'ér S.
 ćùmèn', ćùmèn'ut 'jęczmień' W, *cf.* ićùmèn' S.
 ćùnki *adv.* 1) 'to jest, to znaczy', 2) 'jakżeż, chyba, zapewne' S, W.
 ćurbà S, ćórba, ćurbàta, ćurbàt'ą *pl.* W 'zupa'.
 ćurbażija 1) 'bogacz', 2) 'pracodawca, majster w stosunku do cze-
 ladników' S, W.
 ćurćufè *n.*, ćurćuf'anta *pl.* 'rama okienna' W, *cf.* ćerćevè S.
 ćurùk || ćur'ùk = sakàt' 1) 'kulawy' S, 2) 'zepsuty' S, W; ćur'ùk
 dr'awu 'drzewo stoczone przez robaki' W, rùbit'ąmisà ćurùk
 'mam stare, liche, zetlałe szaty' S.
 ćùs' *m.* W, ćùzda *m.*, *f.* S, ćùzda *f.* W, ćùzdu *n.* S, W 'cudzy,
 obcy'.
 ćuw'ák, *pl.:* l'ùdi, l'ud'ètu S, W || ćuw'áci W 'człowiek'.

čuvam, čuvaš 'strzegę, pilnuję' S, W; čuvam kón'u, bačéata 'pilnuję konia, ogród' S.
 čuwija 'pręt do poganiania osła' W, cf. čivija S.
 čuvrè n. 'ozdobnie wyszywana chusteczka' S.

D

da 1) 'aby, ażeby': tatkuti ustavi vasa¹et, tós dulap da gu ni utförimi. Zaštò da gu ni utförimi 'twój ojciec zostawił w testamencie polecenie, abyśmy tego schowka nie otwierali. Dlaczego mamy go nie otwierać?', χιέ da ja ni ustaviš da pój dól 'nie pozwól jej, żeby szła na dół', sät'u na idin da dös 'żebyś przyszedł o pierwszej' S, wzmocnione *za da*: da znám kólku za da živovam 'abym wiedział, ile potrzeba do życia' S,

2) 'że, iż': mu vili da pój dól 'powiada mu, że idzie na dół', sã ni efχaristisa da takã sã čudiš 'nie jesteś zadowolony, żeś się tak zamyślił' S,

3) 'choć, chociażby, gdyby': amã t'ã ni puštãm v'ejki i da t'ã prusti tatkuti 'i nie puszczę cię już, choćby ci przebaczył twój ojciec' S, χιέ pari da mi ni dãvaši... 'choćbyś był mi nie dał nic pieniędzy...' S 19, da idiši... 'gdybyś poszła...' S 13, gazò da si rasčèkniš 'choćbyś sobie...' S 24, ni znãjat, iksi da znãjat da dòat 'nie wiedzą, ale gdyby wiedzieli, toby przyszli' S 24,

4) 'czy, czyżby': da si ni zagubi umò 'czyś też nie zwarjował' S, da idam, da ni idam 'czy mam iść, czy nie' S, da ja vidiš da ja puznaš pak 'jeżeli ją zobaczysz, to czy ją znów poznasz?' S,

5) zamiast bezokolicznika zdanie z *da*: da pòa dól da si pùsna vudàta 'pójdę na dół oddać moc' S, fãštãt da igrãjat 'zaczynają grać (sc. w karty)' S.

6) 'i, a, więc': idin čuv'ak zakòliχ da r'èči 'zabiłem człowieka i on rzekł' S, i tugàs tój sa naumi za gudinicata da sã trukali glavàta 'i wtedy on przypomniał sobie o narzezonej i spuścił głowę' S, tós biši idin kùcur da tój gu stòri kón' 'to był pniak, a on z niego zrobił konia' S, t'ã milòvaχ da dójdux 'kochałem cię, więc przyszedłem', gi vržuva naòpuku (sc. papùcit'ã) da isl'ava dól 'wdziewa (sc. buty) odwrotnie i schodzi na dół' S, i za mi dad'èš idin disàjk' pari da da jãχna kòn'èatu da da si prim'an'a pujnòš pu rùbata

- ‘i dasz mi sakwę pieniędzy, abym pojechał na koniu, i że-
 bym raz się ubrał w szatę’ S.
- d’ādu, d’ādutu, d’ādufci *pl.* ‘dziadek’, stār’ju d’ādu ‘pradziadek’ S, W.
- dāfna, dāfni *pl.* ‘laur’ S, W.
- d’āgund’ā ‘gdziebądź’ S, W; ni χōždam d’āgund’ā ‘nie chodzę
 gdziebądź’ S, W.
- dajamā *f.* ‘schron zimowy na owce’ W.
- dakika *f.* ‘minuta, chwilka’ W: ut pēt’ dakika s’ētn’ā ‘po pięciu
 minutach’.
- dāl, dalōt, dālvi *pl.* ‘gałąź’ W.
- d’āl *m.*, d’ālo, d’ālvi *pl.* ‘dział, część’ S, W.
- d’ālam, d’ālaš 1) ‘rąbię drzewo na drobne kawałki’ S, W, 2) ‘dziele’:
 sā d’āliχa pu p’ēt’ kašk’ēti ‘podzielili się po pięć czapek’ S 46.
- d’ālani, d’ālan’ētu ‘rąbanie drzewa’ S, W.
- dalēku ‘daleko’ S, W.
- dałgā S, W, dałgi *pl.* S ‘fala, bałwan morski’; bēlki gu farli dał-
 gāta na siχu ‘może go fala na łąd wyrzuciła’ S.
- dałgībē *m.*, dałgībēā *pl.* ‘pływak’, dałgībēka *f.* ‘pływaczka’ S, W.
- d’ālkam, d’ālkaš ‘rąbię na drobniutkie kawałki’ S, W.
- damb- *cf.* dāmp.
- dāmgā S, W, *pl.*: damgi S, damgī W ‘piegi’, *cf.* panāda.
- damlā = kāpka ‘kropla’ S, w W *zn.* w powiedzeniu: na tōs ču-
 wāk mu pādna damlā ‘temu człowiekowi zrobiło się czarno
 w oczach’.
- danāk, danāku, danāci *pl.* = malēčku t’ēla ut dwā gudini ‘młody
 byczek’ S, W.
- dār, darō, dārvi *pl.* ‘dar, podarunek’ S, W; dār dāva niv’āsta
 ‘synowa daje podarunek’ S, niw’āsta darōwa sōjut darōt
 ‘synowa obdarza krewnych podarunkiem’ W.
- d’ār’a imam ‘mam rozwolnienie’ W, *cf.* driskam S.
- darāk, darāci *pl.* ‘żelazna szczotka do czesania wełny’ S; co do wy-
 głądu tak zw. prāf darāk *cf.* Marinovъ str. 100, rys. 89, w W
 darāk *niezn.* *cf.* gr’ēbinci.
- darōwam, -ōwaš W, dar’ōvam, -ōvaš S ‘obdarowuję’, *cf.* durisuwam.
- dāskal, dāskalētu *pl.* ‘nauczyciel’, daskāla ‘nauczycielka’ S, W.
- dašō ‘ponieważ’ W: dāj mi tufējk’ut dašō dōjχ na k’ēf ‘daj mi
 strzelbę, ponieważ mam ochotę’.
- d’āt’ā *n.*, d’āca *pl.*, *dem.*: d’ātinci || d’ātł’ā 1) ‘dziecko wogóle’,

- 2) 'dziecko płci męskiej', 3) 'chłopiec, kawaler', 4) 'żołnierz':
 takłm d'aca 'oddział żołnierzy' S, W.
 d'at'a *cf.* mōma d'at'a 'rumianek' S.
 davà *f.* 'kłótnia, zwada, proces' S, W; mu bitisa davata 'skończyło się sądzenie' S, utidi davata dur na cār'u 'spór oparł się aż o króla' S.
 dāvam, dāvaš 'daje' S, W; m'a dādi mājka da sā naučā zanajāt 'oddała mię matka na naukę rzemiosła', dāvam nōjma 'daje znak', mu dāva mjūylēt 'daje im wyznaczony czas, termin urlop' S.
 dāvani, dāvani'etu 'dawanie' S, W.
 davlif, -iva, -ivu 'urodzajny (o roli), płodny (o drzewach owocowych)' S, w W *niezn.*
 dāždi 'deszcz pada' S, W; dažd'ēnata z'ēmja 'η βροχμévη γη' W.
 dāždōvnu vr'am'a 'czas deszczowny' S, *cf.* dšš.
 d'é 1) 'gdzie, dokąd' S, W: d'é utivaš? 'gdzie idziesz?', d'éj? 'gdzie jest' S, 2) 'który, co': tōj, d'é b'āši sirumāx, stāna žiŋgin'u 'ten, co był biedakiem, stał się bogaczem' S, *cf.* kad'è.
 dēka iptā 'rok (19)17' S 3.
 dekākši 'rok lub w roku (19)16' S 3.
 dēkatonōgdon '18'; cyfry greckie używane tylko przy datach (*cf.* wyżej) lub w wojsku: sā katatāksax na dēkatonōgdon šinda-gma 'wcielono mię do 18. regimentu'; zresztą *cf.* usamnājsi.
 d'ēlva *f., dem.:* d'ēlvička 'gliniane naczynie na ocet' S, W; w W też 'naczynie na wino'.
 demēk 'to jest, mianowicie' S, W.
 d'ēn', din'ō(t) 'dzień' S, W; d'ēn' za d'ēn' 'z dnia na dzień', čētir draxmi na din'ō 'cztery drachmy na dzień' S, rābut'at ut din'ō 'pracują za dnia' S, kāta d'ēn' 'codziennie' W.
 d'ēnga *f.* S, d'ēnk *m.* W 'duży zwój, pakiet', d'ēnga t'ut'ūn' 'zwój tytoniu opakowany w worek'.
 dēr'a, dir'ēš 'obdzieram ze skóry' W, *cf.* dir'ēm S.
 derežija 'handlarz skór' S, W.
 d'ēsit' '10' S, W.
 d'ēver' S, W, divir'ō S, diwir'ōt || d'ēwir'ut W, *pl.:* d'ēvir'a, d'ēvir'ētu S, d'ēwirōfci W 'brat męża (dla żony)'.
 d'ēvit' '9' S, W.
 dib'el, -ēla, -ēlu 'gruby, -a, -e'; dib'el glās 'gruby głos' S, W.
 dif, diva, divu 'dziki, -a, -e' S, W.

- dif, difutu, difufci *pl.* 'dziki człowiek' S.
- digam, digas̄ *oraz:* dignuвам, dignuvaš 'podnoszę'; rābuta ni diga 'praca nie przysparza dochodu', n'ā dignaxa za u Kavāla 'przeniesiono nas do Kawali' S, *cf.* žigam W.
- diikitis || düigitis, diikit'ētu. *pl.* 'naczelnik' S: gu prāvi idin diigitis na s'ēlutu S 25.
- dijadōsumam 'polecam, nakazuję'; imāši dijadōsanu 'było zapowiedziane, zlecone' S.
- dijaforā || dijafurā 'różnica' S, W; idnō ut drūgu n'ēma dijaforā 'między niemi niema różnicy' S, W; na dijafurā 'w odległości' S.
- dijālima 'pauza w szkole' S, W.
- dijamandōpetra *f.* 'diament' W.
- dijaškidāsuvam 'oddaję się rozrywce' S, W; da dijaškidāsāt 'aby się trochę rozerwali' S, d'e dijaškidāsuvāxa 'gdzie bawili się' S.
- dijatāksuvam 'daję polecenie, rozkazuję' S: dijatāksuva da prumināt ščikit'ā junāci 'poleca, aby wszyscy młodzieńcy prze-defilowali' S.
- *dikāsuvam: gu dikāsaxa 'osadzili go' S 45.
- dikāt stōr'am 'przeglądam, przepatruję' S, W.
- dik'ēl, dik'ēl'ā *pl.* 'rodzaj motyki o dwóch zębach' S, W; da kupājmi luz'ē sās dik'ēl 'okopujmy winne latorośle przy pomocy »dikielu«' S.
- diladi 'δηλαδῆ, to jest, to znaczy' S, W.
- dilāft', dilāv'd'u, dilāv'd'ā *pl.* 'pogrzebacz' S, *cf.* Marinovъ 38, rys. 38.
- dililik 'bujny, burzliwy okres młodości' S.
- diłmu S, dirmu || diłmu W 'ponieważ'.
- dimiržija, dimiržijata 'kował, blacharz' S, W.
- dimitrusχju 'październik' S.
- din'ā 'dnem, za dnia' S, W.
- dīpla 'przykrycie, kołdra domowego wyrobu' S, W.
- dipōžit, dipōžitu 'depozyt': za mu ustāviš dipōžitu pari 'zostawisz im pieniądze w depozycie' S 28.
- dira, dirata, diri *pl.* S, dēra, dērātā W 'ślad'; pu dirata za t'ā fāt'at 'po śladzie (*sc.* idąc), złapią cię' S, da mu m'ārat dira 'aby mu zmierzyć ślad stopy' S.
- dir'ēj'k', dir'ēj'k'ā *pl.* S, dirēk, dirēci *pl.* W 'słup, belka'.
- dir'ēm, dir'ēs̄ (*sc.* kōza, ōfca) 'obdzieram ze skóry' S, *cf.* dēr'a W.
- dirminžija, dirminžijata 'młynarz' W 78.

- dirnu *cf.* dīlmu.
 disāj̄k, disāj̄k'u 'sakwa' S 16.
 disku *n.* S, W, *pl.*: diskunta S, diskā W 'taca'.
 dispòt' *m.*, dispòt'ą *pl.* 'biskup' S, W.
 distina 'dziesiątka' S, w W *niezn.*
 dištīχima *n.* 'nieszczęście' S 12.
 dištīχòs *adv.* 'nieszczęśliwie, nieszczęśliwym zbiegiem okoliczności'
 S 23.
 ditin'a *f.* 'brzemienna': kràva ùti žèna (*sc.* ditin'a) '(*sc.* brzemienna)
 krowa lub kobieta' S, *cf.* t'èška, gibè W.
 div'ąk *m.*, div'ąci *pl.* 'dziwak' S, W.
 diw'ątnāj̄sti W, divitnāj̄si S '19'.
 dividis'èt '90' S, W.
 diwina 'dziczyna' W 75.
 dizgin', dizgin'u 'kajišu na ùzdata' S, W.
 djàkut 'djak' W 67.
 djāvul' *m.* S, W, *pl.*: djāvul'ą S, djāvuli W 'djabel'.
 djumbel' 'leniuch' S, w W *niezn.*
 djumbilik *m.* 'lenistwo': dj. m'ą fāti 'ogarnęło mię lenistwo' S,
cf. tembelā W.
 djumèn', djumèn'u 'ster': kapitāninu na pampòru s'ądi na dju-
 mèn'u 'kapitan na okręcie siedzi przy sterze' S; χùbaf dju-
 mèn' ima = čurbažija (t. j. tak się mówi o bogaczu) W.
 djušamè *n.* S, W, djušamètu, djušam'anta *pl.* S 'podłoga wogóle' *też*:
 'powala' S, 'podłoga na 1. piętrze' W, *cf.* pātuma.
 djušèjk', djušèjk'u, djušèjk'ą *pl.* S, djušek, djušèci *pl.* W 'materac'.
 dlambòk, dlambòka, dlambòku 'głęboki, -a, -e', dl. čuw'āk 'skryty
 człowiek' W, *cf.* glambòk S, gambòk || gamlòk W.
 dlžnuk, dlžuga, dlžugu 'długi, -a, -e' S, W.
 dòbr'ą *adv.* 'szczęśliwie' tylko w życzeniach: d. dōjdi! d. dōχti!
 'witaj! witajcie!' na co się odpowiada: d. v'ā nāχmi *dost.*:
 'szczęśliwie was zastaliśmy' S, *cf.* dubr'ā W¹.
 +dòbrud'èn' S, W || (+dòbrud'èn') 'dawniejsze pozdrowienie w po-
 łudnie'¹.
 +dòbruùtru 'dzień dobry!' S, w W nie pamiętają; *cf.* káli mèra¹.
 +dòbruv'èčer 'dobry wieczór!' S, W¹.

¹ Poza wymienionymi słowami żadne inne od pnia *dobr-* nie są znane.

- dòcka krávata, m'ą dòcna *aor.* 'krowa bodzie' S, w W *niezn.*
 dòdeka '(19)12 rok', ut d. 'od r. (19)12' S 1.
 (za) dójda S, W || (dòm) S, dòś S, dòiś W 'przyjdę': dójdi vr'am'ą
 'nadszedł czas' S.
 dòk, dòkuvi *pl.* 'szewiot' S, w W *niezn.*
 dòkar *imperat.* 'przynies!', *cf.* (za) dukàram S, dònisimi W.
 dòł, dulò, dòluvi *pl.* 'rodzaj wężowu, którym w czasie ulewy
 spływa woda' S, W; *dem.:* dóléą S.
 dòł *adv.* 'na dół, na dole': da pòa dòł, sl'azi dòł 'pójdę na dół,
 zeszedł na dół', kláva idin prusk'éfal dòł jurgàn'u 'kładzie
 poduszkę pod kołdrę' S.
 dòłnata z'émja 'podziemie, czyściec' S, ut dòlniju sukák 'z uliczki,
 leżącej na dole' S.
 dòma *cf.* dumà.
 dònisimi *cf.* dun'éwam.
 dòst, dòstu, dòstuvi *pl.* 'przyjaciół' S, W.
 dǫχ, daχò, dǫχuvi *pl.* 'oddech', jak człowiek umiera, wychodzi
 z niego: dǫχ S, W.
 dǫχam, dǫχas 'oddecham' S, W.
 dǫmp, dambò(t), *pl.:* dambè, dambètu S, W || dǫmbuvi S 'dąb';
 dambici *pl.* 'młode dąbki', dǫmbuvi drávà 'drzewo lub drzewa
 dębowe' S.
 dǫnu, dǫnutu, dǫnà *pl.* 'dno' S, W.
 dǫra *cf.* dira.
 dǫrvenu mǫslu 'oliwa' S, w W *niezn.*, *cf.* lát'.
 dǫrvu *n.*, drávà *pl.* 'drzewo ścięte lub rosnące, ale nie owocowe' S,
cf. fidàn; drávè *pl.* 'belki', drávùski 'drzewo na opał' S, *cf.* dr'awu W.
 dǫrǫa *cf.* drǫžim.
 dǫska, dǫskàta S, W, *pl.:* dǫski, dǫskit'ą S, dǫskit'ą W 'deska',
 w S też 'mostek (kość) u człowieka'.
 dǫś, daždò, dǫždovi *pl.* 'deszcz' S, W: ima dǫś 'deszcz pada', sǫs
 stòmni dǫś 'deszcz ulewny', *cf.* dǫždi, daždòvnu.
 dǫštira, dǫštiràta || dǫštir'amu S 9, dǫštiri *pl.* 'córka' S, w W b.
 rzadko *uż.*, zanotowałem tylko raz dǫštir'at'ą *pl.*, *cf.* mòma.
 draxmi *n.* S, *f.* W, draxm'ánta *pl.* 'drachma' S, W.
 drák, drága, drágu 'przyjemny, miły' S, W: mlògu mi drágu da
 slǫśam da p'ájat 'b. lubię słuchać śpiewu' S, ucètu(t) mij drák
 'lubię ocet' S, W; w W dosyć rzadko *uż.*, zwykle tylko w wy-
 rażeniu: mij drágu 'lubię'.

- dr'am'am S, drām'a W, drāmiš S, W 'drzemie'.
 drāmka *f.* 'drzemka' S, W; z'èχ inà drāmka 'zdrzemnąłem się' W.
 drāmón' *m.*, drāmón'ǵ *pl.* 'przetak służący do wiania zboża' S, W.
 dr'ānka *f.* S, W, *pl.*: dr'ānki S, dr'ān'è W 'dereń'.
 dr'āwu *n.*, dr'ǵwè *pl.* 'drzewo ścięte lub rosnące, ale nie owocowe'
 W, *cf.* d'ārvu S, fidān S, W.
 dražali *n.*, dražalā *pl.* 'rękojeść motyki, dzaganu...' S, *cf.* tupuri-
 štī W.
 dražim S, d'ǵ'ža W, dražiš S, W 'trzymam'.
 dr'ēbna *m., f.*, dr'ēbnu *n.* 'drobny' S, W; dr'ēbna fasul 'groszek' S,
 dr'ēbnu brašnu 'mąka zmielona b. cienko tak zw. pytlowana' S, W.
 dr'ēp *m.*, dr'ēbuvi *pl.*, dr'ēpčā, dr'ēpčātu *dem.*, čērna dr'ēp 'śle-
 dziona', b'āł dr'ēp 'płuca' S, *cf.* žijēr W.
 driskam, driskaš 'wypróżniam się przy silnem rozwolnieniu' S,
cf. d'ār'a imam W.
 dr'ēk, drāngò(t) S, W, drānzè *pl.* S 'żerdka, kij': pālīmi χūrnata
 sās drāngòt 'palimy w piecu chlebnym przy pomocy żerdki',
 bǵ'sat sās dr'ēk 'wymiatają...' W.
 sā dǵ'p'am, sā dǵ'piš 'skrobie się' S, w W *niezn.*
 dr'ēšta, dr'ēštata 'folusz' S, W.
 drūgānd'ǵ 'gdzieindziej' S 10.
 drūk, drūga, drūgu 1) 'inny', *rzadziej*: 2) 'drugi' S, W; mi t'ēkna
 za inò drūgu 'coś innego mi przyszło na myśl', mājka ni
 imāši drūgu d'āt'ǵ 'matka nie miała drugiego dziecka' S.
 drum'ā, drum'āt'ǵ 'zdźbła zboża pozostawione przy żnięciu' W 66.
 drūška, drūškata, drūški *pl.* 'przyjaciółka' S, W; jāla mari drūšku!
 'chodź tu moja droga!' S.
 d'u- *cf.* dju-
 dubituk *m.*, dubici *pl.* 'dobytek (krowy, konie, osły)' W, w S *niezn.*
 dubr'ā dōjdi! dubr'ā dōjxti! 'witaj!, witajcie!' W, *cf.* dōbr'ǵ S.
 dudāk, dudāku(t), dudāci *pl.* 'warga' S, W.
 dugān', dugān'u(t), dugān'ǵ *pl.* 'sklep' S, W.
 dūja W, dūjam || dūm S, dūiš W, dūš S 'dme, dmucham'; dūj w'atir
 lèk 'φυσᾶ ελαφρὸ βοριάδακι' W.
 dujim, dujiš 1) 'doję', 2) 'karmię piersią' S: gu dujaši Dimitraku
 'karmiła D.', *cf.* c'ǵ'kam, nasāwam W.
 (za) dukāram 'przyprawdzą, przyniosę' S: dukar'āti da ja vida kni-
 gata 'przyniescie list, niech zobaczę', idin kòn' da mi dukā-
 raš 'przyprawdź mi jednego konia' S, *cf.* dōkar, dun'ēwam.

dulamà *f.* 'rodzaj męskiej bluzy' S.

dulàp, dulàp'u(t), dulàp'ą *pl.* 1) 'rodzaj schowka w ścianie izby',
2) 'komoda' S, W, 3) ut kafè dulàp 'młynek do palenia kawy' W
lub: dulàp'ę *n.* 'ts' S, W.

d'ulbèr || d'ulbèr' 'b. ładny' S, W: mumàta biši mlògu d'ulbèr
'dziewczyna była bardzo, a bardzo ładna' S.

d'ulberlik *m.* 'piękność' S, W.

dul'ëinka *f.* = málku dól'ëą 'mały wawóz' S, w W *niezn.*

dùm *cf.* d'ùja(m).

dumà *adv.* 1) 'w domu', 2) 'do domu' S, W; si utidi d., si dójdux
d. S, jas za pòda (u) dumà || s'ã za pòda na dòma W, z'è
pari ut dumà 'wziął pieniądze z domu' S.

dumàšna *m., f.*, dumàšnu *n.* 'domowy, domowego wyrobu' S, W.

dumàta *pl.* 'pomidory' S, W, *cf.* patlažan.

dùn'a *f.* 'pigwa, łac. cydonia' S, W.

dun'ëwam, dun'ëwaš 'przynoszę, przyprowadzam' W, *cf.* (za) du-
kàram S¹.

dun'g'à || d'un'g'à 'świat', na dun'g'àta 'na ziemi' S, W; na nàs d'un'g'à
'na tamtym świecie' S.

dùpka *f.* 'otwór, dziurka' W, w S tylko: 'otwór w podex', *cf.* ròpka.

dur 'aż, do': dur sig'à 'do teraz' S, W, d'ur na mišimèr 'aż do połud-
nia' S, d'ur na t'élusu 'aż do końca' S, d'ur na wièeròt || d'ur
du wèèer 'aż do wieczora' W, ut dòdeka dur na d'eka pènde
'od roku (19)12 do (19)15' S, dur us'ëmna 'aż do świtu' S, dur
umr'ikna 'aż do zmierzchu' S.

dur da 1) 'zanim': dur da tr'ëgna na ràbuta 'zanim wziąłem się
do roboty' S, 2) 'zaledwie': dur da pòda jas sabàlin, dur
da s'édna, jätigu i man'žòji èukna na pòrtata 'zaledwie po-
szedłem rano i usiadłem, a oto już mąż zapukał do drzwi' S.
3) 'aż': dur da us'ëχnat 'aż wyschną' S.

durisuwam, durisuwaš 'obsypuję podarunkami' W, *cf.* daròwam.

dùša, dùšata 1) 'serce' S, W, 2) 'dusza', ale tylko w znaczeniu
jakiegoś tchnienia («pary») wychodzącego z człowieka przy
śmierci S, 3) 'osoby, ludzie': dvamina dùša 'dwóch ludzi',
fàt'ëymi tólkus dùša 'ujęliśmy tylu ludzi' S.

¹ Z form perfektywnych zanotowano tylko: za dunis'è *3. p. sg.*,
za dunisàt *3. p. pl.*, dònisimi, dunis'ati *imperat.*, *aor.*: dun'ësux idin
pumagàcin 'przyprowadziłem pomocnika', i t'ã mu dun'ësi 'i ona
mu przyniosła' W.

dùša *cf.* katirinna dùša.

dušmànin, dušmàni *pl.* 'nieprzyjaciel' S, W.

duvà *f.* 'zyczenie': mu dàdi duvàta 'zyczył mu' S, W.

duvàn' *m.*, duvàn'ǵ *pl.* S, duvàn, duvànut, duvànì *pl.* W 'orzeł'.

duvir'a = pàpsuva, zapira var'ànitu 'przestaje się gotować' S 4.

dvà(ta) 'dwa, -aj, dwoje', dv'ǵ 1) 'dwie, dwa *n.*', 2) przy liczeniu 'dwa' S, W.

dvàjsi S, dvàjsti W '20', dvajsina S, dvàjstiidna W '21', dvajsidva S, dvàjstiidw'ǵ W '22', dvajsitri S, dvàjstiitri W '23'...

dvamina 'dwa, dwaj, we dwóch' S, W.

dvanàjsi S, dvanàjsti W '12'.

dv'ǵsta '200' S, W.

dvòr, dvòru(t), dvòruvi *pl.* 'podwórze', pr'ǵdna i žǵdna dvòr 'podwórze przed i za domem' S, W.

ž

žǵdna *m., f.*, žǵdnu *n.* 'tylny, -a, -e' S, W.

žǵmbàk *m.*, žǵmbàci *pl.* 'lilja' S, w W *niezn.*

žǵngaràk, -ǵci *pl.* 'dzwonek »za dubituk«' W, *cf.* χλόπεçǵ S.

žǵgam, žǵgǵš 'podnoszę' W, *cf.* digam S.

žǵmbarèk *m.*, žǵmbarèci *pl.* S, žǵmparèk, -èci W 'wskazówka zegarka', gul'ǵm i mǵluk ž. 'wielka i mała wskazówka'.

žǵmbil *m.* 'hiacent' W, *cf.* žǵmbil S.

žǵngija, žǵngijata 'strzemie' W, *cf.* iziǵgija S.

žǵ

žǵad'è *n.*, žǵad'ǵnta *pl.* 'gościniec' S, W.

žǵǵm, žǵǵmò(t), žǵǵmuvi *pl.* 'szyba' S, W: utfàra žǵǵmò sǵ f'ǵrl'a ut parafir'u 'otwiera (*dosł.*) szybę i rzuca się z okna' S.

žǵamija, -ijata 'džamja, świątynia turecka' S, W.

žǵǵnam 'proszę!' S, W: štò viliš, žǵǵnam 'co mówisz, proszę?!' S.

žǵǵndarmit'ǵ *pl.* 'żandarmi' S, W.

žǵǵgǵl, žǵǵgǵl'ǵ *pl.* 'miara pola = 1 krok': wr'ǵtinu ima 40 žǵǵgǵl'ǵ W, *cf.* čòkar S.

žǵǵramè *cf.* žǵeramè.

žǵǵskam 'ciągnę': kòn'u žǵǵaska arabàta 'koń ciągnie wóz', ja žǵǵasna nažǵt' lupàtata 'wyciągnął spowrotem łopatę', da t'ǵ žǵǵasnimi gòr'ǵ 'abyśmy cię na górę wyciągnęli', žǵǵskam vudàta 'wio-

- słuję S, žąskam sas lupátit'ą udáta 'ts' W, malěčkutu žąska
'dziecko pije (mleko) smoczkiem' S.
- žėp, žibò, žėbuvi *pl.* 'kieszeń' S, W.
- žeramé *n.*, žeram'ánta *pl.* S, žąramé W 'grzywna, kara'; inò žąramé
platiχ 'zapłaciłem karę' W.
- žijér b'ál 'płuca', žijér čárna 'śledziona' W, *cf.* dr'ėp S.
- žilė *n.*, žil'ánta *pl.* 'płaszczyk dziecięcy' S, W.
- žin'žir *m.*, žin'žir'ą *pl.* 'łańcuch, łańcuszek' S, W: za kustisaš kòn'u...
za ut'ėgniš žinžiritu (przy zaprzęganiu do pługa) S.
- žin'žur *m.*, žin'žur'ą *pl.* 'konik polny' S, *cf.* bužik kráwa W.
- žingu *n.* S, W, *pl.*: žingà W, žingunta S 'blaszana miseczka na
potrawy'.
- žizà 'kara, pokuta': na t'ėb'ą drůga žizà n'ėma za ti dàm S 49.
- žugán' *m.*, žugán'ą *pl.* 'goleni' S, *cf.* kalàm.
- žumbil *m.*, žumbil'ą *pl.* 'hiacent' S, *cf.* žimbil W.
- žūsna *f.* 'ryj świni' W, *cf.* surla S.
- žuzvė *n.*, žuzv'ánta *pl.* 'metalowe naczynko z długą rączką do go-
towania kawy na żarze' S, *cf.* kafižik W.

E

- e- *cf.* je-.
- edikšė *n.*, edikšánta *pl.* 'klin łączący kajis z grządziellem pługa' S,
cf. zėwla W.
- ėdra, ėdrata 'siedziba': ėdrata na šindagmàta 'siedziba, miejsce po-
bytu regimentu' S 1.
- efχaristò! 'dziękuję!', sas efχaristis 'b. chętnie' S, efχaristòsani 'za-
adowoleni' S 54, sà ni efχaristisa ut mòjtu plàštani? 'nie jesteš
zadowolony z mej zapłaty?' S 19, *cf.* spulàjti W.
- ėgidikisuwam 'mszczę się', za gu ėgidikisam 'zemszczę się na nim'
W 77.
- ėkšipnu *m.*, *n.*, mlògu ėkšipnusi 'jesteš b. bystry' S 26.
- Elàda *f.* 'Grecja' S, W.
- elėftera *m.*, *f.*, *n.* 'wolny, swobodny' S.
- ėlin *m.*, ėlini *pl.* 1) 'jeleni' W, 2) 'Grek' S, W.
- elmėk || ilmėk', ilmėk'u, elmėci *pl.* 'pętla na końcu sznura' S, W:
si klàva elmėku na šijata 'zakłada sobie pętlę na szyję' S 30,
cf. S 53, 54: ilmėk'u.
- ėm 'i, też': ėm si vil'ąχa 'i mówili do siebie', ėm bakałėk, ėm
pramatarłėk 'i sklep korzenny i bławatny' S.

- èmboros *m.* 'kupiec bogaty, hurtownik' W.
 endòp'u *m., n.*, endòp'a *f.* 'miejscowy, -a, -e, tutejszy, -a, -e' S, W.
 èndra *m., f.*, èndru *n.* 'gruby, tęgi', *np.* èndra čuw'ak 'tęgi człowiek' W, *cf.* jèndra S.
 ènininda '90' S 1.
 epidis 'ponieważ' W 77.
 epistràtifšis 'mobilizacja': stòri e. S 2.
 epitrupi 'komisja wojskowa (poborowa)' S 1.
 erk'éč, erk'éču 'cap wyrznięty' S, W; *cf.* tek'é.
 erlija *m.*, erliji *pl.* 'tubylec' S, *cf.* irlija W.
 èšti || 'èšti 'jeszcze' W, *cf.* ošti S, ošči W 79.
 Evròpa 'Europa' (do której zgodnie z ogólnem zapatrywaniem Greków nie należy jednak sama Grecja) S, W.

F

- fajdà *f.* 1) 'procent', 2) 'korzyść, zysk' S, *cf.* tok- W.
 sà fàl'a W, sà fàl'am S, sà fàliš S, W 'przechwalam się'.
 fàlba *f., pl.*: fàlbi S, fàlba W 'chwalenie się, przechwałka', takfès fàlbi ni slùšam S, takf'šs fàlba ni čùja W 'nie chcę słuchać takich przechwałek'.
 familà *f.* 'rodzina' S, W.
 fanàr' *m.*, fanàr'a *pl.* 'latarnia' S, W.
 fandàsu, štu imam da trègna ut n'éja 'myślę, że trzeba mi iść precz od niej' S 29.
 fanèla *f.* 'sweater' S, W.
 faràš, faràšu 'śmieciarka, blaszana szufla do wyrzucania gnoju' S, W.
 fàrl'òvam, -òvaš 1) 'rzucam', 2) 'strzelam' S, W: ni fàrl'òvam na dènutu, za fàrl'a na strid'à 'nie strzelam w dno, lecz w środek (sc. beczki)' W 69, *cf.* fàrl'am.
 farmàjk' *m.* 'trucizna' S, W.
 farmakàta igla 'zatruta igła' S 31.
 farmakijun *n.* 'apteka' S, W.
 sà farmakòsuvam 'truję się' S.
 fasùl' *m.* 'fasola' S, W.
 fàštam, fàštaš *oraz* (da) fàt'a(m), fàtiš 1) 'chwytam, łapię', 2) 'zaczynam', 3) 'najmuję', 4) 'brać': w znaczeniu 'wziął i umarł' S, W; s'šn gu ni fàti 'nie usnął, nie mógł usnąć' S, fàšta da b'āga 'zaczyna uciekać', fàštat da igràjat 'zaczynają grać (sc. w karty)', fàti inà udajà da s'ādi 'najął jeden pokój' S, fàti pu idin

- izmik'arin 'najał po jednym służącym' S 28, mu ni fāti ukòtu 'nie spodobało mu się' S 57, fāt'axa mu stòr'axa palāt'u 'wzięli i zrobili mu pałac' S.
- fěara 'wczoraj' W, *cf.* uxčar'ą S.
- felàn 'tamten', felàn sukàk 'tamta ulica', na felàn m'astu 'w pewnym znanym miejscu' S, w W *zn.*
- fidàn', fidàn'u, fidàni *pl.* 'drzewo owocowe' S, W, *cf.* imiš.
- fid'è *n.*, fid'anta *pl.* 'rodzaj makaronu' S, W.
- filžan', filžan'u, filžan'ą *pl.*, filžančą *dem.* 'filizanka' S, W.
- filis, filiz'ą *pl.* 'pełd roślinny' S: glavn'at'ą sã pùsnali filiz'ą 'głównie puściły pędy' S 44.
- fimirida *f.* 'gazeta' S, W.
- finik, finik'u, *pl.*: finici S, finik'ą W 'strąk fasoli'.
- fišeci, fišecitu *pl.* 'naboje' S, W.
- fitiftira, fitiftirit'ą *pl.* 'kołek do robienia otworów w ziemi na rozsade, np. tytoniową' S, W; ujmuje się go dwoma rękami za rękojeść w kształcie litery V.
- fitil *m.* 'knot w lampie' S, W.
- fitròsa *3. sg. praes.* 'kielkuje' *sc.* ašlamàta 'rozsada' S, W.
- fitru, fitrutu, *pl.*: fitrunta S, fitrà W 'kiełek (na ziemniakach, zbożu...)'.
- sã fkilindisuvam, -isuvaš, sã fkilindisaχ *aor.* 'gniewam się' S, W.
- fl'avam, fl'avaš 'wchodzę' S, W; kak fl'azi u udajata 'gdy wszedł do pokoju' S, fl'avaš u nifèlanu 'zajmujesz się złemi sprawami' S.
- fl'onga *f.* 1) 'węzeł w kształcie pętli, rozwiązujący się przez pociągnięcie za jeden koniec', 2) 'sznurówka bucika związana na kokardkę' S, W.
- flur'à *pl. tant.* 'kosztowności złote, ewent. też srebrne' S, *cf.* al'tšni W.
- forca: sãs fòrca pruminà 'przedostał się prędko' S 36.
- fotografčija 'fotograf', fotografija 'fotografja' S, W.
- fěrl'am, fěrl'aš 'rzucam', sã fěrl'am 'rzucam się, zeskakuję': sã fěrl'a ut žamijata; fārli učit'ą 'rzucił wzrokiem' S, *cf.* fār'l'òvam *oraz* fěkam.
- frànk, fràngu 'frank', też 'drachma grecka' S, W.
- frènk *cf.* frěnk.
- fěkam, fěkaš 'rzucam' W, *cf.* fěrl'am S.
- frěncka pě's 'porcelana' S, w W *zn.*

- fr̃̀nk, fr̃̀ngu, fr̃̀nzi *pl.* S, fr̃̀nk, fr̃̀nzi *pl.* W 'cudzoziemiec, zwł. Europejczyk'; fr̃̀nguva ž̃̀ena S, fr̃̀nga W 'cudzoziemka'.
 ft̃̀san, ft̃̀sana, ft̃̀sanu 'dojrzały, -a, -e'; ft. kl̃̀as 'd. kłós' S, W.
 ft̃̀suvam, ft̃̀suvaš 'przybywam' S, W; ft̃̀sa d'at'atu na b'ala ṽ̀oda 'przybył chłopiec nad białą wodę' S, ft̃̀sax 'przybyłem na czas, w samą porę' S, W; za gu ft̃̀sat 'dogonią go' S; ft̃̀suva 'wystarczy, dosyć' S, W.
 ft'̃̀suvam, ft'̃̀suvaš 'popelniam jakieś przekroczenie, staję się winnym': da mu ni ft'̃̀saš na t̃̀atkuti 'żebyś nie zawinił (naraził się) wobec ojca', t̃̀oj š̃̀tò ft'̃̀suva 'cóż on jest winien?' S.
 ftis, ftisò(t), ftisuvi *pl.* 'ściana' S, W.
 ftiska igr̃̀ajat 'bawią się w chowanek' S, *cf.* slipanica i. W.
 ftiskam, ftiskaš 'ugniatam, wpycham'; gi ftiskat l̃̀ozit'̃̀a 'wciskają (w ziemię) sadzonki winnej latorośli' S, W; gu ftisna k̃̀on'u 'dał ostrogi koniowi' S.
 ftisnant, ftisnanta, ftisnantu 'skąpy, -a, -e' S, w W *zn.*, *cf.* st'̃̀ègnant.
 ftòrnik *m.* 'wtorek' S, W.
 fukarl̃̀k *m.* 'bieda, nędza' S, W.
 f̃̀nda *f.* 'bombonik u pantofli' S, *cf.* pisk'ul W.
 f̃̀rca *f.* 'szczotka do ubrania' S, W.
 f̃̀rka, f̃̀rkata, f̃̀rki *pl.* 'prześlica' S, *cf.* χ̃̀rka W.
 f̃̀rna, f̃̀rnata 'piekarnia', furnaž̃̀ija || furunž̃̀ija || furnarin 'piekarz' S, W, *też:* χ̃̀rna, χ̃̀rnaž̃̀ija W.
 furtuna 1) 'burza morska', 2) 'burza z gradem', 3) 'bałwan na morzu' S, W.
 f̃̀ska, f̃̀skata, f̃̀ski *pl.* 1) 'pecherz', 2) 'bańka mydlana' S, W.
 f̃̀sta, f̃̀stata, f̃̀sti *pl.* S, fustan'ela S, W 'halka (w ubiorze kobiety)'.
 fustan', fustan'u, fustan'a *pl.* 'spodnica' S, W.
 f̃̀ta, f̃̀tata, f̃̀ti *pl.* 'fartuch' S, *cf.* misalka W.
 futograf̃̀in *m.* 'fotograf' S, W, *cf.* fotograf̃̀ija.

G

- ga 'gdy, kiedy, skoro' W, *cf.* kuga S, W.
 g̃̀bir', gabir'ò, *pl.:* g̃̀bir'a, g̃̀bir'etu 'grab' S, W.
 gačica *cf.* gatica.
 gadiškam, -iškaš 'askotam' S, W.
 gajganà *f.* 'jajecznica' S.
 gajlè *n.*, gajlanta *pl.* 'troska, zmartwienie, kłopot' S, W; bir'em gajlè 'martwię się' S, malka t̃̀ajfa, malku gajlè, gul'ama t̃̀ajfa,

gul'amu gajlè 'małe dzieci, mały kłopot, wielkie dzieci, wielki kłopot' S.

gàl, gàlut, gàluvi *pl.* 'gawron' W, *cf.* gàrvan.

gàlica *f.* 'kawka' W, *cf.* gàrga S.

Galijs 'Francja', Gàli 'Francuzi' S, W.

gambòka || gamlòka wòda 'głęboka woda' W, *cf.* dlambòk, glambòk.

gàn'èi *impers.:* g. dulò wòda 'dulòj pùlin wòda', g. b'ènéfata vinu 'beczka jest pełna wina' S, w W *zn.*

ganżulka *f.*, ganżulki *pl.* 'gatunek drobnych, słodkich gruszek' S, W.

ganòsuvam, -òsuvaš 'pobielam naczynia miedziane' S, W; ganòsana t'èn'žera 'pobielany rondel miedziany' S, W.

gàrga, gàrgata, gàrgi *pl.* 'kawka' S, *cf.* gàlica W.

garnòk, garnòku, garnòci *pl.* 'gliniany dzbanek' S, W.

gàrvan, gàrvanu, gàrvani *pl.* 'gawron' S, w W *zn.* tylko w powiedzeniu: čàrna kàtù gàrwan 'czarny jak g.', *cf.* gál.

gàs, gàzu S, gazòt W 'nafta'.

gàšt'ą *pl. tant.* 'kalesony' lub 'majtki', *dem.* gaštúrki S, W.

gàtica || (gàčica) 'bajka, opowiadanie, »gadka«' W, *cf.* prikas S.

g'aur, g'auru(t), g'aur'ą *pl.* 'giaur' S, W.

g'ečit', g'ečit'u, g'ečit'ą *pl.* 1) 'bród na rzece', 2) 'ciasne miejsce na drodze' S, W.

g'ečkinžija *m.* 'podróżny' S.

g'ežėkušu *n.*, g'ežėkušunta *pl.* 'nietoperz' S, *cf.* w'ečėrnu pil'ą W.

g'èm, g'èmut, g'èmuwi *pl.* 'uzda' W, *cf.* ūzda S.

g'eng'er' S, g'ing'er W, *pl.:* g'eng'er'ą S, g'ing'eri W 'oset'.

G'erit W || Girit S 'wyspa Kreta', giritlickiju čàr' 'król Krety' S.

G'ermanija 'Niemcy (państwo)', G'ermàni 'Niemcy' S, W.

gibè 'ciężarna (o krowie)': kràwataj gibè W, *cf.* ditin'a S.

gimija *f.* 'łódka, zwł. żaglówka' S, W; da jàχnat na gimijata 'żeby siedli na...' S.

gin'à *f.* 'ród, rasa' S, W; tàs vāša gin'à ni umg'āsa 'ona nie jest podobna do waszego rodu (rasy)' S.

g'ing'er *cf.* g'eng'er'.

giniš, ginišu 'nów = brak księżyca', giniš čuv'āk = šaròk č. 'człowiek beztroski' S, *cf.* g'niš W.

girdisuvam, -isuvaš 'naciągam, napinam': za da sà girdisuva òsnuvata 'żeby się osnowa (tkacka) napięła' S.

Girit *cf.* G'erit.

girutija 'sprzeczką, zwada, kłótnia hałaśliwa' S, W.

g'òl, g'òlu(t), g'òluvi *pl.* 'jezioro' S, W.

gòlabòs *indecl.* 'bosy' W, *cf.* bòs S.

gòn'ža *cf.* g'unžè.

Gòsput' 'Pan Bóg' S, W.

gòst'a *cf.* (za) gustim.

gòtf'a *cf.* gutfim.

gòzba, gòzbata, gòzbi *pl.* 'uczta' S, W; za mu stòr'ą inà gòzba
'sprawie im uczte' S.

gìmba, gìmbata, gìmbi *pl.* 'grzyb' S, W; bìkuva gìmba 'grzyb
rosnący na buku, z którego się robi pràgina tj. huba' S.

gìniš 'nów księżyc' W, *cf.* giniš S.

gìrbàc', gìrbàc'u, gìrbàc'ą *pl.* 'kamšik, bicz' S, W.

gìrlica *f.* 'ból gardła' S, W.

gìrlu, gìrlutu, *pl.:* gàrlà, gàrlàta 'gardło' S, W.

gìs, gazò, gìzuvì *pl.* 1) 'podex', 2) 'płaskawy wierzchołek jaja' S;
u ganžòt W 77; ti sà(s) gazò si igràš 'stroisz drwinki, kpinki'
S 13.

gìska, gìskata, gìski *pl.* 'gęś', diva gìska 'dzika gęś' S, W.

gìsn'a(m), gìsniš 'gaszę' S, W.

gràb'am, gràbiš 1) 'chwytam, łapie', 2) 'zgarnuję rękami', 3) 'czer-
pię *sc.* wodę ze źródła': gràb'am vòda ut virò S.

gràbnuvam 'chwytam, łapie' W, *cf.* gràmnuvam S.

gracmàn', gracmàn'u 'grdyka' S, *cf.* gratn'àlnik W.

gràd'a W, gradim S, gradiš S, W 'grodzę'.

gradina, -inata 'ogród' i 'sad' S, 'ogród bez drzew owocowych' W.

grafèa 'pisarz' W 72.

gr'āχ, gr'āχò, gr'āχuvì *pl.* 'grzech, wina': gr'āχ stòruχmi 'zgrze-
szyliśmy', ti da mi imaš gr'āχò 'ty będziesz winien' S.

gr'āχuvit, -ita, -itu 'grzeszny, -a, -e' S, W.

gr'āj slžncitu 'ó ηλιος λάμπει' S, W; da sà gr'ājmi 'żeby się
ogrzać' S.

gràmati 'lityry': m'ą naučì p'èt', šès gràmati 'nauczyła mię tro-
chę alfabetu' S 1.

gramatik 'pisarz' W 72.

gràmnuvam, gràmnuvaš 1) 'chwytam, łapie', 2) 'zaczynam': gràm-
nuvam da b'āgam 'rzucam się do ucieczki', gu gràmnuva da
gu gòni 'zaczyna go ścigać' S, *cf.* gràbnuvam W.

grānc'arin, -ari *pl.* 'garncarz' S, W.

grāšèn, -èna, -ènu 'obłakany' S, W.

- grát, gradò(t) 'grad' S, W.
 gratn'álnik 'grdyka' W, *cf.* gracmàn' S.
 gravàta 'krawatka' S, W.
 gr'èbin' na pint'èlut 'grzebień koguci' W, *cf.* kalpàk S.
 gr'èbinci *cf.* daràk.
 gr'ènda, grindàta, *pl.*: gr'èndi, grindit'ą S, grindit'ą W 1) 'tragarz pod powalą', 2) 'staciwy warsztatu tkackiego'.
 gr'ènd'ą *pl. tant.*, grindit'ą 'piersi' W, *cf.* gr'èndi S, g'üs.
 grìbèm, -èš 'dre, zdzieram' S, w W *niezn.*
 grip, gripu(t), gripuvi *pl.* 'sieć rybacka' S, W; grip'èija 'rybak, łowiący na sieć zwaną grip'.
 gris, grizò(t), grizuvi *pl.* 'sukno wełniane, gunia' S, W.
 grìzèm, -èš 'dre, gryzę z bólu (tylko z bólu)' S.
 gròp, grubò S, gròbut W, gròbuvi *pl.* S, W 'grób'.
 gròzdi *n.*, gròzditu S, W, *pl.*: gruzdà, gruzdàta S, gruzd'à W 'winogrono'.
 gròzna *m., f.*, gròznu *n.* 'wzbudzający, -a, -e grozę, przestrach' S, w W *niezn.*
 g'ì'ba *f.* 'garb' W, *cf.* kambùra, rayit' S.
 g'ì'bař, g'ì'bava, g'ì'bavu 'garbaty, -a, -e' S, W, *cf.* kambùr.
 gr'òmna kòkał 'kość grzbietowa' S.
 gr'òmnuva *impers.* 'grzmi' S, W.
 gr'èndi *pl. tant.*, gr'èndit'ą 'piersi' S, *cf.* gr'ènd'ą W, g'üs.
 g'ì'p, gr'èbò(t), g'ì'buvi *pl.* 'grzbiet, plecy' S, W.
 g'ì's *f.*, gr'èstà, g'ì'st'ą *pl.* 'przygarśnie, obie dłonie złożone jak przy czerpaniu' S, W.
 g'ubrà *n.*, g'ubr'ànta *pl.* 'śmieci' S, W.
 g'uć belà 'bardzo trudno' S.
 gud'ğan'è *n.* 'zaręczyny' W, *cf.* takmòvani S.
 gud'ğanik, gud'ğanica W, gudinik, gudinica S 'narzeczony, narzeczona'.
 gudina, gudinata, gudini *pl.* 'rok' S, W; tàs gudina 'tego roku', ut gudina 'na przyszły rok', na gudina 'do roku', pòut gudina 'za 2 lata', za gudini mlògu 'życzenie: πολλα χρόνια!' S, W.
 sà gud'òvam 'zaręczam się' W, *cf.* sà zgud'òvam S.
 gulàk *indecl.* 'bardzo biedny, nędzarz', čuv'āk i žena gulàk 'nędzarz, nędzarka' S, W.
 gul'ām || -l'ām, -āma, -āmu 'wielki', g. m'āsnic 'styczeń' S, W.
 g'ulnùk || g'uln'ùk, -ùku, g'ulnùci *pl.* 'zarobek, wynagrodzenie' S, W.
 g'ùm, g'ùm'u(t), g'ùmuvi *pl.* 'koneweczka, podlewaczka' S, W.

- g'umëč *m.*, g'umëčã *pl.* 'plaster miodu' S, *cf.* pita W.
 gumnò, gumnã *pl.* 'odchody ludzkie lub zwierzęce', gumnũška
f. sg. 'odchody dziecka' W, *cf.* kakãčka S.
 g'undũsu 'wiatr wschodni' S, W.
 g'un'žë, g'un'žãnta *pl.* 'rodzaj konicy' S, w W: gòn'ža.
 gurbèt = kšinitjã 'obczyzna, zagranica' S, W.
 gurčif, -iva, -ivu 'gorzki, -a, -e' S, W.
 gũrgur, gũrgur'ã *pl.* 'indyk', gurgurica, -icata 'indycka' S, *cf.*
 misiròk W.
 guri 'pali się', sòbata guri 'pali się w piecu' S, W.
 gurũška 'pagórek pokryty lasem' S, W.
 g'ũs, g'ũs'u(t), g'ũs'ã *pl.* 'piers' S, W, *cf.* gr'ënd'ã.
 g'uslũk, g'uslũci 'podbródek dziecięcy' S, *cf.* pičëta W.
 za gustim S, gòst'a W, gustiš S, W 'ugoszczę'.
 gust'òvam, -òvaš 'ugaszczam, przyjmuję gości' S, W.
 gũška 1) '»druga broda« (przy dobrem wyglądanu)', 2) 'wole u czło-
 wieka' S, W.
 gũšt'er, gũšt'eru(t), *pl.*: gũšt'er'ã, gũšt'er'ëtu S, gũšt'eri W 'jaszczur'.
 gũšt'erica 'jaszczurka' S, W.
 gutfim S, gòtľ'a W, gutfiš S, W 'gotuję'; sã g. 'przygotowuję się';
 sã gutľ'ãxa, čã za si l'ëgnat 'przygotowywali się, aby się
 położyć' S 29.
 guvindarin, guvindari *pl.* 'pasterz krów' S, W.

χ

- χabãr' z'ëvam 'spozrzegam, poznaję' S, W; pòput χabãr n'ëma 'pop
 leży bez przytomności, nie wie, co się koło niego dzieje' W 70.
 χabër' *m.* 'rozkaz, polecenie' S, W; mu dòjdi idin χ. da pòj na
 Jãnina 'dostał polecenie udania się do Janiny' S.
 sã χadakòsuvam 'bardzo się uderzam' S, sã χandakòsaχ = sã
 udriχ mlògu W.
 χãžija, χãžijata, χãžiji *pl.* 'pątnik do Ziemi Św.' S, W.
 χaxãmin 'duchowny żydowski' S, W.
 χaxũr' S || axũr' S, W, (χ)axũr'u(t), (χ)axũr'ã *pl.* 'stajnia na konie,
 krowy, osły i woły' (nie na kozy i owce, *cf.* kutãr') S, W.
 χajãt', χajãt'u(t), χajãt'ã *pl.* 'rodzaj szopy' S, W.
 χãjda *cf.* ajda.
 χãjdi! 'oto!': χãjdi, χãjdi pruminãxa gudini 'oto, przeminęły lata' S 14.
 χajirlija 'zadowolenie, radość' S, W.

- χajlās *m.*, χajlāzi *pl.* 'leń' S, W.
 χāk, χakò(t) 1) 'racja, słusność', 2) 'zarobek, wynagrodzenie' S, W;
 imaś χāk 'masz rację' S, mu klávaši χakòt nìtr'ą u sindù-
 ćantu 'wynagrodzenie dawał mu do skrzyneczki' W 82.
 χāl, χáluvi *pl.* 'zdarzenie, przygoda' S.
 χāla! χāla! 'gdzietam!, też gadanie!, ale!' S 45.
 χalāl *adv.* 'z zadowoleniem, radością, apetytem' S, W; χalāl ti gu
 dāwam = sās dūša W.
 χalāt 'szkapa' (?) S 35.
 χalik, χalici *pl.* 'drobne kamyki, szuter' S, W.
 χalis *cf.* alis S.
 χālišnik, χālišnici *pl.* 'skrzynia na ubranie' S, w W *niezn.*
 χālišti *n.*, χālišta *pl.* 'koldra lub inne okrycie z wełny' S, W.
 χalkā 'rączka do wyciągania szuflady w komodzie' W, *cf.* kara-
 k'əl S.
 χalvā *f.* 'hałwa' S, W.
 χamālin, χamāli *pl.* 'tragarz, robotnik' S, W.
 χamūt' || (χaut') 'chomąto na konia' S.
 χàn *m.* 'karczma, w której można przenocować' S, W.
 sā χandakòsuwam *cf.* sā χadakòsuwam.
 sā χāp'a, sā χāpiś 'skrobie się' S, W.
 si χāpuwam S, za χāpna mēra W 'jem (trochę żartobl.)'.
 χap'ēs, dva χap'ēza 'więzień' S: χap'ēs da gu klāvati! 'wsadźcie
 go do więzienia!'.
 χarām *adv.* 'ze wstrętem, niechętnie, »bis dūša«' S, W.
 χaramija, -iji *pl.* 'złodziej' S, W.
 χarbūl' S || χrabūl S, W, χarbūl'u || χrabūl'u, -ūl'ą *pl.*, χrabūl'ę *n.*
dem. 'wazonik' S, W.
 χārč, χāržū(t), χāržuvi *pl.* 'wydatek' S, W.
 χardaūš: ja (*sc.* baččata) prāvi χ. 'tratuje, depta, przewraca »do
 góry nogami«' S 34.
 χaržītisuwam, -isuvaś 'wydaję pieniądze zwł. na koszta pogrze-
 bowe' S, W, *cf.* mastrāf prāja.
 χarχòr'a, -òriś 'chrapię' S, W.
 χarisuwam, -isuvaś 'przebaczam, darowuję': χarisaj mu gu kabā-
 t'ut! 'odpuść mu winę!' W, *cf.* bašladisuwam.
 χārizma, χārizmi *pl.* 'dar, podarunek' S, W: i tās χārizma n'ėkatij
 'miejże i ten dar' S.
 χārkam 'gryzę' S.

- χάρκυμα, *pl.*: χάρκυμι, χάρκυμιτ'α 'kocioł, kociołek' S, W.
 χαρόvam, -όvaš 'próżnuję, nic nie robię' S.
 χās *indecl.* 'doskonały, -a, -e, doskonale': χās purtukāl, χās brāšnu...
 'doskonała pomarańcza, mąka...' S, W.
 χāska, χāskaš 'patrzę': insānu ustāna sās utfōrina ūsta da χāska
 na gōr'α 'ludzie zostali, patrząc w górę z otwartymi ustami' S 23.
 χāt, χātu(t), χātuvī *pl.* 'ogier' S, W.
 χatūk χatām 'tu i tam': χ. χ. b'āga S, *cf.* katū katām W.
 χaut' *cf.* χamūt'.
 χavān', χavān'u, χavān'α *pl.* 'moździerz' S, W.
 χav'ār', χav'ār'ut 'ikra rybia' W, *cf.* avjār S.
 χazarlĕk 'przygotowanie się, spakowanie się (*sc.* do podróży)': za
 stōriš χazarlĕk W 72.
 χazdisuvam, -isuvāš 'wpadam w gniew' S, *cf.* kazdisuvam.
 χazĕr' *indecl.* 'gotów, -a, -e': i pōpitu tam χazĕr' 'popi *dosł.* byli
 gotowi, czekali', pampōru χazĕr' b'āši 'statek był gotów' S.
 χ'erūlut 'klamka' W, w S *niezn.*
 χiĕ *cf.* iĕ.
 χil'a 'tysiąc' *np.* przy podawaniu daty urodzin: jas sā rudīχ na
 χil'a oktākōša ēnininda in'ā 'urodziłem się w 1899 r.' S.
 χil'āda '1000' S, W; dv'ā χil'ādi S, dv'ā χil'āda W '2000'.
 χil'ārka, χil'ārki *pl.* 'tysiącza (banknot)' S.
 χinka, χinkata, χinki *pl.* S, χĕka W 'lejek'.
 χiritisuvam 'pozdrawiam': gu χiritisuwa W 79.
 χitra *m., f., χitru n.* 1) 'roztropny', 2) 'przebiegły' W, w S *niezn.*
 χlādna *m., f., χlādnu n.* 'zimny, -a, -e (umiarkowanie)' tylko w znac.
 dodatniem, w przeciwieństwie do: stud'ēn 'b. zimny', χlādnu
 m'āstu 'miejsce chłodnawe (w cieniu)', stud'ēnu m'āstu 'miejsce
 zimne' S, W.
 χlōpam, χlōpaš 'dzwonię' S, W *ale* χlōpa miška S, χlōpa miška W
 'mysz skrobie' S, W, χlōpat icā 'jajka chlupią (zepsute)' W.
 χlōput', χluput'ō, χlōput'α *pl.* 'dzwonek' S, χlōpuĕā *n. dem., χlō-*
puĕānta pl. 'dzwoneczek' S, *cf.* žaᅇgarāk W.
 χlĕcka, χlĕckata 'czkawka', tōj χlĕca 'ma czkawkę' S, *cf.* klōcka W.
 χōd'a(m), χōdiš 'chodzę', χōdišt'ēm = sās nuž'āt'α 'pieszo' S, W,
cf. jajān, pišāk.
 χōža, χōžata, *pl.*: χōžufci, χōžufcētū 'duchowny turecki' S, W.
 χōl'ēra 'cholera' S, W.
 χōrtuma S, W, *pl.*: χōrtumi, χōrtumit'α S, χōrtuma W 'gruby sznur'.

χòru, χòrutu S, W, *pl.*: χòrunta S, χorà W 'taniec', ti igràs χòru 'tańczysz' W.

χòżd̄dam, χòżd̄daš 'ideę, chodzę' W: si z'èwa kònizmàta si χòżd̄da 'zabiera feretron i odchodzi' W.

χῑ́éica 'kret' W, *cf.* krätitira S.

χῑ́ḡka *cf.* χῑ́ḡka.

χῑ́rka, χῑ́rkata, *pl.*: χῑ́rki, χῑ́rkit'ą 'kabat, bluza' S, w W *niezn.*

χῑ́s: jas trῑ́ča sàs s'è χῑ́s 'biegnę z całej siły' S, w W *niezn.*

χrabùl' *cf.* χarbùl'.

χràna, χranàta, χràni *pl.* 'pożywienie' S, W.

χràn'am S, -a W, χràniš S, W 'żywie'.

χràn'ant, χràn'anta, χràn'antu = najàdin 'syty, -a, -e', χràn'antu t'èl'a 'utuczone ciele' S, W.

χripkam 'skakam' S, W; da χripni nagòr'ą 'żeby wyskoczył na górę' S, χripnaχ u tran'ètu 'skoczyłem w ciernie' W 76.

χrisafikà *pl. tant.* 'rzeczy ze złota, klejnoty' S 28.

Χrisanti *nom. propr.* W, *cf.* Risànta S.

χrisò || χrysò 'złoto' W, χrisùχò(s), χrisùχòtu 'złotnik, jubiler' S.

χrist'ànin, χrist'àni *pl.* 'chrześcijanin' S, W.

Χristòs 1) 'Boże Narodzenie', 2) 'Chrystus' S, W.

χrῑ́ckam S, W || χrῑ́skam W 'gryzę': da gu χrῑ́cna W; si χrῑ́sna inžik'ut 'ugryzła się w język' W.

χῑ́t, χῑ́tu, χῑ́tupi *pl.* 'chart (pies)' S, w W *niezn.*

χùbaf || χùvaf || (ùbaf), χùbava, χùbavu 'dobry, -a, -e, ładny, -a, -e'; naχòżd̄da idin dàskał χùbaf 'znajduje dobrego nauczyciela', tòsi pòχuvaf zanajačija 'ten jest lepszy rzemieślnik', χùbaf stànaχ 'poprawiło mi się (na zdrowiu)'; χùbavu || χùbav'ą || χùvav'ą *adv.* 'dobrze, ładnie' S, W; da sà naučę pòχùbav'ą zanaját' 'abym się lepiej wyuczył rzemiosła' S.

χubavinà S, χubavina W 'dobroć, piękność'.

χùma, χùmata, χùmi *pl.* 'ił' S, W.

χurdà, χurdi *pl.* 'kawalki materji, szmatki, któremi się wypełnia poduszkę' S, w W *niezn.*

χùrka, χùrkata 'prześlica' W, *cf.* fùrka S.

χùrna *cf.* fùrna.

χušáf *m.*, χušáf'ą *pl.* 'kompot ze śliwek' S, W.

χùvaf *cf.* χùbaf.

I

i 'spójnik: i' S, W.

i 'czy, albo' S, W; i siga za stàni murabè i ut gudina 'albo teraz będzie wojna, albo za rok' W, *cf.* iti.

ibandà *cf.* jabandà.

sà ibàt 3. *pl.* S, da si ib'èmi 1. *pl.* W 78 'o akcie płciowym u człowieka'.

icè, icètu, icà *pl.* 'jaje' S, W.

iè || χιέ 'zupełnie nie, wcale nie' S, W; iè mi utivaš 'wcale nie chodź', tój mu'abèt'u χιέ gu ni skòpsa 'on zupełnie nie przetrwał rozmowy' S.

ièumèn', -èn'u, -èn'ą *pl.* S, èumèn' *etc.* W 'jęczmień'.

idam, idiš 'ide' S, W.

idàmžiza 'więzień skazany na dożywotnie więzienie' S 42.

id'anàjsti W, idinàjsti S '11'.

idèkut 'klin w jarzmie' W 65.

id'èni *n.* 'jedzenie' W, *cf.* jàdini S.

idi *pl.* 'gatunki, rodzaje': apò òla ta idi 'wszystkich gatunków, każdego rodzaju' S 28.

idija, idijata 'mniemanie ogólne, opinja' S.

idin, idnà || inà, idnò || inò S, W 1) 'jeden, -a, -o', idnò S, inò W 'jeden (przy liczeniu)', 2) 'jakiś, pewien, -a, -o': si razbul'àχ idnà bòlka 'zapadłem na jakąś chorobę' S.

id'ùpka *cf.* ig'ùpka.

ifàzmata *pl.* 'materja na ubrania', i. mitaksutà 'materja jedwabna' S 28.

ifk'è, ifk'ètu, ifk'ánta *pl.* S: na t'èb'ą da ti gu zvàm ifk'ètu S 50.

ifkirija 'sposobność, okazja': ifkirijata samàs si dójdi 'sposobność sama się nadarzyła' S.

ifkolija 'ułatwienie, wygoda' S, W.

*igidikisuvam: za gu igidikisam 'zemszczę się na nim' S, W.

igla, iglata S, W, *pl.*: igli, iglit'ą S, iglèt'ą W 'igła'.

igràčka 'zabawka' S, W.

igrajam S, igra W, igraš S, W 'bawię się, gram w coś': drugitu

màlki igràjaja na sukàku 'inne dzieci bawiły się na ulicy',

igràjmi kumàr' 'grajmy w karty' S; igràj χòru 'tańczy' W.

igranè *n.* 'zabawa, gra' S, W.

igùmin, igùminu 'przeor klasztoru' S.

ig'ùpka, ig'ùpki *pl.* S, id'ùpka W 'cyganka'.

ijam *cf.* imam.

- ikatumir'a *pl.* 'miljony' S, W.
 ikimżija 'lekarz' S, W.
 ikis, ikiz'ą *pl.* 'bliźniaki'.
 ikliżaštikā 'gazeta kościelna' S.
 ikòpidu 'parcela pod budynek' S.
 iksi || iksi 'czy, czy też, gdyby też': na mǎn'żata mi sǎ sm'ǎš iksi
 na m'én'ą mi sǎ sm'ǎš 'czy śmiejesz się z jedzenia czy też
 ze mnie' S 18, ni znǎjat, iksi da znǎjat... 'nie wiedzą, ale
 gdyby wiedzieli...' S 24.
 ilam = tr'ǎbuva: ilam jas za dójda 'muszę przyjść', ilam prikas
 ištam da mi kǎžiš 'chcę koniecznie, żebyś mi opowiedział
 bajkę' S, w W *zn.*
 iléfanda, iléfandi *pl.* 'słoń' S, W.
 ilèjk', ilèjk'u S, ilèk W, *pl.:* ilèjk'ą S, ilèci W, 'kamizelka'.
 ilifterija 'wolność, swoboda' S, W.
 ilikija 'wiek, rocznik poborowy' S 3.
 ilin, ilinu, ilin'ą *pl.* S, ilèn W 'wymię', *cf.* w'ǎm'ą W.
 iik'as 'wiosna' S, wyrażenie *zn. nieuz.*, *cf.* ǎniši W.
 ilmèk', ilmèk'u 'sznur, lina, zwł. skręcona na pętlę' S, W.
 ima 'jest, istnieje, il y a, es gibt' S, W; pujnò vr'ǎm'ą imǎši...
 stały początek opowieści: 'pewnego razu był(o)...' S, W; štu
 imǎši da imǎši 'ile tylko było' S, ima d'ǎš, sn'ǎk 'pada deszcz,
 śnieg' S, W.
 im'ą, im'ǎtu, im'ǎnta *pl.* 'imię, nazwisko' S, W.
 imam, imǎš S, W || ijam W 'mam, posiadam'; jas mlògu zòr imam
 'b. mi ciężko', imam idin zòr 'mam zmartwienie' S, imam da
 trǐgna 'trzeba mi wyruszyć' S.
 imǎni, imǎnitu 'majątek' S.
 imerulòj, imerulòjǎ *pl.* S, imerulòg'u W 'kalendarz'.
 imiš, imišǎ *pl.* 1) 'owoc', 2) 'drzewo owocowe' W, *cf.* fidǎn'.
 imušǎk 'skromny, -a, -e' S, w W *niezn.*
 inǎ || inò 'raz (przy liczeniu)': inǎ, dv'ǎ, tri 'raz, dwa, trzy!' S.
 in'ǎ '9' *uz.* tylko przy datach S.
 inačija 'uparciuch' S, W; tus mǎlku ij mlògu inačija 'z tego
 dziecka wielki uparciuch' W.
 inak 'inaczej' S, W.
 inǎt' S, inǎt W 'upór'.
 indizè, indiz'ǎnta 'łokieć (miara)' S, W.

- inżik || inżik', inżik'u(t), *pl.*: inżici, inżicitu 'język (przenośnie i nie przen.), mowa': naš inżik 'nasza mowa, gwara' S.
- Ingilizi || Angli 'Anglicy' S.
- inġin' *adv.* 'nadół' S, W.
- inòš 'raz, pewnego razu' S.
- insàn' || insàn 'ludzie, naród' S, W; tam d'e fl'axa tòs insàn'u 'tam, gdzie weszli ci ludzie', šičkiju insàn psunisuvaxa 'wszyscy ludzie robili zakupy' S.
- iparġija 'prowincja' S 60.
- ipidis 'ponieważ' S.
- ipimèna: t'à ipimèna... 'ona powiedziawszy...' S 30.
- ipirètin, ipirèti *pl.* 'sługa' S, *cf.* izmik'arin.
- ipsik' *m.* 'tłum, zgromadzeni ludzie' S.
- ipurgò, ipurgitu *pl.* 'minister' S, W.
- irimbica, irimbici *pl.*, irimbička *dem.* 'jarząbek' S, W.
- irind'è, irind'ètu, irind'anta *pl.* 'tarelko' S, W.
- irindisam, -isaš 'trę na tarle' S, W.
- irlija 'tubylec' W, *cf.* erlija S.
- irmák' 'tarty chleb lub bułka' S, w W *niezn.*
- isàp', isàp'u 'rachunek' S, W; fàti da mu bir'è isàp'a 'zaczęła mu prowadzić rachunki' W 72.
- isfàr'ám, isfàr'áš *ale* za ja sfàr'a, jas gu sfàr'ám (*sc.* pikmès) 'gotując, przewarzam' S, *cf.* wàr'á W.
- isxàrkuva *sc.* kùčǎ 'pies gryzie' S.
- isxr- *cf.* sxr-.
- isirin, isirinut, isiri *pl.* 'niewolnik' S, W.
- iskad'èn, -èna, -ènu S, kad'èn *etc.* W 'zadymiony, -a, -e'.
- iskra, iskrata, *pl.*: iskri, iskrit'ǎ S, iskra W 'iskra'.
- iskrivam, -ivaš *ale* jas gu skrivam, ti ja skrivaš 'kryję, chowam' S, W.
- iskulàsuvam S, skolàsuvam W 1) 'mam wolne (*sc.* od szkoły), 2) 'jestem bez roboty, mam czas wolny'.
- (i)sl'avam, -avaš S, izl'avam S, W 'wychodzę, wysiadam': i sl'ava tój ut dumà 'wychodzi z domu' S, d'è za sl'azi tàs ràbuta 'jak się to skończy' S.
- ismam- *cf.* smàm'uvam.
- isnáf, isnáf'u 'επαγγελματίας' S.
- ispand'ówam || spand'ówam, za ispand'á 'wypędzam' W: tòs èu-w'ák tr'ábuwa da gu spandimi uttka 'trzeba stąd wygnać tego człowieka', w S *niezn.*, *cf.* izgòn'uvam S.

ispàstr'uvam 'wyjmuję jelita z zabitego zwierzęcia' też 'zabijam, morduję': da gu (sc. d'at'ǵ) nájda ispàstrinu S 17.

isp'èkuvam, -èkuvaš 'wypiekam' S: sã isp'èkuva χ'uvav'ǵ; da gu ispičë.

isp'ènuvam S ale gu sp'ènuvam W 'pętam (zwł. konia)'.
(sã ispiva) || sã spiva 'wypija się'; i ja spiva (sc. rakija) 'wypija

(sc. wódkę)', šurbët'u ispijna pãk 'napój znów wypity' S.

ispòrkuvam, -òrkuvaš 'morduję' S, cf. pòrnuvam W.

ispršnuva S, spršnuva W (sc. kòn'u) 'wybiega, ucieka (koń)'.
istinuvam S, stšnuvam W 'ziębnę', istinuva 'ziębnie, chłódnie',
aor.: istinaχ S, stšnaχ W.

Īsus 'Jezus' S, W.

iškitija S, aškitija W 'pustelnik'.

ištãχ' m. 'gniew', ištãχlija 'złośnik' S, W.

išta(m), ištiš 'chcę' S, W; ništãm 'nie chcę' S, išti *impers.* 'potrzeba': išti idin da žãska čiziji 'trzeba jednego, żeby robił bródzy' S 5, ištiši da umr'è 'miał umrzeć' S 49.

Italija, Italiji 'Włochy, Włosi' S.

iti 'albo': iti s'ã za stãni murabë, iti ut gudina 'albo teraz będzie wojna, albo na przyszły rok', i štu za rudi: iti mōma, iti d'at'ǵ... 'i co powije, czyto córeczkę, czyto synka...' S, cf. i.

ivduvèc, ivduvècu, ivduvèc'ǵ *pl.* 'wdowiec', ivduvica 'wdowa' S, cf. awduvèc W.

izba, izbata, izbi *pl.* = p'nt' ut zim'ata udòl 'podziemne przejście, loch' S, 'piwnica' W, cf. budrùm.

izbiràn, -àna, -ànu 'zebrany, -a, -e' S, cf. subiràn W.

izb'ǵ'kuvam, -b'ǵ'kuvaš S, zb'ǵ'kuvam W 'mieszam, wymieszuję'.

izdč'ǵam S, zdč'ǵam, zdč'ǵaš W 'wzdycham'.

izdujòvani *n.* 'dojenie' S, cf. c'ǵ'kani W.

izg'ásuvam, -ásuvaš S, zjásuvam W 'ważę'.

izg'è: sãs izg'è 'μè χαρά' W.

izgòn'uvam, -òn'uvaš 'wypędzam', gi zgòn'uva 'wypędza ich', gu zgòni d'at'ǵtu 'wypędził syna' S, cf. ispand'òvam W.

(i)zгур'ávam 'spalam', (za) zgòr'ǵ, za zguriš 'spalę' S.

za izida, za izid'èš 'zjem' S, W.

izil'èpsuvam S, izul'èpsuvam W 'zazdroścuję'; mš'tiχ'ata izil'èpsuvaš'i na d'ulberliku... 'macocha zazdrościła piękności...' S.

izin S || izin S, W 'pozwolenie'; da mi dad'èš izin! 'pozwól mi!' W,

- bj^hkaxa izin za da si dójdat u Elàda 'prosili o pozwolenie na powrót do Grecji' S.
- izingija S, žingija W 'strzemię'; stǝpnuva na izingijata 'kładzie nogę w strzemię' S.
- izjavam 'zjadam' S.
- izl'avam S || zl'avam S, W 'wychodzę'.
- izmēt', izmēt'u 'robota' S, w W *zn. nieuż.*; imam mǝva izmēt' 'jestem trochę zajęty' S.
- izmik'arin, izmik'arinu(t) 'służący', izmik'arka 'służąca' S, W, *cf.* ipirētin.
- izul'epsuвам *cf.* izil'epsuвам.
- (i)zváždám, -ždaš 'wydobywam, wyprowadzam' S, W; gu zváždám ut vogn'u 'zdejmuję (*sc.* kocioł) z nad ogniska' S, gu zváždám l'abu ut pišta 'wyjmuję chleb z pieca' S, zváždám kōrin'ǝ 'karczuję' W, *cf.* kōrin'am S, si izváždám l'abu S, si gu zváždám l'abut W 'zarabiam na chleb', m'ǝ izvadi ut nōs čurbažija 'odebrała mię od tego majstra' S, na m'en'ǝ ukōtu mi gu zvaj 'wybił mi oko' S, izvadin kajš 'odpięty pas' S, izvadin S, zvädin W kōkał 'wyjęta kość', izvážda m'ǝ S, m'ǝ zväžda W 'mam rozwolnienie', izväždani *n.* 'rozvolnienie' S, m'ǝ ni zväžda 'mam zatwardzenie' W, *cf.* kǝpš.
- izvrāštam S, zvrāštam W 'padam na ziemię', w W tylko o zwierzętach: zvrāšta kōn'ut, čuv'akut pāžda.

J

- jā 'tak! tak jest!', 2) 'oto' S, W; jätigu idi čar'u 'oto idzie król', jā za mōjta mōma jūnak 'to junak dla mojej córki', jā kāk stāna 'oto, jak się stało' S.
- jāba, jābata 'deska pokryta krzemieniem jako przyrząd przy młóceniu' W.
- jabandā || (ibandā) 'zagranica' W, *cf.* kšinitjā S, jabanžija 'cudzoziemiec' S, W.
- jāblāka || (āblaka), jāblakāta, *pl.*: jāblāki S, jāblak't'ǝ W 1) 'jabłoni', 2) 'jabłko': jāblākā sās jāblāki tuvarina 'jabłoni obciążona jabłkami' S.
- jādini, jadin'etu 'jedzenie' S, *cf.* id'eni W.
- jāgn'ǝ, *pl.*: jāgn'anta, jāgn'antāta, *dem.*: jāgničǝ, jāgničanta 'jagnię' S, W.
- jāχnuвам, jāχnuvaš *np.* kōn'u(t) 'siadam na konia' S, W; jāχnaxa

- na pampòru 'siedli na okręt', jàχnaχmi na tr'ènutu 'wsiedliśmy do pociągu', jàχnaχmi na idin fajtòn 'wsiedliśmy do powozu', jàχnuva na inà vārka 'wsiada do łódki' S.
- jakàn 'pieszo' S, w W *zn.*, *cf.* pišák, χòd'a(m).
- jàk, jàka, jàku 1) 'silny, -a, -e', 2) 'twardy, -a, -e' S, W: žèl'ązu jàkuj 'żelazo jest twarde' S.
- jakà, jaki *pl.* 'kołnierz' S, W; na jakàta = na wisòku m'ástu 'na miejscu podwyższonym, stromem' W.
- jakùš 'dogóry, podgóre' S, W.
- jàla || (jèla) 'dalej! naprzód!' S, W; jàla da pòmi dól 'dalej! chodźmy nadół' S.
- jalanžija 'kłamcuch' S, W.
- jàm S, W, jad'èš S, id'èš W 'jem', jàdišt'ém 'jedząc' S.
- jàma, jàmata, jàmi *pl.* 'jama, dół' S, W.
- jàman 'prędko' S: jàman, jàman mu práv'at idin bràk 'sprawiają mu jak najprędzej wesele'.
- jàr S, W, jarò S, jàrut W, jàruvi *pl.* S, W = na inò gr̃mno, túrnantu sà vili jàr 'wiszące urwisko w parowie': àku sà urvè nòs jàr za pàdni za n'ã zmàčka 'jak się urwie to urwisko, spadnie i nas zgniecie' S.
- jàr'ą, jàr'ąnta *pl.* W, jàr'ę, jàr'ęnta S 'koźle, koźlątko'.
- jarmà = čumèn'u gu m'èlat èndru 'grubo zmielony jęczmień' S, W.
- jàs || (jàska) 'ja, ego' S, W.
- jasàk 'nie wolno! zabronione!' S, W; jasàki ut tòs p'nt' = n'èma da prumin'èš 'nie wolno (iść) tą drogą', jasàki da pòš na luz'ètu 'nie wolno wejść do winnicy' S.
- jàska *cf.* jàs.
- jàsła, jàsłàta, *pl.*: jàsli, jàsli't'ą S, jàsli' *m.*, jàsili *pl.* W 'jaśła, rodzaj złobu'.
- jàsł'k || azł'k *m.*, jàsł'ci *pl.* 'drewniane, duże tarasy' W, *cf.* pulàta S.
- jàsna *m., f.*, jàsnu *n.* 'pogodny, jasny, -a, -e' S, W; jàsna glas, jàsnu wr'äm'ą, jàsnu nibètu S, W.
- jatàk, jatàku, jatàci *pl.* 'materac' S, W.
- jaürt *m.* 'jogurt' S, W.
- jaurčija *cf.* jurčija.
- jaz'k! 'hańba!, niestety!, szkoda!' S, W; jaz'k b'ã na vàs 'hańba wam!' S.
- jèftin, jèftina, jèftinu 'tani, -a, -e', jèftinu *adv.* 'tanio' S, W.
- jèla *cf.* jàla.

- jèlin S || èlin S, W, jèlinu, *pl.*: èlin'ą S, èlini W 'jelen'.
- jèndra *m., f.*, jèndru *n.* S, èndra *m., f.*, èndru *n.* W 'tęgi'; jèndru
 brašnu 'mąka grubo mielona' S, èndra fasul' 'duży groch' W.
 jèniš S, èniš W 'zastrzyk lekarski'.
- jèntřava S, èntřava W, jèntřavata S, *pl.*: jèntřavi S, èntřav'it'ą
 W 'zona brata'.
- jèš || èš S, èžij, èžujut W, *pl.*: èšuvi S, èžuwi, èžuwetu W 'jez'.
- sā jid'ëm, sā jid'èš, sā razjadix *aor.* 'gniewam się' S, razid'ën,
 jāsā imam razid'ënu 'zezłościłem się' W.
- jòk! 'nie!' S, W: jòk jās za ja v'ënam, jòk ti za ja v'ëniš S 19.
- jorgàn' W, 'orgàn || jurgàn', jurgàn'u, jurgàn'ą *pl.* S 'koldra'.
- jul'us 'lipiec' S, W; na jul'us 'w lipcu' S.
- jùn'ą, jùn'anta *pl.* 'trzechletnie ciele' S, W.
- junák, junáku(t), junáci *pl.* 1) 'młodzieniec, kawaler', 2) 'bohater,
 junak' S, W.
- juréija S, jauréija W 'mleczarz'.
- jurgàn' *cf.* jorgàn'.

K

- kabá *indecl.* 'gruby, -a, -e', k. kniga 'gruby papier', k. čuw'ák
 'gruby człowiek' W.
- kabáčka 'rodzaj tykwy, z której robi się naczynia' W, w S *niezn.*
- kabádajija S, kabádaj W 'odważny, zuch'.
- kabák *m.* 'kaczan kukurydzy' S, *cf.* kubałáčka, kubák, kukumára.
- kabák kóza 'koza bez rogów' S, W.
- kabát' S, kabaát W 'występek, wina', kabatlija 'winny' W; bis
 kabát' 'niewinny, bez winy' S, mu gu bašladisuvam kabát'u
 'przebaczam mu winę' S.
- kabrán', kabrán'ą *pl.* 'miara z drzewa na mąkę, objętości 1½ oki'
 W, w S *zn. nieuż.*
- kacarà kòsmi 'krecone włosy' S, W.
- káci bółka(ta) 'choroba przenosi się (na kogoś drugiego)' S, di-
 rata gòr'ą sā káci 'śląd pnie się wgóré' S 22.
- kačamáč, -áci *pl.* 'mamalyga' S, W.
- kad'è? 'gdzie, dokąd?' W: kad'è xòždaš? 'gdzie idziesz?', *cf.* d'è,
 kand'ă, kandi, kandù.
- kad'ën *etc. cf.* iskad'ën.
- kad'ëna 'łańcuszek na szyję z ozdobnymi monetami' S, W.
- kadifè, kadif'anta *pl.* 'aksamit' S, W.

kad̄tr *adject.* 'potrafiący, umiejący coś zrobić, gotów na...' S, W.
 kádru S, W, *pl.*: kádra S, kadrá W 'fotografja', *cf.* fótografčija.
 kafè, kaf'ánta *pl.*, kafènci *dem.* 'kawa', kafinè 'kawiarnia' W, *cf.*
 kajvè S.

kafès S, W, *pl.*: kafès'ą S, kafèzi W 'klatka'.

kafižik, -ici *pl.* 'metalowe naczynie z długą rączką do gotowa-
 nia kawy' W, *cf.* žuzvè S.

kajà 'skała' S, w W *niezn.*

kajdisuvam, -isuváš 'śmiej, odważam się, posuwam się aż do...' S, W.

kajik, -iku(t), -ici *pl.* 'zagłowiec' S, W.

kajiš, -jišu(t), -jišą *pl.* 'rzemień, pasek' S, W.

kajmènt, -ènta, -èntu || ka(j)mèn'ju, kamènata, kamènutu S, ka-
 mènajut, kamènata, kamènutu W 'biedny, nieszczęśliwy, -a, -e'.

kajmèt drāvà 'wiele drzewa', k. p̄nt'ą 'wiele razy' S, kajmetilu,
 -ilutu 'wielka ilość czegoś' W.

kajmò *n.* 'strapienie, nieszczęście' S.

kajsà, *pl.*: kajsi S, kajsb̄ W 'rzemyk spinający »carvùl'ą« tj. opanki'
 S, W.

kajvè, kajv'ánta *pl.*, kajv'ènci *dem.* 'kawa' S, *cf.* kafè W.

kák 1) 'jak?', kák si 'jak się masz?' S, W; tój sà čūdiši, kák da
 mu gi v'èni šičkit'ą pari 'zastanawiał się, jakby mu zabrać
 wszystkie pieniądze' S, kázuváši... kak ja zgur'á k̄štata
 'opowiadał... jak spalił dom' S, 2) 'tak, jak' S, W: i cār'u,
 kak mu r'èči bābičkata, gu stōri 'i król zrobił tak, jak mu
 powiedziała babina' S, sà pukášta... kak si utivaši s'é 'wspina
 się tak,... jak dotychczas chodził' S, 3) 'gdy, skoro' S, W:
 kak bitisaxa rābutit'ą 'gdy skończyli roboty' S, kak fl'āzi
 u udajata, mu t'èkna za nòs čuv'āk 'gdy wszedł do pokoju,
 przyszedł mu na myśl ten człowiek' S.

kakáčka *f.* 'odchody, zwł. dziecka' S, *cf.* gumnò W.

kaksij 'zupełnie, bardzo' S, W; gu s̄xarkaxa kaksij 'całego po-
 szarpały' S.

kāl, kalò(t), káluvi *pl.* 'kałuża, błoto' (wyraz »blato« *niezn.*) S, W.
 kalāj = šu kalajdisuwat čènžeri, bak̄tri 'pobiełka na miedzianych
 naczyniach' S, W.

kalām, kalām'u, kalām'ą *pl.* 1) 'goleń', na kalām'u 'na goleni', 2)
 'rurka trzeinowa na nici, którą wkłada się na »vrit'ènu«' S, W.

kalamisam 'nawijam na trzeinowe cewki nici przy zakładaniu
 osnowy' S, W.

- kalamòta 'trzcina' S, W.
 kcalud'èta 'podwiązka' S, W.
 kalé'čk, kalé'čku, kalé'čci *pl.* 'rzęsa kłosa'
 kałdar'əm, -čm'ą *pl.* 'chodnik, trotoar, bruk miejski' S, W.
 kalèsuvam, -èsuvaš 'zapraszam, wzywam' S, W; m'ą kalèsa na
 ask'èr'u 'powołano mię do wojska' S 1.
 kalimàna 'matka chrzestna' S, W.
 kalimànka 1) 'córka chrzestna' S, W, 2) 'biedronka' W.
 kalimèra! 'dzień dobry!' S, W, *cf.* dòbruùtru.
 kalimerisuvam, -isuvaš 'pozdrawiam, mówię »dzień dobry«' S, W.
 kaliničta! 'dobranoc!' S, W.
 kalitáča, kalitáčanta *pl.* S, kalitátłā, kalitátłanta *pl.* W 'chrześniak'
 S, W.
 kalitáta, kalitátata, *pl.*: kalitátufci, kalitátufcètu 1) 'ojciec chrzestny',
 2) 'kum przy ślubie' S, W.
 káln'èm, -èš S, k'èln'a, káln'èš W 'kne'.'
 kalosurisuvam 'pozdrawiam' S: gu kalosurisa(χα) S 35.
 kal'èčka, -ččkata 'szabla' S.
 kal'čp, -čp'u, -čp'ą *pl.* 'kawałek mydła, zwł. domowego wyrobu' S,
 k. ut pličuvi 'drewniana forma do wygniatania cegieł, też
 'forma na mydło' W.
 kalpák, -áku, -áci *pl.* 1) 'kołpak z papieru, który noszą »m'èrufci«
 w czasie karnawału', 2) 'grzebień koguci' S, *cf.* gr'èbin' W.
 kałták, -áku, -áci 'siodło skórzane' S, W.
 kalùg'er || kalùjār S, kalùjer W, -ùg'er'ą *pl.* 'mnich'.
 kàma nòš = nòš udv'ā strāni štu sičè 'nóż z podwójnem ostrzem' S, W.
 kamàra, -àrata 'daszek nad studnią' S.
 kambàna, -ànata, -àni *pl.* 'dzwon' S, W.
 kambür *indecl.* 'garbaty, zgarbiony, -a, -e' S, W.
 kambùra 'garb', farli kambùra = sà kamburèsuvam 'stają się gar-
 baty' S, W, *cf.* gš'ba, račit'.
 kamila, -ilata 'wielbłąd' S, W.
 kàmin', kàmin'u, kàmin'ą *pl.* 'kamień' S, W.
 kàmin'čā *n.* 1) 'kamyczek', 2) 'oczko w pierścionku' S.
 kampina, -inata 'krzak' S, W, też 'czernica' W.
 kamšik, -iku, -ici *pl.* 'bat' S, W.
 kanáp, -áp'u, -áp'ą *pl.*, kanápčā *dem.* 'sznurek' S, W.
 kanàt', -àt'u, -àti *pl.* 'okiennica' S, w W *zn. nieuż.*, *cf.* kapàjk'.
 kanàta 'dzbanek' S, W.

- kand'ã? 'gdzie, dokąd?', k. utivaš? 'gdzie idziesz?' S, *cf.* kad'è W.
 kandâr' *m.*, -âr'ã *pl.* 'waga do mierzenia zboża' S, W; bis kandâr'
np. gr'ãxuvi 'bez miary *np.* grzechy' S.
 kandi t'èb'ã 'w twoją stronę' W 79, *cf.* kad'è.
 kandila, -ili *pl.* 'ogarek' S, W; k. na sfitã Bugurdica S.
 kandisuvam, -isuvaš 'zadowolam, godzę się' S.
 kãndũ? 'gdzie, dokąd?', k. za pøjmi s'ã 'gdzie teraz pójdziemy?',
 k. išti gu vrãti 'kręci go (*sc.* ster), jak chce' S, w W *niezn.*,
cf. kad'è.
 kãndũgud'ã 'gdzieś, gdziekolwiek, gdziebądź' S.
 kan'èla 'cynamon' S, W.
 kãni: gu kãni 'prosi go' S 31.
 kanòn *m.* S, kanòna *f.* W 'pokuta przy spowiedzi'.
 kãpa, kãpata 'czapka bez daszka' S, W.
 kapãjk', kapãjk'u S, -ãci *pl.* W 1) 'wieko', 2) 'pokrywka' S, W,
 3) 'okiennica' W, *cf.* kanãt' S, 4) 'pancerz żółwia' S, W, 5)
 'strup na ranie' W.
 kapãn, -ãni *pl.* 'pasé na myszy' W, *cf.* paçida.
 kãpãri rùbi = v'ètki, rasčèknanti 'podarte szaty' S.
 kapèla, -èlata, -èli *pl.* 'kapelusz, czapka' S, W.
 kãpi vòda 'woda kapie' S, da kãpni mrěva l'ãkèi S 37.
 kapistra *f.* 'rodzaj kagańca ze sznurów na pysk osła lub konia' S, W.
 kapitãnin, -ãni || -ãn'ã *pl.* 1) 'dowódca »komitów«', 2) 'kapitan
 okrętu' S, W.
 kãpka, kãpkata, kãpki *pl.* 1) 'kropla', k. ut džš 'kropla deszczu'
 S, W, kãpka pu kãpka c'ãł g'òl stãnuva 'kropla do kropli,
 a powstanie całe jezioro' S, 2) 'plama', k. ut varò(t) 'plama
 z wapna' S, W.
 kãpš *indecl.* 'obstrukcja, zatwardzenie': ima k. S, *cf.* izvãžda,
 zòrt W.
 kapuš' *m.*, kapušã *pl.* 'pasorzyt koński' S, W.
 Karãda 'Turecja' S.
 karak'èl *m.* 'rączka do wyciągania szuflady w komodzie' S, *cf.*
 çalkã W.
 karalija, -ijata = uslan'entu gròzdi prin da ugr'ãji slěnci 'wino-
 grona b. zimne, pokryte szronem', k. vòda 'woda b. zimna'
 S, w W *niezn.*
 kãram kòn'u 'jadę konno' S, W; kãrat, kãrat, z'èçã mlògu p'nt'
 'jada, jada, ujechali wiele drogi' S 23, kãraši šièka d'en' 'szła

- cały dzień' S 24, si kàraxmi dravùški 'zwozilišmy drzewo' S, živi-
nit'ą gi kàram i inà kniga kàram 'pędzę bydło i niosę list' S 17.
sà kàram, sà kàraš 'klóczę się' S, W.
karamàrsku kafé 'kawa pomieszana z palonym jęczmieniem, zy-
tem lub pszenicą' (żartobliwie od wsi: Karamàru) W, cf.
màgarèšku kajvè S.
karamfil *m.* W, karufil, karufil'ą *pl.* S 'goździk (kwiat)' W.
karàr 'polecenie, rozkaz' S.
karègla, -èglata 'stołek' W, cf. skòmin S.
karfica, -icata 'szpilka' S, W.
kàrlàš, -àšu, -àšą *pl.* S, k'èrliš, k'èrlišą *pl.* W 'pasorzyt koński lub
krowi'.
kar'kk, -'kci *pl.* 'grządka w ogrodzie' S, W.
kàrpa, kàrpata, kàrpi *pl.* 'skała' S, W.
karši 'vis-à-vis' W: k. gl'ènda.
kartàł, -àlu, -àl'ą *pl.* 'sej' S, W: kartàlu jid'è usl'èknanti živini
'sej żywi się padliną' S.
karufil *cf.* karamfil.
karùl', -ùl'u, -ùl'ą *pl.* 'szpulka na nici' S, W; karùlka S, W || ka-
raùl W 'szpulka w warsztacie tkackim', cf. Marinovъ str. 105,
rys. 97.
kasabà, -àta, *pl.*: kasabi S, kasabъ W 'miasto'.
kasàpin, -àpi *pl.* 'rzeźnik' S, W; kasàpsk'ju nòš 'nóż rzeźniczy' S.
kasmèt || -èt' 'szczęście, los, przeznaczenie' S, W; k. χιέ mi ni
utivaši 'nic mi się nie szczęściło' S.
kasnàk, -àku, -àci *pl.* 1) 'gruba obręcz u dołu beczki', 2) 'łub
w sicie (drewniana część sita)', 3) 'łuk' S, W, 4) i na t'èmpa-
nut kasnàk 'część bębna, na której rozpięta jest błona' W.
kàstru *n.* 'twierdza' S.
kašk'èta 'kaszkiel' S, W.
sà kàšl'am, sà kàšliš 'kaszlę' S, W.
kàšlica 'kaszel' S, W.
kaštúrka 'domeczek' S, cf. k'šta.
kàt, kadò(t), kàduvi *pl.* 'dym' S, W.
kàt' *f.*, katà *rodz.*, kàt'ą *pl.* S, dw'á kàd'ą W 'kadz'.
kàt, *pl.*: kàtuvi, kàtuvètu 1) 'piętro' S, cf. partimènt, pàtuma,
tabakà, 2) 'raz': dva kàta pari dipòžitu 'podwójnie (dwa razy)
pieniedzy jako depozyt' S, 3) 'zwój płótna' W.
kàta: kàta d'èn' 'codziennie', kàta sabàlin 'każdego poranku', kàta

- gudina 'co roku' S, W, kàta stò gudini 'co sto lat' S, kàta v'èèer 'co noc' S, W; katà làðùs 'przez pomyłkę' W 77.
- katafèruvam, -èruvaš 'sprawiam, dokonywam, doprowadzam do czegoś' S, W; tò mòži da katafèra zada utfòri pòrtata? 'kto potrafi otworzyć bramę?', mògam da ja katafèram tàs ràbuta? 'czy mogę tego dokonać?' S.
- kataškinòsuvam, -òsuvaš 'obozuję' S, W.
- sà katatàksuvam ask'èr = ózdam vèjki ask'èr 'idę do wojska' S, W.
- katàva 'zgóry', anàva katàva 'zgóry na dół, tu i tam' S 2.
- katèrgisuvam, -isuvaš 'znoszę, usuwam'; gi katèrgisaxa pàsuntàta 'zniesiono paszporty' S 2.
- katirinna dùša S, +katirinkinu b'li W 'mięta', cf. m'ènta.
- katmadòx' S, katnadùf, -ùf'g pl. W 'okienko w suficie'.
- katòx, -òx'u, -òx'g pl. S, katòj, -òjg pl. W 'komora'.
- katràn', -àn'u 'smoła, smar na osi wozu' S, W.
- kàtu 'jak': d'at'atu pàk utiva, kàtu pr'vnu'ju v'èèer 'młodzieniec znów idzie, jak pierwszej nocy' S 21.
- katù katàm 'tu i tam' W, cf. xatùk xatàm S.
- kaⁿùl m. 'zakład o coś', pràjmi k. 'założmy się' S 42, sà ni fašta kaⁿùlu 'nie stoi zakład' S 54.
- kavàzin, -àzinu 'odźwierny, dozorca' S.
- kazàlka, -àlkata, -àlki pl. 'odyga kukurydzy' S, cf. bastar'k W.
- kazàn', -àn'u, -àn'g pl., kazànčg, -ànčanta dem. 'kocioł (większy niż: xàrkuma)' S, W.
- kazandisuvam, -isuvaš 'zdobynam, wygrywam' S; ja kazandisa šičkàta z'èm'a 'zdobył całą ziemię', mu i kazandisaxa šičkit'g pari na d'at'atu 'wygrały od chłopca wszystkie pieniądze' S 9.
- kazdisuvam 'wpadam w gniew' S; kazdisa càr'u S 34, cf. xazdisuvam.
- kàzuvam, kàzuvaš 1) 'mówię, (o)powiadam', kàzuvàni 'opowiadanie, gadanie' S, W; n'áj' za kàzuvàni 'nie da się opowiedzieć' S, 2) 'pokazuję' S; mu ja kàza (sc. fòtografijata) 'pokazał mu fotografię' S 10, sà kàzuvam 'zgłaszam się, podaję się za' S, n'àm sà kàza 'podał się za niemego' S 29; za kàžà(m) 'powiem' S, W.
- k'èajà, k'èaji pl. S, kiyajà, kiyajitu pl. 'baca'.
- k'èf: dòjx na k'èf 'wesoło mi, mam ochotę' W 69; k'èjf'u S, k'èf'ut W 'zadowolony'.
- k'elemè n., k'elem'ánta 'ściernisko' S, cf. an'is W.

- k'em'er' *m.*, -er'g *pl.* 1) 'żelazo kabłąkowate łączące pług z grządzielem' S, W, 2) 'kieszeń w pasie' W.
- k'epčā, k'epčanta *pl.* 'chochelka' S, *cf.* lanżica.
- k'eramida 'dachówka' S, W.
- k'erāsuvam, -āsuvaš 'częstuję gości (podając tacę z konfiturą, kawą etc.)' S, W.
- k'erata 1) 'przekleństwo w rodzaju »psiakrew«, 2) o człowieku: 'szelma, nicpoń' S, W.
- k'erija *cf.* kirija.
- k'ervān-karān 'gwiazda, która pojawia się w godzinę po zachodzie słońca' S, w W *niezn.*
- k'esadžija 'zbój, bandyta' S.
- k'fāčka, k'fāčkata, k'fāčki *pl.* 1) 'kwoka', 2) 'konstelacja gwiazd' S, W.
- k'fās, k'fāsò(t), k'fāsuvi *pl.* 'ciasto przeznaczone na zakwaszenie chleba', *cf.* pòtkfās S, W.
- k'fās'am, k'fāsiš 'moczę' S, w W *niezn.*
- k'ifka, k'ifkata S, k'ixka W 'kichnięcie'.
- sā k'ifkam S, jas k'ixkam W 'kicham'.
- k'ixajā *cf.* k'eaajā.
- k'ixka, k'ixkam *cf.* k'ifka, k'ifkam.
- k'ilēr, -ēr'u, -ēr'g *pl.* S, kilār W 'komora, spizarka'.
- k'ilim, -im'u, -im'g *pl.* 'kilim' S, *cf.* vilēnica W.
- k'imān'ē *n.* 'gra na skrzypcach', k'imānija 'skrzypce', k'imānižija 'skrzypek', k'imānisuvam 'gram na skrzypcach' S.
- k'im'ānu, k'im'ānòtu, k'im'ān'ānta *pl.* S, kimnu, kimnā *pl.* W 'kminek'.
- k'imisi 'niektórzy' S 23.
- kimnu *cf.* k'im'ānu.
- kindisuvam, -isuvaš 'haftuję' S, W.
- kinòt'tāta 'gmina' S 39.
- kirija || (k'erija) 1) 'nauczycielka' (częstsze niż: daskāla), 2) 'żona (mówiąc o czyjejs żonie)', 3) 'pani (wogóle)' S, W.
- kirjos 'pan' W, *cf.* afindikò.
- k'isał, k'isala, k'isalu S, k'īsalu *n.* W 'kwaśny, -a, -e', k'isalu S, k'īsalu W ml'āku 'kwaśne mleko'.
- kitka, kitkata, kitki S, k'itka W 'kwiat'; imaš kitki? 'czy masz perjod?' S.
- kivernisam, -isaš 'rządzę' S, W.
- klāda *cf.* klāvam.

- klājanc, klājancu, klājanc'ą *pl.* 'studnia' S, *cf.* čěšma W.
- klambuška *f.* 'kłębuszek, motek' W, w S *niezn.*
- klāpa, klāpata, klāpi *pl.* 1) 'drzewo, które przywiązuje się krowie, aby nie biegała i nie bodła', 2) 'belki, idące w poprzek muru, *tak zw. też:* künduri dr'ąvā' S, W.
- klās, klasò(t), klāsvi *pl.* 'kłos' S, W; klasixā s'ādbit'ą? = pūsnaḡa klās s'ādbit'ą (s'ēdbāt'ą W) S.
- kl'āšti *pl. tant.* kl'āšit'ą S, kl'āšt'ą W 'obcegi'.
- sā klāv'a, sā klāvax = sā umuriḡ 'męczę się, trudzę się' W, *cf.* sā klāvam S.
- klāvam, klāvaš, za klām 'kładę' S, W; klāvam sūfra 'zastawiam stół' S, W, klāva lōzi na rōpkit'ą 'wkłada winną latorośl do otworów' S, klāduḡa tim'ēla 'założyli fundamenty' S, da gu klād'ēti na gōrn'ju kāt 'umieście go na piętrze' S, ja klāduḡa na idin skōmin 'prosilili ją siadać na stołku' S, gu klāvāt... pōftur da prumin'ē 'polecają mu przejść po raz drugi' S, tōj si klāj na umò 'on postanowił' S, klāt' si na umò! 'uważaj, rozważ!' S, dāskalu m'ą klādi mlōgu mātima 'nauczyciel zadał mi wiele nauki' S 31.
- kl'ėknuvam, kl'ėknuvaš 'kłękam' S.
- kl'ėntfa *cf.* kl'ėtfa.
- kl'ėpam S, kl'ėp'a W, kl'ėpiš 'mrugam powiekami, daję znak wzrokiem, »robię oko«' S, W, *cf.* namignuвам.
- kl'ėpka, kl'ėpkata, kl'ėpki *pl.* 'powieka' S, W.
- kl'ėtfa S, kl'ėntfa W 'przekleństwo'.
- klimastār' S, krimastār' W 'wieszadło'.
- klin, klinò(t), klinuvi *pl.* S, W 1) 'udo' S, 2) 'dolna część spodnicy przykrywająca uda', *np.* dziecko trzyma się matki: za klinò S, 3) 'poła szaty', *np.* na paltòtu klin W.
- klirunumisuвам, -isuvaš 'dziedzicze', klirunòmus 'spadkobierca' S.
- klòcka 'czkawka' W, *cf.* χlòcka S.
- klòkat icā 'jajka chlupią': przy gotowaniu W lub zepsute S, *cf.* χlòpat W.
- klāmbu, klāmbutu, klāmbā *pl.* 'kłębek', klāmbu pr'ėlu 'kłębek wełny' S, W.
- sā klā't'a, sā klātiš, sā klā'tnuvam *iter.* 'chwieję się, poruszam się' S, W; n'ėma da sā klā'tni n'āftu 'nikt się nie rusza' W 70, χiē sā ni klat'āši 'nic się nie rusza' W 79.
- sā klāvam, sā klāvėš 'męczę się, trudzę się' S, *cf.* sā klāv'a W.

- k'em'er' *m.*, -er'a *pl.* 1) 'żelazo kabłąkowane łączące pług z grządzielem' S, W, 2) 'kieszon w pasie' W.
- k'epća, k'epćanta *pl.* 'chochelka' S, *cf.* lanżica.
- k'eramida 'dachówka' S, W.
- k'erásuvam, -ásuvaš 'częstuję gości (podając tacę z konfiturą, kawą etc.)' S, W.
- k'erata 1) 'przekleństwo w rodzaju »psiakrew«, 2) o człowieku: 'szelma, nicpon' S, W.
- k'erija *cf.* kirija.
- k'ervàn-karàn 'gwiazda, która pojawia się w godzinę po zachodzie słońca' S, w W *niezn.*
- k'esazija 'zbój, bandyta' S.
- kfačka, kfačkata, kfački *pl.* 1) 'kwoka', 2) 'konstelacja gwiazd' S, W.
- kfas, kfasò(t), kfasuvi *pl.* 'ciasto przeznaczone na zakwaszenie chleba', *cf.* pòtkfas S, W.
- kfas'am, kfasiš 'moczę' S, w W *niezn.*
- kifka, kifkata S, kička W 'kichnięcie'.
- sā kifkam S, jas kičkam W 'kicham'.
- kičaja *cf.* k'eaja.
- kička, kičkam *cf.* kifka, kifkam.
- kilèr, -èr'u, -èr'a *pl.* S, kilàr W 'komora, spiżarka'.
- kilim, -im'u, -im'a *pl.* 'kilim' S, *cf.* vilènica W.
- kiman'è *n.* 'gra na skrzypcach', kimanija 'skrzypce', kimanizija 'skrzypek', kimanisuvam 'gram na skrzypcach' S.
- kim'ǵnu, kim'ǵnòtu, kim'ǵn'ǵnta *pl.* S, kimnu, kimnà *pl.* W 'kminek'.
- kimisi 'niektórzy' S 23.
- kimnu *cf.* kim'ǵnu.
- kindisuvam, -isuvaš 'haftuję' S, W.
- kinòt'tata 'gmina' S 39.
- kirija || (k'erija) 1) 'nauczycielka' (częstsze niż: askàla), 2) 'żona (mówiąc o czyjejś żonie)', 3) 'pani (wogóle)' S, W.
- kirjos 'pan' W, *cf.* afindikò.
- kisał, kisala, kisału S, křsalu *n.* W 'kwaśny, -a, -e', kisału S, křsalu W ml'aku 'kwaśne mleko'.
- kitka, kitkata, kitki S, křtka W 'kwiat'; imaš kitki? 'czy masz perjod?' S.
- kivernisam, -isaš 'rządzę' S, W.
- klàda *cf.* klàvam.

- klājanc, klājancu, klājanc'ą *pl.* 'studnia' S, *cf.* čěšma W.
- klambuška *f.* 'kłębuszek, motek' W, w S *niezn.*
- klāpa, klāpata, klāpi *pl.* 1) 'drzewo, które przywiązuje się krowie, aby nie biegała i nie bodła', 2) 'belki, idące w poprzek muru, *tak zw. też:* künduri dr'ąvā' S, W.
- klās, klasò(t), klāsvi *pl.* 'kłos' S, W; klasixā s'ādbit'ą? = pūs-naxā klās s'ādbit'ą (s'ēdbāt'ą W) S.
- kl'āšti *pl. tant.* kl'āštit'ą S, kl'āšt'ą W 'obcegi'.
- sā klāv'a, sā klāvax = sā umuriχ 'męczę się, trudzę się' W, *cf.* sā klāvam S.
- klāvam, klāvaš, za klām 'kładę' S, W; klāvam sūfra 'zastawiam stół' S, W, klāva lōzi na rōpkit'ą 'wkłada winną latorośl do otworów' S, klāduχa tim'ēla 'założyli fundamenty' S, da gu klād'ēti na gōrn'ju kāt 'umieście go na piętrze' S, ja klāduχa na idin skōmin 'prosiliją siadać na stołku' S, gu klāvāt... pōstur da prumin'ē 'polecają mu przejść po raz drugi' S, tōj si klāj na umò 'on postanowił' S, klāt' si na umò! 'uważaj, rozważ!' S, dāskalu m'ą klādi mlōgu mātima 'nauczyciel zadał mi wiele nauki' S 31.
- kl'ēknuvam, kl'ēknuvaš 'kłękam' S.
- kl'ētfa *cf.* kl'ētfa.
- kl'ēpam S, klēp'a W, kl'ēpiš 'mrugam powiekami, daję znak wzrokiem, »robię oko«' S, W, *cf.* namignuvam.
- kl'ēpka, kl'ēpkata, kl'ēpki *pl.* 'powieka' S, W.
- kl'ētfa S, kl'ētfa W 'przekleństwo'.
- klimastār' S, krimastār' W 'wieszadło'.
- klin, klinò(t), klinuvi *pl.* S, W 1) 'udo' S, 2) 'dolna część spodnicy przykrywająca uda', *np.* dziecko trzyma się matki: za klinò S, 3) 'poła szaty', *np.* na paltótu klin W.
- klirunumisuvam, -isuvaš 'dziedzicze', klirunòmus 'spadkobierca' S.
- klòcka 'czkawka' W, *cf.* χlōcka S.
- klókat icā 'jajka chlupią': przy gotowaniu W lub zepsute S, *cf.* χlōpat W.
- klāmbu, klāmbutu, klāmbā *pl.* 'kłębek', klāmbu pr'ēlu 'kłębek wełny' S, W.
- sā klēt'a, sā klētiš, sā klētnuvam *iter.* 'chwieję się, poruszam się' S, W; n'ēma da sā klētni n'āftu 'nikt się nie rusza' W 70, χiē sā ni klat'āši 'nic się nie rusza' W 79.
- sā klāvam, sā klāvēs 'męczę się, trudzę się' S, *cf.* sā klāv'a W.

- kl'uč, kl'uču(t), kl'učuvi *pl.* 1) 'klucz', 2) 'kostka u nogi' S, W, *cf.* kòkalčã.
- kl'učárnica *f.* 'kłódka' S, W, 2) 'zamek w drzwiach' W, frńncka kl'učárnica 'zamek w drzwiach' S.
- kniga, knjigata, knigi *pl.* 1) 'papier', 2) 'list' S, W; mu piši inã kniga 'napisał list do niego' S 17, stòri knigi 'wystarał się o dokumenty' S 29.
- kòc'a, kuciš 'kuleję' W, *cf.* kùca.
- kòč, kòču, kòčuvi *pl.* 'baran' S, W.
- kòčina, kòčinata, kòčini *pl.* 'chlew' S, W.
- kòčman *m.* 'skład na kukurydzę w kształcie dużego kosza' S; w S się go nie używa, ale znają go od sąsiadów mieszkających na »s'arsku pòli«, a co do wyglądu *cf.* Marinovъ str. 43, rys. 43; w W *niezn.*
- kòkał *m.* S, W, *pl.*: kòkał'ã, kòkaletu S, kòkali, kòkaletu W 1) 'kość', 2) 'pestka'.
- kòkalčã 'kostka u nogi' S, *cf.* kl'uč.
- kòkuša W, kòkuška, kòkuškata, kòkuški *pl.* S 'kura'; kòkuškòvi pirã 'pierce z kur' S.
- kòl, kulò, kòluvi *pl.* 'kół, drag' (używany też zamiast cepów) S, W; kòlčã *dem.* S.
- kòl'a(m), kòliš 'zabijam' S, W.
- kòlaš, kulasta 'piekło' S, W.
- kòlku? 'ile?' S, W; kòlku pari ištiti 'ile chcecie pieniędzy', kòlku vr'am'ã ima ut tugàs 'ile czasu upłynęło od...' S, kòlku — tòl-kus 'ile — tyle': kòlku čatál'ã ima, tòlkus gudini ima 'ile ma odgałęzień (*sc.* na rogach), tyle ma lat' S 19.
- kòmka, kòmki *pl.* 'komunja św.', sã kòmkam || sã kòmkuvam 'komunikuję się' S, W.
- kòn', kòn'u, *pl.*: kòni, kònitu 'koń' S, W.
- kòn'ca S, kòšnica, kòšnicata, kòšnici *pl.* S, W 'koszyk (*zwł.* na winogrona)'
- kònizma *f.*, kònizmi 1) *pl.* 'ikona, obraz święty malowany na desce' S, W, 2) 'feretron' W 71.
- kòpan', kòpan'u, kòpan'ã *pl.* 'kijanka' S, W.
- kòpila, kòpilatu, kòpilanta *pl.* 'dziecko niesłubne' S, W.
- kòra, kurata, kòri *pl.* 'kora' W, 'strup' S, W; kòra fãšta ranata 'strup się robi na ranie' S, *cf.* kapak.

kórda, kórdata, kórdi *pl.* 'sznur przy przyrządzie do nawijania nici' S, W, *cf.* Marinovъ str. 98, rys. 84.

kòrin', kurin'ò(t), kòrin'ą *pl.* 'korzeń' S, W; na kurin'òt na kurijata 'στη ρίζα του βουού' W.

kòrin'am, kòriniš 'karczuje' S, w W *niezn.*, *cf.* zważdam kòrin'ą W. korkòdilus *m.* S, krokòdilus W 'krokodyl'.

kòsa, kusàta S, W, *pl.*: kòsi S, kus'ët'ą W 'kosa'.

kòs'a W, kusim S, kusiš S, W 'koszę'.

kòsmi, kòsmitu S, W, *pl.*: kòsminta S, kusm'à W 'włos, włosy'.

kòš *m.*, kòšuvi *pl.* 'kosz na nawóz lub tytoń, który przywiązuje się do »samaru«' S, W.

kòšnica, kòšnička *dem.*, *cf.* kòn'ca.

kòštisuva 'kosztuje' S, W, *cf.* kustisuva.

kòtka, kòtkata, kòtki *pl.* 1) 'ko(ka)' S, W, 2) 'podpórka żelazna na drzewo', *cf.* Marinovъ str. 38, rys. 37.

kòtl'ą *n.*, kòtl'ąnta *pl.* W, kòtlinka *f.*, kòtlinkàta S 'koteczka'.

kòtur', kòtur'u, *pl.*: kòtur'ą, kòturètu S, kòtur, kòturi *pl.* W 'kocur'.

kòwa, kuwèš 'podkuwam' W, kòvam kòn'u 'podkuwam konia' S, *cf.* kuvèm.

kòza, kuzàta S, W, *pl.*: kòzi, kòzit'ą S, kòz'ët'ą W 'koza'.

kòzina, kòzinàta, kòzini *pl.* 'sierśc kozia' S, W.

kòža, kužàta S, W, *pl.*: kužat'ą S 'skóra'.

k'ëckam, k'ëckaš 'gryzę, kąszę' S: k'ëckat bl'ëxi 'pchły gryzą'.

k'ëln'a *cf.* kàln'ëm.

k'ënd'ą 'ku, w stronę' W: k. pazàr'ut 'w stronę rynku', ut k. kògu si ti? 'z jakiej jesteś partji?', k. tük, k. tàm 'w tę i w tamtę stronę', *cf.* kùmu S.

k'ënkul', k'ënkul'u, k'ënkul'ą *pl.* 'kałol' S, W.

k'ënt, k'ëntu(t), k'ëntuvi *pl.* 'cała podstawa ogniska domowego'; s'édna na k'ëntu 'siadł przy ognisku' S.

k'ërmà, k'ërmàta, k'ërmì *pl.* = kòn' štu jid'è 'karma dla dobytku' S, W.

k'ësal *cf.* kisał.

k'ëšta, k'ëštata S, W, k'ëšti *pl.* S 1) 'dom', 2) 'izba, w której jest urządzone ognisko'; *dem.*: k'ëštička S, W || kaštúrka S.

kràda *cf.* kràm.

kràdba, kràdbata 'kradzież' S, W.

kràj, krajò(t), kràjišta *pl.* 'kraj, początek, koniec' S, W; ut krajò 'od początku' S, na kràjčatu *dem.* S 37.

- krak'él, krak'él(u) 'haczyk przy oknie' S, W, *cf.* éing'él.
 králi mārkuva rābuta = stāra rābuta 'robota staroświecka' S, W.
 krām S, krāda W, krad'ěš S, W 'kradnę'.
 kr'āpka *f.* 'część warsztatu tkackiego: żerdka przytrzymująca krosno' S, W.
 krāsta, krāstata, krāsti *pl.* 'krosta' S, W.
 krāstaf, krāstava, krāstavu 'pokryty, -a, -e krostami' S, W.
 krastavica, -icata, -ici *pl.* 'ogórek' S, W.
 krastōsk'u 'wrzesień' S, W.
 *krastōsuvam 'krzyżuję': krastōsajti gul, gu krastōsaya S 45, *cf.* *stavrōsuvam.
 krāšnik || krāšnik, krāšniku, *pl.*: krāšnici, krāšnicetu 1) 'piętka chleba', 2) 'placek z mąki pszennej' W, *cf.* plak'ēnda S.
 krāštāvam 'chrzcze' S, W, *cf.* k'ā'st'a(m).
 krāštīlnik S, krāšt'ānlik, -ici *pl.* W 'chrześniak'.
 krātītira, -irata, -iri *pl.* 'kret' S, *cf.* χῆῖca W.
 kratūna, -ūnata, -ūni *pl.*, kratūnka *dem.* 'naczynie na wodę zrobione z tykwy', *cf.* Marinovъ str. 33, rys. 31.
 krātus, krātusut 'państwo, kraj' W 87.
 krāva, krāvata, krāvi *pl.* 'krowa' S, W; krāfsku māslu 'masło krowie' S.
 krif, -iva, -ivu || -i'u 1) 'krzywy', 2) 'zły, niesprawiedliwy' S, W.
 krija W, krim S, kriš S, W 'kryję'.
 krīlu, krīlōtu, krīlā *pl.* 'skrzydło' S, W.
 krimastār' *cf.* klimastār'.
 krivāt, krivāt'u, krivāt'ā *pl.* 'łóżko' S, W.
 krivina, krivināta 'nieuczciwość' S, W.
 krivulica: tōs p'ēt' krivulica utiva 'droga wiję się, ma zakręty' S.
 krōja W, krujīm S, krujiš S, W 'kroję'.
 krokōdilus *cf.* korkōdilus.
 krōsnu, krusnōtu, krusnā *pl.* 'krosno', pr'ādnu kr. 'przednie kr.',
 zādnu kr. 'tylne kr.' S, W.
 (krōtka *m., f.*, krōtku *n.*) 'spokojny, -a, -e', częściej *uż.* m'ēndra S, W.
 k'ā'cam z'āmba 'zacinam zęby, zgrzytam zębami z bolu' W, *cf.*
 grizēm S; k'ā'ca arabā 'wóz skrzypi' S, W.
 k'ā'cku m'āstu = visōku m'āstu S, W.
 k'ā'čma *f.* 'przyjęcie, uczta' S.
 k'ā'f, krāftā 'krew' S, W.

kr̥χ̥ća, kr̥χ̥ćanta *pl.* 'krzyżyk, znaczek, który się robi na roli przy sianiu' S.

kr̥bk, kr̥ngu, kr̥nguvi *pl.*, kr̥bk̥ća *dem.*, kr̥bk̥ćanta *pl.* 'stolnica na ciasto (okrągława)' S, W.

k̥pa, k̥pata, k̥pi *pl.* 'ścierka' S, W.

k̥p'a, k̥piś 'ceruję' S, W.

k̥s, k̥stu, k̥stuvi *pl.* 1) 'krzyż', 2) 'krzyże (u człowieka)' S, W

k̥st'a(m), k̥stiś 'chrzczę, daję imię na chrzcie' S, W, *cf.* kr̥st̥avam.

k̥stuma = čaldisani nōž̥ā 'sc. nogi założone) na krzyż' S.

krumit', krumid'u, krumid'ā *pl.* 'cebula' S, W.

krūša, krūšata, krūšā *pl.* 1) 'grusza', 2) 'gruszka' S, W.

ksuděpsuvam 'pokrywam koszta pogrzebu' S, *cf.* χaržitisuwam W.

kšenuđōχiju *n.* 'hotel, dom zajezdny' S, W; kšenuđōχin(u) 'właściciel hotelu' S, W.

sā kšimulugisuvam 'spowiadam się' S.

kšinitjā *f.* 'zagranica' S: čūzda čuvāk dōjdi u nām ut kšinitjā 'obcy człowiek cudzoziemiec przybył do nas z zagranicy' S, W.

kubāk *m.* W, kubalāčka, -āčkata, -āčki *pl.* S 'kaczan kukurydzy', *cf.* kabāk, kukumāra.

kubila, -ilata, -ili *pl.* 'kobyła' S, W.

kūca, kuciś W, kūcam, kūcaś S 'kuleję', kūcani *n.* 'kulanie' S, *cf.* kōc'a.

kūcur, kūcuru, *pl.*: kūcur'ā, kūcurētu 1) 'kawał drzewa', 2) 'pień' S, *cf.* čankūr W.

kūčā *n.*, *pl.*: kūčanta, kūčantata 'pies'; kūčka, kūčkata 'suka' S, W.

kučan' *m.*, kučan'ā *pl.* 'głęb kapusty' S, W.

kužā *indecl.* 'wielki, pierwszorzędny' S: k. junāk 'wielki bohater'.

kužāk *m.*, -āci *pl.* 'objęcie rękoma, naręcz' S; u kužāk(u) 'na łonie' S, *cf.* nārānč W.

sā kužākkladisam 'obejmuje, ściskam się z kimś' S 54.

k'uft'ē *n.*, k'uft'anta *pl.* 'rodzaj malutkich sznycelków z mięsa' S, *cf.* kukōl'ka W.

kugā 'kiedy, gdy' S, kugā tugās 'dopiero wtedy' S 27.

kujimžija = χrisōχōs 'złotnik, jubiler' S 19.

kujnārin, -āri *pl.* 'Turek okolic Solunia' S, 'šu sā dōšli ut Kōjna' W.

kujrūk, -ūku, -ūci *pl.* 'ogon' S, *cf.* pāška W.

kūk, kūku S, W, *pl.*: kūkufci S, kūkuwi W 'jaskółka', *cf.* listavica.

kūka, kūkata, kūki *pl.* 'hak drewniany, »kulka« do studni' S.

- kùkla, kùklata, kùkli *pl.* 1) 'zwój wyczesanej wełny' (cf. Marinovъ str. 96 »guška«) S, 2) 'lalka' S, W; *dem.*: kùklička.
- kukòl'ka *f.* 'sznycelek okrągły' W, cf. k'uft'è S.
- kukum'áfka 'sowa' S, W.
- kukumàra *f.* 'kaczan kukurydzy' W, cf. kabàk.
- kukuràda *f.* 'odchody'; čuv'áčka *k.* 'odchody ludzkie' S, W.
- kukurikna pint'èlitu 'kogut zapiał' S 24.
- kukurùška *f.* 'glóg (drzewo)' S, cf. kukuždùp.
- kukùška *f.* 'zapinka do włosów' S, W.
- kukuškàrnik, -àrniku 'kojec, zagrodzenie na kury' S.
- kukuždùp *m.*, -ùp'ą *pl.* 'glóg' S, cf. kukurùška, šikla W.
- kùl, kùla, kùlu 'kulawy, -a, -e' S, cf. sakàt' W.
- kùla, kùlata, kùli *pl.* 'wieża' S, W; w W też *nom. propr.*: na kùlata.
- sàs kulàj 'łatwo, z łatwością' S.
- kulàk *m.*, kulàci *pl.* 1) 'nacięcie na drzewie przy rąbaniu w kształcie litery V', 2) 'ciasto chlebowe': kulàčanta ut l'áp, 3) kulaklija nòš, dràvâ... 'zakrzywiony nóż, drzewa' S, W.
- kulandàrin S, kulindàrin W, kulandàri *pl.* S 'kolędnik'.
- kul'ánu, -ánutu, kul'ąnà *pl.* 'kolano' S, W.
- kulàr *m.* 1) 'krawatka' S, 2) 'twardy kołnierzyk' W.
- k'ulè *n.* 'niewolnik' S.
- kuliba W, kuliva, kulifka *dem.* S 'szałas pasterski'.
- kulitik'a 'cholera' (?) S 42.
- kułtùk, -ùku, -ùci *pl.* 'pacha' S, W; według niektórych 'okieć' W.
- kulùfka, -ùfkata 'łuska z kukurydzy' S, cf. lùspa.
- kùm, kumò(t), *pl.*: kùmuvi, kùmuvètu 1) 'pan młody', kumica, -icata 'panna młoda' S, 2) kùm = kalitàta, kumica = kalimàna W.
- kumàčą, kumàčanta *pl.* 'kawałeczek' S, W, cf. kumàt'.
- kùmar, kùmaru S, W, *pl.*: kùmar'ą S, kùmari W 'komar'.
- kumar' *m.* 'gra w karty' S, W; fàtat da igràjat kumar' 'zaczynają grać w karty' S.
- kumàt', kumàt'u, kumàt'ą *pl.* 'kawałek' S, W; k. l'áp 'kawałek chleba' S, cf. parčà.
- kumbàra, -àrata 'kuma', kumbàr(u) 'kum' S.
- kumbjâ, kumbjâta S, kumb'â W, *pl.*: kumbjâ S, kumb'ât'ą W 'guzik'.

- kumlük, -tuku 'miejsce równe, a piaszczyste, jest tam: p'ásuk ut prujò' S, w W *niezn.*, *cf.* pisukišti.
- kumšija *m.* 'sąsiad', kumšijka 'sąsiadka' S, W.
- kumu || kumù 'ku, w stronę, około' S: kumu pazàr'u 'w stronę rynku', kumù dumà 'ku domowi', kumù kògu si ti? 'za kim jesteś, z kim trzymasz', dur kumù puluvinutu mòri 'mniej więcej do połowy morza'; w W *niezn.*, *cf.* k'nd'ą, kandi.
- kumutük 'tu, w tę stronę' S, kumutük i kumutàm 'w tę i tamtą stronę' S, w W *niezn.*
- kunàjk', -àjk'u 'pałac królewski' S.
- kundilufòru *n.* 'rączka do pisania' W, w S *niezn.*, *cf.* p'èna.
- kundisuvam = s'èdnuvam 'siadam' S: udgòr'ą br'ąstò kundisa sàs kòn'u 'usiadł z koniem na wierzchołku brzości'.
- kùndur, kùndur(i) *pl.* 'krótki' S: kùndur kòsmi 'krótkie włosy', kùndur čuv'áčanta 'karzelki', kùnduri dr'ávà 'belki ułożone w poprzek muru', *cf.* kùsu W.
- kun'éc, kun'ècu(t) S, W, kunc'ã *pl.* S 'nitka' S, 'koniec' W.
- k'ùnguvi S, k'ùnkuwi W 'rury na wodę'.
- kùpa, kùpata, kùpi *pl.* 1) 'stos, kupa', 2) 'cukierniczka' S, W; babàčka *k.* 'wielki stos' S, stòr n'ã inà kùpa 'ułoż nas w stos' S.
- kupáč, -áču, -áčą *pl.* 'rodzaj dzaganu' S, *cf.* čàpa.
- kupàjam 'kopię' S.
- kupàn'a, -àn'ata 'małe niecki, korytko na pranie' S, *cf.* Marinovъ str. 30, rys. 28.
- kupan'é *n.* 'kopanie' S, W.
- +kuparàn *m.* 'futro' W, *cf.* k'ùrk'.
- kupéčka kfàs S, kùpin kfàs W 'drożdże'.
- kup'èn', -èn'u, -èn'ą *pl.* 'stóg zboża' S, *cf.* stàwa W.
- kupilàrka W, kupilùša, -ùšata S 'zawitka, przeskoczka'.
- kupòvam, -òvaš 'kupuję' S, W; za kùp'am 'kupię' S, *cf.* psunisuvam S.
- k'uprija, -ijata, -iji *pl.* 'most' S, *cf.* mòs.
- kuprina, -inata 'jedwab' S, W.
- kupriya, -ivata, -ivi *pl.* 'pokrzywa' S, W.
- kùr, kùru(t) 'członek męski' S, W; na manžòt mu stàna kùrut (o erekcji członka) W 78, *cf.* pilka.
- kurd'èla *f.* 'wstążka' S, W.
- kurdisuvam 'układam, ustawiam, urządzam, przygotowuję'; *k.* su-

- frà 'zastawiam stolik do jedzenia' S, *cf.* klàwam sufrà W,
kurdisuvam sàt'u 'nakręcam zegarek' S, W, sà kurdisuvam
'przygotowuję się' S, *cf.* sà faštam *np.* na ràbuta W.
kurdòn, -òn'u, -òn'ą *pl.* 1) 'sznur', 2) 'sznurówka do bucików' S,
cf. pisk'ùl W.
kurèa *m., pl.*: kurèjufci, kurèjufcètu || kurèitu 'fryzjer' S, *cf.* berbè-
rin W.
kur'èm, -èmu(t), -èm'ą *pl.* 'brzuch' S, W.
kur'èmcanta 'flaczki' S, W.
kuritu, -itutu, kurità *pl.* 1) 'koryto na pranie', 2) 'koryto rzeki'
S, W.
k'ùrk', k'ùrkuvi *pl.* 'futro' S, W, *cf.* kùparàn W.
kurkàk, -àkut 'tehórz'; tòsi nàjkurkàkut èuw'ák ut s'èlutu 'to
największy tehórz z (całej) wsi' W 76.
kuršùm *m.* 'nabój, kulka' S, W.
sà kurtalisuvam 'ocalam się, przychodzę do zdrowia' S, W; jas
za t'ą kurtalisam t'èb'ą 'wyswobodzę, uwolnię cię' S.
kùs = nisuk 'niski' W, *cf.* niska.
kus'áni *n.* S, kusèni W 'kośba, koszenie'.
k'usilè *n.*, k'usil'ánta *pl.* 1) 'podeszwa', 2) 'opanki' S, W.
kusim *cf.* kòs'a.
k'uskija *f.*, -ìji *pl.* 'obuch siekiery' S, *cf.* talè W, tupòr S.
k'uskùn' 1) 'sznur w uprzęży w tyle konia', 2) 'szelki' S.
k'usnidisuva kubila = b'j'ka χàt 'kobyła się bije (o popędzie
płciowym)' S.
k'uspèt', -èt'ut 'skórzane spodnie' W 77.
kustàn', -àn'ą *pl.* 'kasztan' S, W.
kustisuva 'kosztuje', kòlku k.? 'ile kosztuje?' S, *cf.* koštisuva.
kùsu kòsmi 'krótkie włosy' W, *cf.* kùndur S.
kusùr', -ùr'ą *pl.* 'bład' S, W.
k'ušè *n.*, k'ušánta *pl.* 'kąt w izbie', na k'ušètu 'w kącie, w rogu
izby' S, W.
kušija *f.* 'bieg, zawody' S, W.
kuštisuwam 'zaprzęgam' W.
kušùl'a, -ùl'ata, kušùl'ka *dem.* 'koszula' S, W.
kut'à *f.* S, kutija W 'pudełko'.
kùt'ął, kùt'ąlu, kùt'ął'ą *pl.* S, kùtil, kùt(i)li *pl.* W 'stępa'.
kutàr', -àr'u, -àr'ą *pl.* 'ogrodzenie na owce i kozy' S, W.

k'ut'èk' *m.* 'uderzenie, bicie' S, W; mu tręgna idin k'ut'èk' 'zbił go' S, W.

kutri, -à, -ò, -è *pl.* S, kutrëj, -èja *pl.* W, 'który, -a, -e'; kutri si ti? 'kto ty jesteś?' S.

kutù 'jak, jakgdyby' S: k. partál 'jak szmata'; kutukák 'tak, jak' S: pák utiva kutukák si utivaši s'è 'i znów idzie tak jak chodził wciąz'.

kuvèm S, kòwa W, kuvěš S, W 'podkuwam'; vòlùvétu sà kuvàt 'woły się podkuwa'.

kuvèt, -èt'u 'siła, moc' S.

sà kuvetlindisuvam 'nabieram sił, wzmacniam się' S: da sà kuvetlindisa zimàta 'żeby zima się wzmogła (nabrała siły)'.

kuzł || -ł = ut kòzina vłna S, W.

kužuf, -ufu, -uf'ą *pl.* 1) 'kożuch' S, W, 2) 'futro wogóle' W.

kužúrka *f.* 'skórka' S, W.

L

láf *m., pl.:* láfuvi, láfuvétu 1) 'rodzaj, gatunek', 2) 'słowo, wyraz' S.

l'áχa *f.* 'miara pola' S: četir l'áχi = idin vr'atin.

lajkúčica W, lājłajkúčica || mòma d'át'ą S 'rumianek'.

lajnò, -òtu, lajnà *pl.* 'łajno' S, W.

l'ák, l'ákò(t), l'ákuvi *pl.*, l'ákci *dem.* 'lekarstwo' S, W.

lákam, lákaš 'chłęptać' S: kúčatu láka 'pies chłępta'; kúčantu lóka, čuw'ákut pij' W.

lakardija 'słowo' S: lakardija n'èma za mu udrumòni v'èjki 'i już mu nie powie (marnego) słowa'.

lákàrin 'lekarz' S, *zn.* od wojska bułgarskiego, ale *uż.* tylko iki-mžija.

l'ákòvam 'leczyć' S.

lalangida S, langida W 'pączek (ciastko)'.

lám'a, lam'ata, *pl.:* lám'ą, lam'at'ą 'tygrys' W.

lamarina *f.* 'blacha' S, W.

lamba *f.* 'lampa' S, W.

länžà, -àta 'kłamstwo' S, W.

lanžica *f.* 'łyżeczka' S, W; gul'ama lanžica 'chochelka' W, *cf.* k'èpčą S.

länžif, -iva, -ivu 'kłamliwy' S, *cf.* jalanžija.

lanžišnik, -išniku, -išnic'ą *pl.* S, lanžičarnik W 'łyżnik'.

- lani 'ubiegłego roku, »łoni«, pólani 'przed 2. laty', lanišnu *n.* 'zeszłoroczne' S, W.
- l'ānif, -iva, -ivu 'leniwy, -a, -e' S, W.
- l'āp, l'ābu, l'ābuvi *pl.*, l'āpēi *dem.* 'chleb' S, W.
- l'āška, l'āškata, l'āški *pl.* S, l'āška W 'leszczyna'.
- lāškavica *f.* 'błyskawica' S, w W *niezn.*, *cf.* str'āla.
- l'āšnik *m.*, l'āšnici *pl.* S, l'āška *f.* W 'orzech laskowy'.
- lāt', lād'u S, lāt' *f.* W, *pl.*: lād'uvi S, lād'ā W 'oliwa'.
- l'āta 3. *p. sg.* 'lata', l'ātaštēm 'lecać' S, W.
- lātka, lātkata, lātki *pl.* 'naczynie gliniane' S, W.
- l'ātu, l'ātutu, l'ātā *pl.* 'lato', na l'ātutu 'w lecie', tuzi l'ātu 'tego roku' S, W.
- l'āva || (l'āva), l'āvu 'lewa, -e' S, W; l. rēnka 'lewa ręka', na l'āvu 'na lewo', l'āvāta strāna 'lewa strona' S.
- l'āz'a W, lāzim S, lāziš S, W 'raczkuję': malēčkutu lāzi.
- l'ēfterōsuvam 'uwalam' S.
- l'ēgnuvam 'kładę się' S, W; utidi, si l'ēgna, i l'ēgnala mumāta S, i si utidi da si l'ēgni W.
- l'ēχ-: mi l'ēχa dušāta za plak'ēnda S = mi sā id'ē krašnik W 'mam ochotę na...'
- l'ēk, l'ēka, l'ēku 'lekki, -a, -e' S, W.
- lél'a, lél'ata, léli *pl.* 'ciotka' S, W.
- l'ēn, l'ēn'u 'len' S, l'ēlnu s'ām'ā 'nasienie lnu' S, w W *zn.* l'ēn s'ām'ā (zresztą nie uprawia się lnu).
- l'ēn' *cf.* lig'ēn.
- leondār, -ārut 'lew' W 77, *cf.* araslān.
- lēšta, lēštata 'soczewica' S, W.
- l'ēt, lidò(t), l'ēduvi *pl.* 'lód' S, W, *cf.* būs.
- letlemē *indecl.* 'rzeczy nieużyteczne' S.
- l'ēža W, l'ēžam S, ližiš S, W 'leżę'; l'ēžištēm 'leżąc' S, *cf.* ližim.
- libad'ē, libad'ānta *pl.* 'gorset, obsyty zwykle futrem: libad'ē sās kōža' S, W.
- lib'ānica S, libinica W 'melon czerwony'.
- lici, licitu, licā || (licinta) *pl.* 1) 'lice', 2) 'cera' S, W, *cf.* ōbras.
- lifōsanu pāt'ā 'dzbanek pokryty glazurą' S, W.
- ligda, ligdata 'smalec' S, W.
- lig'ēn, lig'ēn'u S, l'ēn', l'ēn'ut, l'ēn'uwi *pl.* W 'duży mosiężny talerz'.

- liχusa *f.* 'położnica', ližaši liχusa = ima liχusinsku 'leżała *wzgl.*
 leży w połogu' S, W.
 likànic, -ànicu, -ànici *pl.* S, imam s'ájnu likànci W 'anyż'.
 lil'ak 'bez lekarski (nie turecki, ogrodowy)' S, *cf.* b'ñnc, l'ùlak.
 ling'èr, -èr'u(t), -èr'ą *pl.* 'talerz' S, W.
 lipa, lipata, lipi *pl.* 'lipa' S, w W *zn.*
 lipida, -idata, -idi *pl.* 'ostrze noża' S, W.
 lipòn 'więc, a więc' S, W.
 lipsuva, lipsa *aor.* 'brak czegoś' S, W; l'ábu mi lipsa 'zabrakło
 mi chleba, nie mam chleba' S.
 liputáktin *m.* 'dezertier' S.
 lira, liri *pl.* 'lira turecka (pieniądz)' S.
 listavica, -icata, listavička *dem.* 'jaskółka' S, W, *cf.* kùk.
 listu, listutu, listà *pl.* 'liść' S, W.
 liš, lišu(t), *pl.:* lišivi S, lišiji W 'liszaj'.
 lišica, -icata, -ici *pl.* 'lis' S, W.
 liturjà: da wèzmi liturjà ut dispòt'ut W 67.
 livànta *f.* 'woda pachnąca' S, W.
 lizgàr, -àr'u, -àr'ą 'rydel' S, W.
 liznuvam 'oblizuję' S: pujnò listu si liznuva.
 liža(m), ližiš 'liże, wylizuję' S, W.
 ližim, -iš 'leże' S, *cf.* l'éža.
 lòbuda, lòbudàta, *pl.:* lòbudi, lòbud'ètu S, lòbud'èt'ą W 'loboda'.
 lòf, lòfu, lòfuvi *pl.* 'polowanie' S, W.
 lòj, lujò(t), lòjuvi *pl.* 1) 'ój', 2) 'parafina' S, W.
 lòka *cf.* làkam.
 lòkut', lukut'ò, lòkut'ą *pl.* 'łokieć' S, *cf.* l'χt' W.
 lòš, lòša, lòšu 'zły, -a, -e' W, w S *nieuż.*, *cf.* b'èt.
 lòza, luzàta, *pl.:* lòzi, lòzit'ą S, lòzàt'ą W 'winna latorośl', *cf.* luz'è.
 l'χt' || l'èft', laft'òt 'łokieć' W, *cf.* lòkut' S.
 l'ènz'a(m), l'ènz'iš 'kłamię' S, W.
 l'èpk S, W, l'èpgò S, l'èpkòt W, *pl.:* l'èpguvi S, l'èpkuvi W 1)
 'krzywe drzewo w kształcie łuku' S, W, 2) 'przyrząd w kształ-
 cie łuku służący do obróbki bawełny' S.
 l'èpka, l'èpkata, l'èpki *pl.* 'oset' S, W.
 l'èska 'błyszczyc się' S, W; l'èskaši mlogu 'bardzo się lśnił' S 20.
 l'èskaf, l'èskava, l'èskavu 'błyszczący, -a, -e' S, W, *cf.* sf'atlif.
 l'èsnuva 'łyska się' S, W.
 lu || l'u 1) 'gdy, skoro': lu tr'ègna za da pòj na gurbèt 'skoro ru-

- szyl, aby udać się na obczyznę' S; 2) 'tylko': n'éma puidin naòkul, l'u l'ètnuvat in'è irimbici 'niema dokoła nikogo, tylko jarzabki leca' S, *cf.* lùštu.
- l'ùb'a W, l'ùbim S, l'ùbiš S, W 'kocham'.
- l'ùbufnik *m.*, l'ùbufnica *f.*, l'ùbufnici *pl.* S, l'ubòfnik || l'ubòwnik *m.*, l'ubòwnica *f.* W 'kochanek *wzgl.* kochanka (bez znaczenia ujemnego)'.
- luxagòs *m.* 'kapitan' W 73.
- luxija 'sierżant' W 73.
- lùk, lùku(t), lùkuvì *pl.* 'czosnek' S, W.
- lukànik *m.* W, lukànka *f.* S, lukànici *pl.* W 1) 'płatki wędzonej niegotowanej szynki przepojone czosnkiem' S, 2) 'kiszka do jedzenia' W.
- lùkùm, -ùmu, -ùm'ą *pl.* 1) '»lokum«, rodzaj pomadek', 2) 'jakiś placek: na mäsłu gu pićemi' S, W.
- lulà, -àta, -i *pl.* 1) 'fajka', 2) 'rura' S, W.
- lulàjk', -àjk'u 'farbka do wapna, bielizny' S, W.
- l'ùlak, l'ùlakut 'bez ogrodowy (nie lekarski)' W, *cf.* lil'ak S, b'ènc.
- l'ùl'ka, l'ùl'kata, l'ùlki *pl.* 'huštawka' S, W.
- lup-: gu lùp'ąχ idin éanàk u glavàta 'uderzyłem go talerzem w głowę' S 30.
- lupàta, -àtata, -àti *pl.* 1) 'topata', 2) 'szufła', 3) 'wiosło' S, W.
- lùspa, lùspata, lùspit'ą *pl.* S, lùšpa W 1) 'kora', 2) 'łuska, łupa, skorupa': lùspa ut icè, lùspa ut ór'ąχì 'skorupa jaja, orzecha', lùspi ut žitu 'plewy', lùspit'ą ut jàblākā 'łupy jabłka' S.
- lustràžija 'czyściciel butów' S, W.
- lustr-: da si stòri lùstru papùcit'ą, da mi lustròsa papùcit'ą 'aby mi wyczyścił buty' W 72.
- lùšnàk, -àci *pl.* 'orzech włoski bez zielonej łupy' S, W.
- lùštam, lùštiš 'obieram ziemniaki' S, *cf.* b'al'ą W.
- lùštu 'zaledwie' W: lùštu fàt'ąχa da idàt, χlòpna pòrtata 'zaledwie zaczęli jeść, skrzypnęła brama (zastukano do...)', *cf.* lu.
- +lut éuv'ák 'zły człowiek' S, lut éuw'ák, lùdajut, lùda žèna, lùdu *n.* 'obląkany, -a, -e' W.
- lutrò, -òtu = bân'a 1) 'kapiel', 2) 'kapielisko' W.
- luvàčin 'rybak' W, *cf.* balakšija, ribàrin.
- luz'è, luz'ètu S, W, *pl.*: luz'à S, luz'ànta W 'winnica', *cf.* lòza.
- luznica W, lužnica S 'wysokopienna winna latorośl'.

M

- màcka *f.* 'koteczek, kociątko' S, w W *niezn.*
 màcu *n.*, màca *pl.* 'wybrane liście tytoniu ułożone w równy pakietek' S, W.
 macùka *f.* 'smoczek dla dziecka' S, w W *niezn.*, *cf.* mamàbka.
 màckam, màckaś 'mnę, gniotę, ugniatam, miazdżę' S, W.
 màdam 'ponieważ' W 78.
 magàr'ą *n.*, magàr'anta *pl.*, magàr'ę *dem.* 'osioł' S, W, magàrka 'oslica' W, *cf.* parlica S.
 magarèšku kajvè 'kawa pomieszana z palonym jęczmieniem, żytem lub pszenicą' (żartobliwie) S, *cf.* karamàrsku kafè W.
 m'ăχ, m'ăχò(t), m'ăχuvi *pl.* 1) 'miech kowalski', 2) 'worek ze skóry' S, W.
 ma'alà, -àta || malà 'część miasta lub wsi' S.
 maχmud'è *n.* S, maχmuż'è || -d'è W, maχmuż'anta *pl.* W 'pieniądz ozdobny, zawieszany na szyi'.
 sà màχnuvam || sà mànuvam, màχnuvaś 'uciekam, usuwam się' S, W; màni sà! S, màχni sà! W 'uciekaj!', da mi sà màχniś ut k'štata! 'precz mi z domu!' W, da gu màχnat tūr'cinu 'żeby wyrzucić Turków' S.
 ma'una, -uni *pl.* S, ma'una W 'większa łódź (ale bez żagli)'.
 màj, màju 'maj' S, W.
 màjà *pl. tant.* 'czary' S, W.
 màjà *f.*, màjuška *dem.* 'podpuszczka do zakwaszania mleka' S, W.
 m'ájanc *m.* 'miesiąc' S, *cf.* m'ásnic S, W.
 màjèšnica *f.* 'czarownica' S, W.
 màjka, màjkata, màjki *pl.* 'matka' S, W, *voc.:* màmu S, màli S, W; màj'èinti! 'synku!' S 17.
 màk, màkòt W, màku, màkutu S, *pl.:* màkuwi W, màkunta S 'mak'.
 màkam, màkaś 'maczam' S, W, *cf.* màknuvam.
 makiduniś, -iśą *pl.* 'pietruszka' S, W.
 màknuvam, màknuvaś 'maczam' S, W; màknuvam p'énata u mi-làn' 'maczam pióro w atramencie' S, *cf.* màkam.
 màksus 'umyślnie, celowo, specjalnie' S: màksus gu farli vrit'énutu u bunàr' 'umyślnie rzuciła wrzeczono do studni', imami màksus t'ut'un'uvi igli 'mamy specjalne igły do tytoniu'.
 malà *cf.* ma'alà.

- màlamu *n.* 'złoto' (»złato« *niezn.*) S, W; bilžuci, curàjk'ą malamòsani 'złota bransoletka i kolczyki' S 28.
- màlèčku *n.* S, màlku, màlkičku *n.* W 'malutkie dziecko'.
- màli *cf.* màjka.
- màlina *sc.* ifàzmata 'wełniane *sc.* materje' S 28.
- màlista! 'tak jest! dobrze!' S, W.
- màlka || màluk *m.* S, màluk *m.* W, màlka *f.*, màlku *n.* S, W 'mały, -a, -e'.
- màlk'ju m'àsnic || m'ájanc S, màlkajut m'àsnic W 'luty'.
- mamàwka, -àwki *pl.* 1) 'smoczek dla dziecka', 2) 'brodawka piersiowa u kobiety', 3) 'dojka krowy' S, W, *cf.* macùka.
- man'á *f.* 'babka', stàrata man'á 'prababka' S, w W *niezn.*, *cf.* bàba.
- manàl, -àl'ą *pl.* 'świecznik w cerkwi' S, W.
- m'an'am, m'aniš 'zmieniam' S: gi vid'ą i šandànitù m'gn'ènti 'zobaczył i świeczniki zamienione', *cf.* min'ówam W.
- mandelàjk', -àjk'u, -àjk'ą *pl.* S, mandil, -il'ą *pl.* W 'chustka do nosa'.
- màndra, màndrata 'szalał pasterski wraz z koszarem' S, W.
- mànžura S, munžura W 'plama'.
- màn'žà, màn'žata 'jedzenie, potrawa' S, W.
- manžuràna *f.* 'majranek' S, *cf.* sàpšixu W.
- maugàl, -àlu 'mały piecyk z żarem' S, W.
- màngi 'złodzieje' S 55.
- màngurufòrin, -òri *pl.* 'żandarm' S.
- m'àwka *cf.* m'èwka.
- mantulinu 'mandolina' S, W.
- sà mànuvam *cf.* sà màxnuvam.
- m'áram, m'áriš 1) 'odmierzam, wymierzam', 2) 'celuję'; i fàti da m'ári b'ènc'fata 'i zaczął celować w beczkę' W 69.
- màri: dawniej mąż zawsze tylko w ten sposób zwracał się do żony: »màri žènu!«, co obecnie wychodzi z użycia, ale »màri« można powiedzieć do każdej kobiety, a nawet wogóle zastępuje imię, przybierając czasem znaczenie niemal wykrzyknika: màri jàla da jid'èmi 'e! chodźmy jeść!' S, w W *niezn.*, *cf.* pakti.
- màrta *f.* 'marzec' S, W.
- martin', -in'ą *pl.* 'broń' S, W.
- *martirisuvam 'jestem świadkiem, daję świadectwo': vi da martirisati zaràt m'èn'ą, r'èči irimbicit'ą da martirisat za n'ègu S 18.

- màrtyr' || màrtir', màrtir'ą *pl.* 'świadek' S, W.
 màrtuvéc, -ècu, -èci *pl.* S, mratuwéc W 'nieboszczyk'.
 m'ás'a W, m'ásám S, m'ásiš S, W 'mieszę (*sc.* chleb)'.
 maskarà 'jakaś obelga': ti si... maskarà W 71.
 màslina, màslinàta, *pl.*: màslini, màslin'ètu S, maslin'bt'ą W 'oliwka'.
 maslička S, màslička W, maslinki *pl.* S 'brodawka'.
 màslu, màslutu, maslà *pl.* 'masło' S, W.
 m'ásnic *m.*, *pl.*: m'ásnici S, W || m'áj'n'ci S 'miesiąc', *cf.* m'ájanc.
 m'ásòtuzápús S, mèsnutu zápusti W 'mięsopust'.
 mastráf pràja 'robię wydatki, wydaję pieniądze' W.
 m'ástu, m'ástutu, m'ástà *pl.* 'miejsce' S, W.
 màstur, màsturu 'majster' S.
 m'ástuvam, m'ástuvaš 'przesuwam, przekładam na inne miejsce'
 S, m'ástišt'ém 'przesuwając' S 3, *cf.* utm'ástuvam W.
 m'ásu, m'ásòtu, m'ásà *pl.* S, m'èsu, m'isà *pl.* W 'mięso'.
 masùr' *m.*, -ùr'ą *pl.* 'rurka trzcinowa do nawijania nici' S, W.
 màstrabà *f.* 'rondelek' S, W.
 m'átam = fàrl'am 'rzucam' S, W; da m'átam pari na zim'ata
 'abym rzucił (z góry) pieniądze na ziemię', ja m'átat pràstà
 sàs šimpit'ą 'wyrzucają ziemię (czerpiąc) dłońmi', fàt'ąxa tò-
 puvì da m'átat baą... 'zaczęły armaty strzelać baą...' S.
 matàn = bijanica 'maślanka' S, *cf.* čúkanu ml'àku W.
 màtima 'nauka, lekcja' S 31.
 m'aùka kòtka 'kot miauczy' S, W.
 mazilu *n.*, mazilà *pl.* 1) 'namazywanie', 2) 'masaż' S, W.
 màzna *m.*, *f.*, màznu *n.* 'łusty, -a, -e'; màzna prës 'lepka ziemia'
 S, W.
 màžam, màžiš 'namazuję': m. sàs vār ftisò 'biełą wapnem', m. sàs
 lát' kur'èmu 'namazuję brzuch oliwą' S, W.
 m'èčka, m'èčkata, m'èčki *pl.* 'niedźwiedź' S, W.
 mejvà, -àta, mejvì *pl.* 'owoce' S, *cf.* imiš W.
 (za) m'èl'a, m'èliš 'mieleń' W, *cf.* za smèl'a.
 melàn' || milàn' *m.* 'atrament' S, W.
 m'èlnica, m'èlnicàta, *pl.*: m'èlnici, m'èlnicit'ą 'żarna' S, *cf.* rěšnica W.
 m'ènka S, m'ànka W *m.*, *f.*, m'ènku S, m'ànku W *n.* 1) 'miękki,
 -a, -e', 2) 'łagodny, -a, -e'.
 m'ènta || mènta, mèntata, mènti *pl.* 'mięta' S, W, *cf.* katirinna dùša.
 meràk || miràk *m.* 'ochota, zapal', imam *m.* 'mam ochotę' S, W.
 meraklija *cf.* miraklija.

- m'ëru *m.*, m'ërufci *pl.* 'przebierańcy karnawałowi »sās kalpāci i sās klōput'ā«' S, w W: babujār, -āri *pl.*
- m'ësu *cf.* m'āsu.
- mëšl'ānta, mëšl'āntāta 'niedźwiadki' S 16.
- mët, midō(t), mëduvi *pl.* 'miód' S, W.
- m'ët'ā W, m'ëtam S, mit'ëš S, W 'zamiatam'.
- m'ëtla, mitlāta, *pl.:* m'ëtli, mitlit'ā S, mitlīt'ā W 'miotła'.
- zā m'ëtnā 'położę, rzucę' W: da gu m'ëtniš u mur'ëtu! 'rzuc go do morza'; m'ëtnuвам 'rzucam' S, W; ja m'ëtnuwa i n'ëja pukrāj araslānut 'rzuca i ją obok lwa' W; sā m'ëtnuвам 'rzucam się' S.
- mi 'nie! (tylko przy zakazie)' S, W; mi viliš! 'nie mów!', mi slūšāš! 'nie słuchaj!', za tuzi mi birëš gajlè! 'o to się nie trap!' S.
- micka magār'ātu 'osioł kopie, wierzga' S, *cf.* rīta.
- mičkārin *m.*, -āri *pl.* 'trzymający oswojone niedźwiedzie' S, W.
- migdal || mindal, migdalut, *pl.:* migdal'ā S, migdali W 'migdał'.
- migdān' *m.* 'powierzchnia, przestrzeń' S; kōlku migdān' ima m'āstutu 'jaką ma miejsce powierzchnię' S, gi (*sc.* parit'ā) izvād'āχa na migdān' 'wydobyli (*sc.* pieniądze) na powierzchnię, na światło dzienne' S 19.
- mixālka, -ālkata 'wałek do ciasta' W, *cf.* tučilu S.
- mixūr', -ūr'u, -ūr'ā *pl.* 'pieczęć' S, W.
- mika *f.* 'mika' W, *cf.* arāpski pari S.
- mil, mila, milu 'drogi, miły, -a, -e' S, W; milička sfitā Bugurdička S 23.
- milān' *cf.* melān'.
- milōvam, -ōvaš 'kocham' S, W.
- milus *f.*, milustā 'miłość' W, *cf.* agāpi.
- mindal *cf.* migdal.
- minikšë *n.* S, minikšija *f.* W, minikšānta *pl.* S 'fiołek'.
- minisuvam, -isuvaš, *aor.:* gu minisaχ 'skarzę sędownie' S, W.
- min'ōwam, -ōwaš 'zmieniam, wymieniam' W: si miniχ kāpa 'zamieniłem się z czapką', *cf.* m'ān'am S.
- mirāk *cf.* merāk.
- miraklija || meraklija 'zaciekawiony, ciekawy' S; i tātकुmu miraklija sā nājdi 'ojciec jego zainteresował się' S 20.
- mirisa 'pachnie' S, W; tūkana mirisa mlōgu χuvav'ā 'tu b. ładnie pachnie', mirisa na m'āsu 'pachnie mięsem' S.
- mirizliju māslu 'masło stare, zgorzkniałe' W, *cf.* parliву *m.* S.

- mirka *f.* 'kawalek', *np.* m. mèsu 'k. mięsa' W, w S *niezn.*, *cf.* rãška.
- mirtèk, -èci *pl.* 'łata na dach' S, W.
- mirud'ã, -ãta 'woń' S, W; t'ëska *m.* 'smród', χùvava *m.* 'zapach' S.
- misál', -ál'u, -ál'ã *pl.* 'długi, podłużny obrus na pokrycie »pinakoty« z ciastem chlebowem' S, W.
- misálka *sg.* i *pl.* 'ozdobny, haftowany fartuszek' W.
- misinčina, -inata 'księżyc', nóva *m.* 'młody księżyc' S, W.
- misir', -ir'u, -ir'ã *pl.* 'kukurydza' S, W.
- misirók || misur, misuru, -óci *pl.* 'indyk', misirka 'indyczka' W.
- misl'am, misliš 'myśle' S, w W *niezn.*, *cf.* sã ùm'ã(m).
- misur *cf.* misirók.
- mišimèr 'południe', dur na *m.* 'do południa' S.
- miška, miškata, *pl.*: miški S, m'ëska W 'mysz', diva miška 'wiewiórka' S.
- mišturiji, -ijitu 'klienci' W 82.
- mitaksutã *sc.* ifãzmata 'jedwabne *sc.* materje' S 28.
- miždu 'między', miždu nam 'między nami', *m.* t'ãχ '(oni) między sobą' S, W.
- mjüχlèt || müχlèt 'urlop, termin' S 19, 40.
- ml'ãčka *f.* 'mlecz (roślina)' S, W.
- ml'ãčna *cf.* ml'ãšna.
- mladinã, -ãta S, mládus, mladustã W 'młodość'.
- ml'áku, -ácutu, ml'ákã *pl.*, ml'áki *dem.* 'mleko' S, W; blágu *m.* 'mleko słodkie' S, W, k'ësalu *m.* 'mleko kwaśne' W.
- ml'ãšna S, ml'ãčna W *sc.* krãva, žëna 'mleczna, mająca mleko (o krowie, kobiecie)'.
- ml'ãšnik *m.* 'placek pieczony na święta' S, W.
- mlát, -ãda, -ãdu 'młody, -a, -e' S, W.
- mlivu, mlivutu, mlivunta *pl.* S, mliyu *sg.* *t.* W 'zboże przygotowane do zmielenia'.
- mlógu 1) 'wiele', 2) 'bardzo' S: *m.* sk'ëmpu 'b. drogo', *m.* χùbav'ã 'b. dobrze'.
- ml'ëknuvam 'milknę', tój si ml'ëkna 'on zamilkł', ml'ëć! 'mилecz!' S.
- mlùk, mlùku, mlùci *pl.* S, nùk, nùkutmi, nùci || nùčanta *pl.* W 'wnuk', mlùka, mlùki *pl.* 'wnuczka' S.
- mógam 'mogę', za mógã 'będę mógł' S; ni mógam da ja priftásam jãs 'nie będę mógł do niej na czas zdążyć' S 19, za mógã da ja nãjda? 'czy będę mógł ją znaleźć' S 10.

- mòju(t), mòja, mòju, mòjt'ǵ *pl.* 'mój, -a, -e' S, W.
 mòkra *m., f.*, mòkru *n.* 'mokry, -a, -e' S, W.
 mòkrička *m., f.*, mòkričku *n.* 'zupełnie mokry, -a, -e' S, W.
 sǎ mòl'ǵ S, W || sǎ mòl'ǵam S 'proszę'; ti sa *m.* 'proszę cię' W,
 vi sǎ *m.* 'proszę was', fǎšta da sǎ mòli 'zaczyna prosić' S.
 mòlca, mòlcata, mòlci *pl.* S, mòlci *pl. t.* W 'mól'.
 mòlis = amèn 'zaledwie, skoro tylko' W 81.
 mòma, mumàta S, W, mòmàt'ǵ *pl.* W, *dem.:* mumùška S, W 1)
 'dziewczyna', 2) 'córka'.
 mòma d'ǎt'ǵ 'rumianek' S (gdyż, obrywając płatki, wróży się,
 czy przyjdzie na świat córka, czy też syn), *cf.* lajkùčica.
 mòmica = babàčka mòma 'duża, starsza dziewczyna' S, w W *niezn.*
 mòre *voc.* 'szalony!': šò kǎzuwaš, mòre! W 85.
 mòri, murètu, mur'ǎnta *pl.* 'morze' S, W; čèrnu *m.* 'morze Czarne' S.
 mòrska *m., f.*, mòrsku *n.* 'morski, -a, -e' S, W.
 + mòs, mustò, *pl.:* mòstuvi, mòstuvètu 'jaz na rzece' S, mòst, mu-
 stòt, mòstuvi *pl.* 'most' W, *cf.* k'uprija.
 mòtika, mòtikàta, *pl.:* mòtiki, mòtikit'ǵ S, mòtikǎt'ǵ W 'motyka'.
 mòzuk, muzukò(t), mòzuci *pl.* 'mózg' S, W.
 mòži da 'może, możliwe' S, W; mòži da prul'ètna grǎskata 'może
 gęś uleciała' S, mòži da dòjda 'może przyjdę' W.
 mǎkn'ǵ włna = sǎs rǎnc'ǵ zwaždám W = čèpkam S 'oczyszczam
 wełnę'.
 mǎmr'a, mǎmriš W, mǎmr'am, mǎmriš S 'mruczę, mówię przez
 zęby'.
 mǎnéc, mǎnžò(t) S, W, *pl.:* mǎnžǵ, mǎnžètu S, mǎnži W 1) 'męż-
 czyzna', 2) 'maż, małżonek'.
 sǎ mǎnéc, sǎ mǎnčiš S, W || sǎ mǎnkam S 'trudzę się'.
 mǎndra *m., f.*, mǎndru *n.* 1) 'roztropny', 2) 'grzeczny, spokojny'
 S, W.
 mǎndu, mǎndutu, *pl.:* mǎnd'ǵ, mǎnd'ǎt'ǵ 'jądro u mężczyzny',
 w W *niezn.*, *cf.* tašák.
 mǎngla, mǎnglata 'mgła', mǎngl'ǵastu vr'ǎm'ǵ 'czas mglisty' S, W.
 mǎnka, mǎnkata 'trud', mǎnécna rǎbuta 'trudna, ciężka praca' S, W.
 sǎ mǎnkam *cf.* sǎ mǎnéc.
 mǎnta *m., f.*, mǎntu *n.* 'mętny, -a, -e', da t'ǵ v'èni mǎnta! (*sc.*
 vòda) przekleństwo: 'żeby cię pochłonięła mętna (*sc.* woda)!'
 S, *cf.* mǎtna W.

- m̄ra 'mało', m̄rička 'malutko', s'édni si m̄rička! 'siądź na chwilkę!' W, *cf.* m̄va S.
- m̄s, m̄stu, m̄stuvi *pl.* 'młodziutkie wino, zw. też: širà' S, w W: m̄stu vinu 'ts'.
- m̄ška *cf.* miška.
- m̄šku 'dziecko płci męskiej' S 16, *cf.* m̄ška.
- m̄štiḡa *f.* 'macocha' S.
- m̄tka, m̄tkata, m̄tki *pl.* 'maśnica' S, W.
- m̄tna òda 'mętna woda' W, *cf.* m̄nta S.
- m̄ràs, m̄razò(t), m̄razuvi *pl.* 'mróz' S, W.
- m̄ratuwèc *cf.* m̄artuvèc.
- m̄ràv'a, m̄ràv'ata 'mrówka' S, W.
- m̄ř'čawa W, m̄ř'čuva S, m̄ř'čuvata S 59—60 'zmrok'.
- m̄ř'fka *cf.* m̄va.
- m̄ř's'a W, m̄ř'sam S, m̄ř'siš S, W 'jem mięso w czasie postu'.
- m̄ř'sna *m., f., m̄ř'snu n.* 'niepostne, »trefne«' S, W.
- m̄ř'sa, m̄ř'sata 'ciało' S, W.
- m̄ř'va 'trochę, mało', m̄ř'fka 'malutko', m̄ř'va gudini 'kilka lat',
ut m̄ř'va vr'am'g 'w niedługim czasie', da idiši m̄ř'fka da viš! 'gdybyś na chwilkę poszła zobaczyć!' S, *cf.* m̄ra W.
- m̄řzn'a W, m̄řznam S, m̄řzniš S, W 'marzną, ziębnę'.
- m̄řḡa, m̄řḡata, m̄řḡi *pl., dem.:* mušička S, m̄řčinka W 'mucha' S, W.
- m̄řabèt W, mu'abèt || muabèt S 'rozmowa'.
- mu'arabè *cf.* murabè.
- m̄řḡa, m̄řḡata 'pleśń', l'abu m̄řḡ'asuva 'chleb pleśnieje' S, W.
- m̄řlèt *cf.* m̄řlèt.
- m̄řja, m̄řjiš 'myję' W.
- m̄ř'g, m̄ř'gatu 'muł' S.
- m̄řég, m̄řéganta *pl.* 'zrebię' S, W.
- m̄řif *m., m̄řif'g pl.* S, m̄řiwu || -i'u *n., -iwà pl.* W 'ołówek'.
- m̄řistò *n., m̄řistà pl.* 'naszyjnik, zwł. z korali' S, W.
- m̄řitfa (*sc.* na liḡusa) 'modlitwa przy porodzie' S, W, zresztą ag'azmò 'modlitwa wogóle'; pòdvikni pòpu da p'aj m̄řitfa 'zawołaj popa, żeby odprawił modły przy położnicy' S.
- m̄řòfa W, m̄řòḡa S 'pelargonja (kwiat)'.
- m̄řmr'am *cf.* m̄řmr'a.
- m̄řzura *cf.* m̄řzura.
- murabè || mu'arabè *n., murab'anta pl.* 'wojna' S, W.
- + musandra, -andra 1) 'rodzaj komory z przegrodami z desek',

- 2) 'b. duża szafa na zboże etc.' S, W.
 mustájk'á *pl. t.* 'wasy' S, W.
 mǔstu *cf.* mǔs.
 mǔška rǔba 'męskie ubranie' S 29, *cf.* mǔnǔ, mǔšku.
 mušturák, -áku, -áci *pl.* 'klozet' S, W.
 mutuvilu, -ilutu, mutuvilá *pl.* 'motowidło', *cf.* Marinovъ str. 97,
 rys. 83.

N

- ná 'na! masz!' S 43, náti pǔt' lirá W 82.
 na 1) 'w(e), *loc. in*' S, W; a) *miejsce*: na s'ǔlutu 'we wsi' S 19,
 na Eláda 'w Grecji', na sulǔnskata perifer'a 'w okręgu so-
 luńskim', b) *czas*: na mǔjta gudina 'w tym roku, w roku
 mego urodzenia' S 1, na dǔka pǔnde 'w (19)15 r.', na jǔl'us
 'w lipcu', na drǔgata gudina 'w drugim roku', na nǔs d'ǔn'
 'w owym dniu', štu rábuta práv'at na din'ò '... w ciągu dnia',
 2) 'na' S, W; a) *miejsce*: traći na aštinumijata 'biegnie na
 posterunek policji', i sl'ázi tǔj na zim'áta 'schodzi na zie-
 mię', na pǔnt'ò 'na drodze', za da pǔj na gurbǔt 'aby udać
 się na obczyznę', u dulò na p'ásukò '... na piasku', na stranáta
 'na boku', b) *czas*: trista draxmi na m'ásnicu '300 drachm
 na miesiąc' S, dva pǔnt'a na din'ò '2 razy na dzień',
 3) 'do' S, W; utidi na žináta 'poszedł do kobiety', si utidi
 na kšenuduxijutu 'wrócił do hotelu', utiduxa na s'ǔlutomu
 'poszli do jego wsi', utidi na pǔrtata 'podszedł do bramy', fl'ázi
 na kuritutu da sǔ kǔmpi 'wszedł do koryta (*sc.* rzeki), aby się
 kąpać', idi na udajáta 'idzie do pokoju', utivam na čurbažǔjata
 'udają się do bogacza', m'ǔ kalǔsa na ask'ǔr'u 'wezwał mię do
 wojska', utidux na Dimir-isár 'odjechałem do D.', skókna n'ǔtr'ǔ
 na udajáta 'skoczył do pokoju (do środka)', utidi na perivòl'u
 'poszedł do ogrodu', z'ǔ mrǔva kǔl na χrabǔl'u 'wzięła trochę
 błota do wazonika', za pǔš na Evrópa 'udasz się do Europy',
 pǔšta idin tiligráf na Evrópa 'wysyła depeszę do Europy',
 ut s'ǔlu na s'ǔlu, ut kasabǔ na kasabǔ 'od wsi do wsi, z miasta
 do miasta', dur da trǔgna na rábuta 'zanim zabrałem się do
 roboty', kl'ǔčǔvǔtu na raukǔta da gi paradǔsa 'żeby oddał
 klucze do rąk',
 4) *varia*: na idin druk mástur 'u innego majstra', wiknuwa
 na im'ǔntu 'woła po imieniu' W, na str'ǔšta 'naprzeciw', na

vičerò 'w nocy' lub 'wieczorem', mòma na šisnàjsi gudini 'dziewczyna 16-letnia', na drùgit'ą dv'at'ą gudini 'po dwóch następnych latach', na gudinata 'za rok, po roku', sàt'u na idin 'o godzinie pierwszej', sàt'u na dvà 'o godz. drugiej', na t'ès pari da pòš da nàjdiš idin χùbaf dàskał 'za te pieniądze...';

5) *genetivus possessivus*: mán'ža na ask'er'u 'wikt żołnierski' *i t. d.*,

6) *dativus*: vèl'a na mājka 'mówię matce', na čurbažijata mu sà rāžda ina mumuška 'bogaczowi urodziła się córeczka', dāj gi na m'en'ą (*sc. rùbit'ą*) 'daj je (*sc. szaty*) mnie' S 33.
*nabim: mu sà nabi rānkata S 35.

nabùn = barabār 'razem'; za pòjmi nabùn 'pójdziemy razem' W, w S *niezn.*, *cf.* barabār.

nāča, nāčata 'stryjenka' S, w W *niezn.*, *cf.* činka.

nad'ānuvam, -ānuvaš 'wdziewam' S, W; jas si nad'ānuvam rūbi 'wdziewam ubranie', za nad'ānam papūc'ą 'wdzieję buty', gi nad'ānaχa krilāta 'przypięli skrzydła' S.

nadās *m.*, nadāz'ą *pl.* 'pole zorane nie zasiane', prāvimi nadās za da s'ājmi l'ātna s'ādaba S, w W *niezn.*, *cf.* ūgar.

nadól 'nadół' S.

nādufka, nādufkata, nādufki *pl.* 'wzdęcie' S, W.

sā nadūp'uvam, sā -ūp'uvaš 'kucam, wystawiając podex' S, W.

*nadūvam: gu nadū m'āχòt sās d'βχ 'nadał worek powietrzem' W 74, da sā nadūj (*sc. b'nefata*) 'żeby (*sc. becзка*) napęczniała, namokła' W 69, na cār'u učit'ą mu sā sā nadūli 'królowi napuchły oczy' S 24.

(za ti) nadvija, ti za mi nadviš 'pokonam cię', mu nadviχa Gālitu, G'ermānitu S jas gu nawiχ W.

nažat' 1) 'wtył, wtyle', 2) 'spowrotem' S, W; sā ni ub'na nažat' 'nie oglądął się poza siebie', da si pòš nažat'! 'wróc się!' S.

*nažiga(m): fāt'āχa da sā nažigat nagòr'ą 'zaczęli podnosić się (dźwigać się) dogóry' W 69.

nāftitu 'majtkowie, żeglarze' W 85.

n'āftu 'ktoś', po przeczeniu 'nikt' S; da gu ni widi n'āftu 'aby go nikt nie widział' W 69.

nāglava: sās pašāta sā ni sl'āva nāglava S 49.

nagòr'ą 'wysoko', pònagòr'ą 'wyżej' S; ut Sulùn n. 'poza Soluń' S 2.

- (za) nagòtf'a W, nagutfim S, -iš S, W 'przygotuję'; sã prim'ân'a u n'èjnit'ã rùbi, štu si imãši nagutf'ënu 'ubiera się w swoje szaty, które sobie była przygotowała' S.
nagutf'òvam 'przygotowuję', jas sã n. 'przygotowuję się' S, *cf.* sã napràjam W.
sã naχòžda 'jest, znajduje się, il y a' S, *cf.* ima, sã nãwa.
naχòždam 'znajduję, zastaję' S: naχòžda càruvãta mòma da spi 'zastaje królownę śpiącą'.
nainòš 'odrazu, natychmiast' W, *cf.* birden, utinòš S.
n'áj! 'nie!, nie jest' S, W; wzmocnione: n'áj takã S, n'áj tãj W, *cf.* ni.
najãw'ã W, na najvi S 'na jawie'.
sã najãvam 'objadam się' S, W; za sã najãda W 65, da sã na-id'ëš S 31.
(za) najãda(m), najdiš 'znajdę' S, W; tuk najdux Àngli 'zastałem Anglików', razbud'ën sã najdi S 14, 16.
najdòlna *m., f.*, najdòlnu *n.* 'najgorszy, najlichszy, -a, -e' S, W.
najistina || naistina 'naprawdę' S, W; najistinska *f.* 'prawdziwa' S, W.
(za) nakãram 'nakłonię' S; da t'ã nakãrat da kimanisaš 'aby cię nakłonili do grania na skrzypcach' S 27.
sã nakãštam 'wspinam się' S.
sã nakfãsum 'przemakam' S; da si gi nakfãš'am ranc'ãt'ã! 'ze-
bym sobie ręce pomoczyła!' S 64, *cf.* sã nakšsnuvam W.
sã nakl'ëuva (*sc.* rãkãta) S, mu sã nakl'ëči (*sc.* rãkãta) 'zwich-
nął sobie rękę' S.
n'ãkn'ã 1) 'przedwczoraj', 2) 'przed 2—3 dniami' S, W.
sã nakšsnuvam 'przemakam', sã nakšsnaχ 'przemokłem, zmoczy-
łem się' W, *cf.* sã nakfãsum S.
za nakšsam, -ùsiš 'skosztuję' S, W.
nal'ap-: katrãn'u sã nal'api na rãkãv'u 'smoła przylepiła się do
rękawa' S 22.
nal'avam, -ãvaš (*sc.* vòda) 'nalewam (wodę)' S, W.
nalbãntin, -ãntinu 'kował' S, W.
n'ãm 'niemy' S.
(za) nãm'ãr'ã W, za nam'ãram, -ãriš S, W 'zmierzę, wyceluję'.
namãzuvam, -ãzuvaš 'namazuje, nacieram' S, W; katrãn za gu na-
mãžiš 'posmaruj smołą', gu gl'ëdat paltòtu katrãn namãzanu
'patrz, a paltot posmarowany smołą' S 22.

- namignuвам, -ignuваš 1) 'daję znak okiem', 2) 'robieę oko' S,
W, *cf.* kl'ėpam.
- namistu 'zamiast, w miejsce' S: ċuka kucur namistu Iringjot 'uderza pniak zamiast Iringiota'.
- naòkul 'dookoła' S.
- naòpaku W, naòpuku || napòpuku S 'odwrotnie, naopak'; gi (*sc.* papùcit'ą) vržzuva naòpuku 'wdziewa buty naodwrót' S 22.
- (za) nàostr'ą, naòstriš 'naostrzę' W, *cf.* (za) natòćam S.
- naòstrin, -òstrina, -òstrinu 'naostrzony, -a, -e' W, *cf.* natòćin S.
- naòstr'uwani 'ostrzenie' W, *cf.* natòćuvani S.
- sā nap'ėkuвам 'parzę się', jas sā nap'ėkuχ, ti sā nap'ėči 'sparzyłem, -eś się' S, *cf.* sā pupar'uwam W.
- sā napivam, -ivaš 'piję', da sā napiš! 'napij się!' S 31.
- napl'uwam 'napluwam, opluwam' W.
- napòpuku *cf.* naòpaku.
- (za) napòr'ą, -òriš 'zakłuję', da sā napòriš 'abyś się uklól' S 31, *cf.* pòrnuwam W.
- napòsl'at 'wtyle', n. m'ėn'ą 'za mną' S.
- napřln'uwam 'napełniam' W; gu napřlni tufėjk'ut 'nabił strzelbę' W 69, *cf.* napūln'uwam.
- (naprąjam 'poprawiam'), sā naprąjam, -ąjaš 'przygotowuję się' W, *cf.* nagut'òvam, naprav'am S.
- nāprāstuk, nāprāstoku(t), *pl.*: nāprāstoci, nāprāstocitu 'naparstek' S, W.
- napr'at 'przed' S, W, ut dvąjsi gudini napr'at 'przed 20 laty' S.
- naprāv'am, -āv'aš 1) 'poprawiam, naprawiam', 2) 'przygotowuję, robieę, dokonuję' S; naprāvix ftisò 'na-, poprawilem ścianę', da ti naprāvi pānt'ò 'żeby ci przygotowała drogę', gi naprāvi krilāta 'zrobił skrzydła', baχćāta pāk sā naprāvi χūbava 'ogród znów stał się ładny' S, *cf.* naprąjam.
- (za) nāpuja, napūiš W, napuim, napuīs S, 'napoję (*np.* konia)'.
napujòvam, -òvaš S, napūwam, -ūvaš W 'poję (*np.* konia)'.
napūln'uwam, -ūln'uvaš 'napełniam' S, W; napūln'uwam pu bñnėfit'ą 'napełniam beczki', sidimt'āχ gudini sā napūln'āχa 'upłynęło pełnych 7 lat' S, *cf.* napřln'uwam W.
- napūwam *cf.* napujòvam.
- da sā narāduвам 'niech się nacieszę' S 17, n'ėka da si narāduva d'at'atòmi! 'niech się nacieszy mój syn!' S 32.

- nārānĕ *m.*, nārānĕa *pl.* 1) 'naręcz (*np.* drzewa)', 2) 'miejsce na łonie, gdzie się trzyma dziecko' W, *cf.* kužāk S.
- narāst'uvam 'wyrastam' S; mājka m'g narāsti 'matka mię odcho-
wała' S 1, *ale* narāsti (*sc.* d'ātincĕtu) 'dziecko podrosło' S 16,
dur da narast'ĕ (*sc.* t'ut'un'u) 'aż urosnie' S 4.
- nar'ĕnduvam 'układam (*np.* talerze na półce)' S, W; *aor.:* gi na-
rindiχ S, narĕnduχ W, ja nar'ĕndi mumāta flur'ā 'dziewczyna
przystroiła się w kosztowności' S.
- nar'ĕvam 'układam', też o tytoniu: nar'ĕva p'ĕt' dranz'ā 'układa
(*sc.* liście tytoniowe) w pięć »dragów«' S.
- nariĕnica || nāriĕnica 'czarodziejka, wiła' S.
- n'āsā 'dzis' S 32, 33, *cf.* n'ĕsa.
- nasām 'tu, w tę stronę', *np.* idi nasām sās kōn'u S, nasām natā-
tak 'tu i tam' S, W.
- nasāvam, -āvaš 'karmię piersią'; mājka nasāva malĕĕkutu 'matka
karmi dziecko' W, *cf.* dujim S.
- nas'ĕtnina 'nakoniec' S 10.
- nasipuvam, -ipuvaš 'nasypuję' S, *cf.* pusipuvam W.
- sā nasm'āχ *cf.* sā sm'ājam.
- nastil'am, -il'aš (*sc.* snōpi na vrašilu) 'rozścielam (*sc.* snopy na
gumnie czyli boisku)' *už.* przeważnie tylko w tem znaczeniu,
ale S 22: na zim'āta pĕp'āl za nastil'ĕš.
- nāš'ju *m.* S, nāšut *m.* W, nāšta *f.*, nāštu *n.* S, W, nāšt'g *pl.* S
'nasz, -a, -e'.
- našl'umuvam, -umuvaš 'naśliniam' S.
- n'āštu 'coś, jakaś rzecz', n'gštāta *pl.* 'rzeczy, przedmioty' S.
- nat'ānĕā 'w cztery oczy' S, W.
- natātāk 'dalej, następnie' S, W; ut ūtr'g natātāk Gōspuť znāj,
kak za prumin'ĕmi 'P. Bóg wie, jak będziemy żyli dalej od
dnia jutrzejszego' S 3, ut n'ĕsa da natātāk 'począwszy od
dzis' S 47.
- natāzjakā 'tutaj' S.
- (za) natōĕam, -ōĕiš 'naostrzę' S, *cf.* (za) nāostr'g W.
- natōĕin, -ōĕina, -ōĕinu 'naostrzony, -a, -e' S, *cf.* naōstrin W.
- natōĕuvāni *n.* 'ostrzenie' S, *cf.* naōstr'uvāni W.
- sā nauĕōvam, -ōvaš 1) 'uczę się', 2) 'dowiaduję się' S, W; m'g
nauĕi 'nauczyła mię' S 1, pita, d'ĕ ja prav'āt k'uprijata, da
sā nauĕi 'pyta się, aby się dowiedzieć, gdzie budują most' S 24.

(za) sã nãum'ã W, sã naum'am S, sã naumiš S, W 'przypomnę sobie', i tugã sã naumi tój za gudinicata 'i wtedy sobie on przypomniał o narzeczonej' S 19.

naum'uvam (z *acc.*) 'przypominam sobie, myślę o' W; jas gu n. sku-l'ótu 'myślę o szkole' W.

sã nãwa 'znajduje się, bywa' W, *cf.* sã naχòžda.

navãždam 'podlewam' S.

sã navèdi dalòt 'gałązka ugięła, nachyliła się' W 75.

(za) navija *cf.* nadvija.

navikuvam, -ikuvaš 'nawołuję, wykrzykuję' S, w W *niezn.*, *cf.* wiknuwam.

naznujèn, -èna, -ènu 'spocony, -a, -e' S, W.

nažèguvam || nažèžuvam, -èguvaš || -èžuvaš 'rozżarzam, rozgrzewam coś, trzymając na ogniu', *fut.*: za naž'žem, naž'žes S, w W *niezn.*, *cf.* stupl'owam.

ne cf. n'áj, ni.

n'èguviju *m.* S, n'èguw'žjut *m.* W, n'èguvàta *f.*, n'èguvòtu *n.* S, W, *pl.*: n'èguvit'ã S, n'èguw'it'ã W 'jego (*posses.*)'.

n'èjnajut *m.* W, n'èjniju *m.* S, n'èjnata *f.*, n'èjnutu *n.*, *pl.*: n'èj-nàt'ã W, n'èjnit'ã S 'jej (*posses.*)'.

n'èka 'niech' S.

n'èma 1) 'niema' S, W; n'èma g'ńska n'ètr'ã?.. já prul'ètna, já n'èma já! S 56, 2) *futurum zaprzeczone*: n'èma da mòga da dójda S, n'èma da znáj da kimanisa S 27.

n'èmam, n'èmaš 'nie mam' S.

n'èmladisuvam 'moknę' S: isa n'èmladisat krilàta 'zmokną skrzydła'.

n'èsa 'dziś, teraz' S; ut n'èsa da natàtak 'począwszy od dziś' S 47, *cf.* n'āsã.

n'ètr'ã S, n'ètr'ã W 1) 'wewnątrz, do środka' S, W: gu kláj n'è-tr'ã u vr'ātiš't'ètu 'kładzie do (środku, do) worka', mu piše n'ètr'ã na knigata 'pisze mu wewnątrz w liście' S, 2) w połączeniu z *za*: 'za, w ciągu': za, u inà nid'ál'a n'ètr'ã 'za 1 tydzień', za inà gudina n'ètr'ã 'w ciągu jednego roku' S.

ni 'nie' S, W; ni imãši 'nie było', ni muža 'nie mógł'; ni... ni || ni... nitu 'ani... ani' S, W; ni na t'èb'ã ti sã sm'āja, ni na na mánžata ti sã sm'āja 'ani się z ciebie nie śmieję, ani z je-dzenia' S 18, *cf.* nitu.

ni S, n'ěj W 'my'.

nibè, nibètu, nib'anta *pl.* 1) 'niebo', 2) 'podniebienie' S, W.

- ničim, -iš 'schylam się' S, *cf.* niknuvam.
nid'al'a *f.* 1) 'niedziela', 2) 'tydzień' S, W.
nif'elan, -elana, -elanu 1) 'zły', 2) 'nieposłuszny' S, *cf.* loš W.
nifelang'ã *f.* 'złość, gniew' S.
nikakfòs, nikakfã, nikakfò, nikakfè *pl.* S, nikakuf, nikakfa, nikaku,
nikakf'ã *pl.* W 'żaden, -a, -e'.
niknuvam, niknuvaš 'schylam się' S, W, *cf.* ničim.
nikulsk'ju *sc.* m'ãjanc 'grudzień' S, W.
nimoj oznacza zakaz: nimoj vr'ãviš 'nie mów!'.
nin'uka, -ukata, -uki *pl.* 1) 'nos' S, 2) 'ryj (u świni)' W, *cf.* nòs.
niprãtka, -ãtkata = šarina zmiija, mlògu farmakãta 'żmija' S,
w W *niezn.*
nirija, nirijata S, niruja W 'bróзда'.
niska *m., f.* S, nisuk *m., niska f.* W, nisku *n.* S, W 'niski, -a, -e';
niska čuv'ãk 'człowiek niskiego wzrostu' S, *cf.* kùs.
niši *n.* 'wyspa na morzu' W, *cf.* adã.
nišit'è *n., nišit'ãnta pl.* 'mąka przyrządzona w domu przez ugo-
towanie ziarna, a następnie po wysuszeniu przez b. staranne
przesianie' S, W.
ništ'er, ništ'er'u, ništ'er'ã *pl.* = nòš mlògu natòčim xùbav'ã štu
sičè S, W.
ništ'erči *n.* 'scyzoryk' S, W.
nita, nitata, niti *pl.* 'nić' S, W.
nitu 'ani' S: nitu kãli mèra i r'èči 'nie powiedziała jej ani dzień-
dobry', *cf.* ni.
niva, nivata S, W, nivi *pl., nifka dem.* S 'rola'.
niv'ãsta, niv'ãstata S, W, niv'ãsti *pl.* S 1) 'synowa', 2) 'żona', 3)
'panna młoda (przy ślubie)'.
niv'ãstulka, -ulkata 'myszołów' S, W.
nižimi t'ut'un' 'układamy tytoń, nawlekając na sznurki' W, *cf.*
r'èndam, rindim S.
nòf, nòva, nòvu 'nowy, -a, -e' S, W; stãna ut nò'u brãkut '... na-
nowo' W 74.
nòfra, nòfrata, nòfri *pl.* 'nozdrza' S, w W *niezn.*
nòft', nuft'ò, *pl.:* nòfti || nòft'ã, nuft'ãt'ã 1) 'paznokiec', 2) 'racica'
S, W.
nòga, nugãta, *pl.:* nòž'ã, nuž'ãt'ã 1) 'noga (u człowieka lub zwie-
rzęcia)' S, W, 2) 'noga w warsztacie tkackim, na której opiera
się krosno' W; sãs nòž'ã = jajãn 'pieszo' S, W.

- nójma *f.* 'znak porozumiewawczy, skinięcie' S, W.
 nònički *pl. tant.* S, nòżnička *pl. tant.* W 'nożyczki', *cf.* nòżnica, -i.
 nòs *m.*, nàs *f.* S, W, nuzi *n.* S, nùs *n.* W, n'ès *pl.* S, W 'ów,
 owa, owo'.
 nòs, nusòt, nòsuwi *pl.* 'nos' W, *cf.* nin'ùka.
 nòs'g, nòsiš *sc.* rùbi 'noszę (ale tylko o ubraniu)' S, W; 'noszę
 (w innym znaczeniu)' *cf.* kàram.
 nòš, nòžu, *pl.*: nòžuvi, nòžuvètu 'nóż' S, W.
 nòšca *n.*, nòšcanta *pl.* 'scyzoryk' W, *cf.* čakč, ništ'èrèi.
 nòšfa, nušfata S, W, *pl.*: nušfāt'g W, nòšfi, nušfit'g, *dem.*: nušfúrka
 S 'niecki'.
 nòżnica *pl. tant.* W, nòżnici *pl. tant.* S 'nożyce'.
 nòżnička *cf.* nònički.
 n'bj *cf.* ni.
 n'br'g *cf.* n'ètr'g.
 nudùl, -ùlu 'żelazo na końcu bicza, zwanego »káčina«, które
 służy do ogarniania ziemi z pługą' S, *cf.* čak'el, čik'el.
 nùk *cf.* mlùk.
 nùmeru 'numer' S 10.
 n'urija, -ijata, -iji *pl.* S, n'urùja W 'rowek zrobiony umyślnie
 w ziemi'.
 nuštòvam, -òvaš 'czuwam' (nie: 'nocuję!') S, W.

O

- òblačnu W, òblašnu S 'pochmurnie'.
 òblak, òblaku, *pl.*: òblaci, òblac'ètu 'chmura' S, W.
 òbrānc' *m.*, òbrānc'è, *pl.*: òbrānc'g, òbrānc'ètu 1) 'obręcz na becze',
 2) 'obręcz na kole' S, W.
 òbras, òbrazu, *pl.*: òbras'g, òbras'ètu 'twarz' S, *cf.* lici.
 òfca, ufcàta, *pl.*: òfc'g, ufc'āt'g 'owca' S, W; òf'èku māsłu 'masło
 z mleka owczego' S, W.
 òxi 'nie!' S, W: ni mòži da sã stupli bilè, òxi da sã sfāri S 55,
 òxi! za pòda W 85.
 òk, ukò S, òkut W, *pl.*: òkuvì, òkuvètu 'grządziel pługą' S, W.
 òktakòša '800' S 1.
 òku, ukòtu, *pl.*: òč'g, uč'it'g 'oko' S, W.
 òkul 'dookoła' S, W.
 òl, òluwi *pl.* 'wól' W, *cf.* vòl S.
 (za) sã òmuja 'umyję się' W.

- òmus 'ale, jednak' S, *cf.* amà.
 ònd'èn' || òndin' 1) 'pojutrze', 2) 'za kilka dni' S, W.
 òra kalisu 'szczęść Boże!' S, W.
 òr'ǵχ, òr'ǵχu, *pl.*: òr'ǵχ'ǵ, òr'aχ'ètu 'orzech' S, W.
 òram 'orzę' S.
 òsnuva, òsnuvata S, W, *pl.*: òsnuvi, òsnuvit'ǵ S 'osnowa tkacka'.
 òstavi m'ǵ m'bnǵi! 'zostaw mię mężu (*sc.* w spokoju)' S 13.
 òstra *m., f.*, òstru *n.* 'ostry, -a, -e' W.
 òšti S, òšči W 79 'jeszcze', *cf.* èšti W.
 òtbratki *pl. tant.* 'uroczystość rodzinna przedślubna' (ojciec panny młodej zaprasza przyszlęgo zięcia i jego rodzinę na przyjęcie, po którym już tam wszyscy nocują); gi kalèsa tatkujì na òtbratki 'ojciec jej (*sc.* panny młodej) zaprosił ich na »òtbratki«' S.
 òti 'że' S, W; si klāj sās umò, òti Gòspuť sǵ ni naχòžda 'myślał, że P. Boga niema', kǵzuvǵši na iusǵnu, òti pisanòtu sǵ ni raspisuva 'mówił ludziom, że postanowień (*sc.* Bożych) nie można zmienić' S, *cf.* èǵ.

P

- pačavùra, -ùrata 'ścierka' S, W.
 pǵdam, pǵdaš 'oskarżam' S.
 pǵdna *cf.* pǵnam.
 paχida, -idata 'paść na myszy, ptaki' S, za pilc'ǵ paχida, za m'ška kapǵn W, *cf.* kapǵn.
 p'ǵjam S, W || p'ǵm S, p'ǵš S, W 1) 'czytam', 2) 'uczę się'.
 pǵjanžina, pǵjanžinata S, pǵjinžina W 'pajęczyna'.
 pǵjanǵk, pǵjanǵu, *pl.*: pǵjanžì, pǵjanž'ètu S, pǵjanǵk || pǵjanǵk, pǵjanǵgut, *pl.*: pǵjanǵgi || -žì || pǵjanǵǵ W 'pajak'.
 pǵk 'znów, spowrotem' S, W; fǵtiχa da igrǵjat pǵk 'zaczęli spowrotem grać (*sc.* w karty)' S.
 + pǵkti: dawniej tak żona mówiła, zwracając się do męża, *cf.* mǵri.
 pǵla, pǵlata 'derka na konia' S, W.
 pǵlaf 'szalony, warjat' S.
 palamǵrka, -ǵrkata 'rodzaj rękawiczki z drzewa na trzy palce dla chwytania kłosów przy żęciu sierpem zboża' S, W.
 palǵnžǵ *f.* 'waga ręczna z talerzem u dołu' S, W.
 palǵt' *m.* 'pałac' S, W.
 palav'ata = dililik 'bujny, burzliwy okres młodości' S 18.

- pălćanik, pălćaniku(t), pălćanici *pl.* 'nóz (trzosło) pługa' S, W.
 paltò, -òtu 'płaszcz' S.
 p'ám *cf.* p'ájam.
 pampòr S, pampòr' W, -òru, -òr'ą *pl.* S 'okręt'.
 pamprica, -icata 'paprzyca w młynie' S 43.
 p'ána, p'ánata 'piana' S, W.
 panàda, -àdata, -àdi *pl.* 'piega' S, W, *cf.* dāmǵà.
 panadlivu lici 'twarz pokryta piegami' S, W.
 panagir *m.* 'święto uroczyste (większe niż: prázniak)' S, W.
 (za) pánam, pániš S, pàdna W 'upadnę'.
 pandòfla *f.* 'pantofel skórzany' W.
 pan'žár, -àru, -àr'ą *pl.* 'marchew' S, W.
 panica, -icata 'talerz z drzewa' S, W.
 pantalòn || -òn' S, W || pantanòl || pantòl S, *pl.*: pantalòn'ą S, W,
 pantanòl'ą || pantòl'ą S 'spodnie'.
 pantička, -iěkata S, p'ntička W 'ściezka'.
 panùkla *f.* 'jakaś zaraza' S, W.
 papadjà, -àta S, W, *pl.*: papadjànta S, papadjà W 'żona popa'.
 papagàlu S, W, *pl.*: papagàlunta S, papagàlufci W 'papuga'.
 pàpluma *f.*, pàplumšt'ą *pl.* 'kołdra' W.
 pàpr'ák *m.*, pàpr'áci *pl.* W, pàprít' *f.* || pàpr'zt' *f.*, papratà, *pl.*:
 pàprít'ą, pàprát'etu S 'paproć'.
 pàpsuva 'ustaje, przestaje', ni pàpsuva 'bez przerwy' S, W; tòj χιέ
 ni pàpsuva plàćin'etu 'nie przestaje płakać' S 25.
 papúc, -ùcu, *pl.*: -ùc'ą, -ùcit'ą 'bucik' S, W.
 papućija *m.* 'szewc' S, W.
 papùda, -ùdata = dr'ėbna fàsul 'fasolka' S, W.
 parà 'niż, aniżeli' S, W; n'ėka si biχ u 'apsanàta, parà sà tük
 'żebym był raczej w więzieniu, aniżeli tutaj', na t'ėb'ą drùga
 žizà n'ėma za ti dām parà za ti gu v'ėna šiěkutù imàni 'to-
 bie nie mogę wymierzyć innej kary, jak tę, że ci zabiorę
 cały majątek' S.
 paràdis, -àdisu 'raj' S.
 paradòsuvam 'oddaje, przekazuję' S: kl'ùčuvėtu na rankàta da gi
 paradòsa 'żeby oddał klucze do ręki'.
 parafir, -iru || ir'u, *pl.*: -iri, -iritu S, parafir', -ir'ą *pl.* W 'okno'.
 paraklis, -isu(t) S, W || parakliš S 'kapliczka'.
 paràksinu *n.* 'dziwne, nie do wiary', n'áj p. 'nic w tem dziwnego' S.
 paramàna *f.* 1) 'agrafka', 2) 'mamka' S, W.

parapunisanu d'ăt'ą 'rozżalony młodzieniec' S 54.

parāpunu *n.* 'skarga, zażalenie' S.

parasol *m.*, -ol'ą *pl.* 'parasol' W, *cf.* s'ānka.

parčā *f.* 'kawałek' W, *cf.* kumat' S.

parēa 1) 'towarzystwo, znajomi' S, W; sid'āxa as parēata W 71,

2) 'gromada': inā parēa l'ūdi S, *cf.* čēta.

pari S, parž W *pl. tant.* 'pieniądze'.

parlica, -icata, *pl.*: -ici, -icit'ą 'oślica' S, *cf.* magar'ą W.

pārliVu māslu 'masło stare, zgorzkniałe' S, *cf.* mirizliVu W.

parmāk, -āku, -āci *pl.* 'poręcz' S: i na skālata parmāku katrān za gu namāžiš 'a poręcz na schodach namaż smołą', *cf.* trapuzān' W.

parmaklāk, -āku, -āci *pl.* 'parkan' S, *cf.* trapuzān' W.

parnār, -ār'ą 'jakieś drzewo liściaste o owocach jak żółędzie' S, W.

parnaūm *m.* 'przewisko': štu mu imāxa kŕstīnu idin parnaūm K'el'ēs S 33.

partāl, -ālu, *pl.*: -āl'ą, -ālitu 1) 'ubranie, szaty', 2) 'płachta' S, W.

partimēnt, -ēnti *pl.* 'piętro' S, *cf.* kāt, pātuma.

parušijāsuvam || sā parušijāsuvam 'ukazuję się, zgłaszam się' S: kugā dōjdi din'ò da sā parušijāsa na cār'u 'kiedy nadszedł dzień, w którym miał się zgłosić u króla'.

pāsa, pasāta, *pl.*: pāsi, pasit'ą S, pāska, paskīt'ą *pl.* W 'zanadrze'.

pās'a, pas'ēs 'pasę' S, W; kōn'u pasē 'koń pasie się' S, W, isl'āzi mēčkata da pasē 'niedźwiedzica wyszła na zer' S.

pāska *cf.* pāsa.

pāsmu, pāsmutu, *pl.*: pasmā, pasmāta 'pasma przędzy zdjęte z motowidła, tak zw. »polovinki«, *cf.* Marinovъ str. 97 sub ПОЛОВИНИ.

p'āsna, p'āsnaŕa, *pl.*: p'āsni, p'āsnit'ą S, p'āsn'a W 'pieśń'.

paspatēpsuvam 'przeszukuję, przewracam (szukając)' S 9.

pastāl *m.*, -āl'ą *pl.* 'liście tytoniu ułożone równiutko' S, W.

pastalāsuvam *sc.* t'ut'ūn' 'układam liście tytoniowe równo jeden na drugim' S, W.

pāstr'ą, pāstriš 'czyszczę, plewie' S, W.

pāsu *n.*, pāsuntāta *pl.* 'paszport' S.

p'āsuk, p'āsukō(t), *pl.*: p'āsuci, p'āsucētu 'piasek' S, W.

pašā *m.*, paši *pl.* 'pasza turecki' S, W.

pāška *f.* 'ogon' W: sās pāška šika mūxat'ą 'ogonem odpędza muchy', *cf.* kujrūk S.

pàštam, pàštaš, pàt'ax *aor.* = t'á naχòžda dištixima 'przytrafia mi się (coś złego)' S, W.

patirica 'socha' S, W.

patitra, -itri *pl.* 'pedał w warsztacie tkackim' S, W.

pátka, pátkata, pátkit'á *pl.* 1) 'nieszczeście, wypadek, zgryzota', 2) 'kaczka' S, W.

patlažan *m.*, -àn'á *pl.* W, patližan *m.*, -áni *pl.* S: čárna patlažan'á W, čèrni patližani S 'bakłażany', čarv'èni patližani 'pomidory' S, *cf.* dumàta.

patòsuvam, -òsuvaš 'wylepiał glinę (na przyzbie, podłogę etc.)' S, W.

patrida *f.* 'ojczyzna' S, W.

pátuma 1) 'podłoga na parterze', 2) 'piętro' W, *cf.* djušamè, par-timènt.

patùna *f.* 'spód stopy' S, W.

pátus *f.* 'całe urządzenie do wyciskania winogron' S.

pazár, -ár'u, *pl.*: -ár'á, -áritu 1) 'targ', 2) 'rynek' S, W.

pazarlëk, -ëku 'targowanie się' S: prav'at pazarlëku, stòriya pazarlëk.

pazar'ovam, -ovaš 'targuję, godzę się' S, W; i tam pazari da mu stòri na čar'u idin kunàjk' 'i tam się ułożył, że wybuduje królowi pałac', sã pazár'at da gu nauči da p'áj 'umawiają się, że go nauczy czytać' S.

páždam, páždaš, pàdnaχ *aor.* 'upadam' S, W; pàdna umr'á 'umarł' S 1.

p'écam || p'ékam S, p'éka W, pičëš S, W 'piekę'.

p'èfira, p'èfiri *pl.* S, pèfir *m.*, pèfira *f.* W 'teści, teściowa'.

pelatija, -ijata *collect.* 'klienci' W 81.

pelt'èk, -èku, -èci *pl.* 'jąkała' S, W.

p'èna, p'ènata 1) 'rączka do pisania', 2) 'pióro do pisania' S, W, *cf.* kundilufòru.

p'ènt' *f.*, *pl.*: p'èndi || p'ènd'á S, pènt'ut, pènd'á *pl.* W 'piędz = odległość między rozstawionym kciukiem, a małym palcem'.

p'ènt' *f.*, pintà, *pl.*: pintit'á || (pènd'á) S, pènta, pintàta, pintët'á *pl.* W 'pięta'.

p'èntuk, p'èntuku, *pl.*: p'èntuci, p'èntucètu 'piątek' S, W.

pèp'gł, pip'głò, *pl.*: pèp'gl'á, pèpilètu S, pèpil, pipilòt W 'popiół'.

pèpil'anu *n.* S, pipili'u *n.* W 'szare'.

p'èra W, p'èram S, pir'èš S, W 'piore', *cf.* pir'èm.

perd'è *cf.* pird'è.

- parapunisanu d'ăt'ą 'rozżalony młodzieniec' S 54.
 parâpunu *n.* 'skarga, zażalenie' S.
 parasol *m.*, -ol'ą *pl.* 'parasol' W, *cf.* s'anka.
 parčâ *f.* 'kawalek' W, *cf.* kumat' S.
 parčâ 1) 'towarzystwo, znajomi' S, W; sid'axa as parčâta W 71,
 2) 'gromada': inâ parčâ l'udi S, *cf.* četa.
 pari S, parî W *pl. tant.* 'pieniądze'.
 parlica, -icata, *pl.:* -ici, -icit'ą 'oślica' S, *cf.* magâr'ą W.
 pârliVu mâslu 'masło stare, zgorzkniałe' S, *cf.* mirizliju W.
 parmâk, -âku, -âci *pl.* 'poręcz' S: i na skâlata parmâku katrân za
 gu namâžiš 'a poręcz na schodach namaż smolą', *cf.* tra-
 puzân' W.
 parmaklâk, -lâku, -lâci *pl.* 'parkan' S, *cf.* trapuzân' W.
 parnâr', -âr'ą 'jakieś drzewo liściaste o owocach jak żółędzie' S, W.
 parnaum *m.* 'przezvisko': štu mu imâxa kŕ'stinu idin parnaum
 K'el'és S 33.
 partâl, -âlu, *pl.:* -âl'ą, -âlitu 1) 'ubranie, szaty', 2) 'plachta' S, W.
 partimènt, -ènti *pl.* 'piętro' S, *cf.* kât, pâtuma.
 parušijâsuvam || sâ parušijâsuvam 'ukazuję się, zgłaszam się' S:
 kugâ dôjdi din'ò da sâ parušijâsa na čâr'u 'kiedy nadszedł
 dzień, w którym miał się zgłosić u króla'.
 pâsa, pasâta, *pl.:* pâsi, pasit'ą S, pâska, paskî't'ą *pl.* W 'zanadrze'.
 pâs'a, pas'éš 'pasę' S, W; kôn'u pasè 'koń pasie się' S, W, isl'âzi
 mèčkata da pasè 'niedźwiedzica wyszła na żer' S.
 pâska *cf.* pâsa.
 pâsmu, pâsmutu, *pl.:* pasmâ, pasmâta 'pasma przędzy zdjęte z mo-
 towidla, tak zw. »polovinki«, *cf.* Marinovъ str. 97 *sub* поло-
 вѣнки.
 p'âsna, p'âsnâta, *pl.:* p'âsni, p'âsnit'ą S, p'âsn'a W 'pieśń'.
 paspatêpsuvam 'przeszukuję, przewracam (szukając)' S 9.
 pastâl *m.*, -âl'ą *pl.* 'liście tytoniu ułożone równiutko' S, W.
 pastalâsuvam *sc.* t'ut'un' 'układam liście tytoniowe równo jeden
 na drugim' S, W.
 pâstr'ą, pâstriš 'czyszczę, plewię' S, W.
 pâsu *n.*, pâsuntâta *pl.* 'paszport' S.
 p'âsuk, p'âsukò(t), *pl.:* p'âsuci, p'âsucètu 'piasek' S, W.
 pašâ *m.*, paši *pl.* 'pasza turecki' S, W.
 pâška *f.* 'ogon' W: sâs pâška šika mùxat'ą 'ogonem odpędza mu-
 chy', *cf.* kujrûk S.

- páštam, páštaš, pát'ax *aor.* = t'á naχóžda dištlyima 'przytrafia mi się (coś złego)' S, W.
 patirica 'socha' S, W.
 patitra, -itri *pl.* 'pedał w warsztacie tkackim' S, W.
 pátka, pátkata, pátkit'á *pl.* 1) 'nieszczęście, wypadek, zgryzota', 2) 'kaczka' S, W.
 patlažán *m.*, -án'á *pl.* W, patližán *m.*, -áni *pl.* S: čárna patlažán'á W, čérni patližáni S 'bakłażany', čarv'eni patližáni 'pomidory' S, *cf.* dumáta.
 patósuvam, -ósuvaš 'wylepiam gliną (na przyzbie, podłogę etc.)' S, W.
 patrida *f.* 'ojczyzna' S, W.
 pátuma 1) 'podłoga na parterze', 2) 'piętro' W, *cf.* djušamé, par-timént.
 patúna *f.* 'spód stopy' S, W.
 pátus *f.* 'całe urządzenie do wyciskania winogron' S.
 pazár, -ár'u, *pl.*: -ár'á, -áritu 1) 'targ', 2) 'rynek' S, W.
 pazarl'kk, -ěku 'targowanie się' S: práv'at pazarl'ėku, stórixa pazarl'ėk.
 pazar'ovam, -ovaš 'targuję, godzę się' S, W; i tam pazari da mu stóri na čár'u idin kunájk' 'i tam się ułożył, że wybuduje królowi pałac', sá pazár'át da gu nauči da p'áj 'umawiają się, że go nauczy czytać' S.
 páždam, páždaš, pádnaχ *aor.* 'upadam' S, W; pádna umr'á 'umarł' S 1.
 p'écam || p'ėkam S, p'ėka W, pičėš S, W 'piekę'.
 p'ėfira, p'ėfiri *pl.* S, p'ėfir *m.*, p'ėfira *f.* W 'teśc, teściowa'.
 pelatija, -ijata *collect.* 'klienci' W 81.
 pelt'ėk, -ėku, -ėci *pl.* 'jakała' S, W.
 p'ėna, p'ėnata 1) 'rączka do pisania', 2) 'pióro do pisania' S, W, *cf.* kundilufóru.
 p'ėnt' *f.*, *pl.*: p'ėndi || p'ėnd'á S, p'ėnt'ut, p'ėnd'á *pl.* W 'piędź = odległość między rozstawionym kciukiem, a małym palcem'.
 p'ėnt' *f.*, pintá, *pl.*: pintit'á || (p'ėnd'á) S, p'ėnta, pintáta, pintět'á *pl.* W 'pięta'.
 p'ėntuk, p'ėntuku, *pl.*: p'ėntuci, p'ėntucėtu 'piątek' S, W.
 p'ėp'áł, pip'áło, *pl.*: p'ėp'ál'á, p'ėpilėtu S, p'ėpil, pipilót W 'popiół'.
 p'ėpil'ánu *n.* S, pipili'u *n.* W 'szare'.
 p'ėra W, p'ėram S, pir'ėš S, W 'pioreę', *cf.* pir'ėm.
 perd'ė *cf.* pird'ė.

- perifër'a 'okręg, okolica' S: na sulũnskata p. 'w okręgu soluńskim' S 2.
- p'ëru, piròtu, *pl.*: pirà, piràta 'pióro' S, W; pirà 'pierce, puch' W, *cf.* pirũška, pũpula.
- pëš *f.*, pištà, *pl.*: pëšt'a, pištít'ã 'piec do pieczenia chleba' S, w W *niezn.*, *cf.* çurna.
- pëškam, pëškaš 'jęczę' S, W.
- p'ët' '5', pidis'ët '50' S, W, p'ãtnãjsi S, -ãjsti W '15'.
- p'ëta 'fałd (*zwł.* sukni)' W, *cf.* sũfra S.
- pëtala *f.*, pëtalàta, pëtali *pl.* 'podkowa' S, W.
- pëz'a: jas t'ã pëz'a, ti m'ã pëziš 'szydę z ciebie, szydzisz ze mnie' S, W.
- pičëta 'podbródek dziecięcy' W, *cf.* g'uslũk S.
- pičëka *f.* 'narząd płciowy u kobiety młodej' S, W, *cf.* pũtka.
- pidãç *cf.* pijdãç.
- pija, pijëš W, pijam, piš S 'piję', *np.* p. bira 'piję piwo' *ale też*: pijam t'ut'un' 'pałę tytoń' S, W.
- pijãčëka, -ãčëkata 'pijatyka' S, w W *niezn.*
- pijãn, -ãna, -ãnu 'pijany, -a, -e' S, W.
- pijãvica || p'jãvica, pijãvicàta, pijãvicëtu *pl.* S, pl'ãwica W 'pijawka'.
- pijdãç || pidãç stãnuvam 'ukazuję się' S: stãna pidãç idin klãjãnc n'ëtr'ã S 52, isl'ãzi pijdãç idin arãpin S 51.
- pika, pikãš W, pikãjam || pikãm, pikãiš || pikãš S 'oddaję mocz', sã pikãm 'oddaję mocz pod siebie' S, *cf.* sã pupikãvam.
- piklu, piklutu 'dziecko moczące pod siebie' S, W.
- pikmës, pikmëzu(t) 'rodzaj powidła z winogron i sliw' S, W.
- pikòč, -òču 'mocz' S.
- pil'ã, pil'ãtu S, W, *pl.*: pilc'ã W, pilanta || pilc'ã, pilc'at'ã S 1) 'ptak', 2) 'kurczątko'.
- pil'ãf *m.* 'potrawa z ryżu' S, W.
- pilëur'ëçã *n.*, pilëur'ëçanta *pl.* S, pilëũnka *f.* W 'piskłę, kurczątko'.
- pininu, -inutu, *pl.*: pilinunta, pilinuntàta S, pilin, -in'ã *pl.* W 'piołun'.
- pilka, pilkata, pilki *pl.* 'członek męski (przedewszystkiem u młodego osobnika)' S, W, *cf.* kũr.
- pilt'ë, pilt'ãnta *pl.* 'powidło (*zwł.* ze sliw, z pomidorów)' S, W.
- pinãkuta, pinãkutàta S, W, *pl.*: pinãkutit'ã S, pinãkutit'ã W 'niecki z przegrodami, w których rośnie ciasto na chleb'.

pinavrèjk' *m.*, pinavrèjk'ą *pl.* S, bin'uwrek, -èci *pl.* W 'spodnie o bardzo szerokich nogawkach i siedzeniu, noszone przez starszych'.

pinéa *f.* 'obcas' W, *cf.* takùn' S.

pinéica, -icata 'strzała pługą' S, *cf.* bašlèk W.

pindòlaru, -òlari *pl.* 'pieniądz turecki = 5 lir' S.

pinžè, pinžànta *pl.* 'podeszwa' S.

pint'èł, pint'èlu(t) S, W, *pl.*: pint'èł'ą, pint'èlitu S, pintli W 'kogut'.

pint'èł'ca, -èł'ca 'kogucik' S, W.

pintürka *f.* 'mała pięta' S, W.

pipèr', -èr'u: éğrvèn p. 'papryka' S, W, čérna p. S, čárna p. W 'pieprz'.

pipèrka, pipèrki *pl.* 'rodzaj słodkiej papryki' S, W.

pipòn', -òn'u, -òn'ą *pl.* 'melon żółty' S, W.

pira, pirata 'para' S, W.

piráksuvam, -áksuvaš = t'ą gibam, t'ą zakáštam 'prześladuję' S, W; da znájax gu ni piráksuvax 'gdybym był wiedział, byłbym go nie prześladował' S.

piran'é, -étu, piran'ánta *pl.* 'pranie' S, W.

pird'é || perd'é *n.*, pird'ánta *pl.* 'firanka' S, W.

pir'ém || p'éram S, p'éra W, pir'éš S, W 'piore'; sã ni pir'éš ti? 'czy nie masz perjodu?' S.

pirjunisam *cf.* prijunisam.

pirkija, -ijata 'wyprawa ślubna' S, *cf.* prika, prik'é.

pirl'aga 'przystoi' S 37.

piròn' *m.*, -òn'ą *pl.* 'duży gwózdź' W.

pirust'á, -áta 'żelazny trójnożek służący do gotowania na ognisku' S, W.

piruška *pl. tant.* 'pierzę, puch' W, *cf.* p'éru, pùpula.

pisanòtu 'przeznaczenie' S: pisanòtu sã raspisuva i sã ni raspisuva 'czy przeznaczenie można zmienić, czy nie', *cf.* piša.

pisk'ùł, -ùł'u, -ùł'ą *pl.* 1) 'kwiat kukurydzy' S, 2) 'chwost u fezu' W, *cf.* fùnda S, 3) 'sznurówka do bucików' W, *cf.* kurdòn S

pismò, -òtu S, W, *pl.*: pismònta S, pismà W 'pismo'.

pist'a W, pistim S, pistiš S, W 'oszczędzam'; p. mánžata = pòmàłku sã jádi 'oszczędzam na jedzeniu' S, W.

pisukišti *n.* 'miejsce piaszczyste' W, *cf.* kumlúk S.

piša W, pišam S, pišiš W, S 'piszę', pišam sãs melán', sãs mólif 'piszę atramentem, ołówkiem' S, n'á pišaxa pàk ašk'ér'ą 'znów nas wcielono do wojska' S 2.

- pišák 'pieszy, pieszo' W, *cf.* jajàn, χòd'a.
 pišin = napr'át' = p'řvu 'wpierw, naprzód' S, W, *cf.* prin.
 piškùn' *n.* 1) 'część wystająca przed piecem chlebnym' S, W, 2) 'rodzaj szerokiej ławy przed sklepem' W.
 pišmàn sà stànali S 60.
 pišnik, -iku, -ici *pl.* S, pištinik W 1) 'bochenek chleba' S, W, *cf.* sumùn', 2) 'placek z mąki kukurydzianej' W, *cf.* plastò.
 pištòut 'pistolet' W, przenośnie o członku męskim: stàna pištòut = stàna pilkata W 79.
 pita, pitata, *pl.*: piti, pitit'ǵ 1) 'forma wypełniona ciastem na placek' S, W, 2) 'placek kukurydziany' S, W, 3) 'chleb w formie', *np.* misirna pita 'chleb kukurydziany' W, 4) mèt na pita 'plaster miodu' W, *cf.* g'umèè S.
 pitam, pitaš S, p'štam, p'štaš W 'pytam'; sà pita na ikimžijata 'pyta się lekarza' *ale* gu pita 'pyta się go', d'át'ǵtu gu pita kòn'čǵtu 'chłopczyk pyta się konika' S 31.
 pitriči *pl. tant.* 'zabawa w piłkę, którą się podrzuca, podejmując równocześnie z ziemi 4 orzechy' S, w W *niezn.*
 Pitrófd'èn' 'święto Piotra i Pawła' S, W.
 plàča W, plàčam S, plàčiš S, W 'placze'; kàk da ni plàča 'jak nie mam płakać?' S.
 plàčini, plàčin'ètu, plàčin'ánta *pl.* 'placz' S, W, *cf.* plàkani.
 pl'àčka, pl'àčkata 'rabunek' S, W.
 pl'àčkam, pl'àčkaš 'rabuję' S, W.
 plàčkawu W, plàčlivu S *sc.* málku 'placzliwe dziecko'.
 plàdnina S, W || plàjna S 1) 'południe', 2) 'obiad'; puplàdnina 'po-południe' S.
 pladnòvam, -òvaš 'jem obiad' S, W.
 pl'àjam, pl'àš 'plewieję' S.
 plàjna *cf.* plàdnina.
 plàka, plàkata 1) 'odwalnica pługa' S, W, 2) 'tabliczka szkolna' W.
 plàkani *n.* 'placz' S, W, *cf.* plàčini.
 plak'ènda *f.* 'placek z mąki pszenicznej' S, *cf.* krašnik, tòčinu.
 plàmin, plàmin'ò, *pl.*: plàmin'ǵ, plàmin'ètu 'płomień' S, W.
 pl'àna, pl'ànàta, *pl.*: pl'àni, pl'ànit'ǵ 'pieluszka' S, W.
 plànička, plànink'čt'ǵ *pl.* 'poziomka' W, w S *niezn.*
 plastò *n.*, plastà *pl.* S 'placek z mąki kukurydzianej', *cf.* pišnik.
 sà plàša W, sà plàšam S, sà plàšiš S, W 'przestraszam się'; kòn'u sà plàšiši S.

pláštam, pláštaš S, W 'plące', da ti plát'a S 26, ti sã plát'eni gr'ãxuvětu S 43.

plášteni *n.* 'zapłata' S, W.

pláštinga *f., pl.:* pláštingi, plášting'ětu S, plášting'ët'ã W 'waga pomostowa'.

plát'a *cf.* pláštam.

plátnu, plátnutu, *pl.:* plát'nã, plát'nãta 1) 'plótno', 2) 'zãgiel' S, W.

pl'áva, pl'avãta S, W, (*pl.:* pl'ãvi, pl'avit'ã S) 'plewy': pl'avãtaj ut žitutu, ut slamãta S.

pláv'a W, plavěm S, plavěš S, W 'pływam'.

pl'ávica *cf.* pijávica.

pláv'n'a 'stodoła' S.

(si) pl'ěsnuvam rãnc'ãt'ã 'klaszcę w ręce' S.

pl'ěška, pl'ěškata S, W, *pl.:* pl'ěški, pl'ěškit'ã S 'pleco, plecy'.

pl'ět, plitò(t) S, W, *pl.:* pl'ětišta, pl'ětištãta S 'plot'.

pl'ěta W, pl'ětam S, plit'ěš S, W 'plotę (z wełny)'; utivam pl'ětišt'ěm 'idę i plotę' S.

plix *m., plixuvi pl.* 'cegła niewypalana, robiona z gliny zmieszanej z plewami' S, W.

plimatik *m., plimatici pl.* 'ksiãdz-spowiednik' S, W.

pliskanica, -icata, -ici *pl.* 'uderzenie w twarz' S, W, *cf.* pl'úskani, šamãr.

plitka *m., f., plitku n.* S, plãtka *m., f., plãtku n.* W 'płytki, -a, -e'; *pl. ling'ěr, pl. bl'udu* 'płytki talerz', *pl. vòda* 'płytkã woda'.

plòća *f.* 'płaski kamieñ, płyta' S, W.

plòska *m., f., plòsku n.* S, plòsuk, plòska, plòsku W 'płaski, -a, -e'.

sã pl'ěž'am, sã pl'ěziš 'pelzam' S, W.

pl'ùja, pl'ùiš W, pl'ùjam, pl'ùš S 'pluję'; pl'ùiš't'ěm 'plując', gu pl'ùna 'napluł na niego' W 71.

plùk, plùkuvì *pl.* 'plùg fabryczny' W, *cf.* urãlu.

pl'ùnka *f.* 'ślina' W, *cf.* šlùnka S.

plusk'ã *f.* 'pas natkanej tkaniny na warsztacie tkackim' S: natkãvam inã plusk'ã.

pl'úskam, pl'úškaš 1) 'strzelam', 2) 'uderzam' W; tòpuvětu pl'úskat 'strzelają armaty' S 13, *cf.* pùkam; pl'úsna S, pl'úsnuwa W *sc.* vudãta 'woda trysnęła, tryska'.

pl'úskani, pl'úskan'ětu 1) 'strzelanina' S, 2) 'bicie *zwl.* w twarz' W, *cf.* pliskanica, šamãr.

plušt'è, plušt'ètu, plušt'anta *pl.* 'szeroka część ostrza motyki' S, w W *niezn.*

pò 1) służy do tworzenia stopnia wyższego (*comparativus*) przyimiotników i przysłówków S, W, a nadto 2) używa się w podobnym znaczeniu przy innych częściach mowy, *np.* pò mi sã utfòri dušata 'poweselałem' S 3, pò na k'ušetu 'bardziej na rogu (ulicy)' S 27.

pòda *cf.* pòja || pòjda.

pòdvik *m.* 'przezwiśko' S.

pòftùr 'drugi raz' S, W.

pòglinduk, pòglindòku, *pl.:* pòglindòci, pòglindòcitu 'wejrzenie, spoglądanie' S, W, *cf.* pugl'ènduvàni.

pòxa, pòxata, pòxi *pl.* = kanàp'u pl'ètin 'sznur pleciony' S, w W *niezn.*

(za) pòja || pòjda || pòda 'pójde' S.

pòjas, pòjasu, *pl.:* pòjasi, pòjasètu 1) 'pas' S, W, 2) 'tęcza', 3) 'pokolenie', 4) 'długie belki wzdłuż ściany domu' S.

pòli, pul'ètu, *pl.:* pul'anta, pul'antata 'równina' S, W.

pòlimu, pòlimòtu, pòlimònta *pl.* 'wojna' S, W, *cf.* murabè.

pòluk, pulugò, *pl.:* pòluci, pòlucètu = rasipanu icè '(zepsute) jaje, leżące w gnieździe kury' S, W.

pòmamica, pòmamicata 'podstęp' S, W.

pòmìt, pumitò, *pl.:* pòmìt'a, pòmìt'ètu 'ścierka w kształcie miotki do zamiatania pieca chlebnego' S, *cf.* pàna W, Marinovъ str. 47.

pòm'n'a W, pòm'n'am S, pòmniš S, W 'pamiętam'.

pòmuš, pòmušu, pòmušà *pl.* || pòmušnik, pòmušniku, pòmušnici *pl.* 'pomocnik' S, W, *cf.* pumagačìn.

pònasam 'bliżej' S, W.

pòp, pòpu, *pl.:* pòpi, pòpitu S, W || pòpuvi S 'pop, ksiądz'.

pòpara, pòparàta 'zupa, którą się przyrządza z wody, octu, oliwy, pieprzu, papryki i soli' S, W.

pòrnuwam, pòrnuwaš W, pòrkam, pòrkaš, ispòrkuvam S 'morduję'; za t'ą pòrna 'zamorduję cię'.

poròj *cf.* pròj.

pòrta, pòrtata, pòrti *pl.* 'brama' S, W.

portàrin || purtàrin 'odźwierny' S.

pòs *m.*, pustò S, pòst, pustòt W, *pl.:* pòstuvi, pòstuvètu S, W 'post'.

pòsl'at || napòsl'at 'wtyle' S, W.

pòstażija *m.* 'listonosz' S, W, *cf.* ταχιδρόμος.

pòstil'a, pòstil'ata, *pl.*: pòstil'ą, pòstil'ètu, *dem.*: pòstilka 'zaściółka, *np.* dywanik, kilim i t. d.' S, W.

pòt'a, pòt'atu, pòt'anta *pl.* 'gliniany dzbanek z rączką, w którym się nosi jedzenie do pola' S, W, *cf.* Marinovъ str. 64, rys. 74.

pòtkfas, pòtkfasu, pòtkfas'ą *pl.* 'ciasto pozostawione do zakwaszenia chleba' S, W, *cf.* kfás.

pòudnik, pòudnici *pl.* 'postronek' W, *cf.* vudilu.

pòutatak 'dalej, następnie' S.

pòutr'ą 'pojutrze' S, W.

pòviki 'więcej' S.

*p̄χkam: ti s'ètn'ą kòlku da p̄χkaś, ni mòś da ja túrniś S 24.

p̄χnuvam, p̄χnuvaś 'popycham, szturkam' S, W.

p̄k 'zaś, jednak' S, W.

p̄lin, p̄lna, p̄lnu 'pełny, -a, -e', p̄lna misinčina 'pełnia księżyca' W, *cf.* p̄lniś S.

p̄lniś, p̄lnišu, p̄lnišą *pl.* 'pełnia (księżyca)' S, *cf.* p̄lin.

p̄mka, p̄mki *pl.* 'pączek (kwiatu, liścia)' S, W, *cf.* pùmka.

p̄mp, p̄mpu 'pepek' S, W, *cf.* pùm.

p̄nt' S, W, pant'ò S, p̄nt'ut W, *pl.*: p̄ntišta, p̄ntištata S 1)

'droga', 2) 'raz', *np.* tri p̄nt'a 'trzy razy' S, W.

p̄r- *cf.* p̄r'.

p̄tam *cf.* pitam.

p̄radim S, p̄r'd'a W, p̄radiś, W 'pierzę'.

p̄r'adna *m., f.*, p̄r'adnu *n.* 'przedni, -a, -e' S, W.

p̄raf, p̄rava, p̄ravu 1) 'prawy', 2) 'prosty' S, W; na p̄ravu 'na prawo', stana p̄raf 'wstaje (*sc.* z pozycji siedzącej)' S, *cf.* p̄rav'ą.

p̄rafùlčą *n.*, p̄rafùlčanta *pl.* 'prosiatko' S, W.

p̄raχin *m.*, p̄raχin'ą *pl.* W, p̄raχina, p̄raχinata, *pl.*: p̄raχini, p̄raχin'ètu S 'huba drzewna'.

p̄ràja *cf.* p̄rav'a.

p̄ràk, pragò(t), *pl.*: p̄ràguvi, p̄ràguvétu 'próg' S, W.

p̄ramatàrin, -àrinu, p̄ramatàri *pl.* 'kupiec towarów bławatnych' S, W.

p̄ramatarl'k || -l'k 'sklep towarów bławatnych' S, W.

p̄ràs, prazò(t), *pl.*: p̄ràzuvi, p̄ràzuvétu 'roślina podobna do cebuli' S, W.

- prás'ǵ, prás'ǵtu, *pl.*: prafc'ǵ, prafc'ǵt'ǵ 'świnia' S, W; divi S, diwa
W prafc'ǵ 'dzikie świnie', tǒpiku prás'ǵ, tǒpiki prafc'ǵ *pl.*
'świnia domowa' S, W.
- pr'ásin *m.* W || pr'ásna *m., f.,* pr'ásnu *n.* S, W 'świeży, surowy'.
práša, prášiš W, prášam, prášiš S 'prószę, wzniecam pył'.
prašlák = m'ǵnka kámin' S, m'ǵnka kámin' W.
- práv'ǵ 'prosto' S, W; práv'ǵ gǒr'ǵ traći 'biegnie prosto na górę' S.
práv'a || práv'am, práviš S, prája, práiš W 1) 'robię, czynię, urzą-
dzam': práv'at idin brák 'sprawiają wesele', cár'u mu právi iná
krǵǵma '... sprawia ucztę' 66 S, 2) 'mówię, myślę': d'ǵt'ǵtu
i právi '... powiada jej', si právi sás umǒ 'myśli sobie', 3)
právi 'wynosi, kosztuje': kǒlku právi imánitu S 28, ni prái
tǒlku kafǵtu W 83, 4) na m'ǵn'ǵ mi sǵ právi 'wydaje mi
się, na tǵtkumu sǵ právišǵi 'jego ojcu wydawało się' S.
- právina, právináta 'prawda' S, W.
- prázin, prázna, práznu 1) 'próżny, -a, -e', prázna glǵva 'głupia
głowa', prázna kǵšta 'pusta (ale nie: opustoszała) chałupa,
bez domowników' S, W, *cf.* pǵsta, 2) 'bez pieniędzy i ma-
jątku' S, W.
- praznǒvam, -ǒvaš 'świętuję' S, W.
- pr'ǵlu, pr'ǵlutu, *pl.*: prilǵ, -ǵta 'przedza, pasmo nici wełnianych'
S, W.
- pr'ǵnda || prind'ǵm S || pr'ǵnd'a, prind'ǵš S, W 'przędę'.
prǵpna *f.* 'piękna' W 67.
- pr'ǵsnil *m.,* prisnilǒ S, W, *pl.*: pr'ǵsnilǵ, pr'ǵsnilǵtu S, pr'ǵsnil-
ǵánta W 1) 'krężel': na vrit'ǵnutu na fǵrkata S, W, 2) 'szpula
w warsztacie tkackim' W.
- pri 'przy, obok, do' W: l'ǵgni pri m'ǵn'ǵ, utidi pri n'ǵja, gu klǵdi
pri drǵžitǵ.
- *približam: da gu približǵi 'zeby zbliżyć się do niego' S, pribli-
žǵǵa nabǵn 'wzajemnie się zbliżyły' W 86.
- sǵ priǵǵi 'rozeszła się wiadomość' S 46.
- (za) priftásam, -ásas 'przybywam, zdążam na czas'; jas priftásǵǵ
'przybyłem' S 2, ni mǒgam da ja priftásam jás 'nie mogę
przybyć do niej na czas' S 19, priftásǵa ǵfǵǵijata 'nabiegił
rolnik' W 77.
- prig'ǵrnǵvam, -ǵrnǵvaš 'obejmuję, ściskam' S.
- prijunisam, -isaš S, pirjunisam W 'rzną drzewo piłą'.
prika 'wyprawa ślubna' W, *cf.* pirkija, prik'ǵ.

prikas *f.*, prikastà, *pl.*: prikazi, prikaz'etu 'bajka, opowiadanie' S, *cf.* gáčica.

prikázuvam, -ázuvaš 'opowiadam, rozmawiam' S: vazi d'én' prikázuvaxa S 11; si prikázuvaš 'spowiadasz się' W.

prikažálin *m.*, -áli *pl.* 'gadula' S, w W *niezn.*

prik'é *n.*, prik'ánta *pl.* 'wyprawa ślubna' S, *cf.* pirkija, prika.

prim'an'am 'ubieram kogoś' W, *cf.* ubl'ákuvam S, sã prim'an'am S, W || sã prim'aním S, sã -áníš S, W 'ubieram się': prim'á-n'énta sãs tólkus xúvava rúba S 23.

primka, primkata, primki *pl.* 1) 'oczko (przy robocie szydełkowej)', 2) 'sieć na ptaki zrobiona z nici wełnianych': ptaki łowi się »sãs primki ut pr'èlu« S, W, 3) przenośnie: vi žè-nit'ã sãs vas u primka n'ásã fl'ávalu! S 38.

*(za) sã primól'a 'poproszę': sã primóli na nás žèna W 71, da sã primóliš na afindikótu W 83.

prin 'przed, zanim' S: prin da stáni murabétu = prin pòlimu S = pišin ut murabétu W 'przed wojną', prin da pój 'zanim poszedł' S 9.

prind'ém *cf.* pr'ènda.

sã pripiram, -iraš 'sprzeczam się' S, W; sã sprip'áxmi 'posprze-czaliśmy się' S.

*pripitam: fãti da ja pripita 'zaczął ją wypytywać' S 47.

sã pripúštam, -úštaš 'biegam na wyścigi' S, W.

pripúštani *n.* 'bieg, wyścigi' S, W.

pris 'przez' S, W; za prumin'èš pris b'ála vòda 'przejdiesz przez białą wodę', pruminãx pris Sulùn 'przechodziłem przez Soluń' S, pris s'èlutu 'przez wieś', pris tãm 'tamtędy' S, W, stàna pris wičaròt 'wstał w nocy' W 74.

*za prisl'áda 'wyszedzę': ja prisl'ádi 'wyszedził ją' S.

*za prispim 'prześpię': áku móžiš idin v'èčer da prispíš 'jeżeli możesz przespać' S 54.

priška, priškata, priškit'ã *pl.* 'nadgniotek' S, W.

pròcip' *m.* prucip'ò, *pl.*: pròcip'ã, pròcip'át'ã 'szpara (*np.* w podłodze, ścianie, powale)' S.

pròedrus *m.* 'prezydent', pr. na krátusut 'prezydent państwa' W 87.

prój *m.*, prujò, prójšta *pl.* S, poròj, poròjut, poròjã *pl.* W 'potok, rzeczka powstająca z opadów, zbiera się w niej: vòda ut sn'ãgò, ut dáždò...'

pròjma, pròjmata, pròjmi *pl.* 1) 'śniadanie' S, 2) 'południe' W.

pròmina, *cf.* pruminam.

pròs'ąk || pròsjak S, W, pròs'ąku S 'zebrak'; pròs'ąckit'ą rùbi
'szaty zebracze' S 23.

pròs'am 'staram się o rękę' S 28, 54.

pròs'ńka *f.* W, pròš'ńka *f.* S 'zebraczka'.

prosk'éfal *cf.* prusk'éfal.

pròsu, prusòtu, prusà *pl.* 'proso' S, W.

pròš'finga, pròš'fingàta, pròš'fing'ètu *pl.* 'uciekinię, emigrant (o greckich uciekinię z Azji Mniejszej)' S, W.

pròtipurgò, pròtipurgitu *pl.* 'prezes rady ministrów' S.

pròtumàstur *m.* 'majster, mistrz' S 18.

(za) pròwal'a *cf.* pruvàlam.

p'į'd'a *cf.* prădim.

p'įličā *n.*, p'įličānta *pl.* 'osiołek' S, W, *cf.* parlica.

pr'įnčēka, pr'įnčēkata 1) 'pręt do nawijania tkackiej osnowy na krosna': ąku n'āma pr'įnčēkata sā ni vij S, *cf.* c'āp W, 2) 'pręt, kij wogóle' S, W.

pr'įnt, pr'įntu, *pl.*: pr'įntuvi, pr'įntuvètu 'pręt' S, w W *niezn.*

p'į'mna *cf.* p'į'vna.

p'į's, p'į'stu, *pl.*: p'į'sti, p'į'stitu S, p'į'st W 'palec'; gul'am p'į's
'kciuk', ut dól gul'am p'į's: str'ādna p., pòudól ut str'ādna
p.: málka p. S.

p'į's *f.*, prastā S, W, *pl.*: p'į'z'ą, praz'āt'ą S 'ziemia'; čērna p.
'czarnoziem' S, čarv'ēna p. 'glina' S, W.

pr'įskam, pr'įskaš *sc.* sās vār 'bielę wapnem' S, *cf.* l'āp'a W.

pr'įsnuwa || spr'įsnuwa kòn'ut 'koń ucieka, wybiega' W, *cf.* ispr'įsnuva.

p'į'stin, p'į'stin'u, *pl.*: p'į'stin'ą S, W, p'į'stin'ètu S, p'į'stin'āt'ą
W 'pierścień'.

p'į'vna *m., f.*, p'į'vnu *n.* S, p'į'mna *m., f.* W 'pierwszy, -a, -e';
p'į'vni bratučēndi S, p'į'mna bratučēndi W 'kuzyni 1-go
stopnia', p'į'mna nùk 'prawnuk' W, *cf.* prumlùk S.

p'į'vu 'najpierw', p'į'vu, p'į'vu 'na samym początku' S, *cf.* pišin W.

p'į'zā W, p'į'zām S, p'į'zīs S, W 'opalam sierść zwierzęcia'.

pruāvliu *n.*, pruāvliòtu 'dziedziniec (*zwl.* zamkowy)' S.

pruč'ųjna *m., f.*, pruč'ųjnu *n.* 'słynny, -a, -e' S, pruč'ųjin, pruč'ųjna,
pruč'ųjnu 'wiele rodzący, -a, -e, wiele przynoszący owoców',
np. p. krūša W.

prudāvam, -āvaš 'sprzedaję' S.

(za) prudòsam, -òsaš 'zdradzę' S, W.

prufita || prufitis S, prufit || prufitin, prufiti *pl.* W 'prorok'.

*pruxurèsuwam 'postępuję naprzód': pruxurèsuwat na murabètu, pruxurèsaxa nètr'ą pàk u dušmàninut W 73.

prul'ètnuva 'prze-, ulatuje', prul'ètna 'poleciał' S.

pruminam, -inaš 'przechodzę' S, W; n'èmam pruminàntu 'nie przechodziłem', prumina mrìva vr'àm'ą 'upłynęło trochę czasu', pruminaxmi idin sirumàška žìvòt 'pędziliśmy biedne życie', si pruminam 'spędzam czas, żyję', pruminami na kanàp'u listàta 'nawlekamy liście na sznurek' S, za pròmina: pròmin' i ti pukràj nam 'zostań, przenocuj i ty przy nas' S 15, tòs w'èčar u wàm da pròmina '...żeby u was przenocował' W 80.

prumlùk *m.*, prumlùci *pl.* 'prawnuk' S, *cf.* p'p'vna.

sā prusf'anti *cf.* sā pusf'anti.

prusf'ášta *cf.* us'bmnuva.

da prusf'ati bukò S, bùkut W = da pùšti listà.

prusinàrin, -àrinu, -àri *pl.* 'swat, idący w sprawie zawarcia małżeństwa' S 28.

prusk'èfal || prosk'èfal *m.*, -èfali *pl.* 'poduszka' S, W.

prustiram, -iraš 1) 'rozpościeram', 2) 'wieszam bieliznę' S, W.

prust'òwani *cf.* prustin'è.

pruštàvam, -àvaš 'przebaczam' S, W; da m'ą prustiti! 'przebaczcie mi!' S, ti sā prustiŋa gr'axuvètu S 44.

pruštìn'è *n.*, pruštìn'ánta *pl.* S, prust'òwani W 'przebaczenie'.

pruval'am, -al'aš *sc.* sās sfr'ad'alu 'wiercę świdrem' S, W; (za) pròwal'a, za pruwàliš b'nèfata 'podziurawię, -isz beczkę' W 69.

pruv'aruvam, -àruvaš 'daję wiarę czemuś' S, W; t'è gu pruv'aruvàŋa 'zawierzyli mu' S, sigà pruw'aruwaŋ, čą žinàtami putànaj W 72.

pruzàr'ani *n.* 'brzask ranny' S.

sā pruzg'avam S, sā pruzjàwam W, -àvaš S, W 'ziewam'.

sā pruzòr'uva 'świta' S: l'u fàti da sā pruzòr'uva 'ledwo zaczęło świtać', *cf.* uzòr'uwa W.

sā pruzwàla = sā ustramutì W 79.

psàlam, -àlaš 'śpiewam w kościele' S, W.

psàlani *n.*, psàlan'ètu 'śpiew kościelny' S, W.

psàlt *m.*, psàlti *pl.* 'śpiewacy (djacy) w kościele' S, W.

psòvani *n.* 'przeklinanie, wielka kłótnia' S, W, *cf.* ruf'ani: sā psòwat 'βρίζονται, kłóca się' W.

- psunisuvam, -isuvaš 'czynię zakupy' S, *cf.* kupòvam.
 psurùcki S, psurùk'ǵ W *pl. tant.* 'kawałki ciasta, co się przylepiają do ścian niecek'.
 psuvantina *f.* 'przekleństwo' S, W.
 pšèla, pšìlata, pšèlit'ǵ *pl.* 'pszczoła' S, W.
 *za pšìfisam 'wybiore?': da gu pšìfisat W 87.
 pšinica, -icata 'pszenica' S, W.
 pšitò, -òtu 'pieczen' W 81.
 pu 'po' S, W: pu dv'ǵ, pu tri listǵ 'po 2, 3 liście', fǵti pu idin izmik'arin 'najał po jednym słuźącym', pu s'èlutu 'po wsi', pu dirata 'po śladzie', sǵ pukašta pu skǵlata 'pnie się po schodach', napùln'uvǵmi pu bñn'èfit'ǵ '... po beczkach', gu puznǵ pu kiman'ètu 'poznała go po grze na skrzypcach' S.
 pub'ǵgnuvam, -ǵgnuvaš 'uciekam', za pub'ǵgnam 'ucieknę' S, W.
 pub'ǵsn'ǵvam 'dostaję szalǵ', gǵównie o psie: pub'ǵsn'ǵ kùčǵtu 'wściekł się' S, *cf.* ub'ǵsn'ǵ W.
 pučìnuvam, -ìnuvaš W, pučìvam, -ivaš S 'spoczywam', za pučìn'ǵ 'spocznę' S.
 sǵ pučùd'uvam, -ùd'uvaš 'namyślam się', da sǵ pučùd'ǵ || pučùdim 'niech się namyślę' S, W.
 pudrùkašt'èm 'złorzeczǵ, lzǵc' S 49.
 *sǵ puftòr'uvam 'żenię się po raz drugi': sǵ puftòri S.
 pugl'ènduvam, -ènduvaš 'popatruję, doglǵdam, opiekuję się' S, W;
 pugl'ènduvaj mòjtu mǵlku dur da dòjda jǵs 'zaopiekuj się mem dzieckiem aż do mego powrotu' S.
 pugl'ènduvǵni «. 'wejrzenie, spoglǵdanie' S, W, *cf.* pòglinduk.
 puǵǵǵan 'zapatrzony' S: šìcki si ustǵnǵǵa puǵǵǵani.
 *za puǵǵǵkam 'przyglǵdnę się': jas si gu puǵǵǵkaǵ S 45.
 puidin, pujnǵ, pujnò 1) '± 1': pu idin m'ǵjǵnc dvǵ 'jakies ± 2 miesiǵce' S, 2) 'jakiś, pewien': kutù pujn'è pilcǵ 'jak jakies ptaki' S, pujnò vr'ǵm'ǵ 'dawno, »drzewiej«' S, W, 3) 'zaden, nikt' (z negacjǵ): puidin ni mòžišì 'nikt nie mógł', da gu ni utfòri puidin! 'zeby go nikt nie otworzył!' S.
 pujnòš 'jeden raz': da si prim'ǵn'ǵ pujnòš 'choć z raz' S 32.
 za sǵ pukǵcam *cf.* sǵ pukaštam.
 pukalnǵnt: tǵtku m'ǵ imǵšì pukalnǵnt 'ojciec mię przeklǵł', da t'ǵ pukaln'è S 55.
 pùkam, pùkaš S, pùknuvam W 1) 'pękam'; pùka uvida 'pęka

- granat', pùkna ut inát'u 'pękła ze złości' S, pùkna kòn'ut W 81, 2) p. sàs tufèjk' 'strzelam' W, *cf.* pl'uskam S.
- sã pukãstam, -ãstãš 'wspinam się', da sã pukãcam gòr'ã 'żebym się wspiał na górę', sã pukãšta na vr̥x̣ žãmijata S, *cf.* sã skãstam W.
- pukràj 'obok, przy' S, W: pukràj nam 'przy nas', jas išta da s'ãda pukràj t'èb'ã 'chcę się przy tobie'.
- pukrivam, -ivaš 'przykrywam' S, W.
- pul'ana || pul'ana, -ãnata, -ãnit'ã *pl.* 'ugór (umyślnie zostawiony kawał roli)' S, W.
- pulãta *f.* 'szeroki balkon idący wzdłuż domu' S, w W *zn.* w powiedzeniu: pulãta kãšta = wisòka k., *cf.* jasl̥k.
- pulèk 'powoli' S, W; pulèk, pulèk mãjka m'ã narãsti 'z wielkim trudem (*dost.* b. powoli) matka wychowała mię' S 1.
- pulica, -icata, -ici *pl.* 'półka' S, W.
- pùlin, pùlna, pùlnu 'pełny, -a, -e' S: pèš p. l'ãbuvì 'piec pełen chlebów'.
- puluurkisuvam 'oblegam' S: tũrčinu ja puluurkisa Atina.
- puluvìn *m.* 'pół' S: sàs p. g'ãš 'z jednym poślakiem', dur na puluvìn'ju p̥nt̥ 'aż do pół drogi' S 44.
- pumagačín *m.* 'pomocnik' W, *cf.* pòmuš.
- pumãgam, -ãgaš 'pomagam' S, W.
- *puminam 'spędzam czas': kãk puminax̣ti tòlku wr'ãm'ã 'jak spędziliście...', ti kãk puminã 'jak ci się powodziło' W 87, puminã idin d'èn' 'minął jeden dzień' W 85.
- pumiždu 'pomiedzy' S: pumiždu (*bis*) na luz'ètu s'ãx̣ misir', pumiždu na misir'u s'ãx̣ fasul, *cf.* miždu W.
- pùmka, pùmkata 'pączek' S, *cf.* p̥mka.
- da sã pumòl'a na Gòspuť 'niech się pomodlę do Boga' S 23.
- pùmp, pùmpu, *pl.:* pùmpuvi, pùmpuvètu 'pępek', S *cf.* p̥mp.
- pumj̣znant, -j̣znanta, -j̣znantu 'zmarznięty, -a, -e' S, W.
- pumj̣znuvam 'marznę' W.
- punã 'przynajmniej' S, W; taps'ãta punã tri uki m'ãsu S, punã dw'ã uk̥ m'èsu W.
- pund'álnik, -álniku, *pl.:* -álnic'ã, -álnic'ètu 'poniedziałek' S, W.
- sã pupãr'uwam 'oparzam się (*np.* wrzącą wodą), *aor.:* sã pupãr'ãx̣, ti sã pupãri W, *cf.* sã nap'èkuvam S.
- sã pupikãvam 'moczę pod siebie' S 12, *cf.* pika.
- pùpula, pùpulãta 'pierze, puch' S, w W *zn.*, *cf.* p'èru, pirũska.

- purʔmb'uvam 'obrębiam', purʔmbinu 'obrębione' S, W.
 purʔnčuvam, -ʔnčuvaš 'zamawiam' S, W; purʔnčani rābuti 'robota zamówiona', sã purʔnčax 'postanowilem' S.
 purtārin *cf.* portārin.
 purtukāl || -āl' *m.*, -āl'ǵ *pl.* W, purtukāla, -alāta S 'pomarańcza'.
 pusāt *m.* 'broń' S, W.
 sã pusf'anti S, sã prusf'anti W 'stał się świętym'.
 pusipuwam 'posypuję' W, *cf.* nasipuwam S.
 sã pusirāxa W 69.
 pusirić *m.*, -ičǵ *pl.* 'zasraniec (*zwł.* o dziecku)' S, W.
 pūsta *m., f.*, pūstu *n.* 'opustoszały, -a, -e' (nie: pusty), *np.* p. kššta 'dom opuszczony, w którym nikt nie mieszka' S, W. *cf.* pāzin.
 sã pustagòsuvam 'zdumiewam się' S.
 pustilam, -ilaš 'rozścielam' S, W; p. kilim'u, krivat'u, ja p. trāpi-zāta S.
 pustrid'a wēčar 'o północy' W 72.
 pūštam, pūštaš 'posyłam, puszczam' S, W; mājka m'ǵ pūсна na skul'otu 'matka posłała mię do szkoły', dōjdi vr'am'ǵ da n'ā pūsnat 'nadszedł czas naszego zwolnienia (*sc.* z wojska)', pūšta listā, inō čatālčǵ pūšta 'puszczać (o pączkach)' S, pūštat klās 'zawijają kłos' S, W, pūšta idin tiligrāf 'wysyła depeszę', pūštat χabēr 'dają znać', za pūsnam prusināri 'wysłę swatów', da si pūсна vudāta 'aby oddać moc?' S, sã pūšta da gu t'era pōput 'rzuca się, aby wygonić popa' W 76.
 putām 'wgóré'; dvājsi S, dvājsti W putām 'około 20'.
 putāna *f.* 'kobieta złego prowadzenia się' W 71, *cf.* ruspija.
 putir, -ir'u, -ir'ǵ *pl.*, putirčǵ *dem.* 'szklanka' S, W.
 putisuvam 'podlewam' S, *cf.* nap'ǔ'skuwam, wād'a.
 putištira *f.* 'koneweczka blaszana' S, W.
 pūtka *f.* 'narząd płciowy u kobiety' S, W; przekleństwo: pūtka ti mājčina! S.
 sã putkult'awam, sã putkult'ax *aor.* 'klekam' W, *cf.* kl'ėknuvam S.
 putrisija *f.* 'zniszczenie' S, W.
 puturčāk *m.*, -āci *pl.* 'poturczenie' S, W.
 puvinzālka, -ālkata S, *cf.* Marinovъ str. 96, rys. 81, w W *niezn.*
 puvivam, -ivaš 'związuję, obwiązuję', mālku p. 'powijam dziecko' S, W.
 puznāvam 1) 'poznaję' S: da ja vidim, ja puznāvam S 26, 2) 'rozumieć' S: puznā S 12.

jas gu puzał'ovam 'lituję się nad nim' S.
 pużalt'á křštata 'dom nabrał złotej barwy' W 87, pużlat'avat sc.
 listata 'zółkną (liście)' S 5.

R

rabuš 'miara: »puluwin prěst«' W 78.
 rábuta S, W, *pl.*: rábuti, rábut'etu S, rábut't'ą W 1) 'robota', 2)
 w *pl.* 'zdarzenia, czyny' S, W; za da kázuvat takfés rábuti S 12.
 rábut'a W, rábut'am S, rábutiš S, W 'pracuję'; si gi rábut'axmi
 i nifkit'ą 'uprawialiśmy sobie i niweczki', utivam da rábut'a
 'idę do pracy' S.
 rábutna *m., f.*, rábutnu *n.* 'pracowity, -a, -e' S, W.
 rádus 'radość': sās s'è rádus || sās gul'am rádus W 71 || sās gu-
 l'ama rádus W 85.
 sā ráduvam, sā ráduvaš 'cieszę się' S, W.
 raguzina, -ini *pl.* 'mata trzcinowa' S, W.
 raχāt *m.* 'spokój' S, W; ni ustájaš na raχāt 'nie dajesz spokoju'
 W 76.
 raχit', -it'u, -it'ą *pl.* 'garb' S, *cf.* gř'ba W.
 rāk, ráku(t), *pl.*: rákuvī, rákuvētu 'rak' S, W.
 r'āka, r'ākāta S, W, *pl.*: r'āki, r'ākit'ą S 'rzeka (nigdy nie wysy-
 chająca)'.
 rakčėknuvam *cf.* rasčėknuvam.
 rakija, -ijata 'wódka' S, W.
 rāklica *f.* 'schowek w ścianie' W, w S *niezn.*
 rāmin' *m.*, rāmin'ą *pl.* W, rāmu, rāmutu, *pl.*: rāmunta, rāmuntāta
 S 'ramię'.
 rāna, ranāta S, W, *pl.*: rāni, ranit'ą S, ran't'ą W 'rana'.
 rānčica, -icāta, -icit'ą *pl.* 1) 'rączka pługa', 2) 'rączka innych przy-
 rządów lub narzędzi *np.* »čakrčk-a«' S, W.
 rānčulka *f.* 'rączka, *np.* korbka w młynku od kawy' S, W.
 rānži *cf.* rāži.
 rānina *f.* 'ranek' S, rānišnāta zw'āzda 'jutrzeńka' W, *cf.* sabāχ-
 t'lduzi S.
 rāpkāf S, W, -āv'u, *pl.*: -āv'ą, -āvitu S, rāpkaut W 'rękaw'.
 rāpkāvnica, -āvnicāta, -āvnicit'ą *pl.* 'rękawica' S.
 rānu *n.* 'rano (od świtu do 10 rano)' S, W.
 r'āpa, r'āpata, r'āpit'ą *pl.* 'rzepa' S, W.
 rasad'ovam, -ovaš 'rozsadzam (sadzonki)' S, W.

- sā rasbǫ'kuva murabè 'zaczyna się wojna' S 1, sā rasbǫ'kaxa G'ermāni i Būlgāri 'zaczęli wojnę Niemcy i Bułgarzy' S 2.
 *rasčėknuvam || rakėėknuvam 'rozdieram': rasčėknanti rūbi 'szaty podarte' S, gazò da si rasčėkniš S 24.
 rasipan, -ipana, -ipanu 'b. chory, wyniszczony, zepsuty, -a, -e' S, W.
 rasipuvam misir 'zrywam kukurydżę' S, W.
 sā rasipuvam, sā -ipuvaš 'niszczeję', sā rasipuva 'niszczy się' S, W; mi gu rasipa žumbišu 'popsuła mi zabawę' S 30.
 sā raskāpuva 'psuje się, niszczy się' S, raskāpana rūba 'podarta szata' W.
 sā rasklat'òvam, -òvaš 'chwieję się' S, W.
 raskrivam, -ivaš 'odkrywam' S.
 raspil'avam vudāta 'rozlewam wodę', r. brāšnu 'rozsypuję mąkę' S, W; sā raspil'āxa šičkiju insānu S 20 'rozeszli się wszyscy ludzie'.
 raspǫnt' *m.* 'rozdroże' S 43.
 sā rasprim'āni (ut nās rūba) S 32 'rozebrał się (z tej szaty)'.
 rāst'a W, rāst'ēm S, rāst'ėš S, W 'rosnę', jas gu rāst'ēm mālku, jas gu narāstux mālku 'wychowuję' S.
 *sā rastup'òva 'taje': sā rastup'òvat sn'āguvėtu 'tają śniegi', mu rastupi (*sc.* slėncitu) krilāta 'roztopiło mu (słońce) skrzydła', sā rastupix ut znój 'oblałem się potem', sā rastup'òvat 'rozchodzą się' (*sc.* ludzie) S, *cf.* sā razd'ālòvat W.
 rāsu *n.* S, W, *pl.*: rāsunta S, rāsa W 'sutanna'.
 sā rašėtuvam 'przechadzam się' S, W; da sā rašėtam pu s'ėlutu S 20, gu rašėta s'ėlutu S 32.
 r'āška *f.* 'kawałek' *np.* r. m'āsu S, *cf.* mirka W.
 ratanica 'uderzenie nogą' W: udriwa idnā ratanica na pòput W 70, *cf.* riskanica S.
 rātka *m., f.* S, r'ātuk *m., f.*, r'ātka *f., n.* S, W 'rzadki, -a, -e'.
 rāvna *m., f., n.* S, rāmna *m., f., n.* W 'równy, -a, -e',
ale: Ravnā *nom. propr.* wsi.
 razalinka *f.* S, lazarinka W 'kolędniczka, chodząca w dzień św. Łazarza'.
 razbijna kòkał S, razbijin kòkał W 'złamana kość'.
 razbiram, -iraš 'rozumiem' S, W.
 razbivam 'rozbijam, rozwalam (płot), łupię (orzechy)' S, W.
 razbòj, -òju, -òjit'ā *pl.* 'warsztat tkacki' S, *cf.* staròlak W.

- sã razbul'ávam 'rozchorowuję się' S, W; sã razbul'áχ idná bółka 'zapadłem na chorobę' S 2.
- sã razbũždam 'budzę się', sã razbudix 'zbudziłem się', razbud'én 'rozbudzony' S.
- sã razd'áłowat 'rozchodzą, rozstępują się' W: sã razdiliχa 'rozstali się' W 84, *cf.* sã rastup'óva S.
- *razdávam 'rozdaje': razdadi brašnótu W 78.
- *razdrivam 'rozrywam, rozkopuję': da razdrijmi zim'áta S 48.
- sã razgjáždam S, sã razjáždam W 'wpadam w gniew', razgjad'én S, razid'én W 'rozgniewany', *cf.* sã jid'ém, sã timòsuvam.
- sã razgól'uvam 'obnażam się' S, W.
- razm'ásuvam 'mieszę ciasto' S, W.
- razmnuvam 'formuję bochenki po wymieszeniu ciasta' S, W.
- rázum *m.*, rázumu, *pl.*: rázum'á, rázum'étu 'rozsądek, roztropność' S, W; ùm bis rázum pari ni pràvi S, ùm bis rázum parě ni práj' W 'umysł bez rozsądku nie nie wart'
- sã razùm'am, sã razùmiš S, sã razùm'uwam W 'przypominam sobie'.
- razvarén, -éna, -énu 'rozgotowany, -a, -e' S, W.
- *sã razvr'áv'a 'rozgaduję się': sã razvr'áv'áχa S 42.
- rážam 'tnę' S.
- ražanina *f.* 'słoma żytnia' W.
- rážba, rážbata, rážbit'á *pl.* 'poród' S, W.
- ráždam 'rodzę' S, W, *cf.* rud'óvam.
- ražd'ásuwa *sc.* nóš 'rdzewieje' W, *cf.* rěždaf, skur'ásuva.
- raži: kón'u raži S, χát rāžī W 'rzy'.
- rèbru *cf.* ribró.
- za r'èka, ričěš 'powiem' S, W; jas r'èkuχ da sã fát'á na ràbata 'postanowiłem zabrać się do roboty' S 2, r'èkuχ da gu fát'a 'chciałem go złapać' S 45, štò si ričě? 'co znaczy?' S, W.
- r'èma, r'émata, r'èmit'á *pl.* 'katar' S, W.
- r'énd'a W, r'éndam || rindim S, rindiš S, W 'układam, porządkuję'; r. liŋg'èri 'układam talerze (na półce)', r. t'ut'ùn' S, *cf.* niža W.
- rènt, rindò, *pl.*: rènduvi, rènduvétu 'rząd, linja' S, W; da stánuva sàs r'ènt '... po kolei', dójdi rindò i na d'át'átu 'przyszła kolej na ...' S.
- rèsa, rèsata, rèsit'á *pl.* 'pek winogron' (tylko o ładnych i gęstych): luz'étu ima rèsa S, W.

- rěspa, rěspata 'strugacz, rodzaj prymitywnego hebla' S, *cf.* rukàn', strùk.
- riba, ribata, ribit'ǵ *pl.* 'ryba' S, W.
- ribàrin, -àrinu, *pl.*: ribàri, -àritu 1) 'rybak' S, częściej *uz.* balak-šija, 2) 'sprzedający ryby' W, *cf.* luwàčin.
- ribrò, ribròtu S, rèbru W, *pl.*: ribrà, -àta S, W 'zebro'.
- ričina *f.* 'gatunek wina z dodatkiem żywicy' S, W.
- rijam, riš S, rǵja, rǵš W 'ryję'.
- rindim *cf.* r'ènd'a.
- ripàn' *m.*, -àn'ǵ *pl.* 'marchew' S, W.
- Risànta *nom. propr.* S, *cf.* Xrisanti W.
- riskanica *f.* 'uderzenie (noga, siekiera)' S: riskanici dàvat 'uderzają toporami', *cf.* ratanica W.
- rišetù, -ètutu, *pl.*: rišità, rišitàta 'sito do przesiewania zboża' S, W.
- ritam, ritaš S, rǵtam W 'wierzgam'; magàr'antu rǵta W.
- riwè *cf.* ruvè.
- riz'à, -àta, riz'àt'ǵ *pl.* 'ręcznik' S, *cf.* misàl'ca W.
- rižènu, -ènutu, -ènunta *pl.* S, rǵžèn *m.*, -èn'ǵ *pl.* W 'rozen'.
- ròk, rugò, *pl.*: ròguvi, rògùvètu S, ròk, rugòt || rògut W 'róg'.
- ròpka, ròpkata, ròpkit'ǵ *pl.* 1) 'otwór, dziura', 2) 'jama' S; *dem.*: ròpčinka *f.*, ròpčinki *pl.* S, dùpkička W 'dziureczka', *cf.* dùpka.
- ròsa, rusàta S, W, rusit'ǵ *pl.* S 'rosa'.
- rǵja *cf.* rijam.
- rǵmb'a W, rǵmb'am S, rǵmbiš S, W 'obrębuje'.
- rǵmp, rambò(t), *pl.*: rǵmbuvi, rǵmbuvètu 'obrąbek' S, W.
- rǵnka, rǵnkata, *pl.*: rǵnc'ǵ, rǵnc'àt'ǵ 'reka' S, W.
- rǵš *f.*, raštà S, W, *pl.*: rǵžǵ, rǵžàt'ǵ S, mlògu rǵžà W 'żyto'.
- rǵšnica *f.* 'żarna' W, *cf.* m'èlnica S.
- rǵtam *cf.* ritam.
- rǵždaf 'pokryty rdzą' W, *cf.* ražd'asuwa, skur'asuva.
- rùba *f.*, rùbi *pl.* 'szata' S; *dem.*: rùbičkit'ǵ *pl.* S 19.
- za ručàsam, -àsaš 'zaczaruję, rzucę urok' S: da ni gu ručàsam 'żebym go (sc. dziecka) nie urzekła', *cf.* ùruča, uručàsam.
- rudàn', -àn'u, -àn'ǵ *pl.* 'przyrząd do nawijania nici' S, W.
- rudnina, -inata 'rodzina' S, W.
- rud'òvam, -òvaš 'rodzę' S, W, *cf.* raždám.
- ruf'àni *n.* = psòvani 'przekleństwo, przeklinanie' S, W.
- rukàn', -àn'u 'hebel' S, *cf.* strùk, rěspa.
- runim, -iš 'wyłuskuję ziarna z kaczanu kukurydzy' S, w W *niezn.*

rusi 'rosi (o drobnym deszczu)' S, W.
 ruspija, -iji 'prostytutka' S, W, *cf.* putàna.
 ruvè S, riwè W *sc.* magàr'atu 'osiół ryczy'.

S

s'â 'teraz, oto' S.
 saalâm 'pewny czegoś' W 77.
 sabàcka *f.* 'całus' S.
 sabàx-âlduzi 'jutrzienka' S, *cf.* rànina.
 sabàkarši 'o świcie' S 2.
 sabàlin 'rano do godz. 11-ej' S, w W *zn.*
 *sâ sabiram 'zbieram się': sâ sâbirâli djâvulêtu S 24.
 sâć *m.*, sâżuwi *pl.* 'daszek u czapki' W, *cf.* v'â'snik, S.
 s'âća *cf.* s'âka.
 s'âd'a W, s'âdim S, s'âdiš || sidiš S, W 'siedzę'; s. na skumin'ò
 'siedzę na stołku', s. na kul'ânâ 'klęczę', pl'êtam s'âdâškum
 'siedzę i plotę' S.
 s'âdba, s'âdbata, s'âdbit'â *pl.* 'siejba, zasiew' S, W.
 safi zlâtû 'czyste złoto' W 87.
 saxât *cf.* sât.
 sâ'atâ 'b. zły, kiepski' S 3.
 sâja W, sâjam S, sâš S, W 'ssę'.
 s'âjam 'sieję' S.
 sâka *f.* 'torba szkolna' S, W, *cf.* tórba.
 s'âka || s'âća W, s'âkam S, s'âcêš || siçêš S, W 'rąbię'.
 sakâjk', -âjk'u, -âjk'â *pl.* 'bluza' S, W.
 sâkam, sâkaš 'wyglądam, wypatruję, przewiduję' S, W; za ja sâ-
 kami mēčkata, kugâ za si pòj' S 16.
 s'âkând'â 'wszędzie' S, W.
 sakât' 1) 'kulawy' S, W, 2) 'wogóle ułomny *np.* bez ręki, nogi' W.
 sakâs, -âzu(t), -âz'â *pl.* 'żywica' S, W.
 s'âkuj S, s'âkutrij W, s'âkakfa S, s'âkutra W, s'âkakfu S, s'âku-
 tru W 'każdy, -a, -e', w S bywa też s'âkutri, *cf.* S 12 i 47.
 sakûla, -ûlata 'mieszek na pieniądze(?)' S 40.
 sâł, sâlu, *pl.:* sâlûvi, sâlûvêtu 'prom' S, W.
 salistra *f.* 'podbródek dziecięcy' S, W; visôcka salistra 'podbródek
 haftowany z Wysokiej'.
 s'am'â, s'am'âtu, *pl.:* s'am'ânta, s'am'ântata 'nasienie' S, W.
 samâr', -âr'u, -âr'â *pl.* 'siodło z drzewa na osła lub konia' S, W.

- sambut'arnik, *pl.*: -arnici, -arnicetu 'charakternik: daviši vrakulaci' S, W.
- samòs 'sam' S 13, 33.
- sandakòsaχ = sà udriχ S.
- sandāl, -àlu, -àlā *pl.* '5 do 6 »dragów« tytoniowych' («držuk» na którym suszą się liście tytoniu) S, W.
- s'anka, sãnkata, s'ankit'ā *pl.* 1) 'cieni', 2) 'zmora we śnie' S, W, 3) 'parasol' W, *cf.* parasol.
- sãnki 'więc, mianowicie' S, W; sãnki za pójmi tam 'a zatem tam pójdziemy', *cf.* čũnki, demèk.
- sãnòvam, -òvaš S, s'bn'a, s'bniš W 'śnie'.
- sãn'br, -'bru, -'br'ā *pl.* 'granica' S, W.
- sap'etka *f.* 'koszyk' S, w W *niezn.*
- sãpšixu, sãpšixā *pl.* 'majranek' W, *cf.* manžurāna S.
- sap'ùn', -ùn'u 1) 'mydło wogóle' W, 2) 'mydło wyrabiane na wsi' S.
- sapunžija *m.* 'mydlarz' S, W.
- S'ār 'miasto Serres, Σέρραι' S, W.
- sarà, -àta 'kolej, linja': s'āj' sarà 'teraz kolej, teraz do roboty!' W 72, sās sarà || sà sarà 'pokolei' W 74.
- s'āra, s'ārata 'siara, tj. pierwsze mleko po ociełeniu się krowy' S, W.
- sarāfin *m.* 'bankier uliczny' S, W.
- saral'ik *m.* 'żółtaczka (choroba)' W, *cf.* žlāt'ec S.
- sarnòk, -òku, -òci *pl.* 'gatunek grzyba o kapeluszu spuszczoneym nadół' S, w W *niezn.*
- sar'buru *n.*, sar'burunta *pl.* 'narcyz żółty' S, w W *niezn.*
- sar'ik *m.*, sar'ici *pl.* 'liście tytoniowe, wiszące na jednym drągu' W.
- sārp p'ntištā 'drogi b. strome, urwiste, kamieniste' S, W.
- sās S, W || as W 'z, razem, przy pomocy'; sās m'èn'ā 'ze mną', sās tri mālki 'z trojgiem dzieci', vulòsuvāmi sās kapājku 'przykrywamy pokrywką', kāra vòda sās magār'ātu 'wozi wodę na osle', rindimi sās iglāta 'nawlekamy na igłę' (*sc.* liście tytoniowe), sā štò tròpu 'w jaki sposób', p'usni mi idin tutām kitki sās K'el'èšu 'poślij mi bukiet kwiatów przez K.' S.
- sās, sazò(t), *pl.*: sazuvi, sazuvètu 'gatunek trzciny' S, W.
- saštisuwam: lāfuwètu t'ès gu saštisaχa G'òrgi 'τὰ λόγια αὐτὰ ξάφισαν τὸ Γιῶργο' W.
- sāt, sadò, sādūvi *pl.* 'winna latorośl sadzona po raz pierwszy: pr'èvnata gudina, štu gu s'ājmi luz'ètu' S, w W *niezn.*, mówi się tylko: nòwu luz'è.

sàt, sàt'u, sàt'ą *pl.* S, saḡàt W 1) 'zegarek', 2 'godzina'; sàt'u na dvà 'o drugiej godzinie' S 11.

sàžda, sàždata S, W, *pl.*: sàždi S, sàžd'ą W 'sadza'.

s'è 1) 'wszystko', 2) 'wciąż' S, W; s'è ràvni lózi 'wszystkie równe winne latorośle', s'è tuk idiš 'ciągle tu chodzisz', kutukàk si utivaši s'è 'tak jak dotychczas wciąż chodził' S, *cf.* s'èjnu.

s'èdim '7 S, W; sid'ąmnąjsti W, sidimnąjsi S '17'; sidimdis'èt '70' S, W.

s'èdlu W, sidlò, -òtu, sidlà *pl.* S = m'astu na gàzò 'miejsce na spodniach na siedzeniu'.

s'èdnuvam 'usiadam, zatrzymuję się' S: s'èdnaḡ dva tri m'asnici u Sulùn 'zatrzymałem się w Soluniu około 3 miesiące'.

s'èjnu *adv.* 'zawsze, wciąż' S, *cf.* s'è.

s'èl'ąnin, sil'ąninu, *pl.*: sil'ąni, sil'ąnitu S, W || s'èl'ani W 'wieśniak'.

s'èlu, s'èlutu, *pl.*: silà, silàta 1) 'wieś', 2) 'miejscowość' S, W.

sèr *cf.* siran'ètu.

sèrt' 'ostry, silny', *np.* sèrt' rakija 'silna wódka' S.

s'èstra, s'èstrata, *pl.*: s'èstri, s'èstrit'ą 'siostra' S, W.

s'ètn'ą 'następnie', pòs'ètn'ą || pòsit'ą 'później' S, W, na s'ètnina 'wreszcie, nakoniec' S.

sfàr'am *cf.* isfàr'am.

sf'ąš *f.*, sf'ąštà, *pl.*: sf'ąšti, sf'ąštít'ą S, sf'ąšta, *f.*, sf'ąštít'ą *pl.* W 'świeca'.

sfàt, sfàtu, *pl.*: sfàtufci, sfàtufcètu 'ojciec zięcia' S, sfàtufci 'rodzina zięcia i teściowej wobec siebie' W, sfàt'ąta *f.* W 79.

sf'át, sf'átò 1) 'ludzie' S, W, 2) 'świat' S; mlògu sf'át ima 'jest wiele ludzi', štu imàši sf'át pu ràbuta 'ilu było ludzi przy pracy', nòs sf'át 'drugi świat' S.

sf'āti 'świeci' S 21, prastà i sf'át'ąla v'èčer 'gleba w nocy świeciła' S 59.

sf'ątilu, sf'ątilà *pl.* 'światło' S, W.

sf'ątlif, -iva, -ivu S, sf'ątna *m., f.*, sf'ątnu *n.* W 'świecący, -a, -e, błyszczący, -a, -e', *cf.* l'askaf.

sfinsku m'asu S, sf. mèsu W 'mięso wieprzowe' (wyraz »sfin'a« *niezn.*, *cf.* pràs'ą).

sfintèc, -ècu S, W, *pl.*: sfintèc'ą S, sfintèci W 'święty'.

sfir'a, sfiriš W, sfiram, sfiraš S 'gwizdam'.

sfirka, sfirkata 'flet' S, W; sfir'a sàs sfirkata 'gram na flecie' W.

sfità Bugurdica S 23, sfiti Iftim'us S 43.

- sfit'è *n.*, sfit'anta *pl.* 'kwiat, kwiecie' S.
- sfiwam, sfiwaš 'wyżymam wodę' S, w W: (sfiwam) = zawiwam,
cf. uc'gd'òvam.
- sfr'ad'ǵł, sfr'ad'ǵlu S, W, *pl.*: sfr'ad'ǵł S, sfr'ǵdila W 'świder'.
- *sǵarkuva *sc.* kùčatu 'szarpie, gryzie': gu sǵarkaxa S 2.
- *za sǵràn'a 'wyżywie': za da gi sǵrànì tajfàta S 48.
- si 'sobie': fàt'ǵmi da si pruminami 'zaczęliśmy sobie żyć', si dój-
dux dumà 'wróciłem do domu', si umiram jas S.
- sid'ǵ 'tylko, jedynie' S, W.
- sidlò *cf.* s'èdlu.
- sižim, sižim'u, *pl.*: sižim'ǵ, sižimitu 'sznur' S, W.
- sif, siva, sivu 'siwy, -a, -e' S, W; sif kòn', siva glàva S.
- sigā || sigà, sigiǵka *dem.* 'teraz' S, W; dur sigà 'po dziś dzień' S.
- silā, silata, silit'ǵ *pl.* 1) 'siła', 2) 'bardzo silna gorączka' S, W.
- sin, sinò, *pl.*: sinuvi, sinuvètu S, sǵn, sanòtmi, sǵnuwi *pl.* W 'syn'.
- sin', sin'a, sin'u 'niebieski, -a, -e' S, W.
- sin'à, -àta, sin'àt'ǵ *pl.* S, sinija *f.* W 'miedziana »sufrà«'.
- sindùk', -ùk'u(t) S, W, *pl.*: sindùci S, sindùk'ǵ || (-tci) W, sindùča
dem., -ùčanta 1) 'skrzynia (*zwł.* na wyprawę)', 2) 'trumna'.
- sip'a W, sip'am S, sipiš S, W 1) 'nalewam', 2) 'sypię', *cf.* sipuvam.
- sipka, sipkata 'ospa' S, W.
- sipuvam, sipuvaš 1) 'nalewam', 2) 'sypię' S, W, *cf.* sip'a.
- sir mu sǵ gl'ènda S, siir mu sǵ gl'ènda (*zn.* tylko w tem powie-
dzeniu-przysłowiu).
- sirǵk, -ǵku, *pl.*: sirǵci, sirǵcitu 'sierota' S, W; sirǵk ut zanajǵt'
'pozbawiony pracy' (po śmierci majstra) S 1.
- siran'ètu 'wypróżnianie się' S, W, tǵka sèr sǵ W 74.
- sirini, sirin'ètu, *pl.*: sirin'anta S, W || sirin'à W 'ser'.
- sirinskàta nid'ǵl'a W, sirnata *n.* S 'pierwszy tydzień postu, w któ-
rym pości się i od nabiału'.
- sirtǵr' *m.*, -ǵr'ǵ *pl.* S, širtǵr', -ǵr'ǵ *pl.* W 'szuflada (w stole, ko-
modzie)'.
- sirumǵ S, W, sirmǵ S 15 'biedak'.
- sirumǵška *m., f.*, -ǵšku *n.* 'biedny, -a, -e' S, W.
- sirumaštija *f.* 'nędza, bieda' S, W.
- sit, sita, situ S, sǵt, sǵta, sǵtu W 'syty, -a, -e'.
- situ, situtu, *pl.*: sità, -àta 'sito' S, W; čèstu situ 'gęste sito', r'ǵtku s.
'rzadkie s.' S.
- sivǵk = gròzdi, štu ni uzdr'ǵva, šarinu stǵnuva S, W.

- sã skad'ova udajata 'izba napelnia się dymem' S, W.
 skafun', -un'u, -un'a *pl.* S, W || skaxun' W 'pończocha'.
 skakam, skakaś 'skacze' S, W; skakašt'em 'skacząc, skokiem' S.
 skála, skálata 1) 'drabina', 2) 'schody' S, W.
 skalupát', -át'a *pl.* 'szczebel drabiny, stopień w schodach' S
 w W *niezn.*, *cf.* basamák.
 skämparin, -árinu, -ári *pl.* S, W || skämp'arin W 'skapiec'.
 skämpija *f.* W, skämputija *f.* S 'drożyzna'.
 skándalu *n.* 'skandal' S 30.
 sã skáštam 'wspinam się' W: sã skác'axa gór'a u dumà W 68,
cf. sã pukáštam S.
 sã skázuvam 'wydaję się, wygaduję się' S.
 sklávu(s) 'niewolnik' S.
 skóknuvam 'skacze', za skókna, skókniś 'skocze' S, W; skóknax
 tam gór'a, pil'atu skóknuva S.
 skolásuvam *cf.* iskulásuvam.
 skómin, skumin'ò, *pl.* skómin'a, skómin'ètu 1) 'stołek wogóle' S,
 2) 'stołek bez oparcia' W, *cf.* karègla.
 skópò *cf.* skupòs.
 *skópsuvam 'przerywam, ucinam': tój mu'abèt'u χιέ gu ni skópsa
 'on zupełnie nie przerwał rozmowy' S 12.
 skórni, skórnit'a 'buty z cholewami' (?) S 41.
 skóru 'prędko' S, W.
 skómpa *m.*, *f.* S, W || skómp *m.* W, skómpu *n.* S, W 'drogi, -a, -e';
 skómpa šik'ér 'drogi cukier' S.
 skórna, skórnata 'brud' S, W; žl'eta || žl'eta skórna S, skórna ut
 uši W 'woskowina w uszach'.
 skórnaf, skórnava, skórnavu 'brudny, -a, -e' S, W; skórn'u! 'brud-
 dasie!' S 24.
 skrifòm S, skriχòm W 'ukradkiem, potajemnie'.
 skrip'a, skripsiś 'kraję, strzygę' W, *cf.* st'žam S.
 skripani *n.* W, škripani *n.* S 'strzyżenie włosów'; skripni mi m'bra
 w'áždit'a 'przytnij mi trochę brwi' W 86.
 skrišna *m.*, *f.*, skrišnu *n.* 'skryty, -a, -e (o człowieku)' S, W.
 skrivam *cf.* iskrivam, sã skrivam 'chowam się' S, W.
 skúb'a W, skúb'am S, skubiś S, W 'skubię', *cf.* skúmnuvam S.
 skufájk', -ájk'a *pl.* 'czapeczka dziecięca' W.
 skúmnuvam 'urywam, zrywam', *np.* sk. idná kitka 'zrywam kwiat'
 S, *cf.* skúb'a.

- skupàvam 'okopuje' S 5.
 skupòs *m.*, skupi *pl.* S, skópò, -òtu W 'strażnik'.
 skùr'ǵ = čèrnu: si dòjduχ dumà χùbav'ǵ, alà skùr'a gi nàχ
 i dumà S 2.
 skur'ásuva *sc.* nòš 'rdzewieje' S, *cf.* ražd'ásuwa W; skurg'á-
 sana kalžéka 'zardzewiała szabla' S 34.
 skurci *n.*, -itu, *pl.*: skurcinta, -intata 'szpak' S, w W *niezn.*
 sláčawa *f.* W. sláčúva, sláčúvata S 'smak'; bis sláčúva 'bez smaku'.
 slàma, slamàta S, W, *pl.*: slàmi, slamit'ǵ S, slàmka *dem.* W 'słoma
 równa' (pokruszona, to: pl'áva).
 slàna, slanàta S, W, slanit'ǵ *pl.* S 'szron'; slàna pàžda, uslan'entu
 gròzdi 'winogrono pokryte szronem' W, *cf.* karalija S.
 slanina, -inata 'słonina' S, W.
 sl'áp, sl'ápa, sl'ápu 'ślepy, -a, -e' S, W.
 sl'ás *cf.* šl'ás.
 slátka *m., f.*, slátku 'smaczny, -a, -e (*nie*: słodki!)', slátka mán'žǵa
 'smaczne jedzenie' S, W.
 sl'avam *cf.* isl'avam.
 slàvur, slàvuru, *pl.*: slàvur'ǵ, slàvurètu, *dem.*: slàvurčǵ, slàvurčanta
pl. 'słowik' S, w W *niezn.*
 slimuk, slimuku, *pl.*: slimuci, slimucètu 'ślimak' S, *cf.* šul'ák W.
 sliwka pùsnaχa d'át'ǵntǵt'ǵ 'τὰ παιδιὰ λιγώθηκαν' W.
 slipanica igràjat 'bawią się w chowankę' W, *cf.* ftiska i. S.
 sliva, slivata, *pl.*: slivi, slivit'ǵ 1) 'śliwa (drzewo)', 2) 'śliwka (owoc)'
 S, W.
 slǵba *cf.* slǵpka.
 slǵnci, slǵncitu 'słońce' S, W.
 slǵncivu òku || slǵncivòtu òku, *pl.*: slǵncivi òči S, slǵnciwu bǵli *n.*,
 slǵnciwa bǵl'anta *pl.* W 'słonecznik'.
 *slǵnžǵvam 'okłamuje': išt'aši da ja slǵnžǵi 'chciał ją okłamać'
 W 71, sǵ ni slǵnžǵvaš? 'nie łudzisz się?' S 38.
 slǵpka, slǵpkata S, slǵba W 'łodyga'.
 slǵza, slǵzata, slǵzit'ǵ *pl.* 'łza' S, W.
 slǵšam, -ùšǵš 1) 'jestem posłuszny', 2) 'podsluchuję', 3) 'słucham'
 S, W; slǵša tòpuvètu kàk pl'ùskat S 13.
 slǵšna *m., f.*, slǵšnu *n.* 'posłuszny, -a, -e' W.
 sǵ sm'ájam, sǵ sm'ǵš 'śmieję się' S: zaštò mi sǵ sm'ǵš?! na
 mán'žǵata mi sǵ sm'ǵš iksi na m'èn'ǵ mi sǵ sm'ǵš? 'czemu się

- śmiejesz? śmiejesz się z jedzenia, czy ze mnie?', sã nasm'ãx 'uśmiechnąłem się' S 18.
- sã smãm'uvam 'zawodzę się, oszukuję się' S, W; sã smãm'ãx 'oszukałem się' S, išt'aši da ja smãmi = sl'bnži 'chciał ją oszukać', kãk moga da ja ismam'a W 71.
- za smël'a, smëliš S, za mël'a, mëliš W 'zmieleł'.
- smòk, smukò, *pl.*: smuc'è, smuc'ètu 'wąż' S, W.
- smòkfa, smòkfata 'figa' S, W.
- smòla, smòlata 'smoła' S, W; i ja smuli udgòr'ã dur dól 'posmoliła ją od stóp do głów' S.
- smrëknvam 'pociągam nosem' S, W.
- smùkam S, W || smùçam S, smùčiš S, W 'ssę, wysysam'.
- snàga, snàgata 1) 'ciało' S, W, 2) 'piers' (cała klatka piersiowa) S; b'ãl u snàgata 'biały na ciele' S.
- sn'ãk, sn'ãgò, *pl.*: sn'ãguvi, sn'ãguvètu, *dem.*: sn'ãkëã 'śnieg' S, W.
- sn'évat *sc.* kòkuški 'znoszą *sc.* kury jaja' S, W.
- snòp, snupò(t), *pl.*: snòpuvi || snòpi, snòpitu 'snop' S, W.
- snòšt'ã 'wczoraj wieczór' S, W.
- snòwa *cf.* snuv'ëm.
- snëxã, snaxãta S, W, *pl.*: snëxi, snaxit'ã S, snëxët'ã W 'synowa' *cf.* niv'ãsta.
- snuvãlka, -ãlkata 'czołno w warsztacie tkackim' S, *cf.* strilica W.
- snuvantina *f.* = kugã sã snuvè S, W.
- snuv'ëm S, snòwa W, snuv'ëš *sc.* plãtnu S, W 'snuję'.
- sòba *f.* 'piec (zwykle żelazny)' S, W.
- sòda *f.* 'soda (do prania)' S, W.
- sòj, sòju(t) 1) 'krewny', 2) 'rodzaj, gatunek'; šičkajut sòj 'wszyscy krewni' W, druk sòj vrëtka 'innego rodzaju »vrëtka«' S.
- sòk, sukò(t), *pl.*: sòkuvi, sòkuvètu 'sok (*zwl.* z winogron)' S, W.
- sòl', sultã 'sól' S, W.
- sòpul, sòpul'ã *pl.* S, W || (sòmpul) S 'spiki w nosie'.
- sòsa: kòn'ut sòsa stãnuwa 'koń staje dęba' W, *cf.* sùsta.
- *sëxnuvam 'suszę': sëxnuvat 'suszą' W 65, sëxnuwa *cf.* usëxnuva.
- sëmbuta, sëmbutãta 'sobota' S, W.
- sën *cf.* sin.
- sën, sanò(t), *pl.*: sënuvi, sënuvètu 'sen' S, W; na sën'ã 'we śnie', ni gu fãšta sën 'nie może spać' S.
- sëndini, sëndin'ètu 'gderanie, wymawianie' S, w W *niezn.*
- sënd'am, sëndiš 1) 'sądzę' W, 2) 'gadam, gderam, terkotam' S.

s̄b̄k *m.*, s̄b̄kuvī *pl.* 'sęk' W, w S *zn.*, ale tylko starsi, *cf.* v̄bz̄il.
 †s̄nt *m.*, *pl.*: s̄nduvī, s̄nduvétu 'naczynie' S, *cf.* bakar̄lk.
 s̄t *cf.* sit.

za sp̄am 'będę spał': jas m'én'ǵ m'ǵ i str̄ax w̄b̄ka da sp̄am 'boję się spać na dworze' W 71.

span̄ajk' *m.* 'szpinak' S, W.

spanđ'ówam *cf.* ispanđ'ówam.

spanē *n.*, span'anta *pl.* 'spanie' S, W.

sp'ékuvam *cf.* isp'ékuvam.

spica, spicata 'drzazga' S, W.

sā spīva *cf.* sā ispīva.

splina *f.* 'trzustka' S, W.

*za spr̄šam 'sprószę sobie': da si ja spr̄šam glavata! 'żebym sobie głowę sprószyla!' S 64.

*za spr̄at'a 'odprowadzę': gi spr̄atiǵa dur na pampōru 'odprowadzili ich aż do okrętu' S 13, 47.

sā sprip'ǵmi *cf.* sā pripīram

sp̄rsnuva *cf.* isp̄rsnuva.

spruti 'stosownie do, zależnie od' S, W; sp. arḡatitu, štu za imaš 'zależnie od (ilości) robotników, których będziesz miał' S 5.

spūdaksuvam 1) 'kształcę się', 2) 'daję kogoś kształcić' S: za t'ǵ spudāksam 'dam cię wykształcić' S 26.

spulāj ti br̄ati, sēstru 'dzięki ci bracie, siostrze!', spulāj mu na Gōspūt 'dzięki Bogu' S, spulājti, spulājwa 'dzięki ci, wam' W.

spūza, spūzata = m̄alki žarčanta 'popiół z trochą żaru' S, W.

S̄i'bi 'Serbowie' S.

s'ǵna, s'ǵnata 'sarna' S, W.

ssāj ml'ǵku 'ssie mleko' W, *cf.* ž̄askam S.

†st̄adu ōfci, kōzi S, w W *zn. ale uż.*: bil'ūk.

stafida, -idi *pl.* 'rodzynek' S, W.

za st̄anam 'wstanę' S: st̄an', mari ž̄enu 'wstań, żono!' S 13, jas za ti st̄ana kalitata 'będę twoim kumem' S 13, st̄ana t'ēška 'zaszła w ciężę' S 3, st̄ana širvitōrin 'został służącym' S 18, st̄ana utidi na gurbēt 'wziął' i wyruszył zagranicę' S 18.
 st̄anuva 'wydarza się coś', ni st̄anuva! 'niemożliwe, tak nie może być!' S.

st̄anuvam 'wstaje' S: st̄anuva tōs umr'ant'u 'wstaje ten umarły' S 53, st̄anuvat ěm kubilata, ěm c̄aric̄ata ditini 'i kobyła i królowa zaszły w ciężę' S 31, kōn'ut sōsa st̄anuva 'staje dęba' W.

stār, stāra, stāru 'stary, -a, -e' (tylko o ludziach, o rzeczach *cf.* v'ëtka) S, W.

staròlak, -òlakut 'warsztat tkacki' W, *cf.* razbòj S.

starutija *f.* S, staruštija *f.* W 'starość'.

statmò, -òtu 1) 'stacja kolejowa', 2) 'posterunek, *np.* žandarmerji' S.

stāva *f.* 'kopa zboża ułożona z 10 snopów' W 66

*stavròsuvam: za da gu stavròsat 'aby go ukrzyżować' S 45, *cf.* *krastòsuvam.

st'ègnant 1) 'chudy', 2) 'skąpy' W, *cf.* ftisnant S.

st'èгнуvam 'ściskam' W; st'èгна icètu sās kāmīnut W 75, ja st'èгна turbāta 'ścisnął torbę' W 77.

stòmna, stòmnaata 'wielkie gliniane naczynie na wodę' S, W; +m'ārna stòmna »òsim uki vinu z'èvaχa« S.

za stòr'a(m), stòriš 'zrobię' S, W; za da ja stòri tās rābuta 'żeby to zrobił' S, da mu stòri na cār'u idin kunāj'k' 'aby wybudował królowi pałac' S 18/19, stòriχa parāpunu 'zrobili zażalenie' S 28, stòriχa muχabèt 'pogwarzyli sobie' S 12, stòr'āχ šès m'āsnici 'spędziłem 6 miesięcy' S 1, stòri mlògu gudina u nūs kafinè 'w tej kawiarni spędził wiele lat' W 82.

stǎknuvam vògni 'rozniecami ogień' S, za stǎkna ògn'ut W, za stǎknam S, za stǎkniš S, W 'roznieczę'.

stǎnglu *n.* 1) 'szkło' W: katù stǎnglu čistu 'czyste jak szkło' 2) stǎnglu wr'ām'ā 'czyste powietrze' S (*zn.* tylko w tem powiedzeniu).

stǎnuvam *cf.* istīnuvam.

stǎpnuvam, stǎpnuvaš 1) 'wstępuję' S: ni mòzam da stǎpnam 'nie mogę stąpać', pǎnt' čuv'āk štu ni stǎpna 'niedostępna droga', stǎpnuva na izīngijata 'kładzie nogę w strzemiona', jas t'ā ni stǎpnuvam t'èb'ā 'nie ustąpię ci' S, 2) 'kradnę, rabuję' W: gu stǎpnaχa 'okradli go'.

stǎpt'a W, stǎpt'am || stapt'ēm S, stapt'èš S, W 'stąpam'.

strǎci, stracètu, *pl.*: strǎcīnta || stracà, stracàta 'serce' S, W.

str'āda, str'ādāta S, W, str'ādīt'ā *pl.* S 'środa'.

str'ādā || str'ād'ā nòš 'północ' S, W.

str'ādna *m., f.*, str'ādnu *n.* 'średni, -a, -e' S, W.

strāχ, strāχò(t), *pl.*: strāχuvi, strāχuvètu 'strach' S, W; strāχ gu 'boi się', n'emat strāχa 'nie boją się', mrǎva strāχa vid'āχ 'trochę się przeląknęłam' S, gu stòriχ ut strāχ 'zrobiłem ze strachu' W.

- str'āxa, str'āxāta S, W, *pl.*: str'āxi, str'āxit'ā S, str'āxēt'ā W
 'strzecha, tj. dolna wystająca część dachu'.
- str'āla, str'ālāta, str'ālēt'ā *pl.* W: lēsnuwa 'łyska się', str'āla pāžda
 'grom pada', *cf.* lāska, grēmnuva.
- str'ālūtka: *zn.* tylko w przekleństwie: st. da t'ā nastr'āli! S, w W:
 str'āla da t'ā nastr'āli.
- strām, strāmō(t) 'wstyd' S, W; strām ima 'wstydzi się', ut strāma
 S, ut sf'ātska strāma W 'ze wstydu'.
- stramlif, -iva, -ivu 'wstydlivy, -a, -e' S, W.
- sā strāmōvam 'wstydzę się' S, W.
- stramutā *f.*, stramuti *pl.* 'organy płciowe' S, w W *zn.*
- strāna, stranāta 'strona', na stranāta 'na boku', u stranāta n'ēa
 'obok niej' S.
- strān'a W, strānim S, -iš S, W 'dzielę kupę drzewa na dwie
 części i ładuję po obu bokach osła lub konia'.
- strāšna *m., f.*, strāšnu *n.* 'straszny, -a, -e' S, W.
- str'āšta: na st. 'naprzeciw', ut st. 'z naprzeciwka', str'āšn'ju dugān'
 'sklep położony naprzeciw' S, *cf.* karši.
- str'āštam || str'āvam, str'āvaš 'spotykam' S, W
 za str'āta, str'ātiš 'spotkam'; gu str'ātuχ 'spotkałem go' S.
- stratigō S, stratigōs W, stratigitu *pl.* S 'generał'.
- +str'ēbru, str'ēbrutu, sribra *pl.* 'srebro' S, W; str'ēbna lānžica
 'srebrna łyżka' S.
- striku, strikutu, *pl.*: strikufci, strikufcētū 1) 'brat ojca' S, W,
 2) 'starszy człowiek wogóle' W.
- strilica *f.* 'czołenko w warsztacie tkackim' W, *cf.* snuvalka S.
- stj'kam, stj'kaš 'zajadam' S, W.
- stj'p, strapō(t), *pl.*: stj'pūvi, stj'pūvētu 'sierp' S, W.
- stj'žam, stj'žiš 'kraję'; st. sās nōžnicit'ā 'kraję nożyczkami' S, *cf.*
 skrip'a W.
- strūk, strikūvi *pl.* 'hebel' W, *cf.* rukān', rēspa S.
- stud'ēn, -ēna, -ēnu 'b. zimny, -a, -e' S, W, *cf.* χlādna.
- stujālu *n.*, stujālunta *pl.* S, W 1) 'przysiadka w przęslicy', *cf.* Ma-
 rinovъ str. 96, rys. 80, 2) 'podstawa »vrătiki«, *cf.* Marinovъ
 str. 99, rys. 86.
- stumāχ', -āχ'u(t), -āχ'ā *pl.* 'zołodek' S, W.
- stumbōχartō S, stupōχartō W 'bibuła'.
- stupān, -ānu S, W, *pl.*: stupān'ā, -ānitu S, -āni W 'gospodarz'.
- stupānska *m., f.*, stupānsku *n.* 'gospodarski, -a, -e' S, W.

- sã stupl'òva 'ociepla, ogrzewa się' S, W, stupl'òvam 'ogrzewam coś, trzymając na ogniu' W, *cf.* nažègavam S.
- stùt', stutà, stùd'a *pl.* 'zimno' S, W; stùt' imaš 'zimno ci', ut stutà zamr̀znaya kitkit'ã S.
- stutina, -inata 'setka' S, W.
- subèt', subèt'u 'pogwarka, pogawędka' S, w W *niezn.*
- subiram, -iraš 'zbieram' S, W; subiraχ t'ut'un'u S 3, utidi na perivól'u da subirè smòkfi S 45, sã subiraχ 'ocknąłem się, otrzeźwiałem' S, sã subira šičk'ju ipsik' 'zgrupowali się wszyscy ludzie' S 22.
- subiràn, -àna, -ànu 'wybrany, wyborowy, -a, -e' S, W; t'è sã subiràna kustàn'ã W.
- za subl'gèem, -èš 'rozbiore' S.
- sùća W. sùćam S, sùćiš S, W 'kręcę w palcach nic, powróż, papieros, cygaro' S, W, *cf.* sùknuvam.
- sufèrin, -èrinut 'szofer' W.
- sufrà *f.* S, W, *pl.:* sufri S, sufrě W 'niziutki stolik (bez nóg)'.
sùfra 'fałd' S, *cf.* p'èta W.
- sùχ, sùχα, sùχu 'suchy, -a, -e'; na sùχu 'na łądzie' S, W, sùχi parùški '»czyste pieniądze« (kiedy *np.* robotnik prócz pieniędzy dostaje też wikt i nie wydaje nic na jedzenie)' S.
- sukàk *m.* 'uliczka' S.
- sùknuvam, sùknuvaš 'kręcę w palcach nic, powróż, cygaro' S, W, *cf.* sùća.
- sulàk *m.*, -àci *pl.* 'mańkut' S, *cf.* l'gàwàk W.
- sulèna mán'žã 'potrawa posolona' S, W; prisulèna 'trochę posolona', mlògtù sulèna 'przesolona' S.
- sulfátu *n.* 'chinina' S, W.
- sulina, -inata 'rura' S, W.
- sultàr, -àr'u, -àr'ã *pl.* 'solniczka' S, W.
- sulùk, -ùci *pl.* 'oddech'; sulùk ni z'èva 'nie oddecha' S, W.
- Sulùn: 'Solun, Saloniki', u S. 'w Soluniu *lub* do Solunia' S, W.
- sumùn', -ùn'u 'bochenek chleba (*zwł.* wojskowego)' S, *cf.* pišnik.
- s'unt'ùk *cf.* s'urt'ùk.
- suplàknuvam 'zmywam, spłukuję' S: gi suplàkna šičku 'wszystko im zabrał'.
- supràzn'uvam, -àzn'uvaš 'opróżniam' S, W; da si supràzni muš-turàku 'żeby się klozet opróżnił' S, za supràzn'at žitutu u am-bàr'ut 'wysypią żyto do sąsiedka' W 67.

- suràt, -àt'ą *pl.* = óbras 'twarz' S, w W *nieuz.*
 surè: àku ištiš surè surè gu s'áš S 6: zasiew ten polega na tem,
 iż najpierw się robi na roli trzy rowki, które po rzuceniu
 nasienia razem się zasypuje, a przy zasiewie zwanym »k'òr-
 čizi« robi się tylko jeden rowek, który po zasianiu zaraz się
 zasypuje.
 sùrla, sùrlata 'ryj świni' S, *cf.* žùsna W.
 s'urt'úk S, s'unt'úk W 'jakieś przekleństwo'.
 sùsta S, W, sùsti *pl.* S 1) 'haftka', 2) 'materac sprężynowy' S, W;
 kòn'u pràvi s. 'staje dębem' S.
 suvarija *m.* 'kawalerzysta, jeździec' S.

Š

- šadravàn *m.* 'ozdobna studnia' S.
 šajka, šajkata 'mały gwóźdź' S, W.
 šal *m.*, šaluvi *pl.* 'narzutka kobieca, zwykle czerwona' S, W.
 šalvár, -àr'u 'szerokie majteczki dziecka' S, W.
 šamar *cf.* pl'úskani.
 šamatà *f.* 'hałas, zamieszanie' S.
 šamijka S, šamika W 'chustka na głowę' S, W.
 šandàn', -àn'u 'świecznik' S, W, *cf.* Marinovъ str. 39, rys. 40.
 šapka 'czapka' S, W, *cf.* kapèla.
 šarin, šarina, šarinu 'pstry, -a, -e' S, W.
 šarka, šarkata, šarki *pl.* 'zmarszczka' S, W.
 šaròk, -òka, -òku 'szeroki, -a, -e' S, W; šaròk čuv'ák 1) 'hojny
 człowiek' S, 2) 'nie martwiący się' W, šaròka duša 'dusza
 otwarta, szczerza' S, W.
 šarv'èta *f.* S, W || šerv'èta S 'kolorowa chusteczka do nosa'.
 šášik 'zezowaty, -a, -e', š. gl'ènda 'patrzy zezem' S, W.
 Šatista *nom. propr.* 'miasteczko w zachodniej Macedonji' W 79.
 ščignòštir, -ir'u, -ir'ą *pl.* 'drewniane rusztowanie w kształcie klosza
 do suszenia różnych rzeczy' S, w W *niezn.*
 šèdba = šètani 'przechadzka' S, *cf.* vòlta W.
 šéf, šifò(t), *pl.*: šèfuvi, šèfuvètu 'szew' S, W.
 šèmpa, šimpàta S, W, *pl.*: šimpit'ą S, šimpřt'ą W 'dłoń'.
 šerit' *cf.* širit'.
 šerv'èta *cf.* šarv'èta.
 Šervija 'Serbja' S.

šes '6' S, W; šasnàjsti W, šasnàjsi S '16'; šijs'èt '60' S, W; šes stutini S, šes stutina W '600'.

šetam, šetaš 1) 'przechadzam się', 2) 'błądząc, chodząc tu i tam' S.
šetani *cf.* šedba, vòlta.

šibòj *cf.* šubòj.

šički insàn 'wszyscy ludzie' S.

šidiròsuvam 'prasuję' S, W.

šidiru *n.* 'żelazko do prasowania' S, w W *zn.*, *ale uż.*: itija *f.*

šija, šijata S, W, šijit'a *pl.* 'szyja'.

šija, šiš 'szyję' S, W.

šika mùxat'a 'odpędza muchy' W.

šik'èr, -èru, *pl.*: -èr'a, -èritu 'cukier' S, W.

šik'èrc'a *n.*, šik'èrc'anta *pl.* 'cukierek' S, W.

šikla *f.* 'głóg (drzewo)' W, *cf.* kukuždùp S.

šilu, šilutu, *pl.*: šilà, -àta S, W || (šilunta) S 'szydło'.

šimaχi *pl.* 'sprzymierzeńcy' S.

šindagi *f.* 'recepta' S.

šindagma, šindagmata 'pułk, regiment' S.

šindagmatàrxin *m.* 'pułkownik' W 73.

sā šinoisuvam *np.* sās t'èb'a 'porozumiewam się *np.* z tobą' S, W.

širà *cf.* m'ës.

širalija gròzdi 'soczyste winogrono' S, W.

širit' S, šerit' W, -it'u, -it'a *pl.* S, W 'sznurówka do bucików', *cf.*
kurdòn, pisk'ùl.

širtàr' *cf.* sirtàr'.

širvitòrin *m.* 'służący' S 18.

šišè, -ètu, šišànta *pl.* 'flaszka', šišùrka 'flaszeczka', šišè na lamba
'szkiełko do lampy' S, W.

sā šk'èpsax 'pomyślałem sobie' S.

škripani *cf.* skripani.

šl'às, šl'azò, *pl.*: šl'azuvi, šl'azuvètu S, sl'às, sl'azòt, sl'azuwi *pl.*
W 'ślaz'.

šl'ùnka, šl'ùnkata 'ślina' S, *cf.* pl'ùnka W.

šò? 'co?' W, *cf.* štò S.

šògud'a, šògudička 'coś, cokolwiek', z negacją: 'zupełnie nic' W,
cf. štògud'a S.

šorbèt' *cf.* šurbèt'.

špal'èta *f.* 'chustka na głowę' S, w W *niezn.*

špirtu, špirtutu, špirtà *pl.* 'zapalka' S, W.

štëfan *m.* S, štëfàn *m.* W 'wieniec'.

št'ërna *f.* 'zbiornik na wodę' W, *cf.* višt'ërna S

štinaχór'a *f.* 'troska, zmartwienie', štinaχurësana 'zmartwiona', sã štanaχur'ësã S 19.

štíp'at bl̥χybt'a 'pchły kaszą' W, *cf.* k'ëckat S.

štó? 'co?' S; ti štósi 'ty kim jesteś?' S 19, štój tòs kòn? 'co to za kón?' S 20, štò argisa? 'czemu spóźniłeś się?' S 27, *cf.* šó, štu.

štógud'a, štógudička 'zupełnie nie' S, *cf.* šógud'a W.

štr'ákam, štr'ákas̥ 1) '»robię oko«' S, W; za štr'ákniš inã mòma S, sã štr'ákat sãs mòmata W, 2) 'zapalam zapalke': št. špirtu W.

štrikul || štr̥kul, štrikulu, štrikul'a *pl.* 'bak' S, w W *niezn.*

štu S, šu W 1) 'co, który, -a, -e, jaki, -a, -e' S, W: ...u mòjta bratučëvka, štu imãχ... 'do kuzynki, którą miałem...' S 2, da gu fãtjš čuv'aku, štu za pój S 22, tój, štu utidi u Ameriki S 29, 2) 'gdzie' S: u nãš udajã, štu biši dulãp'u zakl'učin S 9, 3) 'że, iż' S, W: jas vid'aχ, štu i pant'ò utfòrin S 2, ut nuzi kajmò, štu ni mužã da ja v'ëni mumãta S, i vid'aχã idin d'ën', štu si utidi mëčkata S 16, gu vida cãr'u, štu sã na-sm'ã S 18.

šubè: z'ëwam šubè 'spozstrzegam': χã z'ëwa šubè i furnãžija 'τους παίρνει είδηση και ó φούρναρης' W.

šubijë(tu) 'mniemanie, opinja' S 43.

šubój S, šibój W, -òjã *pl.* S, W 'lewkonja'.

šul'ák, -áci *pl.* 'ślimak' W, *cf.* slimuk S.

šùma, šùmata S, W, šùmit'a *pl.* 1) 'małe gałązki wraz z liśćmi, ale tylko dębu lub buku': d'ëmbuva lub bùkuva šùma, ale br'ãs 'brzost' ima dàluvi S, 2) šùma = 'sid'ã d'ëmbuva w'ãjka sãs listã W.

sã šùpnaχã n'ëtr'a u l'ud'ëtü 'χώδηκαν άνάμεσα άπό τους άνδρού-πους' W.

šürbët', -ët'u 'napój chłodzący' S 21.

T

tabak'ëra *f.* 'pudełko na tytoń' S, W.

tabakšija, -iji *pl.* 'garbarz' S.

tabakšilük, -ùku 'pole tytoniowe' S 40.

tabàn', -àn'u, *pl.*: -àn'a, -ànitu 'podeszwa w bucie lub nodze' S, W.

tãbla, tãblata 'deska do roznoszenia towarów, rodzaj tacy' S.

- tačišitk'ǵ: w zwrocie: »apò òla tačišitk'ǵ« 'różnego rodzaju' S 28.
 tàxa 'nibyto, rzekomo' S: da p'áš sás knigata tàxa 'ze nibyto
 czytasz książkę' S 31, tàxa utiva óšti na murabètu tój 'ze
 nibyto jeszcze wyrusza na wojnę' S 35.
 tàxéǵ *n.*, tàxéanta *pl.* S, tàšéa, tàšéanta *pl.* W 'blaszana miseczka'
 tayidrómus *m.*, *pl.*: tayidrómuŕci || tayidrómi 'listonosz' S, *cf.* pò-
 stažija.
 t'ǵxniju, t'ǵxnata, t'ǵxnutu, t'ǵxnit'ǵ *pl.* S, t'ǵxnajut, t'ǵxnata, t'ǵ-
 xnutu, t'ǵxnat'ǵ *pl.* W 'ich (*posses.*)'.
 taxtábit *m.*, -ábit'ǵ *pl.* W, taxtábita *f.*, *pl.*: -ábiti, -ábit'ètu S
 'pluskwa'.
 taxtažija *m.*, -iji *pl.* S, bučkužija *m.* W 'człowiek rznący drzewo
 piłą' (tartaki nieznane).
 tájéa *n.*, tájéanta *pl.* 'zrebie' W, *cf.* zdr'ápéa S.
 tajfáta, -mi, -mu 'moja, jego rodzina' S 42.
 taká S, tǵj W 'tak, w ten sposób'.
 takfòs S, takòs W, takfás S, W, takfòs S, takòs W, *pl.*: takfès S,
 takfès W 'taki, -a, -e'.
 takmèn, -éna, -ènu S, gud'én, -éna, -ènu W 'zareczony, -a, -e', *cf.*
 gud'ǵnik.
 takmòvani *n.*, takmòvan'ètu S, gud'òwani W 'zareczyni', *cf.* gu-
 d'ǵn'è.
 tak'ǵm *m.* 'gromada, stado' S: t. d'áca 'oddział żołnierzy', *cf.*
 bil'ǵk.
 taksirát *m.*, -át'ǵ 'zmartwienie', taksiratlija 'zmartwiony' S, W.
 táksuvam 'obiecuję, przyrzekam' S: càr'u fàti da táksuva pari
 'król zaczął obiecywać pieniądze'.
 táks' *f.* S, *f.* || *m.* W 'klasa'; pròti t., dèfteri t. 'pierwsza, druga
 klasa' S.
 takšidèpsuvam 'podróżuję' S.
 takùn', -ùn'u 'obcas' S, w W *zn.*, *cf.* pinéa.
 t'ǵalažija || t'ǵalalžija || t'el'ažija 'herold, goniec ogłaszający rozkazy
 króla' S.
 talè *n.*, talánta *pl.* 'obuch siekiery' W, *cf.* k'uskija, tupòr S.
 tàlva, tàlvata 1) 'plachta służąca głównie do pokrywania ciasta,
 chleba' S, 2) 'obrus na stół' W, 3) 'zwykły (nie ozdobny)
 fartuch' W.
 tám || tám'ǵ || tam'á || támána || támna S, támu W 'tam'.
 t'am'ǵ *n.*, t'am'anta *pl.* 'skroni' W, w S brak nazwy.

- tampanarin, -ari *pl.* 'grający na bębnie' S, W.
 tänžim, -iš S, tänğa, tänžiš W = t'ëška idam 'jestem ciężki'; tänži
 kutü kursüm 'ciężki jak ołów' S.
 sä tantanisuvam 'męczę się' S.
 tant'éla *f.* 'koronka' S, W.
 täpa, täpata 'korek' S, W.
 taps'ä *f.* 'blaszana forma: »za l'ap, ribi...«' S, W.
 tapt'é (*sc.* bödiš) 'pulsuje (*sc.* tętnica)' S.
 taradisuvam 'grabię' S, w W *niezn.*
 taräk *m.*, -äci *pl.* S, gr'ëbin', gribin'öt W 'grabie'.
 taratör' *m.*, -ör'ä *pl.* 'napój chłodzący sporządzony z wody, octu,
 soli i cebuli »za da ti sä rasyładi dušata«' S, W.
 t'äsna *m.*, *f.*, t'äsnu *n.* 'ciasny, -a, -e' S, W.
 tašäk, *pl.*: -äci, -äcitu 'jądra u mężczyzny' W, *cf.* m'ëndu S.
 tašćä *cf.* täxćä.
 taštisuva vudäta || udäta 'woda przegotowuje się' S, W.
 tätku, tätkumi, *pl.*: tätkufci, tätkufcetu, *voc.*: tätü 'ojciec' S, W.
 tavä *f.* S, W, *pl.*: tavi S, tawë W 'kocioł na smażenie powidła'.
 tävma *n.* 'cud' S.
 teättru, -ättru 'teatr' S: jäza pöm za teättru S 21.
 t'ëćini, t'ëćin'ëtu 'cieczenie, spływanie' S 4.
 teft'er'u 'zeszyt, notes' S 39.
 mi t'ëgla duša S, mi išti dušata W 'mam ochotę'.
 t'ëgl'am S, t'ëgl'a W, t'ëgliš = karam S, W; t'ëgl'aj pänt'ò i jäs
 za t'ä ftäsam 'ruszaj drogą, a ja cię dopędzę' S, t'ëgli si
 p'ënt'ut W, sä t'ëgli idin za druk 'zaraża się jeden od dru-
 giego' S.
 t'ëka, äćëš 'biegnę' W, *cf.* äćë, tićë, traćim.
 tek'ë *n.*, tek'änta = türska kalüjer S, w W *niezn.*
 tek'ë *n.*, tek'änta *pl.* S, tik'ë || tek'ë *n.*, tik'änta *pl.* W 'cap (nie-
 trzebiony)'.
 t'ëknuva 'przychodzi na myśl' S: mu t'ëkna, möš da umr'ä 'przy-
 szło mu na myśl, że może umarła' S 13.
 t'ël *m.* S, W, tilò S, t'ëlut W, *pl.*: t'ël'ä || t'ëlišta || t'ëluvi 'druć'.
 t'ël'ažija *cf.* t'äl'ažija.
 t'ëlčä *n.* S, W, *pl.*: t'ëlčänta, t'ëlčäntata S, tilc'ä W 'cielę'.
 telemë *n.*, telem'änta *pl.* 'mleko zaklagowane' S, W.
 t'ëlusu 'koniec', dur na t'ëlusu 'aż do końca' S 12, t'ëlus utidi
 'wreszcie odszedł' S 48.

- tembelà m'ą fàti 'ogarnęło mię lenistwo' W, *cf.* djumbilik S.
 t'em'el' || tim'el', -el'u, -el'ą *pl.* 'fundament' S, W.
 t'emnu S, W, *pl.*: t'emnunta S, t'emna W 'ikonostas'.
 t'én'žera *f.* 'rondelek' S, W.
 t'énka *m., f.*, S, t'énuk *m.*, t'énka *f.* W, t'énku *n.* S, W 1) 'cienki',
np. t'énka glàs S, 2) 'chudy', *np.* t'énka ćuw'ák.
 tepè *cf.* tipè.
 *t'éram 'wypędzam': da gu t'éra pòput W 76.
 teržija *m.* S, tiržija || ciržija *m.* W 'krawiec'.
 termòmetru *n.* 'termometr' W.
 t'ésła, tislàta, *pl.*: t'ésli, tislit'ą 1) 'siekiera ciesielska' S, W, 2) 'ro-
 dzaj motyki' W.
 tfoju, tfojta, tfojtu, tfojt'ą *pl.* S, tójut, tójta, tójtu, tójt'ą *pl.* W
 'twój, -a, -e'.
 tičè vudàta 'płynie woda' S, *cf.* čičè, t'éka W.
 tigàn', -àn'u, -àn'ą *pl.* 'pustelnia' S, W.
 tiganisuvam 'smażę' S, W.
 tikfa, tikfata 'tykwa' S, W.
 tiligráf *m.* 'depesza' S: pušta idin t. 'wysyła depeszę' S 28.
 tilluši tó paramiti 'skończyła się bajka' S 42.
 tim'el' *cf.* t'em'el'.
 timn'akò *n.*, -kà *pl.* W, timn'antò *n.*, -tà *pl.* S 'kadzielnica'; livan
 kadi na timn'antòtu, *cf.* Marinovъ str. 24, rys. 23.
 timn'akòsuwam 'kadzę' W 67.
 sà timòsuwam 'gniewam się' S, *cf.* sà razgjaždam.
 timurija *f.* 'kara' W 79.
 tinikija, *dem.*: tinikijka 1) 'blacha', 2) 'naczynie z blachy' S, W.
 tipè || tepè, tip'anta *pl.* 1) 'wierzchołek drzewa', 2) 'ciemie' S, W.
cf. v'j'x.
 tisanisuvam 'dręczę', sàs tiranida 'z trudnością' S.
 tiržija *cf.* teržija.
 tirlik, -iku S, W, *pl.*: -ik'ą S, -ici W 1) 'pantofel' S, 2) 'onuca' W.
 tislim: stànaγ tislim 'podałem się' S, W.
 tislurka, -lurkata 'τὸ μικρὸ τσαπί' W, *cf.* t'ésła.
 tistilik, -ik'u, -ici *pl.* S, tistil'k W 'rodzaj zlewu i umywalni na
 »pulacie«'.
 tkàja, tkàš W, tkàm, tkàš S 'tkam'.
 tò? 'kto?' S.
 tòčinu *n.* 'placek' W, *cf.* plak'ènda, krášnik.

- tòj, t'á S, W tuzi S, tús W 'on, ona, ono'.
 tók: sás tóku 'z zyskiem' W, *cf.* fajdá S.
 tokmák 'pięść, uderzenie pięścią' S, *cf.* tumbanica W.
 tólku W, tólkus S 'tyle, wiele, tak bardzo'; tólkus l'údi 'tylu ludzi', tólkus skǎmpa 'tak bardzo drogi' S.
 tóp *m., pl.*: tópuvi, tópuvétu 1) 'armata' S, W, 2) 'zwój': tóp kuprinin 'zwój jedwabiu', 3) na tópuvi šik'ér 'cukier w głowach' S.
 tópcǎ *n., tópcǎnta pl.* 'kuleczka', ut pr'èlu t. S, W.
 tópiku prás'ǎ *cf.* prás'ǎ.
 tópká, tópkata 'piłka do zabawy' S, W.
 tórba *cf.* turbá, sǎka.
 tós, tás S, W, tuzi S, tús W, t'ès *pl.* 'ten, ta, to', tás gudina 'tego roku'.
 tǎj *cf.* taká.
 tǎkam S, tǎknuvam S, W 'pcham'; ja tǎkna wǎrkata 'pchnął łódkę' W 72.
 tǎmpan, *pl.*: tǎmpan'ǎ, tǎmpan'ètu 'bęben' S, W.
 tǎnga gu prǎv'am putir'u, čáškata 'wypróżniam szklanke, kielich' S, w W *niezn.*
 tr'ǎbuva 'trzeba, należy' S: tr. da sǎ v'ǎniš, tój tr. da ja v'èni mumáta.
 tračim, -iš 'biegnę', tračǎškum 'biegiem' S, *cf.* t'èka W.
 tračna *f.* 'mązga ut brášnu' W 65.
 trǎpim S, tǎp'a W, trǎpiš S, W 'wytrzymuję'.
 trǎpiza *f.* 'stół' S, W.
 trapizarija S, trapezarija W 1) 'jadalnia' S, 2) 'uczta' W 87.
 trapuzǎn', -ǎn'ǎ *pl.* 1) 'poręcz', 2) 'parkan' W, *cf.* parmák S.
 tr'ǎska, tr'ǎskata, *dem.*: tr'ǎškička 'trzaska' S, W.
 tr'ǎva, tr'ǎvǎta, tr'ǎvit'ǎ *pl.* 'trawa', sǎxa tr'ǎva 'siano' S, W.
 travmatija pólimu 'ranny na wojnie' S, *cf.* udrijin W.
 trǎja *cf.* trim.
 tr'ènu, tr'ènutu 'pociąg' S, W.
 tr'èp'am, tr'èpiš 'jem żarłocznie' S: ni mužǎx da sǎ natr'èp'a, w W *niezn.*, mówi się: ni mužǎx da sǎ nǎiša || nǎida.
 tr'èska, tr'èskata 1) 'dreszcze', 2) 'malarja' S, W.
 tr'èšnuvǎni *n.* 1) 'trzepanie', 2) 'wstrząsy ziemne' S, W, *cf.* tris'ǎni.
 tri 'trzy' S, W; na trit'a pǎnt'ǎ 'za trzecim razem' S 12; trijsi S, trijsti W '30', trista '300' S, W.

- trici, tricit'a *pl. tant.* 'otręby' S, W.
 trifil *m.* 'koniczyna' S, W.
 *trigisuvam: da trigisuwat = da b'erat *sc.* misir'ut, trigisaɣa mi-
 sir'ut W 80.
 trim, triš S, trēja, trějš W 'trę'.
 trindáfil *m.* 'róza' S.
 tris'ani *n.* 'trzęsienie ziemi' S, W, *cf.* tr'ěsnuváni.
 tròɣa, tròɣata, *pl.:* tròɣi, tròɣit'a 'okruszka' S, W.
 trók, tróku S, W, *pl.:* trókufci S, trókuwi W 'samochód ciężarowy'.
 trópka *f.* || trópan'ětu 'tętent konia' S, W.
 trópu: sàs štò trópu? 'w jaki sposób?' S.
 tɣ'gam 'ciągnę' W.
 trěgnuvam 'wyruszam, zaczynam iść, bieć' S, W; trěgna si dójdi
 dumá, dur da trěgna na rábuta, trěgnuva da tičė S.
 trěn, trănó(t), *pl.:* trěn'a, tran'ětu 'żądło' S, W.
 trěni, trăn'ětu S, W 'ciernie'.
 trěbka, trěbkata, trěbki *pl.* 'tarnina' S, W.
 tɣ'p'a *cf.* trăpim.
 truica = tri dűša S, W.
 si trukál'am glaváta 'spuszczam głowę'.
 trukulók *m.*, -óci *pl.* 'koło' W, *cf.* tűskal S.
 tučėlu, *pl.:* tučėlã, -ãta 1) 'osełka do ostrzenia kosy' S, *cf.* ustrilu;
 2) 'wałek do ciasta' S, *cf.* miɣálka.
 tuɣárin, tuɣári *pl.* 'kupiec, handlarz' S, W.
 tufán, -ãnu 'wicher' S, W.
 tufějk', -ějk'u, -ějk'a *pl.* 'strzelba, karabin' S, W.
 tugàs 'wtedy' S, W.
 tük || tuk'a S, tůka S, W 'tutaj'.
 tůkašna *m., f.*, tůkašnu *n.* 'tutejszy, -a, -e' S, W.
 tukmák, -áku, -ãci *pl.* 'tłoczek w kierzni wraz z kółkiem z dziur-
 kami albo tylko samo kółko, a wtedy sam tłoczek nazywa
 się: čumák' S, W.
 tulůmbaɣija *m.* 'strażak (pożarny)' S, W.
 tůlva, tůlvata 1) 'kafla', 2) 'cegła' S, W.
 tůmba, tůmbata 'pagórek, kopiec' S, W; *też.:* *nom. propr.* jednej
 dzielnicy w Soluniu S 2.
 tumbanica *f.* 'pięść, uderzenie pięścią' W, *cf.* tokmák S.
 tupál = krif 'kulawy' S, W, w W o kobiecie tylko: kriwa žena,
 ale w S *też.:* tupál žena.

- tupòla, -òlata 'topola' S, W.
 tupòr, -òru, *pl.*: òr'ǵ, -òritu 'obuch siekiery' S, *cf.* k'uskija S, talè W.
 tupurišti *n.*, tupurišta *pl.* 'rękojeść, *np.* motyki, dzaganu' W, *cf.* dražali S.
 tupùs, -ùz'ǵ *pl.* 'kula żelazna do rzucania na wroga' S.
 tūr'am S, W, tūr'aš W, tūriš S 'przewracam'.
 turbà, turbi *pl.*, turbica *dem.* S, tórba, turbàta, turbšt'ǵ *pl.* W
 1) 'torba' S, W, turbà ut kuzł 'torba ze skóry koziej' S,
 2) 'torba szkolna' W, *cf.* sàka.
 Tūrèinu *m.*, Tūrcitu *pl.* 'Turek' S, W, na turkija 'za czasów tureckich' S.
 t'urłù 'różny', t'urłù ràbuti 'różne sprawy' S, W.
 tūrnuvam 'wywracam' S, W; gràbnam kupàçu gu tūrnuvam ftisò S, gràbnuvam čápata, tūrnuvam ftisòt W 'chwytam za dzagan i burzę mur', gi (*sc.* cipur'ètu) tūrnuvami u kazàn'u 'wsypujemy do kotła' S 4.
 sà tūrnuvam 1) 'odwracam się', 2) 'przewracam się' S: sà tūrnuva magàr'ātu 'odwraca się osioł', sà tūrnuvat t'ènžirit'ǵ 'wywracają się rondelki', aravònata sà ni tūrna 'nie zerwano zaręczyn' S 44.
 tūrta *f.* 'tort' S, W.
 turturica, -icata 'turkawka' S, W.
 tūškal, tūškalu, tūškałǵ *pl.* 'koło' S, *cf.* trukulòk W.
 sà tūškam 'tulam się' S, W; tūškašt'èm na v'ǵtirò pàdna u mur'ètu S 58.
 tutàm *m.* 'bukiet' S: pùsni mi idin t. kitki 'poślij mi bukiet kwiatów' S 33.
 t'ut'un', -un'ut 'tytoń' S, W.
 tuvàr, -àr'u, *pl.*: -àr'ǵ, -àritu 1) 'to, co uniesie jeden osioł' *np.* tuvàr dràvà, 2) 'brzemień wogóle' S, W.
 tuvàr'am, -àriš 'ładuję na osła, konia' S, W; jàblakà sàs jàblàki tuvàrina 'jabłoń obciążona jabłkami' S.

U

- u 1) 'u, w, na (lokatywne)' S, W: u nàm 'u nas', u Sulùn 'w Soluniu', u s'èlutu 'na wsi', u sindùk'u 'w skrzyni', u idin čurbažija 'u bogacza', 2) 'do, w, na (kierunkowe)' S, W: m'ǵ pùsna u Sulùn 'posłała mię do Solunia', utidurç u S'ar 'po-

- szedłem do Serres', jała u m'ën'ą 'chodź do mnie', gu lúp'ąχ idin čanák u glaváta 'uderzyłem... w głowę', áku m'ą viditi u učít'ą 'jeżeli mię zobaczycie na oczy'.
- ubaf *cf.* χùbaf.
- ub'ąsn'á kučántu 'pies wściekł się' W, *cf.* pub'ąsn'avam.
- ub'ásuvam, ub'ásuvaš 'wieszam' S, W; za sá ub'ásam 'powieszę się' S.
- ubiždam, -iždaš S, ubiždam W 'przeglądam, śledzę, przepatruję'; pójmi da ubidimi S, da t'ą óbád'a 'aby cię zobaczyć' W.
- sá ublágnumam 'najadam się słodkości' S, W.
- ubl'ákuvam 'ubieram kogoś', za ublačëm, -ěš 'ubiorę' S, *cf.* prim'án'am.
- sá ub'řnumam 'odwracam się' S: sá ub'řnuma vili 'odwróciwszy się powiada'.
- uc'ąđ'óvam, -óvaš S, ucid'óvam || uc'ąž'óvam W 'cedzę, odcedzam' S, W, uc'ąždam rúba 'wyżymam wodę' W, *cf.* sfivam S.
- uc'ąfki, uc'ąfkit'ą *pl. tant.* S, óc'áfka *f.*, óc'áfkit'ą *pl.* W 'resztki zboża zostające po wymłóceniu'.
- ucèt, -ètut, -ètitu *pl.* 'ocet' S, W.
- za sá uc'ąstím 'ocknę się', ni móga da sá uc'ąstím ut sřn, uc'ąstèn 'wytrzeźwiony' S, sá sf'ást'ąχ *aor.* W.
- sá učá W, sá učím S, sá učíš S, W 1) 'uczę się', 2) 'dowiaduję się' S, W.
- učěrn'ant, -ěrn'anta, -ěrn'antu 'posmolony, poczerniony', da si učěrn'a rānc'át'ą S.
- uču *m.*, učumi, *pl.*: učufci, učufcetu 'wujek' S, *cf.* újku W.
- učúdin 'zamysłony' S 19.
- udájá *f.* 1) 'izba' S, 2) 'izba bez ogniska' W, *cf.* křšta.
- udájá, udájická W, udáv'ą S 'niedawno, przedtem'.
- udájam W, udáv'am S 'duszę', sá udáv'am 'tonę, duszę się' S, za sá ódaja, za sá udáiš, sá udájix 'utonąłem' W.
- udávnu S, utskòru W 'niedawno'.
- *za udbirám 'wybiorę': da si udbirát S 34, udbiráni S 3, d'át'ąntu im'áší udbirānu idin zimbil smókfa W 86.
- udbivam málkutu 'odstawiam od piersi' S; sá udbiva málkutu S, sá udbi málkutu W 'o poronieniu dziecka', sá udbi žínátami 'żona poroniła' S 3.
- uddól || udól S, udól W 1) 'na dole, pod' S, W, 2) 'strona południowa' S.

udgòr'ǵ 1) 'na górze', S, W; gu ustàvi kòn'u udgòr'ǵ na br'ǵstò
S 20, udgòr'ǵ dur dòl 'od stóp do głów' S, za idnà nid'ǵl'a
udgòr'ǵ 'po upływie tygodnia' W 71, 2) 'strona północna' S.
udiram 'obdzieram' S 40.

udm'ǵstuvam || udm'ǵstuvam S, utm'ǵstuwam W 'przenoszę, prze-
suwam na inne miejsce'; ja udm'ǵstuvat χòrtumàta inù mètru
pòutàtak 'przesuwają sznur o 1 metr dalej' S 3.

udr'ǵzuvam 'ucinam, odcinam' W, za gu udr'ǵziš S.

udrijin na murabètu 'ranny na wojnie' W, *cf.* travmatija. S.

udrivam 'uderzam' S, W; kugà udriχmi... kupàć na kǵštata S 19,
žùwa ja udriwa kužàta 'żywcem zdziera skórę' W 77.

*za udrumòn'a 'odpowiem' S: kutri za udrumòni S 25.

udužàt' || užàt' 'wtyle, za' S, W; udužàt' pòrtata 'za bramą', užàt'
fòtografijata 'na odwrocie fotografii', užàt' m'èn'ǵ 'za mną' W.
udunžija, -iji *pl.* 'drwal' S.

užàt' *cf.* udužàt'.

užàk, užàku, *pl.*: -àci, -àcitu 'komin' S, W.

ùgar *f.*, ugartà, ùgar'ǵ *pl.* 'pole zorane, ale umyślnie niezasiane' W,
w S *niezn.*, *cf.* nadàs.

ugladn'àvam, ugladn'àχ *aor.* 'z głodniałem' S, W.

uglindalà || urgindalà *pl. tant.* 'okulary' S.

uglindàlu *n.*, uglindalà *pl.* W, ugrindàlu *n.* S 'lustro'.

sà ugn'usòvam, -òvaš 'wstręt mię bierze' S, W.

ugr'àva slěnci 'słońce wschodzi' S, W.

ugr'àvani slěnci 'wschód słońca' S, W.

ugripka, ugripkata S, gripka W 'nożyk do zgarnywania ciasta
z niecek': sàs ugripkata ustriguvat nušfàta S, *cf.* Marinovǵ
str. 46, rys. 45 b.

uχčàra S, fèàra W 'wczoraj', utfèàra 'przedwczoraj' W.

uχtik'àsan 'zarażony, zakażony' S: u. krivàt S 42.

ùχu, uχòtu S, W, *pl.*: ùšǵ S, ùši W, ušit'ǵ S, W 'ucho', ùšǵ ut
stòmna 'ucha dzbanka' S.

ujdisuvam (*np.* sàs t'èb'ǵ) 'zgadzam się (z tobą)' S, W; ujdisaχ
sàs t'èb'ǵ i si pràvimi dvàta slàtka mu'abèt S.

ùjku, ùjkufci *pl.* 'wujek' W, *cf.* ùčù S.

uklavàn, -àna, -ànu 'zmęczony, -a, -e' S, W, *cf.* sà klěvam, umurènt.

uklavàvam, -àvaš 'morduję' S, W; za sà uklěvam 'popelnię samo-
bójstwo' S.

- za sã ukẽmp'am, ukẽmp'is̄ S, za sã kẽmp'a W 'wykąpię się',
sã ukẽmp'ax̄ 'okapałem się' W.
- ulũm! 'moje dziecko!' S.
- ulũstuvam (*np.* jãblãkãta) 'obieram jabłko' S: m'ã ulũsti *przen.*:
'obdarł mię ze skóry' S 42.
- ũm, umò(t) S, W, *pl.*: ùmuvi, ùmuvètu 'pamięć, rozum' S, W; si
rèci || si vili sãs umò 'powiada do siebie' S.
- ũm'ã W, ùm'ãam S, ùmiš̄ S, W 'myślę, zastanawiam się', *cf.*
misl'am.
- umg'ãsa 'jest podobny' S: inã niv'ãsta c'ãla t'èb'ã umg'ãsa 'panna
młoda zupełnie do ciebie podobna' S 13.
- umiram, -iraš̄ 'umieram' S, W; za ùmr'am 'umrę' S.
- umirač̄ka *f.*, umirału *n.*, umirala *pl.* 'śmierć' S, W.
- umivam 'myję' S, sã umivam, -ivaš̄ S, sã umũwam, sã mùja, mùš̄
W 'myję się'.
- ũmna *m., f.*, ùmnu *n.* 'roztropny, -a, -e' S, W.
- umr'ãnt, -ãnta, -ãntu 'zmarły, -a, -e' S, W.
- umr'ãntitu 'cmentarz', na umr'ãntit'ã 'na cmentarz' S, utiwami na
gròbitu 'idziemy na cmentarz' W.
- umř̄^oknuva 'zmierzcha się' S, W.
- umrũk || imrũk, -ũku, -ũci *pl.* S, jumrũk, -ũci W 'pieść'; m'ã udri
idin jumrũk W.
- um^rrènt, -a, -u 'zmęczony, -a, -e' S, W; sã umuri 'zmęczył się'
S 9, *cf.* uklavãn, sã klĩvam.
- umũt imam 'spodziewam się' S, W.
- *unumãsuvam 'nazywam': ja unumãsaγa S 58.
- upãduvam 'zaskarżam' S.
- upalav'ãvam 'warjuje, szaleję' S: da ni upalav'ã ti 'czyś ty nie
zwarjował?' S 11.
- sã upivam 'upijam się' S, W; sã upivat ut màku 'upijają się wy-
warem maku' S.
- uplãknuvam, -ãknuvaš̄ 'płuczę', u. ustãta 'płuczę usta' S, W, za
uplãknam S, za òplakna W, uplãkniš̄ S, W 'popłuczę'; da
òplakna bl'udũt'ã W.
- uplãš̄uvam 'przestraszam', sã u. 'przestraszam się' S, W; uplãši
mèš̄l'ãntãta S 16, sã uplãši W 70.
- upl'ãvam 'plewie' S: za gu upl'ãš̄ S 4.
- upr'ègnuvam 'zaprzęgam' S, W; upr'èгнаx̄ vòluvètu S, u. òlu-
vètu W.

- upūlin: sās učit'ǵ upūlina 'mè tà mātua ζωηπα' W.
 uraxn'ant *cf.* vrāχna.
 urālu *n.*, uralā *pl.* 1) 'pług', 2) 'konstelacja gwiazd W. Niedźwiedzi' S, W; fr̄ncku urālu S = plūk W 'pług fabryczny'.
 uranē *n.*, uran'ānta *pl.* 'orka' S, W.
 ūrda, ūrdata 'to, co zostaje po przetopieniu masła lub przewarzeniu maślanki' (zrazu na wierzchu, a potem opada na dno naczynia) S, W.
 sā urignuvam 'odbija mi się' S, W.
 uris, urizu(t) 'ryż' S, W.
 urlida, -idi *pl.* 'warkocz' S, W.
 za ūruča, za uručēs W, za uručasam 'zaczaruję, rzucę uroki', *cf.* ručasam.
 sā urviva 'urywa się' S, W; āku sā urvē nōs jār S, kuskūn'u mi sā urvā S 43, urwāwa idin t̄n W 77.
 usab'ēn, -ēna, -ēnu S, uskab'ēn, -ēna, -ēnu W 'tępy, -a, -e'; si uskabi *sc.* nōžu 'stąpił się nóż' W 79.
 za us'āknam S, za ōsikna W, us'ēkniš S, W 'wysiąkam (nos komus)', sā us'āknuvam 'siąkam sobie nos' S, W; sā us'āknax *aur.*, imam nin'ūkata us'ākuunta S.
 us'āknuvam 'ucinam' S, W; us'āčini nuž'āt'ǵ 'podcięte nogi (ze zmęczenia)', mi sā us'ākuχa nuž'āt'ǵ S 2.
 usamnājsi || usimnājsi S, ōs'āmnājsi W '18', usimdis'ēt || ōsimdis'ēt '80' S, W.
 sā usan'ōva 'przyśniwa się' S: mu sā usaniχa pari S 46—8.
 us'āštam 'rozumiem' S, W; us'āt'ǵχ = razbirāχ S.
 uskab'ēn *cf.* usab'ēn.
 usl'ēknuva 'zdycha' S, W; usl'ēkna m'ēčkata S 51, usl'ēkna magār'ǵntu W.
 usnōšt'ǵ || usnōšnu vr'ām'ǵ 'wczoraj wieczór' S, W.
 us'χnuva S, s'χnuva W 'wysycha'.
 us'čmnuva = prusf'āšta = d'ēn' stānuva 'świta' S, W.
 †us'čmnuvāni: dawniej zamiast: kāli niχta 'dobranoc', życiono: dubrō us'čmnuvāni S, W.
 sta, ustāta, *pl.*: ūsti, ustit'ǵ S, ustīt'ǵ W 1) 'usta', 2) 'otwór w dzbanku'.
 ustājam W, ustāv'am, -āv'aš S 1) 'pozostawiam', 2) 'pozwalam' S, W; purtārinu gu ni ustāv'a; tōj pita: »zaštō m'ǵ ni ustāviš?« 'odźwierny mu nie pozwala; on się pyta: »czemu mi

nie pozwolisz?» S 45, aku m'ą ustai, moga da dójda 'jeżeli mi pozwoli, będę mógł przyjść' W 83.

ustānuvam 'zostaję' S: cipurētu štu ustānuvat u pātusu S 4, ustānaχ ivduvēc S 3.

ustar'āvam 'starzeję się' S, W.

ustāv'am *cf.* ustājam.

*sā ustramut'ovam 'zawstydzam się': sā ustrāmutiya S 55, niv'āstata sā ustramuti W 68.

ustrilu *n.*, ustrilā *pl.* 'kamień do ostrzenia' W, w S *niezn.*, *cf.* tučilu.

ustrīgavam 'zeskrobuję' (o cieście, które przylepia się do niecek) S, W.

usušovam 'suszę' S.

ut 1) 'od' S, W: lēfterosaxa ut tūrēinu 'uwolnili od Turków' S 1, ut dōdeka 'od (19)12 r.' S 1, ut s'ėlu na s'ėlu, ut kasabā na kasabā 'od wsi do wsi, z miasta do miasta' S, ut kugā imati? 'od jakiego czasu macie?' S 19,

2) 'z, ex' S, W: isl'azi ut kuritutu 'wyszedł z koryta (sc. rzeki) S, l'udētu ut dōlu 'ludzie z ziemi' S 20, gi izvāžda papūcit'ą ut nugāta 'zdejmuje buciki z nogi' S 22, ut str'āšta 'z naprzeciwwka' S 16, si pub'agna ut s'ėluta 'uciekł ze wsi' S 29, si idi d'āt'ātu ut skul'ōtu 'wraca chłopiec ze szkoły' S 32,

3) 'spowodu, przez' S, W; ut nuzi kajmō 'spowodu tego strapienia' S, kŭpini ut d'āt'ātu 'przekupiony przez młodzieńca' S 13,

4) 'za' S, W; ut mrāva d'ėn'uvi s'ėtn'ą 'za kilka dni' S 25, gu fāta ut rānkāta 'bierze go za rękę' W 83, ut v'ėk pōrtata 'za bramą', ut n'ėtr'ą vratāta 'za drzwiami' S 31, rābut'at ut din'ō 'pracują za dnia' S 24.

sā utajōva *sc.* pikmēs 'ustaje się', da sā utaji 'żeby się ustał' S. utām, 'stamtąd', utām s'ėtn'ą 'następnie' S.

ut'ėgnuвам 'rozpinam, rozciągam' S 3.

utfāram || -ār'am 'otwieram' S; utfārami kapāj'k'u 'zdejmujemy pokrywkę' S 4, si utfāra idin dugān' 'zakłada sklep' S; za utf'ōr'ą 'otworzę' S; sā utfōri inō murabē 'wybuchła wojna' S 34, utfōrin migdal' 'dojrzały migdał' S.

utfēara *cf.* uχēara

ūti, ūti 'ani, ani' S, *cf.* ni, nitu.

utidnòš *cf.* utinòš.

utinžàva glasò(t) = t'èšku mi stànuva gl. 'głos staje się ciężki, zachrypnięty' S, W, za ti utinžàjat (*sc.* krilàta) S 58.

utinòš || utidnòš 'odrazu, naraz' S, *cf.* nainòš, zainòš W.

utivam, -ivaš 'idę' S, *cf.* χόζdam W; kàk utivaš 'jak się masz?', mòju kasmèt' χιέ mi ni utivaši 'nie szczęściło mi się', ni utiva 'nie można, nie wolno, nie przystoi', utiva ti χùbav'ą 'bardzo ci do twarzy' S.

utm'ástuwam *cf.* udm'ástuvam.

utpišín *cf.* utpřěvu.

utpř'at 'przed' S, W: u. pòrtata 'przed bramą'.

utpřěvu S, utpišín W 'przedtem'.

ùtr'ą 'jutro' S, W; na ùtrinàta S, utrint'á W 'jutro rano'.

utr'èsin, -èsina, -èsinu S, ftr'èsin W 'chory na malarję', *cf.* tr'èska. mi utpřěnuva, *aor.*: mi utpřěpna *sc.* nugàta 'ścierpła mi noga' S, W.

sā utrùwam 'truję się' W, *cf.* sā zaχràn'uvam S.

utskòru *cf.* udávnu.

utùk 'stąd', b'ągaj u.! 'wynos się stąd!' S, W.

uv'ānuva 'władnie' S, W.

uvèn' S, uwèn, -ènut W 'cap wytrzebiony'.

uvès, -èzu(t) S, W, *pl.*: uvèz'ą, uvèzitu S 'owies'.

uvida *f.* 'pocisk armatni' S, W.

uvrèjin, -èji *pl.* 'żyd' S, W, *cf.* éifùt.

ùzda, ùzdata, ùzdi *pl.* 'uzda' S, *cf.* g'èm W.

uzdr'āva 'dojrzewa' S: banzò i gròzditu uzdr'āva, fidāni ftāsuvat, w W: ftāsuva.

uzòr'uwa 'świta' W, *cf.* sā pruzòr'uva S.

uzùnička *f.* 'tecza' W.

sā užèn'uvam 1) 'żenię się', 2) 'wychodzę zamąż' S, W.

užidn'āχ 'mam pragnienie' S.

V, W

vād'a W, vād'am S, vādiš S, W 'podlewam'.

vaglārin S, vʒəgliŋārin W, -āri *pl.* S, W 'węglarz, t. j. trudniący się wypalaniem węgla drzewnego'.

vāja 'laur', *cf.* dāfna.

w'āja, w'āš W, v'ām, v'āš S 'wieję zboże'.

vajāχnam kòn'u 'siadam na konia' S, *cf.* jāχnuvam.

v'ājka *f.*, v'ājki *pl.* = t'èŋki, dlęgi i sùχi dàluvi i tep'ānta S, W.

- w'ák *cf.* vèk.
 vakuf *m.*, -uf'á *pl.* 'majątek należący do kościoła' S, W.
 vâl'am, vâl'aš 'przewracam', sã v. magâr'atu 'osiół przewraca się, tarzając się po ziemi' S, W.
 sã vâlkam 'przewracam się, tulając się' S, W.
 vâlta, vâltata 'moczar' S, W.
 vanzilif ór'ǵχ, kustân' 'orzech, kasztan z »węzłami« (>węzeł« 'miejsce, w którym z pnia wyrasta gałąź') S, vanzili'u wbnzi 'sznur z guzami' W.
 vapòr 'okręt' S, *cf.* pampòr.
 vâpsuvam 'farbuję' S, W; vâpsana icà 'pisanki' S, W.
 vâr, varò(t), *pl.*: vâruvi, vâruvètu 'wapno' S, W.
 v'âra, v'ârata 'wiarą' S, W; ut šò v'âra 'jakiej wiary lub narodowości?' S, W.
 vâr'â W, varim S, variš S, W 'gotuję', vari vudâta S, vari čaj W 'wre woda, herbata', *cf.* isfâr'am.
 var'âni, -ânitu 'gotowanie' S 4.
 varžinica *f.* W, vârnica *f.* 'piec do wypalania wapna' S, W.
 varèla *f.* 'mała beczka' S.
 var'èšta *cf.* vr'èšta.
 vârka, vârkata 'barka' S, W.
 v'ârna *m., f.*, v'ârnu *n.* 'wierny, -a, -e' S, W.
 v'âr'vam 'wierzę' S, W.
 vâsa nôš 'całą noc' S, W, *cf.* vâzi d'en'.
 vasa'èt 'testament' S.
 wasanica *cf.* vus'ânica.
 vâsanu = gajlè 'strapienie, zgryzota' S.
 Vasilivdin' 'Nowy Rok' S, W.
 sã vâskâštam 'wspinam się' S.
 vastâ'k' *m.* -â'k'â *pl.* 'pasek przy fartuszk' W.
 vâšiju S, vâšut *m.* W, vâšta *f.*, vâštu *n.* S, W 'wasz, -a, -e'.
 v'âtir *m.* S, w'ât'ar *m.* W, v'âtirò(t) S, W, *pl.*: v'ât'ar'â, v'âtirètu, *dem.*: v'âtirča S 'wiatr'.
 vazdžam, -žâš 'wzdycham' S, *cf.* izdžam.
 v'âžda, v'âždata S, W || zv'âžda S, *pl.*: v'âždi, v'âždit'â S, w'âždžt'â W 'brew'.
 vazg'éč 'nie wolno, nie można!' S.
 vâzi d'en' 'cały dzień' S, W, *cf.* vâsa nôš.
 v'èčer *m.*, vičerò, v'èčeròvi *pl.* 1) 'wieczór', 2) 'noc' S, W; sička v'èčer S,

c'āl w'ēcer W 'całą noc', pris wičaròt 'w nocy' W 65, do v'ēcera 'wieczorem' S, W.

v'ēcera, v'ēcirata S, W, *pl.*: v'ēceri, v'ēcirit'a S 'kolacja'.

w'ēčernu pil'a 'nietoperz' W, *cf.* g'ežėkušu.

vėdru, vėdrutu S, W, *pl.*: vėdrunta S, wedrà W 'skopiec do do-
jenia mleka'.

vėjki 'już, już więcej' S: ni mōžax da χòd'a vėjki 'już nie mo-
głem więcej iść' S 2.

vėk, vėkui *pl.* S, w'āk, w'ākòt, w'akuwi *pl.* W 'wiek, stulecie'.

wėl'a S, W || vilim S, viliš S, W 'mówię, powiadam'; si vili sās

umò 'mówi do siebie', štò vili? 'co znaczy?', ja vilim 'nazy-

wam ja' S, vili pāk da gu fāti 'chce go znowu złapać' S 45,

vili da fl'áj n'ėtr'a ut pòrtata 'chce wejść przez bramę' S 45.

veligdin, -igdinu, -igdin'a *pl.* 'Wielkanoc' S, W; veligdinska ni-
d'ála 'Wielki tydzień' S, W.

vėlu, vėlunta *pl.* 'welon' S, *cf.* čatkija.

za v'ėnam, v'ėniš S, wėzma, wėzmis W 'wezmę': ištimi da ja v'ė-
nimi žėna 'chcemy się z nią ożenić' S 19, *cf.* z'ėvam.

v'ėtka *m.* S, W || wėtuk *m.* W, v'ėtka *f.*, v'ėtku *n.* S, W 'stary,
-a, -e (tylko o rzeczach)'.

wėzma *cf.* v'ėnam, z'ėvam.

vi S, w'ėj W 'wy'.

vida *f.* 1) 'śruba', 2) 'korkociąg' S, W.

*vidam *cf.* viždam.

vidrina, vidrinata 'śrezoga, rodzaj mgły w czasie pięknej pogody:

»gòri sã gl'ėndat m'ėnti« S, W.

vixirica *f.* S, witrice W 'powicher, wiatr kręcący się w kółko' S, W.

vija S, W, viš S, wiš W 'skręcam, zwijam'; sã vija 'zwijam się

z bolu': sã vij kutù kùč'a S 31.

vikam, vikaš 1) 'wołam, krzyczę', 2) 'wołam po imieniu, nazywam'
S, W; gu vikača d'āt'ātu Katinču S 38.

viknuvam, viknuvaš 1) 'wołam, wzywam', 2) 'zapraszam' S, W;

vikni gu punà dvà v'ėčeròvi S 57.

vila, vilata, vili *pl.* 'widły' S, W.

wilėnica || vilėn'ca *f.* 'kilim' W, *cf.* kilim S.

vilim *cf.* wėl'a.

vinčalò S, winčilò W, -òtu, winčalà S *pl.* 'ślub'.

vinčavam 'daję ślub', sã v. 'biorę ślub' S, W.

vinu, vinutu, vinà *pl.* 'wino' S, W.

visi 'wisi', drǎngò sǎ visi 'waży się na obie strony: »kumutúk
visi i kumutám visi«' S, W.

visòk, -òka, -òku 'wysoki, -a, -e' S, W.

višina, višinata W, višna, višnata, *pl.*: višni, višnit'ǎ S 'wiśnia'.

višt'erna *f.* 'zbiornik na wodę' S, *cf.* št'erna W.

witrica *cf.* viχirica.

vivirúkaka, -úkakata, vivirúkiki *pl.* S, firikúka *f.* W 1) 'drzewo
morelowe', 2) 'morela (owoc)'.

vivliju, -ijunta *pl.* 'książka' S, w W: kniga.

vižda || vižita 'wizyta' S, w W: na gòsti.

viždam, viždaš 1) 'widzę' S, W, viš, višati S, wiš, wižati W 'patrz!,
patrzcie!', 2) 'wydaje mi się': za puluvin sāt' mu sǎ vid'ǎχa'
S 46.

vlača W, vlačam S, vlačiš S, W *sc.* sǎs darácit'ǎ 'czeszę wełnę',
cf. darák.

vłaga, vłagata 'wilgoć' S, W.

Vlǎχ, Vlǎχu, Vlǎsi *pl.* 'Rumun' S, W, Vlaχipka *f.* S, Vlǎχka W
'Rumunka'.

wlastar' *m.*, vlastar'ǎ *pl.* W, vlastipka, -ipkata S 'gałąź'.

vlašna *m., f.*, vlašnu *n.* 'wilgotny, -a, -e' S, w W *niezn.*, mówi się:
draži vłaga.

vľak, vľakò(t), *pl.*: vľacè, -ètu 'wilk' S, W.

vòda, vudata S, òda, udata W, *pl.*: vòdi, vudit'ǎ S 'woda'.

vòd'am, vòdiš S, òd'a, òdiš W 'prowadzę' (*np.* konia za uzdę).

vògni, vògn'u, *pl.*: vògn'uvi, vògn'uvètu S, ògni, na ògn'ut W
'ogień'.

voititikòs 'pomocniczy': m'ǎ izvadi epitrupitu v. 'komisja uznała mię
(za zdolnego) do bronii pomocniczej' S 1.

vòl, *pl.*: vòluvi, vòlùvètu 'wół', vòlska gláva 'głowa wola' S, *cf.*
òl W.

v'oli *n.* 'skrzypce' W, *cf.* kiman'é.

vòlta 'przechadzka' S, W, *cf.* šèdba, šètani.

vòn'a, vòn'ata S, òn'a W 'smród', vun'áj S, un'áj W 'śmierdzi'.

vòn'ak S, òn'ak W, vòn'aci *pl.* 'smrodliwy człowiek'.

vòsa, vòsata S, òsa W, vòsi *pl.* 'osa'.

vòsuk, vusukò, *pl.*: vòsucètu S, òsuk, usukòt, *pl.*: òsuci, òsucetu
W 'wosk'.

wǎj *cf.* vi.

v̄b̄ḡil *m.* v̄b̄ḡili *pl.* W, v̄b̄ḡlin, v̄b̄ḡlinu, *pl.:* v̄b̄gli, v̄b̄ḡlin'etu
S 'węgiel'.

v̄b̄lna, v̄b̄lnata 'wełna' S, W.

v̄b̄ln'an, v̄b̄ln'ana, v̄b̄ln'anu W, v̄b̄lnin, v̄b̄lnina, v̄b̄lninu S 'weł-
niany, -a, -e'.

v̄b̄m'ā *n.*, v̄b̄m'anta *pl.* 'wymię' W, *cf.* ilin.

v̄b̄ndūza *f.* 'bańka do stawiania na chorym' S, W.

v̄b̄nz̄il, v̄b̄nz̄ilu, *pl.:* v̄b̄nz̄il'ā, v̄b̄nz̄il'etu 1) 'węzeł', 2) 'miejsce,
w którym gałąź wyrasta z pnia' S, W, *cf.* s̄b̄k.

v̄b̄nz̄i, v̄b̄nz̄itu S, W, *pl.:* v̄b̄nz̄inta || v̄ānz̄āta S, v̄ānz̄ā W 'sznur'.

v̄b̄k S, v̄b̄ka W 'nazewnątrz', ut v̄b̄k 'napamięć' S, v̄b̄kaš̄n̄iju
'zewnętrzny' S 5.

+v̄b̄ntur *m.*, v̄b̄nturi *pl.* 'wątor' S, w W *niezn.*

v̄b̄ška, v̄b̄škata, v̄b̄ški *pl.* 'wesz' S, W.

v̄b̄zdāȝa, v̄b̄zdāȝata S, izdāȝa W 'westchnienie, wzdychanie'; przy-
słowie: mājcināta v̄b̄zdāȝa na zim'ata ni pāȝda.

wr'ādin, wr'ādna, wr'ādnu 'pracowity, -a, -e' W, w S *zn.* tylko:

vr'ādna žena 'żona, która dużo kosztuje'.

vrāȝna *m., f.*, vrāȝnu *n.* S, rāȝna *m., f.*, rāȝnu *n.* || urāȝn'ant, -anta,
-antu W 'jąkający, -a, -e się'.

vrākulāk, -āci *pl.* 'wilkodłak' S, W; učern'anta alis vr. S 64.

vr'ām S, vr'āw'a W, vr'āviš S, W || vr'āš S 'mówię: ni t'ēb'ā t'e
vr'āviȝmi 'mówiliśmy o tobie' S.

vr'ām'ā *n.* 'czas', na vr'ām'ā 'wczesnie', ut mlōgu vr'ām'ā 'b. dawno
S, W.

vrāsnāk *m.*, -āci *pl.* 'rówieśnik' S, w W *niezn.*

vrašilār'ju 'lipiec' S, w W *niezn.*

vrašilu *n.*, vrašilā *pl.* 'gumno' S, W.

vrašem S, w'āšā W, vrašēš S, W 'mlóce'.

vrāta *f.*, vratāta, *pl.:* vrāti, vratit'ā S, wratit'ā W 'drzwi', *dem.:*
wratica *f.* 'drzwiczki' W.

sā vrātim S, sā w'ā't'a W, vratiš S, W 'kręcę się'.

vr'ātin *m.*, vr'ātin'u, *pl.:* vr'ātin'ā, vr'ātin'etu '± 1 morga ziemi' S, W.

vr'ātišti, vr'ātišt'etu, *pl.:* vr'ātišta, vr'ātištāta 'worek' S, W.

vr'āva, vr'āvāta, *pl.* vr'āvi, vr'āvit'ā 'mowa, język' S, W.

vrāvanica (*sc.* ut lūk) S, wrāzanica (*sc.* ut krumit') W 'plecionka
ze słomy, w którą się wplata cebule'.

vrazācin, -ācinut 'robotnik wiążący snopy' W 66.

wrāzanica *cf.* vrāvanica.

- vražalka, -alkata, -alki *pl.* 1) 'wróżka' S, 2) 'gadatliwa kobieta' W.
 vražam, vražiš 'wróżę' S, w W *niezn.*
 vr'ěšta *m., f.*, vr'ěštu *n.* S, war'ěšta *m., f.*, war'ěštu *n.* 'gorący,
 wrący, -a, -e'.
 vrět 1) 'zupełnie', 2) 'jedno po drugim, po kolei' S, w W *niezn.*
 vris, *pl.*: vrizuvi, vrizuvetu 'źródło' S, w W: kajnák, -áci *pl.*
 vri (v)udata 'woda bije, wytryska' S, W.
 vrit'ěnu, *pl.*: vritinà, vritinàta 'wrzecziono' S, W.
 vritinàrin, -àri *pl.*, vritinàrka, -àrki *pl.* 'zajmujący, -a się wyrobem
 wrzeczion' S, W.
 vrǫba, vrǫbata 'wierzba' S, W.
 vrǫft' *f.*, vrǫftà S, W, *pl.*: vrǫft'ǫ || vrǫfti, vrǫftit'ǫ S, vrǫft'ǫ W
 'sznurek'.
 vř'ǫχ, vř'ǫχuvi *pl.* 'wierzchołek topoli': na vřǫχò na tupòla S ale w W:
 na tip'ětu na tupòla; na vř'ǫχ 'na': na vř'ǫχ trápiza 'na stole' S.
 sǎ vřkam, vřkaš 'wracam się' S, *cf.* vř'ǫnuvam.
 vřkulàčka trǫn 'rodzaj jałowca' S, w W *niezn.*
 vř'ǫnuvam 'wracam coś', za vř'ǫnam 'zwróczę', sǎ vř'ǫnuvam 'wra-
 cam' S, W, *cf.* vřkam.
 vrǫsta: vrǫsta plàdnina 'dokładnie w południe' S.
 vrǫšn'ák *m.*, vrǫšn'áci *pl.* 'klosz piekarski' S, *cf.* Marinovǫ str. 48,
 w W: sǎc.
 vrǫtka, vrǫtkata, vrǫtki *pl.* 'przyrząd do sukania przędzy' S, W,
cf. Marinovǫ str. 99, rys. 86.
 vrǫtnuвам 'obracam, zwracam' S: gu vrǫtnuva (*sc.* kòn'u) kumù
 slǎncitu S 59, vrǫtna kl'ùcù 'przekręcił klucz' S 20.
 vrǫv'a, vrǫviš 'ide, pospieszam' S, W.
 vrǫzuvam 'wiązę'; žitu vrǫzuva zarnà S, W.
 vudilu *n.*, vudilà *pl.* 'postronek lub łańcuch, na którym prowadzi
 się konia, krowę...' S, *cf.* pòudnik.
 vudinčàrin *m.*, -àri *pl.* 'młynarz' S, *cf.* dirminžija W.
 vudinica, -icata, vudinicitu *pl.* S, udinica W 'młyn'; vudinička S,
 ud'ǫnička ut kafè W 'młynek do kawy'.
 vulòsuвам 'nakrywam' S 4.
 vun'ěšna *m., f.*, -ěšnu *n.* S, un'ěšt, -ěšta, -ěštu W 'śmierdzący, -a, -e',
 vun'ěšnica 'śmierdząca kobieta' S, w W *niezn.*
 vus'ǫnica, -icata, -ici *pl.* S, wasanica W 'gąsienica'.
 vuština *f.* S, uština *f.* W 'to, co zostanie z plastra miodu po wy-
 dobyciu miodu i wosku'.

Z

za 1) 'za, o, do, po' S, W: za usimnǎjsi frǎngi 'za 18 fr.' S 2, ni-
štǎm t'ǎb'ǎ za izmik'ǎrin 'nie chcę cię za służącego' S 26,
mi t'ǎkna za inǎ drǔgu 'przypomniałem sobie o czemś in-
nem' S 18, jǎza pǎm za teǎtrutu 'pójdę do teatru' S 21, si
utiǎa za drǎvǎ 'poszli po drzewo' S 23.

2) Wzmocnienie drugiego przyimka zwł. na oznaczenie kie-
runku: n'ǎ dignǎa za u Kavǎla 'przeniesiono nas do K.', si
idi za u s'ǎlutu '...do wsi', trǎgna za u Ameriki 'wyruszył
do Ameryki', za u inǎ nid'ǎl'a n'ǎtr'ǎ 'w ciągu tygodnia' S.

3) Wzmocnienie zwł. celowego *da*: utidi za da gu utfǎri,
za da pǎš u Sulǔn 'aby się dostać do S.', r'ǎci za da ja v'ǎni,
ni muǎa za da ja v'ǎni S.

4) Służy do tworzenia *futurum*: za stǎr'ǎ 'zrobię' etc.
zabǎjam W || zabǎv'am S, W, zabǎjiš W 'ociągam się, robię po-
woli'; zabǎja mlǔgu 'wiele (sc. czasu) zabiera', zabǎvna rǎbuta
'praca powolna' W, cf. bǎvna S.

zǎbitin, zǎbitinut 'oficer' W 82.

zabrǎjam, -ǎjaš W, zabrǎv'am S 'zapominam'.

*zabul'ǎva: s'ǎrcitu m'ǎ zabul'ǎ S 38.

zǎduš 'chleb za umarłych' S, W.

zagar' W, zaǎar, -ǎr'u, -ǎri *pl.* S 'pies łowczy'.

sǎ zǎgǎst'ǎva, sǎ zǎgǎsti 'gęstnieje' S 4.

zagrǎzdam 'grodzę' S, W.

zǎgub'ǎn, -ǎna, -ǎnu 1) 'głupi, do niczego' S, W, 2) 'zgubiony'
S, W.

zǎgub'ǎvam, -ǎvaš 'gubię' S, W; sǎ zǎgubi ut šički utpr'ǎt' ut
uči't'ǎ 'zniknął z przed oczu' S 59.

zǎǎóždam 'popadam w ciężę' S: žinǎta zǎǎóžda, w W *niezn.*

zǎǎrana, zǎǎranǎta, zǎǎranit'ǎ *pl.* 'trucizna' S, w W: ótruwa.

sǎ zǎǎrǎn'uvam 'truję się' S, cf. sǎ utrǔvam W.

zǎinǎš *adv.* 'naraż, raptem' W, cf. nainǎš, utidnǎš.

z'ǎja, z'ǎiš || z'ǎš W, zg'ǎjam, zg'ǎš S 'przyglądam się, wpatruję się'.

zǎjǎnc, zǎjǎncu, *pl.*: zǎjǎnci, zǎjǎnc'ǎtu S, zǎinc, zǎinci *pl.* W
'zajęc'.

zǎjdiva slǎnci 'słońce zachodzi'; zǎjdivǎni slǎnci 'zachód słońca'
S, W.

zǎjif *indecl.* 'słaby, nikły' S, W; nǎšta nivi sǎ zǎjif 'nasze pola
sǎ marne' S.

- za zakàram 'zaniosę' S, W; gi zakàraça n'áštata na càrsk'ju dvòr S 20, n'á zakàraça 'przenieśli, odtransportowali nas' S 2.
- zakàštam, -áštáš 'zaczepiam, wiem' S, W; gu zakàc'ax (sc. t'ut'ùn'u) u binàta 'zawiesiłem...' S, kal'čeka, štu ima na ftisò zakàcina 'szabla, co wisi na ścianie' S 34, zakàštam kumb'ata 'zapinam na guziki', m'á zakàci kùčatu 'zaczepił mię pies' S.
- zakòl'uvam, -òl'uvaš 'morduję, zabijam nożem (przecinając gardło)'; sà zakòl'uvam 'popelniam samobójstwo' S, W.
- zal'áp'am 'zalepiam' S, W, sà zal'áp'am 'ukrywam się': sà zal'apix za daskit'á S, pampòr'ut sà zal'api na krajòt na nišitu '...zarzucił kotwicę' W 85.
- zal'ubin, -ùbina, -ùbinu 'zakochany, -a, -e', z. za inà mòma 'zakochany w jednej dziewczynie' S, W, ja i zal'ùb'gł S 54.
- zalùxaf, -ùxava, -ùxavu 'głupi, nie nie wart' S, w W: xajlàs žena.
- za zaminam: za t'á zaminam šička kal'čekata 'wbiję ci całą szablę' S, i gu zaminà šička kal'čekata S 39, pruminat, zaminat junáci S 34.
- zamrača 'ściemniło się' S: i ja zamrača 'zaskoczył ją zmrok' S 23.
- zámraznik *m., pl.*: zámraznici, zámraznicitu 'przymrozek' S, W.
- *zamrǎznuvam: zamrǎznaça na pànt'ò 'zmarzli w drodze' S 23.
- zanajačija 'rzemieślnik, mistrz' S 20.
- zanaját' *m.* 'rzemiosło' S.
- zan'évam, -évaš 'zanoszę, przewożę' S, W; do szofera: kòlku za ištiš da na zanis'éš dur na palát'ut '...żeby nas odwieźć' W 83.
- za sà zaòkulam 'obejdę dookoła' S: sà zaòkuli pu šičkutu s'èlu 'obleciał dookoła całą wieś' S 20.
- zapál'uvam 'zapalam, rozniecam ogień' S, da zapala ògni = da stb-kna ògni W.
- zapiram 'zatrzymuję' S, W, sà z. 'z. się' S, W, jas isà zapr'á, ti isà zapr'éš S, da sà zapra, da sà zapr'éš W 'zatrzymam się', zapri sà! 'stój!', zapr'áti sà! 'stójcie!', sà zapr'á žinatami 'żona zaszła w ciążę' S 3: utidi na dwòrut (sc. aftokinitòtu) i zapr'á '...i zatrzymało się' W 83, i t'è zapr'áça da sà ni kàrat 'καὶ αὐτοὶ παύουν ἢ μαλώνουν' W.
- gu zapòm'n'ax 'zapamiętałem to' S, W.
- zapr'ánta 'zapłodniona' S, W.
- zàpus, zàpusu, *pl.*: zàpus'á, zàpus'ètu S, zàpust, zàpustut W 'czas wielkiego postu przed Wielkanocą'.

- zaràt S, zardi W 'spowodu, dla', zaràt tuji || tuzi 'dlatego, wskutek tego' S.
- zarivam 'zakopuję, grzebię' S: gu zari tàm 'tam go pogrzebał'.
 +zarzawàt'ą *pl. tant. 'λαχανικα'* 'jarzyny' W.
- zaspànt, -ànta, -àntu 'zaspany, -a, -e' S, W; si zaspàχ jàs S 33.
- zaštò S, zašo W 1) 'dlaczego?' S, W, 2) 'dlatego, ponieważ' S:
 dad'āti gu na m'èn'ą, zaštò jas iě n'èmam málki 'dajcie je mnie, ponieważ nie mam wcale dzieci' S 16, *cf. dašo* W.
- zatfàram S, zatàram W 'zamykam'.
- zatǎknuvam, -ǎknuvaš 'zatykam' S, W.
- zavira (v)udàta 'woda przegotowuje się' S, W.
- zàvit, zàvitu || zàvituk, zàvitòci *pl. 'miejsce osłonięte od wiatru'*
 S, W.
- zavivam, -ivaš 'zawijam' S, W.
- zav'ǎ'zuvam 'związuję (*zwł. snopy*)' S.
- sā zbàckuvam 'całuję się' S.
- za zb'ǎ'kam 'pomieszam' S, W, *cf. izb'ǎ'kuvam*.
- za zdèr'a 'podrę' S: da si gi zdèr'a ranc'at'ą S 64.
 zdǎχam *cf. izdǎχam*.
- zdr'āl, -āla, -ālu 'dojrzały' S, w W *niezn., cf. ftàsan*.
- zdr'āpča *n., zdr'āpčanta pl. 'żrebię'* S, *cf. tājča* W.
- zdràvi, -àvitu 'zdrowie' *np. w życzeniu: mlògu zdràvi na niv'ā-stata!* 'życzenia zdrowia dla żony!' S, W.
- zdrub'òvam 'tratuję, rozbijam na kawałki' S: tój b'āši bax'āata štu ja zdrub'òvaši S 37, gi (*sc. kòkalētu*) zdrub'òvam S 40.
- z'èli, z'èlitu *collect. 'ziola'* S, W, *cf. bili, bǎli*.
- z'èlka, z'èlkata, z'èlki *pl. 'kapusta'* S, W.
- z'èmja, zim'āta 1) 'ziemia', 2) 'podłoga z gliny' S, W.
- z'ènt', z'ènt'u, *pl.: z'èntufci, z'èntufcètu* 1) 'zięć', 2) 'szwagier'
 S, W.
- z'èvam 1) 'biorę', 2) 'czerpię (wodę)'; z. (v)òda ut klàjancu || ut ċiš-màta S, W; z'èχa mlògu pǎnt' 'ujechali wiele drogi' S 23,
 Mak'edunija t'ą ni z'èwa t'èb'ą! 'M. za mała dla ciebie' S 59,
 si z'èχa rǎbka 'podali sobie ręce' W 84.
- zèwla, zèwlata 'klin łączący kajis z grządziem pługa' W, *cf. edikšè* S.
- zg'ājam *cf. z'āja*.
- zg'ājka S, pròz'afka W 'ziewanie'.
- zgor- *cf. izgur-*.

- zgrĕĕin, zgrĕĕina S, zgùgrin, zgùgrina W 'zmarszczony, -a'.
 sã zgud'òvam S, sã gud'òvam W 'zaręczam się'.
 zixir', -ir'u 'trucizna' S, W, cf. zaxrana.
 zil'ã f. 'zazdrość' S.
 zil'èn, -èna, -ènu 'zielony, -a, -e' S, W; zilin'áj šiĕku 'wszystko się zieleni' S 32.
 zima, zimãta, pl.: zimi, zimit'ã 1) 'zima' trwa: ut oktòmvri dur na april, 2) 'zimno, zawierucha' S, W; zima gu fãti gul'ãma na pãnt'ò S 13.
 zimbil || zumbil, zimbil'ut 'torba' W: z. smòkfa 'torba fig' W 86, w S *niezn.*
 zinginin, -ini pl. 'bogacz', zinginka 'bogaczka' S, W, cf. ĕurbażija.
 zirim 'ponieważ, albowiem' W 80.
 zirkam, zirkaś 'spozieram, przeglądam na oczy (po oślepieniu)' S. (zlãtu n. 'złoto' W), w S *niezn.*, cf. mãlamu.
 zl'avam cf. izl'avam.
 zlò: *zn.* tylko w zwrocie: u zlò sã kuvěš = fl'avaš u nifël'anu 'zajmujesz się złemi rzeczami' S, w W *niezn.*
 zľška cf. žľška.
 zľšva, zľšvata, pl.: zľšvi, zľšvit'ã S, zšłwa W 'siostra męża'.
 za zmãĕkam 'zdeptam' S: ja zmãĕka šiĕkata baχĕã S 33.
 zmija, zmijãta, zmijit'ã pl. 'każdy jadowity wãż wogóle' S, W.
 sã zmòl'uvam 'proszę' S: mu sã zmòl'uva 'prosi go' S 20.
 zmĕnt'uvam S, zmĕtnuam W 'mące', sã zmĕnt'uva vudãta S, sã zmĕtnuwa udãta W 'woda robi się mętna'.
 znãm, znãš 'wiem, umiem' S, W.
 znòj, znujò(t), znòjuvi pl. 'pot' S, W.
 zòr 'trudno, ciężko' S, W; jas mlògu zòr imam 'b. mi ciężko, wiele mam zmartwienia', kugã n'èma ràbuta zòr za prumin'èmi 'gdy niema pracy, z trudnoścã wytrzymamy', ut grĕĕki pò-zòr grãmata n'èma 'niema cięższego języka (*dosl.* pisma) od greczyzny' S, kinòttãta pari z'èva sãs zòr ut sirumãsi '...z krzywdã biednych' S 40.
 zòra, zòrata (*ale* u zurtã 'o świcie'), zòri pl. S, zòr'a W 'zorza'; inã zòra pũknuva S, pũkna zòr'a W 'robi się brzask'.
 zšmp, zambò(t), S, W; pl.: zšmbi || zšmbè || zšmb'ã, zšmbit'ã S, zšmba, zšmbšt'ã W 'zãb', zambürki pl. 'zãbeczki' S.
 zšrnu, zšrnutu, zãrnã pl. 'ziarno' S, W.
 zugrafãrin, -ãri pl. 'malarz' S, W.

zugrafisam 'maluję' S, W.
 zugràna, -ànata, -àni *pl.* S, žugràna W 'grzebień (rzadki)'.
 zukùm *m.* 'oleander' S, W.
 zulà, -àta, zuli *pl.* 'ług (z popiołu)' S, w W: prut'ò.
 zumbil *cf.* zimbil.
 zurnà, -àta, *pl.*: zurni S, zurnǎ W 'flet'.
 zvarna, zvarnata 'brona', jest ona *zn.* ale *nieuz.* S, W.
 zv'ázda, zv'ázdata, *pl.*: zv'ázdit'ǵ S, zw'ázdǎt'ǵ W 'gwiazda'.
 zváždam *cf.* izváždam.
 zvráštam *cf.* izvráštam.

Ž

žàba S || žàba S, W, žàbata S 'żaba'.
 žàl *m.* 'żal' S, W; žàl mi dǒjdi, štu umr'ǎ 'żal mi było, że umarł',
 ut žàlu 'z żalu' S.
 žàl'a W, žalim S, žališ S, W 'lituję się'; jas gu pužaliǵ 'zlitowa-
 łem się nad nim' S.
 žàr, žarò(t), žaruvi *pl.* 'żar' S, W.
 žèdna *m., f.* S, žèdin *m., žèdna f.* W, žèdnu S, W 'spragniony,
 -a, -e'.
 žègla, žèglata S, žèwla W 'snoza w jarzmie (tak zewnątrz jak
 i wewnątrz dyszla)'.
 žèlaŋk *m., žèlaŋgi pl.* 'żołędź' W, *cf.* žir S.
 žèl'ǵu *n., žil'azà pl.* 1) 'żelazo', 2) 'żelazne kraty' S, W.
 žèlva, žèlvata 'żółw' S, W.
 žèna, žinàta, *pl.*: žèni, žènit'ǵ 1) 'żona', 2) 'kobieta' S, W.
 žèn'a, žèniš 'żnę' W, *cf.* žnàm S.
 žèntfa, žèntfata 'żniwo' S, W.
 žèwla *cf.* žègla.
 žif, živa, živu S, žuf, žùwa, žùqu W 'żywy, -a, -e'; živu màslu
 'surowe masło' S.
 žila *f.* 1) 'żyła', 2) 'korzeń' S, W.
 žintfàrin *m., -àri pl.* 1) 'czerwiec' S, 2) 'żniwiarz' S, W, žintfàrka
 'żniwiarka' S, W; žintfàrska p'àsna S, ž. p'àsna W 'pieśń
 żniwiarska'.
 žir, žirò, *pl.*: žiruvi, žiruvètu 1) 'żołędź', 2) 'bukwica' S, *cf.* žè-
 laŋk W.
 žitu *n., žità pl.* 'zboże', l'átnu i zimnu ž. 'zboże jare i ozime'
 S, W.

žitū! 'vivat!' S 59.

živina, živināta, živini *pl.* 'dobytek (krowa, koń, osioł)' S, *cf.* dubituk W.

živòt, živòtu S, žuvòt W 'życie'; bis krāj živòt 'życie wieczne' S. živòvam, -òvaš S, žuvòvam, -òvaš W 'żyję'.

žlat'éc, -ècu 'żółtaczka' S, w W saralëk albo mówi się: pužalt'ax. žlšška, žlšškata 1) 'żółcé', 2) 'żółtko jaja' S, *cf.* 'žłtišti' W.

žlët, žlëta, žlëtu S, žłt, žłta, žłtu W 'żółty, -a, -e'.

žlatnikaf, -ikava, -ikavu S, žaltnikaf *etc.* W 'żółtawy, -a, -e'.

žnām || žn'ëm, žn'ëš 'żnę' S, *cf.* žën'a W.

žòwa W, žuvëm S, žuvëš S, W 'żuję'; kráva žuvè.

žłt *cf.* žlët.

žłtišti, žłtišta *pl.* 'żółtko jaja' W, *cf.* žlšška S.

žuf *cf.* žif.

žuvòt *cf.* živòt.

žuvëm *cf.* žòwa.

Biblioteka Główna UMK

300047605315

LUD SŁOWIAŃSKI

Treść zeszytu III 2.

Dział A.

Dialektologja:

	Str.
J. Szemlej: Z badań nad gwarą łemkowską: 1. Samogłoski nosowe. 2. Sonanty. 3. Połączenia płynnych z jerami. Z mapką	A 161
I. Зілинський: Лемківська говірка села Явірков	A 178
Z. Stieber: Nazwy miejscowe pasma Gorców w Beskidzie zachodnim. Z mapką	A 213
M. Małecki: Drobiazgi z Macedonji: 4 O rozwoju samogłosek nosowych w Kosturskiem. 5. O »polskim« przycisku w gwarach kostursko-lerińskich. Z mapką w tekście	A 266
N. van Wijk: O skróceniu samogłosek \bar{e} , \bar{o} w niektórych językach słowiańskich	A 287
Z. Stieber: Kilka uwag o słowackich dialektach Spisza	A 291
Z. Stieber: Dialektologja czesko-słowacka w III tomie »Československé Vlastivědy«	A 294
M. Małecki: Tekst gwarowy z Kosturskiego (Macedonja)	A 323
Résumés.	A 329

Biblioteka Główna UMK

300047605315

UD SŁOWIAŃSKI

PISMO POŚWIĘCONE
DIALEKTOLOGJI I ETNOGRAFJI SŁOWIAN

Z ZASIĘKU FUNDUSZU KULTURY NARODOWEJ

WYDAJA

DZIAŁ A DIALEKTOLOGJĘ
KAZIMIERZ NITSCH

DZIAŁ B ETNOGRAFJĘ
KAZIMIERZ MOSZYŃSKI

	zł.
Tom I. Str. A 316 + B 343. 1929—30	32.—
Tom II. Str. A 268 + B 298. 1931	32.—
Tom III. Str. A 334 + 4 mapy + B 326. 1934	26.—

BIBLIOTEKA LUDU SŁOWIAŃSKIEGO

Dział A.

	zł.
Nr 1. Z. Stieber: Stosunki pokrewieństwa języków łuczycznych. 1934. Str. IX + 98 + 5 map	5.—
Nr 2. M. Małecki: Dwie gwary macedońskie (Suche i Wysoka w Soluńskim). Cz. I: Teksty. 1934. Str. XV + 90	4.—

Dział B.

Nr 1. J. St. Bystron: Bibliografia etnografji polskiej. I. 1929. Str. VI + 160	8.—
Nr 2. W. Klinger: Doroczne święta ludowe a tradycje grecko-rzymskie. 1931. Str. IV + 111	6.—